



09.09.2019

Kokousaika 09.09.2019 16:00 - 16:49

Kokouspaikka Kaupunginhallituksen istuntosali

Läsnä

Jäsenet

Vapaavuori, Jan pormestari
Sinnemäki, Anni apulaispormestari
kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja
Sevander, Tomi apulaispormestarin sijainen
kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja

Hernberg, Kaisa
Honkasalo, Veronika
Koulumies, Terhi
Pakarinen, Pia apulaispormestari
Raatikainen, Mika

Rantala, Marcus
Sazonov, Daniel
Vesikansa, Sanna apulaispormestari
Diarra, Fatim varajäsen
Gebhard, Elisa varajäsen
esteellinen: 561 §
Karhuvaara, Arja varajäsen
Kivelä, Mai varajäsen
esteellinen: 561 §

Muut

Kivekäs, Otso kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Bogomoloff, Harry kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja
Arhinmäki, Paavo kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja
saapui 16:05, poissa: 550 §, esteellinen: 561 §
Sarvilinna, Sami kansliapäällikkö
Aho, Mikko kaupunkiympäristön toimialajohtaja
esteellinen: 561 §
Jolkkonen, Juha sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja



09.09.2019

	Laitio, Tommi	kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
		esteellinen: 561 §
	Pohjolainen, Liisa	kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
	Gros, Nina	henkilöstöjohtaja
	Haahtela, Ilkka	vs. elinkeinojohtaja
	Kivelä, Liisa	viestintäjohtaja
	Rope, Jenni	kaupunginlakimies
	Saxholm, Tuula	rahoitusjohtaja
		esteellinen: 561 §
	Summanen, Juha	hallintojohtaja
	Menna, Lauri	johtava asiantuntija
		esteellinen: 561 §
	Hopeakunnas, Maisa	viestintäasiantuntija
	Björksten, Jenni	hallintoasiantuntija
	Aaltonen, Ilkka	johtava tonttiasiamies
		asiantuntija
		saapui 16:25, poistui 16:42, läsnä: osa 591 §:ää
Puheenjohtaja		
	Jan Vapaavuori	pormestari
		550 - 602 §
Esittelijät		
	Jan Vapaavuori	pormestari
		550 §
	Juha Summanen	hallintojohtaja
		551 - 554 §
	Sami Sarvilinna	kansliapäällikkö
		555 - 602 §
Pöytäkirjanpitäjä		
	Jenni Björksten	hallintoasiantuntija
		550 - 602 §



09.09.2019

§	Asia	
550	Asia/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
551	Asia/2	V 25.9.2019, Tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta
552	Asia/3	V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen valinta
553	Asia/4	V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaoston jäsenen ja varajäsenen sekä puheenjohtajan valinta
554	Asia/5	V 25.9.2019, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta
555	Asia/6	V 25.9.2019, Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite laittomasti maassa olevien palveluiden laajentamisen purkamisesta
556	Asia/7	V 25.9.2019, Den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen om bortforsling av gatusnö
556	Asia/7	V 25.9.2019, Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite aurauslumen poiskuljetuksesta
557	Asia/8	V 25.9.2019, Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite lumen mereen kippaamisen lopettamisesta
558	Asia/9	V 25.9.2019, Valtuutettu Tuula Haataisen aloite asukkaille vaarallisen lumen vastaanottoaikan siirtämisestä Herttoniemestä
559	Asia/10	V 25.9.2019, Valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamisesta vuoteen 2025 mennessä
560	Asia/11	V 25.9.2019, Den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen om ökning av antalet personalbostäder
560	Asia/11	V 25.9.2019, Valtuutettu Martina Harms-Aallon aloite palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi
561	Asia/12	V 25.9.2019, Valtuutettu Otto Meren aloite Hitas-järjestelmän lakkauttamisesta
562	Asia/13	V 25.9.2019, Valtuutettu Pentti Arajärven aloite Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi
563	Asia/14	V 25.9.2019, Valtuutettu Fatim Diarran aloite maahanmuuttajavanhempien kotoutumiskoulutuksen nopeuttamisesta yhteistyössä koulujen kanssa



09.09.2019

564	Asia/15	V 25.9.2019, Valtuutettu Maria Ohisalon aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä
565	Asia/16	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite alueellisesta varhaiskasvatuspaikkatakuusta
566	Asia/17	V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite lähikouluperiaatteen laajentamisesta erityisluokkaopetukseen
567	Asia/18	V 25.9.2019, Valtuutettu Pia Kopran aloite tekonurmikentästä Pukinmäen liikuntapuistoon
568	Asia/19	V 25.9.2019, Valtuutettu Fatim Diarran aloite Lapsiystävällinen kunta -mallista
569	Asia/20	V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite kaupungin liikuntatilojen maksuttomuudesta toisen asteen opiskelijoille
570	Asia/21	V 25.9.2019, Valtuutettu Sinikka Vepsän aloite vuoden 1918 muistolaatata Hietaniemen hautausmaalle
571	Asia/22	V 25.9.2019, Valtuutettu Jussi Chydeniuksen aloite äänilevykokoelmasta keskustakirjasto Oodiin
572	Asia/23	V 25.9.2019, Valtuutettu Mia Nygårdin aloite poikien syrjäytymisen ehkäisemisestä
573	Asia/24	V 25.9.2019, Valtuutettu Pentti Arajärven aloite romanien kansallispäivän viettämisestä kouluissa
574	Asia/25	V 25.9.2019, Den av ledamoten Eva Biaudet väckta motionen om Helsingfors inträde i Fair Saturday-stadsnätverket för kultur, konst och sociala aktiviteter
574	Asia/25	V 25.9.2019, Valtuutettu Eva Biaudet'n aloite Helsingin liittymisestä kulttuuria, taidetta ja sosiaalisia aktiviteetteja edistävään Fair Saturday-kaupunkiverkoston
575	Asia/26	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kirjaston perustamisesta Kalasatamaan
576	Asia/27	V 25.9.2019, Valtuutettu Ozan Yanarin aloite lasten ja nuorten harrastamisen tukemisesta
577	Asia/28	V 25.9.2019, Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite lapsiperheiden liikuntamahdollisuuksista koulujen liikuntasaleissa
578	Asia/29	V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite esteettömyyden li-



09.09.2019

		säämiseksi kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla
579	Asia/30	V 25.9.2019, Valtuutettu Osmo Soininvaaran aloite Yliopiston metroa- seman pohjoisen sisäänkäynnin avaamisesta
580	Asia/31	V 25.9.2019, Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuvien maksuttomasta matkustamisesta HSL:n bussiliikenteessä
581	Asia/32	V 25.9.2019, Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattoreiden ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta joukkoliikenteessä
582	Asia/33	V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite koulujen seksuaali- kasvatuksen kehittämisestä
583	Asia/34	V 25.9.2019, Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite vanhus- ten hoivasta
584	Asia/35	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivoinnista
585	Asia/36	V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Rantasen aloite lasten sukuelinten sil- pomista ehkäisevästä toimintasuunnitelmasta
586	Asia/37	V 25.9.2019, Valtuutettu Seija Muurisen aloite Helsingin Seniorisää- tiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämisestä
587	Asia/38	V 25.9.2019, Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite moniammatillisen mielenterveystyön lisäämisestä
588	Asia/39	Hankintaoikaisuvaatimus, toimistotarvikkeet
589	Asia/40	Hankintaoikaisuvaatimus, pesu- ja puhdistusaineet
590	Asia/41	Hankintaoikaisuvaatimus, pesu- ja puhdistusaineiden hankinnan vä- liaikainen järjestäminen
591	Asia/42	Kontulan keskusta-alueen varaaminen kehityshankkeen toteutusedel- lytysten jatkoselvittämistä varten (Mellunkylä, Kontulan keskusta-alue, tontit 47021/8–12)
592	Asia/43	Lausunto oikeusministeriölle yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuu- desta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista
593	Asia/44	Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamis- ta koskevasta selvityksestä
594	Asia/45	Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toimin- ta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2020–2022



09.09.2019

595	Asia/46	Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite jalkakäytävien talvikunnossapidon palautuksesta paikallistason vastuulle
596	Asia/47	Valtuutettu Petrus Pennasen toivomusponsi lautakuntien julkisista kokouksista vuonna 2019
597	Asia/48	Valtuutettu Mai Kivelän toivomusponsi kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämisestä
598	Asia/49	Valtuutettu Emma Karin toivomusponsi ruokakulttuuristrategian toteutumisen selvittämisestä
599	Asia/50	Maa-alueen vuokraaminen Myllypuron voimistelu- ja liikuntahallin rakentamista varten
600	Asia/51	Vastaus sosiaali- ja terveysministeriölle kuntien sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajaroolin selvittämistä koskevaan kyselyyn
601	Asia/52	Kaupunginvaltuuston 28.8.2019 tekemien päätösten täytäntöönpano
602	Asia/53	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen



09.09.2019

Asia/1

§ 550

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginhallitus päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi Mai Kivelän ja Kaisa Hernbergin sekä varatarkastajiksi Daniel Sazonovin ja Fatim Diarran.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksesta valita pöytäkirjantarkastajaksi Anna Vuorjoen sijasta Mai Kivelän ja varatarkastajaksi Ozan Yanarin sijasta Fatim Diarran.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi Anna Vuorjoen ja Kaisa Hernbergin sekä varatarkastajiksi Daniel Sazonovin ja Ozan Yanarin.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



09.09.2019

Asia/2

§ 551

V 25.9.2019, Tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta

HEL 2019-008698 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Satu Kurjelle eron tarkastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Kauko Koskisen henkilökohtainen varajäsen) tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Satu Kurjen (ent. Kouvalainen, Kok.) 7.6.2017 § 262 varajäseneksi tarkastuslautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi. Satu Kurki pyytää 13.8.2019 eroa tarkastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta puolueesta eroamisen vuoksi.



09.09.2019

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 13.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
pääöksessä mainitut

Otteen liitteet
Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

tarkastuslautakunta
taloushallintopalveluliikelaitos



§ 552

V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen valinta

HEL 2019-008701 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Hannu Oskalalle eron kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee Ville Sinnemäen varajäseneksi (Mari Holopaisen henkilökohtainen varajäsen) kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eronpyyntö 16.8.2019, Oskala Hannu

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Hannu Oskalan (Vihr.) 7.6.2017 § 272 varajäseneksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi. Hannu Oskala pyytää 16.8.2019



09.09.2019

eroa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen luottamustoimesta muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Asta Vennelä, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 76004
asta.vennela(a)hel.fi

Liitteet

1 Eronpyyntö 16.8.2019, Oskala Hannu

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
pääöksessä mainitut

Otteen liitteet
Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
taloushallintopalveluliikelaitos



09.09.2019

Asia/4

§ 553

V 25.9.2019, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaoston jäsenen ja varajäsenen sekä puheenjohtajan valinta

HEL 2019-006704 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Elisa Gebhardille eron kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaoston puheenjohtajan ja jäsenen luottamustoimista
- valitsee Tuomas Finnen varajäseneksi (Niilo Toivosen henkilökohtainen varajäsen) kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan
- valitsee nykyisen varajäsenen Tuomas Finnen jäseneksi ja Jonne Junturan hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaostoon ja
- valitsee Tuomas Finnen puheenjohtajaksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaostoon vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björkstén, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 21.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto



Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Elisa Gebhardin (SDP) 7.6.2017 § 272 varajäseneksi kulttuuri- ja vapaalautakuntaan sekä § 273 jäseneksi ja puheenjohtajaksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuurijaostoon (1.1.2019 alkaen kulttuuri- ja kirjastojaosto) vuonna 2017 alkavaksi toimikaudeksi. Elisa Gebhard pyytää 21.8.2019 eroa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri- ja kirjastojaoston puheenjohtajan ja jäsenen luottamustoimista muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Hallintosäännön 2 luvun 15 §:n mukaan kulttuuri- ja kirjastojaoston puheenjohtajan tulee olla kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan jäsen tai varajäsen.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 21.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet



09.09.2019

Asia/4

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Taloushallintopalveluliikelaitos
Tarkastusvirasto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 554

V 25.9.2019, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta

HEL 2019-009096 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Milka Asikaiselle eron kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Tapio Klemetin henkilökohtainen varajäsen) kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon vuoden 2021 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Milka Asikaisen (Kok.) 7.6.2017 § 268 varajäseneksi kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon vuonna 2017 alkavaksi toimikaudeksi. Milka Asikainen pyytää 29.8.2019 eroa kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen luottamustoimesta ajanpuutteen vuoksi.



09.09.2019

Asia/5

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Esittelijä

hallintojohtaja
Juha Summanen

Lisätiedot

Jenni Björkstén, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 29.8.2019

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote
Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Ympäristö- ja lupajaosto
Taloushallintopalveluliikelaitos
Tarkastusvirasto



09.09.2019

Asia/6

§ 555

V 25.9.2019, Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite lait- tomasti maassa olevien palveluiden laajentamisen purkamisesta

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Mika Raatikaisen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Perussuomalaisten valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että kaupunginvaltuusto kumoaa 29.11.2017 § 426 tekemänsä päätöksen laajentaa paperittomien henkilöiden sosiaali- ja terveystalvueluita.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveystalvuelukunnan lausuntoon ja toteaa, että vuodesta 2014 alkaen Helsingissä on tarjottu lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille sekä laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 alkaen palvelu laajennettiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 päätöksen mukaisesti koskemaan myös välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tämä tarkoittaa välttämätöntä sairauksien hoitoa, lääkitystä, seurantaa, roko-



tuksia ja suun terveydenhuollon palveluita. Palvelujen laajentaminen on käytännössä koskenut terveydenhuollon palveluita.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulleita henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Arviot paperittomien määrästä Helsingissä vaihtelevat 1500–5000 välillä. Paperittomien terveydenhuollon palveluiden kustannuksia pystytään kohtuullisesti seuraamaan. Niiden raportointi voi olla vielä jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, mutta raportointia ollaan kehittämässä edelleen, ja toimintayksiköjä on ohjeistettu raportoinnista.

Vuonna 2018 paperittomia asiakkaita oli terveydenhuollon avohoidon piirissä yhteensä 139, asiakaskäyntejä 321 ja näiden tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Lisäksi kustannuksia syntyy erikoissairaanhoidon palveluista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön laskelmiin perustuvan suuntaa-antavan arvion mukaan avohoidon ja erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset olisivat vuositasona Helsingissä noin 200 000–300 000 euroa. Tulee huomioida, että kyseisen väestöryhmän todellista suuruutta on mahdotonta arvioida, eikä terveyden- tai sairaanhoidon asiakaskäyntien yhteydessä useinkaan käy ilmi asiakkaan maassaolo-oikeuden tila. Ottaen kuitenkin huomioon palveluiden käytön määrä suhteessa paperittomien henkilöiden määrään Helsingissä, ei ole syytä olettaa, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoimatekijänä laittomasti maahan jäämiselle.

Helsingin poliisilaitoksen julkaisemien tilastojen valossa kaupungin turvallisuustilanne on parantunut viime vuosien aikana. Helsingin poliisilaitoksen tietoon tulleiden rikosten määrä pieneni vuodesta 2017 verrattuna vuoteen 2018. Eniten vähenivät omaisuusrikokset. Katuturvallisuusindeksi oli vuonna 2018 parempi kuin vuonna 2017. Indeksien nousuun vaikuttavat muun muassa vahingontekojen, pahoinpitelyjen ja lievien pahoinpitelyjen väheneminen.

Kaupungin turvallisuustutkimuksen mukaan yleinen turvallisuudentunne on parantunut vuodesta 2015. Helsinkiläiset kokevat oman asuinalue-



eensa ja kaupungin keskustan sekä julkiset liikennevälineet aiempaa turvallisemmaksi. Vaikka Helsingin turvallisuustilanne on parantunut, Sisäisen turvallisuuden tila -raportin mukaan tulevaisuudessa erityisesti laittomasti maassa oleskelevat sekä maasta poistamista odottavat ulkomaalaiset ovat haavoittuvassa asemassa sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen, rikosten tekemisen että rikosten uhriksi joutumisen näkökulmasta. Tulevaisuudessa Suomessa on entistä enemmän laittomasti maassa oleskelevia, mikä on turvallisuusongelma yhteiskunnallisesti sekä heille itselleen.

Helsingin kaupunki selvitti laaja-alaisessa työryhmässä paperittomiin henkilöihin liittyviä haasteita, palvelutarpeita ja toimenpiteitä. Vuonna 2018 ilmestyneessä työryhmän selvityksessä huomioitiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 hyväksymät paperittomiin henkilöihin liittyvät toimenpide-esitykset ohjeistus- ja linjaustarpeissa sekä seurannan kehittämiseksi. Helsingin terveysasemien henkilökunta on saanut myös ohjeistuksen koskien välttämättömän hoidon edellytysten täyttymistä. Tarvittaessa asiakkaat ohjataan terveysasemilta erikoissairaanhoidon tai sairaalahoidon piiriin jatkotoimenpiteitä varten.

Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille henkilöille. Lisäksi terveys- ja hyvinvointivaikeuksien arvioinnin näkökulmasta paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia.

Kaupunginhallitus katsoo, että edellä kuvatun perusteella toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella paperittomien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa Helsingin kaupunginvaltuuston päätöstä 29.11.2017 § 426 olisi tarpeen muuttaa.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnon. Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja hallinto-osaston yhteistyönä.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ryhmäaloitteen, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä, ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Perussuomalaisen valtuustoryhmä on täydentänyt ryhmäaloitettaan Pia Kopran, Mari Rantasen, Juhani Strandénin ja Alekski Niskasénin allekirjoitusten osalta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566



09.09.2019

Asia/6

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Liitteet

1 Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.06.2019 § 142

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon perussuomalaisten ryhmäaloitteesta paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta:

"Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 29.11.2017 niin kutsutuille paperittomille henkilöille tarjotun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen laajentamisesta. Vuodesta 2014 on tarjottu paitsi lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille myös laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 palvelu laajennettiin koskemaan myös niin sanottua välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Käytännössä palvelujen laajentaminen on koskenut lähinnä terveydenhuollon palveluja.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Toisin kuin kiireelliset palvelut, jotka on määritelty terveydenhuoltolais- sa, välttämättömien palvelujen yksikäsitteinen määrittely puuttuu. Hel-



singissä sillä tarkoitetaan käytännössä sellaista lääketieteellistä hoitoa, jonka lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen on todennut välttämättömäksi niin, että hoitoa ei voida lykätä ilman että potilaan terveydentila olennaisesti heikkenee maassa olon aikana. Maassaoloaika on asian luonteesta johtuen paperittomien kohdalla vaikeasti arvioitavissa. Yksityiskohtaista listausta välttämätöntä hoitoa vaativista tilanteista ei voida laatia, mutta sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut riittävät sovellettavissa olevat ohjeet hoidon välttämättömyyden arviointiin.

Kun päätös hoidon laajentamisesta loppuvuodesta 2017 tehtiin, vuoden 2015 suuri maahanmuuttoaalto oli ohi ja paperittomia oli Helsingissä arviolta 1 000–1 500. Tiedossa oli, että määrä voi kasvaa merkittävästi, kun 8 500 turvapaikanhakijan valitukset eri oikeusasteissa tulevat päätökseen ja ratkaisut saadaan vuoden 2018 aikana.

Arviot paperittomien tämän hetkisestä määrästä Suomessa vaihtelevat huomattavasti välillä 3 000–10 000, ja heistä mahdollisesti puolet on Helsingissä. Helsingin terveydenhuollossa paperittomien määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa.

Toisin kuin aloitteessa todetaan, kustannuksia pystytään seuraamaan, mutta niiden raportointi voi olla jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, joskin tilanne on kohentunut vuoden takaisesta ja tarkentuu edelleen, kun toimintayksiköt sisäistävät raportointia koskevan ohjeistuksen. Paperittomuuden toteaminen on melko monimutkainen prosessi, mutta se on edellytys hoidon oikealle kohdentamiselle sekä tilastoinnille.

Vuonna 2018 Helsingin paperittomien terveydenhuollon avohoidon tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Näitä palveluja käyttäneitä paperittomia oli 139 ja käyntejä 321.

Tutkimusnäyttöä siitä, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoi-
matekijänä maahan saapumiselle, ei Suomesta ole. Myöskään muista Euroopan maista ei ole tiedossa vakuuttavaa tämän suuntaista näyttöä.

3.6.2019 julkaistussa neuvottelutuloksessa hallitusohjelmaksi esitetään, että paperittomuutta ehkäistään ja torjutaan laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä. Välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille. Lisäksi selvitetään, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu ja turvataan jokaisen nuoren, kesken koulutuksen maahan tulleiden ja paperittomien oikeus suorittaa perusopetus loppuun.

Edellä olevasta käy ilmi, että toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella voimassa olevia paperittomien



sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksiä olisi tarpeen muuttaa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia."

Käsittely

18.06.2019 Ehdotuksen mukaan

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus:

Jäsen Mari Rantanen: Palautetaan uudelleen valmisteluun:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestöavustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Jäsen Mari Rantanen jätti lausunnosta seuraavan eriävän mielipiteen:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa



09.09.2019

olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestävustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/7

§ 556

V 25.9.2019, Den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen om bortforsling av gatusnö

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Marcus Rantala.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Tanja Sippola-Alho, stadssekreterare, telefon: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp väckta gruppmotionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp har 13.2.2019 väckt en gruppmotion om bortforsling av plogad snö. Enligt motionen har Helsingfors under januari-februari fått känna av hur en snörik vinter kan försvåra logistiken i staden. Fastän snö kan vackert lysa upp staden under de mörkare månaderna, kan de som väckt motionen inte acceptera att snön begränsar stadsbornas rörlighet oskäligt mycket. Att snön dumpas i havet är inte heller i linje med stadsstrategin där det står att Helsingfors är en av de finaste städerna i världen. Enligt motionen ska Helsingfors ha tillräckligt med plogningsmateriel och kapacitet för effektiv snöplogning. Därför behövs flera nya avtal med privata aktörer, som vid behov kan kompensera för eventuella brister i stadens snöröjning.



Enligt motionen ska ansvarsfördelningen mellan husbolagen och staden vara tydlig när det gäller trottoarer och hållplatser. Likaså ska information om snöplogning i realtid finnas tillgänglig för stadens invånare och trafikmärkena ska vara synliga. Det krävs dessutom i motionen att Helsingfors ska prioritera tillgängligheten till skolor, daghem och vårdinrättningar. Helsingfors ska ta modell av Stockholm då det gäller snöröjning av gator och sluta dumpa snö i havet.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande om motionen 20.8.2019.

Stadsstyrelsen hänvisar till stadsmiljönämndens utlåtande och konstaterar sammanfattningsvis att stadsmiljösektorn har omfattande kännedom om de problem som hänför sig till snöröjning under exceptionellt snörika vintrar. Staden har en beredskapsplan som uppdateras med jämna mellanrum. Staden har strävat att svara mot plötsliga snöfall till exempel genom att öka kapaciteten så att man i bästa fall har haft tillgång till upp till 100 tilläggsenheter vid samma tidpunkt, en del ända från Karleby. Nämnden anser att det inte finns något akut behov av tilläggskapacitet. Stadsmiljösektorns mål är att år 2019 konkurrensutsetta entreprenadhanteringssystemets applikationsutveckling. Meningen med systemet är att göra det möjligt att dela ut situationsbilder om återställandet av trafikförhållandena, tillgängligheten och säkerheten i trafikområdena efter snöfall. Stadsmiljösektorn utarbetar för tillfället också principer för snöhanteringen. Principerna föreläggs eventuellt beslutsfattarna redan under innevarande år. I detta sammanhang ordnas försök som bygger på invånardelaktighet i olika stadsdelar, såsom på Skatudden där man testar en ny ansvarsfördelning inom snöröjningen mellan staden och husbolagen. Avsikten är att övergå till att staden har skötselansvaret över att bl.a. forsla bort snö och tvätta gator, och denna princip utvidgas till andra stadsdelar i innerstaden på basis av erfarenheterna. För tillfället utreds även prioriteringen inom gatuskötseln enligt olika kriterier och projekt för servicedesign främjas. I detaljplanerna anvisas platser för snöupplägning.

Stadsstyrelsen anser att alla ovannämnda åtgärder och utvecklingsprojekt är värda att understödja. Stadsstyrelsen anser dessutom att det är viktigt att främja de åtgärder och utredningar med vilka man strävar att sluta dumpa snö i havet med anledning av nedskräpningskonsekvenser och orenligheter. Efter att principerna och åtgärdsprogrammet för snöhantering blir färdiga är det möjligt att granska olika alternativa sätt att forsla bort och hantera snö, bl.a. fördelarna med och kostnaderna för snöshanteringsmetoder genom smältning och andra sätt på basis av utredningarna. Efter att de allmänna principerna har blivit godkända är det möjligt att ta dessa i beaktande både i stadens egen verksamhet och i de kommande konkurrensutsättningarna av snöröjningen, vilka i



fråga om privata aktörer gäller för fem år åt gången. Beslut om investeringar fattas separat.

Stadsmiljönämnden konstaterar 20.8.2019 att Helsingfors stadsmiljösektor med jämna mellanrum uppdaterar vinterberedskapsplanen som innehåller de åtgärder med vilka staden svarar mot undantagsförhållanden. Detta innebär i praktiken att tilläggsresurser skaffas, tillfälliga mottagningsplatser för snö ordnas och trafikarrangemang vidtas.

Den största enskilda snöröjningsaktören som också tar hand om Helsingfors innerstad, affärsverket Helsingfors stads byggtjänst Stara (nedan Stara), har förutom sin egen materiel också tillgång till tiotals konkurrensutsatta maskinentreprenörer vilkas resurser tas i bruk enligt snöröjningsbehov. Vid undantagsförhållanden är alla närområdenas maskiner för vinterunderhåll i bruk. Under undantagsförhållandena vintern 2018–2019 kunde såväl Stara som de privata entreprenörerna öka maskinmaterielen med drygt hundra tilläggsenheter, av vilka en del kom ända från Karleby.

Enligt nämnden kunde man ur stadens perspektiv svara på vinterns undantagsförhållanden tillräckligt bra och därför anses det inte för tillfället vara behövligt att skaffa tilläggsmateriel i betydligt stor omfattning.

Helsingfors stads stadsmiljösektor utarbetar för närvarande principer för snöhantering. Principerna föreläggs de politiska beslutsfattarna hösten 2019. Principerna klarlägger snölogistiken och skapar förutsättningar för lyckad snöröjning i trafikområdena.

Skyldigheterna mellan fastighetsägarna och Helsingfors stad att röja snö från trottoarer och busshållplatser

Fördelningen av ansvaren i fråga om uppgifter för gatuskötsel anges i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (nedan lagen om underhåll och renhållning). Enligt lagen kan kommunen besluta att helt eller delvis åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägaren.

Helsingfors stadsstyrelse beslutade år 2012 att staden strävar att i fasen övergå till s.k. gatuunderhåll med helhetsansvar också i innerstaden, alltså underhåll av gator som går ut på att största delen av de renhållnings- och vinterunderhållsskyldigheter som med stöd av lagen om underhåll och renhållning ankommer på fastigheterna har överförts till staden. Med detta arrangemang syftar man till att säkerställa en enhetlig servicenivå inom underhållet, effektivisera verksamheten och klarlägga aktörernas ansvar. Att nå detta mål förutsätter dock att konsekvenserna av underhåll med helhetsansvar utreds.



Bedömningen av förfarandena i enlighet med underhållsansvaren i områdena, med invånarna och aktörerna som deltagare, beaktas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. Åtgärderna omfattar bland annat följande uppgifter:

- Ett försök på Skatudden där staden tar ansvaret över stadsdelens snötransporter och tvätt av gatorna på våren. Efter försöket genomförs en utredning om hur förfarandet lämpar sig för innerstaden.
- Uppdatering av serviceavtalen för skötseln av fastigheterna i stadens ägo eller besittning.

Realtidsinformation om snöröjning till invånarna och trafikmärkenas synlighet

En förutsättning för att kunna ge en situationsbild om hur snöröjningen i trafikområdena fortskrider är att avtalshandlingarna ska ändras i fråga om entreprenörernas skyldighet att producera information om materielns läge och arbetslag.

Beställaren ska ha en applikation som söker uppgifter om snöröjningssituationen hos varje entreprenör genom öppna gränssnitt. Med uppgifterna skapas en tillgänglig situationsbild för invånarna av till exempel hur snöröjningen fortskrider på körbanorna och trottoarerna.

Avtalen om underhållet av de allmänna områdena ingås med Stara för tre år åt gången och med privata aktörer för fem år åt gången. Med Stara har det avtalats om utveckling av hur arbetsmaskinernas information kan delas ut, men i de övriga avtalen kräver eventuella ändringar mitt under avtalsperioden att båda parterna godkänner ändringarna. Det är svårt att ingå avtal om utdelning av enskilda maskiners läge eftersom entreprenörerna kan räkna ut en konkurrerande entreprenörs materielvolym med hjälp av informationen.

Stadsmiljösektorns mål är att år 2019 konkurrensutsätta entreprenadhanteringssystemets applikationsutveckling. Meningen med systemet är att göra det möjligt att dela ut situationsbilder om återställandet av trafikförhållandena, tillgängligheten och säkerheten i trafikområdena efter snöfall.

Kommunikationshelheten inom snöhanteringen beaktas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. I utvecklingen av kommunikationen och växelverkan ingår bland annat:

- precisering av kommunikationens ansvar, roller och verksamhetsmodeller under vinterperioden
- beredning av kommunikationskanaler och -handlingar



- utveckling av delaktighetsmodeller för vinterunderhåll
- framförande av uppgifterna om vinterunderhållets metoder och effektivitet
- utveckling av växelverkan med fastigheterna.

Det är utmanande att hålla trafikmärkena synliga på vintern. Trafikmärkenas synlighet försämras av vintermörkret och snöror som i värsta fall hindrar trafikmärkenas synlighet. Likaså blir vägmarkeringarna ofta täckta av packad snö.

Den kommande vintern erbjuds bilisterna en nyhet, tjänsten SiirtoSoitto, som per telefon meddelar behovet att flytta fordon innan snön röjs från gatans kant.

Prioritering av tillgängligheten till skolor, daghem och vårdinrättningar

Beslut om gatornas underhållsklassificering fattas i nuläget enligt följande kriterier: gatans betydelse för trafiken, trafikmängden, de olika trafikformernas behov, främjande av gång- och cykeltrafiken och trafiksäkerheten och trafikens tillgänglighet. Helsingfors stad identifierar de olika aktörernas behov och strävar kontinuerligt att anpassa underhållsåtgärderna enligt de nuvarande resurserna med hänsyn till helheten.

Underhållsklasserna och prioriteringen behandlas i stadens nya principer och i åtgärdsprogrammet för snöhantering, vilka bereds för närvarande inom stadsmiljösektorn. I samband med beredningen kommer man att precisera bland annat hur snön hanteras i områdena (till exempel stadsdelsvis), de olika funktionernas och aktörernas behov, underhållsklassernas krav och åtgärdstiderna ur tjänsternas och kundorienteringens perspektiv.

Med hjälp av servicedesign är det ytterligare möjligt att nå förbättringar. I Gårdsbacka har det första servicedesignprojektet genomförts. I projektet gick man noggrant igenom de offentliga byggnadernas öppettider, och vinterunderhållsplanen för gångtrafiken preciserades utifrån dessa. Dessutom genomfördes åren 2015–2016 en granskning av gångtrafiknätet som omfattade nästan hela staden. I granskningen rationaliserades gångvägarnas underhållsklassificering på basis av dessas användning. Prioriteringen av vägarna påverkades av bland annat folktätheten och tjänsternas täthet, såsom kollektivtrafikens hållplatser och stationer, hälsovårdstjänster och skolor i områdena.

Införande av Stockholmsmodellen för snöröjning i trafikområden

Med Stockholmsmodellen torde här avses snöröjning på tomtgatorna i innerstaden nattetid. Metoden bygger på att alla fordon styrs från gatan



till tillfälliga lokaler över natten, och gatan stängs då av för offentlig trafik. För bilister har det i förväg anvisats tillfälliga lokaler över natten på ett rimligt avstånd. De tillfälliga lokalerna får användas gratis. I Helsingfors har detta förfarande utretts men det har visat sig vara svårt att hitta tillfälliga lokaler.

Helsingfors förfaranden vid undantagsförhållanden

I Helsingfors har det konstaterats vara ett välfungerande förfarande att använda flyttningsuppmaningar i syfte att tömma gatan. Antalet fordon som lämnas längs med gatan kan ytterligare minskas med tjänsten SiirtoSoitto som tas i bruk. Ju färre fordon som lämnas längs med gatan och måste flyttas, desto snabbare sker snöröjningen.

I januari-februari öppnades tilläggsområden för parkering på öppna platser, på torg och på parkernas sandplaner i Helsingfors innerstad. De tillfälliga parkeringslokalerna visade sig vara mycket behövliga och användningsgraderna var höga. Förfarandet hjälpte snöröjningen.

En bilhotelltjänst grundades i Tattarmossen för sådana fordon som förvaras vid gatorna på vintern, men tjänsten har inte blivit någon stor succé. (Enligt 42 § i vägtrafiklagen får fordon som inte faktiskt används i trafiken inte lämnas, förvaras eller läggas upp i lager på en väg.)

På bostadsområdenas tomtgator kommer parkeringsarrangemangen att ändras områdesvis i enlighet med de nya principerna. Med hjälp av arrangemangen kommer snöröjningen på trottoarer att bli mycket lättare.

Att sluta dumpa snö i havet

Snölogistiken syftar till att snön i fortsättningen behandlas i den stadsdel i vilken den har fallit. I innerstaden har det planerats platser för snöuppläggning som är nödvändiga för snöröjningen och som ska beaktas vid planeringen av investeringsobjekt.

Bortskaffningen av snön i innerstaden kommer att basera sig på en teknisk lösning. Målet på lång sikt är att kunna avstå från att dumpa snö i havet efter en övergångsperiod. Innan staden avstår från att dumpa snö i havet måste man granska olika tekniska lösningar för bortskaffning av snö, dessas energibehov och volymen av den maskinmateriel som snötransporterna kräver. Samtidigt följs utvecklingsarbetet i Oslo och Stockholm och funktionen hos snösmältningstationerna i S:t Petersburg.

Stadsmiljösektorn genomför en utredning om markanvändningsförutsättningarna för en snösmältningstation i innerstaden. I utredningen



granskas snösmältningsstationens miljökonsekvenser och de tekniska lösningarnas lämplighet, såsom tillgång till värme för smältning, rening av smältvattnen från skadeämnen och ledning av vattnen till havet. I arbetet optimeras vägarna för snötransporter, antalet smältningsstationer, behovet av mindre smältningseenheter, nödvändiga utrymmen för flyttning av snö på korta avstånd i innerstaden och tillräcklig dimensionering av kapaciteten för uppläggning och bortskaffning av snö.

På basis av helhetsgranskningen kommer stadsmiljösektorn att föreslå en lösning för att kunna sluta dumpa snö i havet.

Enligt i 30 kap. 12 § i förvaltningsstadgan kan en fullmäktige-grupp väcka en grupp-motion. En grupp-motion är en motion som undertecknats av mer än hälften av fullmäktige-gruppens medlemmar och som har rubriken grupp-motion. En grupp-motion inlämnas till ordföranden av fullmäktige-gruppens ordförande eller vice ordförande. En fullmäktige-grupp får väcka fyra grupp-motioner under en fullmäktige-period.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Tanja Sippola-Alho, stadssekreterare, telefon: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Bilagor

1 Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 393

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Riittävän kapasiteetin varmistaminen katujen lumenpoistossa

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määräajoin talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeu-



soloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hankkimista, väli aikaisten lumen vastaanottoalueiden järjestämistä sekä liikennejärjestelyjä.

Merkittävimmällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialueiden talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät liisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoiton vaikutukset selvitetään.

Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain asukkaat ja toimijat osallistaen otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvitys menettelyn soveltuvuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.
- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajoratojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumenpoitteen jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmasa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun
- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt,



jotka pahimmillaan estävät liikennemerkkin näkymisen. Samoin tiemerkinnet jäävät usein lumipolanteen peittäviksi.

Tulevan talven uutuuksena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkii jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueittaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydeltä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menetelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla SiirtoSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasauspaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämiskäytöksiä, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatusasemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.



09.09.2019

Asia/7

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi



§ 556

V 25.9.2019, Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite auraslumen poiskuljetuksesta

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä on 13.2.2019 tehnyt ryhmäaloitteen auraslumen poiskuljettamisesta. Aloitteen mukaan tammi-helmikuussa on saatu kokea, miten runsasluminen talvi voi vaikeuttaa kulkulogistiikkaa kaupungissa. Vaikka lumi voi kauniisti valaista kaupunkia pimeinä kuukausina, aloitteen tekijät eivät voi hyväksyä sitä, että se vaikeuttaa niin kohtuuttomasti kaupunkilaisten kulkemista. Lumen kaataminen mereen ei myöskään ole kaupunkistrategian mukaisista, strategian, jossa sanotaan, että Helsinki on maailman hienoin kaupunki. Aloitteen mukaan Helsingillä tulee olla riittävästi auraskalustoa ja kapasiteettia tehokkaaseen lumenauraukseen. Sen vuoksi tarvitaan useita uusia sopimuksia yksityisten toimijoiden kanssa, jotka tarvittaessa kompensoivat kaupungin lumenpoistossa ilmenneitä puutteita.



Aloitteen mukaan kadunhoitotehtävien velvollisuudet jalkakäytävien ja bussipysäkkien osalta tulee olla selkeät taloyhtiöiden ja Helsingin kaupungin välillä. Samoin reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta tulee olla kaupunkilaisten nähtävillä ja liikennemerkkit näkyviä. Aloitteessa vaaditaan lisäksi, että Helsinki priorisoi koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuutta. Helsingin tulisikin ottaa käyttöön Tukholman mallin mukainen toiminta katujen lumenpoistamisessa ja lopettaa lumen kaataminen mereen.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019.

Viitaten kaupunkiympäristölautakunnan 20.8.2019 lausuntoon kaupunginhallitus toteaa yhteenvetona, että kaupunkiympäristön toimialalla on laajasti tiedossa lumen poistoon poikkeuksellisen runsaslumisina talvina liittyvät ongelmat. Kaupungilla on varautumissuunnitelma, jota päivitetään määräajoin. Poikkeukselliseen, äkilliseen lumen tuloon on pyritty vastaamaan mm. kapasiteettia lisäämällä niin, että parhaimmillaan yhtäaikaisesti on ollut käytettävissä jopa 100 lisäyksikköä, kaukaisimmat Kokkolasta, joten lautakunnan mielestä lisäkapasiteettiä ei ole akuuttia tarvetta. Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden 2019 aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen. Kaupunkiympäristön toimialalla laaditaan parhaillaan myös lumenkäsittelyyn liittyviä periaatteita, jotka tuodaan päätöksentekoon mahdollisesti vielä kuluvana vuonna. Siihen liittyy asukkaita osallistavia kokeiluja eri kaupunginosissa, kuten Katajanokalla, jossa kokeillaan lumenpoiston uutta vastuunjakoa kaupungin ja taloyhtiöiden välillä. Tarkoitus on siirtyä kaupungin hoitovastuuseen mm. lumenkuljetuksen ja katujen pesun osalta ja laajentaa sitä muihin kantakaupungin osiin saatujen kokemusten pohjalta. Katujen hoidon priorisointia eri kriteerein selvitetään niin ikään parhaillaan ja edistetään palvelumuotoiluhankkeita. Kaavoissa osoitetaan lumen kasaamispaikkoja.

Kaupunginhallitus pitää kaikkia edellä mainittuja toimia ja kehityshankkeita kannatettavina. Kaupunginhallitus pitää samoin tärkeänä edistää niitä toimenpiteitä ja selvityksiä, joilla pyritään lopettamaan lumen kaataminen mereen sen roskaamisvaikutusten ja epäpuhtauksien vuoksi. Lumenkäsittelyyn liittyvien periaatteiden ja toimenpideohjelman valmistamisen jälkeen on mahdollista tarkastella erilaisia lumen kuljetuksen ja käsittelyn vaihtoehtoja, mm. lumen sulatukseen perustuvien käsittelymenetelmien ja muiden keinojen hyötyjä ja kustannuksia saatujen selvitysten perusteella. Kun yleiset periaatteet on hyväksytty, on mahdollista ottaa niitä huomioon sekä omassa toiminnassa että tulevaisuuden lumen-



poistoon liittyvissä kilpailutuksissa, jotka yksityisten toimijoiden kanssa tehdään viisivuotisinä. Investoinneista päätetään erikseen.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa 20.8.2019 mm., että Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määräajoin talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeusoloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hankkimista, väliaikaisten lumenvastaanottoalueiden järjestämistä sekä liikennejärjestelyjä.

Merkittävimällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialueiden talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät lisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Lautakunnan mielestä menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoiton vaikutukset selvitetään.



Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain, asukkaat ja toimijat osallistaen, otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhailaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvitys menettelyn soveltavuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.
- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajorojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun



- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt, jotka pahimmillaan estävät liikennemerkin näkymisen. Samoin tiemerkinnet jäävät usein lumipolanteen peittämiksi.

Tulevan talven uutuuksena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkiikin jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideaajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueittaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydel-



tä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla SiirtoSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasauspaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämisratkaisuja, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten



ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatus-
asemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n mukaan valtuustoryhmä voi tehdä ryhmäaloitteen. Ryhmäaloite on aloite, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Ryhmäaloitteen jättää puheenjohtajalle valtuustoryhmän puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Valtuustoryhmä voi tehdä neljä ryhmäaloitetta valtuustokauden aikana.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 393

HEL 2019-002036 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Riittävän kapasiteetin varmistaminen katujen lumenpoistossa

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala päivittää määrääjain talven varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään ne toimenpiteet, joilla poikkeusoloihin vastataan. Tämä tarkoittaa käytännössä lisäresurssien hank-



kimista, väliaikaisten lumenvastaanottoalueiden järjestämisestä sekä liikennejärjestelyjä.

Merkittävimällä yksittäisellä ja kantakaupungin lumenpoiston toimijalla, Helsingin kaupungin rakennuspalveluliikelaitos Staralla (jäljempänä Stara) on oman kalustonsa lisäksi käytettävissään useita kymmeniä kilpailutettuja koneurakoitsijoita, joiden resurssit otetaan käyttöön lumenpoistotyön tarpeen mukaan. Poikkeusolosuhteissa kaikki lähialueiden talvihoidon koneet ovat käytössä. Viime talven 2018–2019 poikkeusolosuhteissa niin Stara kuin yksityiset urakoitsijat pystyivät lisäämään konekalustoa reilusti yli sata lisäyksikköä, joista kaukaisimmat tulivat Kokkolasta.

Menneen talven poikkeusolosuhteisiin pystyttiin vastaamaan kaupungin näkökulmasta riittävän hyvin ja siten merkittävään lisäresurssien hankintaan ei katsota tällä hetkellä olevan tarvetta.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on parhaillaan laatimassa lumenkäsittelyn periaatteita, jotka tuodaan syksyllä poliittiseen päätöksentekoon. Periaatteet selkeyttävät lumilogistiikkaa ja luovat edellytykset liikennealueiden lumenpoiston onnistumiseksi.

Jalkakäytävien ja bussipysäkkien lumenpoistovelvollisuuksien selkeys kiinteistönomistajien ja Helsingin kaupungin välillä

Kadunhoitotehtävien vastuiden jakautuminen on määritetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (jäljempänä kunnossapitolaki). Lain perusteella kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle kuuluvista kunnossapitotehtävistä.

Helsingin kaupunginhallitus päätti vuonna 2012, että niin sanottuun katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon (kokonaisvastuuhoito), jossa suurin osa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvista katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuuksista on siirretty kaupungin vastuulle, pyritään siirtymään vaiheittain myös kantakaupungissa. Järjestelyllä pyritään varmistamaan yhtenäinen ylläpidon palvelutaso, tehostamaan toimintaa ja selkeyttämään toimijoiden vastuita. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kokonaisvastuuhoiton vaikutukset selvitetään.

Ylläpitovastuiden mukaisten menettelyjen arviointi alueittain asukkaat ja toimijat osallistaen otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimenpiteet sisältävät muun muassa seuraavia tehtäviä:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



- Katajanokan kokeilu, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen kaupunginosan lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Selvitys menettelyn soveltuvuudesta kantakaupunkiin tehdään tämän kokeilun jälkeen.
- Kaupungin omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen hoidon palvelusopimusten päivitys.

Kaupunkilaisten reaaliaikainen tiedottaminen lumenaurauksesta ja liikennemerkkien näkyvyys

Tilannekuvan muodostaminen liikennealueiden lumenpoiston etenemisestä edellyttää sopimusasiakirjoihin muutoksia, joissa urakoitsijoita veloitetaan tuottamaan konekaluston sijainti- ja työlajitietoa.

Tilaaajalla tulee olla sovellus, joka hakee avointen rajapintojen kautta jokaiselta urakoitsijalta tiedot lumenpoistotyön tilanteesta, josta muodostetaan kaupunkilaisille avoin tilannekuva esimerkiksi asuinalueen ajoratojen ja jalkakäytävien lumenpoiston toteutumisesta.

Yleisten alueiden ylläpidon sopimukset Staran kanssa ovat kolmivuotisia ja yksityisten urakoitsijoiden kanssa viisivuotisia. Staran kanssa on sovittu työkoneiden tiedonjakamisen kehittämisestä, mutta muissa sopimuksissa kesken sopimuskauden tehtävät muutokset vaativat molempien osapuolten hyväksynnän. Yksittäisten koneiden sijaintia ilmaisevan tiedon jakamisesta sopiminen on vaikeaa, koska tiedon avulla urakoitsijat voivat laskea kilpailevan urakoitsijan kalustomitoituksen.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on tämän vuoden aikana kilpailuttaa urakanhallintajärjestelmän sovelluskehitys. Järjestelmän tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi jakaa liikennealueiden tilannekuvaa liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisesta lumisateen jälkeen.

Lumenkäsittelyyn liittyvä viestinnän kokonaisuus otetaan huomioon Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmasa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen pitää sisällään muun muassa

- talvikauden viestinnän vastuiden, roolien ja toimintamallien määrittämisen
- viestinnän kanavien ja asiakirjojen valmistelun
- talvikunnossapitoon liittyvien osallistamismallien kehittämisen
- talvikunnossapidon menetelmätiedon ja vaikuttavuuden esittämisen
- vuorovaikutuksen kehittämisen kiinteistöjen kanssa.

Liikennemerkkien näkyvyyden hyvänä pitäminen talviaikaan on haasteellista. Merkkien näkyvyyttä heikentävät talven pimeys ja lumipyryt,



jotka pahimmillaan estävät liikennemerkkin näkymisen. Samoin tiemerkinnet jätävät usein lumipolanteen peittämiksi.

Tulevan talven uutuuksena autoilijoille tarjotaan Siirtosoitto-palvelua, jolla voi saada puhelimitse tiedon ajoneuvon siirtotarpeesta ennen kadun reuna-alueen lumenpoistoa.

Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten saavutettavuuden priorisoiminen

Katujen ylläpitoluokitus päätetään nykyisellään seuraavin kriteerein; kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, eri liikennemuotojen tarpeet, jalankulun ja polkupyöräilyn edistäminen sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Helsingin kaupunki tunnistaa eri toimijoiden tarpeet ja pyrkii jatkuvasti sovittamaan ylläpitotoimet nykyisten resurssien puitteissa kokonaisuus huomioon ottaen.

Ylläpitoluokituksia ja priorisointia käsitellään Helsingin uusissa lumenkäsittelyn periaatteissa ja toimenpideohjelmassa, joita valmistellaan parhaillaan kaupunkiympäristön toimialalla. Valmistelun yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa alueellinen lumen käsittely (esimerkiksi kaupunginosittain), eri toimintojen ja toimijoiden tarpeet sekä ylläpitoluokitusten vaatimukset ja toimenpideaajat palveluiden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta.

Palvelumuotoilun avulla on vielä saavutettavissa parannusta. Kannelmäen alueelle on tehty ensimmäinen palvelumuotoilu, jossa käytiin tarkoin läpi julkisten rakennusten aukiolot, joiden perusteella tarkennettiin jalankulun talvihoitosuunnitelmaa. Lisäksi vuosina 2015–2016 tehtiin lähes koko kaupungin kattava jalankulkuverkostotarkastelu, jossa jalankulkuväylien ylläpitoluokitusta järkevöitettiin väylien käytön perusteella. Väylien priorisointiin vaikuttivat muun muassa alueittaiset asukastiheydet sekä palveluiden, kuten joukkoliikennepysäkkien- ja asemien, terveydenhuoltopalveluiden ja koulujen, tiheydet.

Tukholman mallin mukaisen toiminnan käyttöön ottaminen liikennealueiden lumenpoistamisessa

Tukholman mallilla tarkoitettaneen kantakaupungin tonttikatujen lumenpoistoa yöaikaan. Menetelmässä kadulta ohjataan kaikki ajoneuvot väistötiloihin yhden yön ajaksi, jona katu suljetaan kokonaan yleiseltä liikenteeltä. Autoilijoille on ennakolta osoitettu kohtuulliselta etäisyydeltä yöaikainen väistötila, jota he saavat käyttää ilmaiseksi. Helsingissä on tutkittu menettelyä, mutta väistötilan löytäminen on osoittautunut vaikeaksi.

Helsingin menettelyt poikkeusolosuhteissa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Helsingissä toimivaksi ratkaisuksi kadun tyhjentämiseksi lumesta on todettu siirtokehotusten käyttäminen. Kadun varteen jäävien ajoneuvojen määrää voidaan vielä edelleen vähentää käyttöön otettavalla SiirtoSoitto-palvelulla. Lumenpoisto on sitä nopeampaa, mitä vähemmän ajoneuvoja jää siirrettäväksi.

Tammi–helmikuun aikana Helsingin kantakaupungin alueella avattiin pysäköintiin soveltuvia lisäalueita aukioilla, toreilla sekä puistojen hiekkakentillä. Pysäköinnin väistötilat osoittautuivat erittäin tarpeellisiksi, ja tilojen käyttöasteet olivat suuria. Menettely auttoi katujen lumenpoistossa.

Talven ajaksi kadun varteen varastoituja ajoneuvoja varten perustettua autohotellipalvelua on jatkettu Tattarisuolla, mutta se ei ole saavuttanut kovin suurta suosiota. (Tieliikennelain 28 §:n mukaan sellaista ajoneuvoa, jota tosiasiallisesti ei käytetä, ei saa jättää, säilyttää taikka varastoida yleiselle liikenteelle luovutetulle tiealueelle.)

Asuinalueiden tonttikaduilla pysäköintijärjestelyjä tullaan muuttamaan uusien periaatteiden mukaisesti alueittain edeten. Järjestelyjen myötä tonttikatujen jalkakäytävien lumenpoisto helpottuu suuresti.

Lumen mereen kaadon lopettaminen

Lumilogistiikan tavoitteena on, että lumet tullaan jatkossa käsittelemään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet. Kantakaupungin alueelle on suunniteltu lumensiirron tarvitsemia kasaupaikkoja, jotka tulee ottaa huomioon investointikohteita suunniteltaessa.

Lumen hävittäminen kantakaupungin alueella tulee perustumaan tekniseen ratkaisuun. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäkauden jälkeen lumen mereen kaadosta pystytään luopumaan. Ennen lumen mereen kaadosta luopumista joudutaan tarkastelemaan erilaisia teknisiä lumen hävittämiskäytöksiä, niiden energiatarvetta ja lumenkuljetuksen vaatimaa konekaluston määrää. Samalla seurataan Oslon ja Tukholman kaupunkien kehitystyötä sekä Pietarin lumensulatusasemien toimivuutta.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee selvityksen lumensulatusaseman maankäytön edellytyksistä kantakaupungin alueella. Selvityksessä tarkastellaan lumensulatusaseman ympäristövaikutuksia sekä teknisten ratkaisujen soveltuvuutta, kuten sulattamiseen tarvittavan lämmön saantia ja haitta-aineiden puhdistamista sulamisvesistä sekä vesien mereen johtamista. Työssä optimoidaan lumenkuljetusmatkat, sulatusasemien määrä, pienempien sulatusyksiköiden tarve sekä kantakaupungin lumen lähisiirron tarvitsemat tilat sekä riittävän lumen varastointi- ja hävittämiskapasiteetin mitoitus.



09.09.2019

Tämän kokonaistarkastelun perusteella kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään ratkaisua lumen mereen kaadon lopettamiseksi.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/8

§ 557

V 25.9.2019, Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite lumen mereen kippaamisen lopettamisesta

HEL 2019-003279 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaara ja 16 muuta valtuutettua esittävät, että kaupunki lopettaa lumen kippaamisen mereen. Aloitteen ajankohdan aikaan oli jälleen runsasluminen talvi ja Hernesaaren lumenkaatopaikkaa käytettiin ahkerasti. Lumen mukana mereen työnnetään valtava määrä roskaa, joka sitten likaa Itämeren rantoja. Ensi talvena on pyrittävä kehittämään muu tapa kuin mereen kippaaminen lumen hävittämiseksi.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019. Kaupunginhallitus viittaa lautakunnan lausuntoon ja toteaa seuraavaa: Helsingin kahdeksasta vakinaisesta lumen- vastaanottopaikasta vain Hernesaarella on lupa lumen kaatamiseen mereen. Hernesaaren lumen vastaanottopaikka on merkittävä koko kantakaupungin



kannalta. Toimivan kaupunkiliikenteen ja turvallisuuden näkökulmasta Hernesaaren lumen mereen kaatamista ei voida kokonaan lopettaa ennen kuin on määritelty sopiva, mahdollisesti lumen sulattamiseen ja puhdistamiseen perustuva tekninen ratkaisu ja investoitu sen käyttöön ottoon. Pääsääntöisesti lumen tuojayritys menettää kaupungin myöntämän lumenkaatopaikan käyttöluvan ellei se noudata ehtoa siitä, että mereen kaadetaan vain puhdasta lunta. Poikkeuksellisissa ja äkillisissä runsaslumisustilanteissa mereen on varautumissuunnitelmaan perustuen sallittua kipata myös roskista ja epäpuhtauksista puhdistamatonta lunta, mikä ei pitkällä aikavälillä ole suotavaa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt innovaatiokilpailun lumenkäsittelyn ympäristövaikutusten vähentämiseksi ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa on käynnistetty selvitys lumen kaadon ympäristöluvan tarpeesta. Kaupunginhallitus kiirehtii kaupunkiympäristön toimialalla valmistelussa olevien lumenkäsittelyn periaatteiden tuomista päätettäväksi ja pitää tavoitteena sitä, ettei mereen kipata ainakaan suuria määriä puhdistamatonta lunta edes sinä aikana, kun yleisiä periaatteita ja sopivia uusia innovaatioita ja mahdollisia laitosratkaisuja lumen käsittelyssä valmistellaan.

Kaupunkiympäristölautakunta 20.8.2019 toteaa lausunnossaan seuraavaa: Helsingissä vastaanotetaan keskimääräisenä talvena noin 50 000 kuormaa lunta. Runslumisena talvena tämä määrä voi olla jopa 350 000 kuormaa. Helsingissä on kahdeksan vakinaista lumenvastaa-
nottopaikkaa, joista kantakaupungin alueella sijaitsee kaksi – Hernesaari ja Kyläsaari. Hernesaari palvelee myös Lauttasaaren aluetta. Kyläsaari on poistumassa alueen rakentamisen tieltä. Lumen merivastaa-
notto Hernesaarissa on jälleen talvikaudella 2018–
2019 osoittanut tärkeytensä liikennealueiden liikennöitävyyden, käytet-
tävyyden
ja turvallisuuden palauttamisessa. Helsingin tiivistyvässä kaupunkira-
kenteessa lumelle jää yhä vähemmän säilytystilaa, minkä seurauksena se täytyy kuljettaa pois aurauksen jälkeen. Hernesaaren
lumenvastaa-
nottopaikan merkitys on suuri lähes koko Helsingin kanta-
kaupungin katujen talvihoidon kannalta – ilman Hernesaaren lumen-
vastaanottoa katujen liikennöitävyyttä ja turvallisuutta ei olisi
pystytty varmistamaan viime talven kaltaisissa poikkeusolosuhteissa.

Hernesaari on ainoa lumenvastaa-
nottopaikka, jossa lunta kaadetaan
suoraan mereen. Täällä lumenvastaanoton käyttöehtona on, että pai-
kalle saa tuoda vain puhdasta lunta. Hernesaaren kulun- ja käytönval-
vontaa on entisestään parannettu, jotta lumikuormien puhtautta voi-
daan valvoa paremmin. Mikäli toimijan havaitaan tuovan alueelle sinne
kuulumatonta materiaalia, siitä seuraa kyseisen yrityksen käyttöluvan
peruminen.



Lumeen sekoittuu kaukolämpölaitosten ja pienpolton aiheuttamaa nokea, nastarenkaiden asfaltista irrottamaa kiviä ja bitumia, autonrenkaista irtoavia nastoja ja mikromuovia sekä autojen pakokaasujen palamishiukkasia. Lumen mukana mereen päätyy myös kadulle heitettyä roskaa ja eläinten jätöksiä. Hiekoitusseppi muodostaa kuitenkin suurimman osan mereen päätyvästä kiintoaineesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on hyvin tietoinen siitä, että lumen merivastaanotto ei ole ympäristön kannalta ongelmattonta. Ympäristövaikutusten vähentämiseksi Hernesaaren kippauslaiturin vierustalla sijaitsevaa merenpohjaa ruopataan kiintoaineen poistamiseksi. Ruoppaamalla poistetaan pohjaan kertynyt hiekoitusshiekka ja roskat. Veteen mahdollisesti sekoittuneisiin epäpuhtauksiin ei kaupunki valitettavasti pysty nykyisillä menetelmillä vaikuttamaan. Keväällä 2019 tehdyn rantaroskainventoinnin perusteella viime talven lumen mereen kippaus ei ole aiheuttanut poikkeavaa roskaantumista verrattuna talviin, jona mereen ei ole kipattu lunta.

Lumen merivastaanotto osoittautui kaupungin teettämän selvityksen ”Lumen vastaanoton vaihtoehdot vuoteen 2050” perusteella parhaaksi vaihtoehdoksi, kun arvioitiin eri vaihtoehtojen hiilidioksidipäästöjä ja kustannuksia.

Innovaatiokilpailu

Kaupunkiympäristön toimiala kehittää yhdessä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran kanssa lumenkäsittelyyn liittyviä käytäntöjä. Keväällä 2019 on käynnistetty lumenkäsittelyä koskeva innovaatiokilpailu, jonka avulla etsitään uusia ratkaisuja muun muassa ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Lumen mereen kaadon ympäristövaikutuksiin kehitetään uusia menettelyitä. Tavoitteena on, että kilpailusta saadaan toimivia ja ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja, joita voidaan soveltaa Hernesaassa.

Muut kaupungit

Tukholmassa, Osllossa ja Pietarissa lumen kaato mereen on kiellettyä. Osllossa on lumen sulatuslaitta, jossa mereen johdettava vesi puhdistetaan. Pietarin keskustan alueella on käytössä 11 lumen sulatusasemaa, joissa sulatetusta lumesta laskeutetaan kiintoaineet ja pinnalta poistetaan kelluvat rasvat ja öljyt. Tukholma kippaa korkeintaan 2 vuorokautta vanhaa lunta mereen poikkeusluvalla. Myös muutama suomalainen kaupunki, muun muassa Espoo, on kieltänyt lumen kippaamisen vesistöön.

Lumen käsittelyn periaatteet ja lumilogistiikka

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään parhaillaan valmisteltavana olevassa ”Lumenkäsittelyn periaatteet” pitkän aikavälin tavoitteenaan lumen mereen kaadosta luopumista. Helsinki ryhtyy kehittämään kantakaupunkiin soveltuvan teknisen ratkaisun lumen hävittämiseen. Esikaupunkialueiden maanvaraisilla lumenvastaanottoaikoilla lumi varastoidaan kasoihin ja sen annetaan kesän aikana sulaa.

Viralliset lumenvastaanottoaikat määritetään asemakaavassa. Kaavoituksella varmistetaan, että tarvittava lumenvastaanottokapasiteetti on jatkossakin olemassa. Virallinen lumenvastaanottoaika voi olla maanvarainen vastaanottoaika, merivastaanottoaika tai lumenkäsittelylaitos.

Hernesaaren merivastaanottoa tarvitaan vielä useita vuosia. Siirtymäkauden aikana kantakaupungin alueelle luodaan uudenlainen, kapasiteetiltaan riittävä lumen loppukäsittelyn kokonaisratkaisu, joka perustuu hyvin todennäköisesti lumen sulattamiseen. Ratkaisun osatekijöinä saattavat tulla kyseeseen tiivistäminen ja logististen kuljetusten yhdistäminen.

Talvihoidon varautumissuunnitelmassa määritetyissä poikkeusolosuhteissa lunta voidaan kaataa mereen siihen osoitetuissa paikoissa myös ilman roskien poistoa ja lumen puhdistamista. Poikkeusolosuhteissa tällä menettelyllä varmistetaan kadun saattaminen liikennöitävään kuntoon mahdollisimman nopeasti. Merivastaanoton jatkamiselle ei tällä hetkellä ole viranomaisten taholta estettä. Valtion kuten myöskään Helsingin kaupungin ympäristöviranomaiset eivät ole kieltäneet lumen mereen kaatoa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt huhtikuussa 2019 neuvottelut Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa merivastaanoton ympäristöluvan tarpeesta Tältä osin tavoitteena on myös määrittää merivastaanoton ympäristövaikutusten raja-arvot.

Hernesaaren merkitys on tällä hetkellä tavattoman suuri toimivan kaupungin edellytysten varmistamiseksi. Toimialan parhaillaan käynnissä olevat lumilogistiikan ja lumenkäsittelyn kehittämishankkeet tuovat osaltaan uusia ratkaisuja meren roskaantumisen vähentämiseksi. Hernesaaren lumen merivastaanoton lopettaminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ennen kuin suuremman kapasiteetin tekninen ratkaisu on valmistunut korvaamaan nykyisen merivastaanoton kapasiteetin. Hernesaaren uusi asemakaava mahdollistaa lumenvastaanottoaajan toteuttamisen laiturin päähän rakennettavalle kentälle.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloite, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566



09.09.2019

Asia/8

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 395

HEL 2019-003279 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin lumenvastaanotto

Helsingissä vastaanotetaan keskimääräisenä talvena noin 50 000 kuormaa lunta. Runsaslumisena talvena tämä määrä voi olla jopa 350 000 kuormaa. Helsingissä on kahdeksan vakinaista lumenvastaanotto-paikkaa, joista kantakaupungin alueella sijaitsee kaksi – Hernesaari ja Kyläsaari. Hernesaari palvelee myös Lauttasaaren aluetta. Kyläsaari on poistumassa alueen rakentamisen tieltä.

Lumen merivastaanotto Hernesaarella on jälleen talvikaudella 2018–2019 osoittanut tärkeytensä liikennealueiden liikennöitävyyden, käytettävyyden ja turvallisuuden palauttamisessa. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa lumelle jää yhä vähemmän säilytystilaa, minkä seurauksena se täytyy kuljettaa pois aurauksen jälkeen. Hernesaaren lumenvastaanottopaikan merkitys on suuri lähes koko Helsingin kanta-kaupungin katujen talvihoidon kannalta – ilman Hernesaaren lumen-vastaanottoa katujen liikennöitävyyttä ja turvallisuutta ei olisi pystytty varmistamaan viime talven kaltaisissa poikkeusolosuhteissa.

Hernesaaren lumenvastaanottopaikka

Hernesaari on ainoa lumenvastaanottopaikka, jossa lunta kaadetaan suoraan mereen. Täällä lumenvastaanoton käyttöehtona on, että pai-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



kalle saa tuoda vain puhdasta lunta. Hernesaaren kulun- ja käytönvalvontaa on entisestään parannettu, jotta lumikuormien puhtautta voidaan valvoa paremmin. Mikäli toimijan havaitaan tuovan alueelle sinne kuulumatonta materiaalia, siitä seuraa kyseisen yrityksen käyttöluvan peruminen.

Lumeen sekoittuu kaukolämpölaitosten ja pienpolton aiheuttamaa nokea, nastarenkaiden asfaltista irrottamaa kiviä ja bitumia, autonrenkaista irtoavia nastoja ja mikromuovia sekä autojen pakokaasujen palamishiukkasia. Lumen mukana mereen päätyy myös kadulle heitettyä roskaa ja eläinten jätöksiä. Hiekoitusseppi muodostaa kuitenkin suurimman osan mereen päätyvästä kiintoaineesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on hyvin tietoinen siitä, että lumen merivastasto ei ole ympäristön kannalta ongelmallista. Ympäristövaikutusten vähentämiseksi Hernesaaren kippauslaiturin vierustalla sijaitsevaa merenpohjaa ruopataan kiintoaineen poistamiseksi. Ruoppaamalla poistetaan pohjaan kertynyt hiekoitusshiekka ja roskat. Veteen mahdollisesti sekoittuneisiin epäpuhtauksiin ei kaupunki valitettavasti pysty nykyisillä menetelmillä vaikuttamaan. Keväällä 2019 tehdyn rantaroskainventoinnin perusteella viime talven lumen mereen kippaus ei ole aiheuttanut poikkeavaa roskaantumista verrattuna talviin, jona mereen ei ole kipattu lunta.

Lumen merivastasto osoittautui kaupungin teettämän selvityksen ”Lumen vastaston vaihtoehdot vuoteen 2050” perusteella parhaaksi vaihtoehdoksi, kun arvioitiin eri vaihtoehtojen hiilidioksidipäästöjä ja kustannuksia.

Innovaatiokilpailu

Kaupunkiympäristön toimiala kehittää yhdessä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran kanssa lumenkäsittelyyn liittyviä käytäntöjä. Tänä keväänä on käynnistetty lumenkäsittelyä koskeva innovaatiokilpailu, jonka avulla etsitään uusia ratkaisuja muun muassa ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Lumen mereen kaadon ympäristövaikutuksiin kehitetään uusia menettelyitä. Tavoitteena on, että kilpailusta saadaan toimivia ja ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja, joita voidaan soveltaa Hernesaassa.

Muut kaupungit

Tukholmassa, Osllossa ja Pietarissa lumen kaato mereen on kiellettyä. Osllossa on lumen sulatuslautta, jossa mereen johdettava vesi puhdistetaan. Pietarin keskustan alueella on käytössä 11 lumen sulatusasemaa, joissa sulatetusta lumesta laskeutetaan kiintoaineet ja pinnalta poistetaan kelluvat rasvat ja öljyt. Tukholma kippaa korkeintaan 2 vuo-



rokautta vanhaa lunta mereen poikkeusluvalla. Myös muutama suomalainen kaupunki, muun muassa Espoo, on kieltänyt lumen kippaamisen vesistöön.

Lumen käsittelyn periaatteet ja lumilogistiikka

Kaupunkiympäristön toimiala tulee esittämään parhaillaan valmisteltavana olevassa ”Lumenkäsittelyn periaatteet” pitkän aikavälin tavoitteenaan lumen mereen kaadosta luopumista. Helsinki ryhtyy kehittämään kantakaupunkiin soveltuvan teknisen ratkaisun lumen hävittämiseen. Esikaupunkialueiden maanvaraisilla lumenvastaanottoaikoilla lumi varastoidaan kasoihin ja sen annetaan kesän aikana sulaa.

Viralliset lumenvastaanottoaikat määritetään asemakaavassa. Kaavoituksella varmistetaan, että tarvittava lumenvastaanottokapasiteetti on jatkossakin olemassa. Virallinen lumenvastaanottoaika voi olla maanvarainen vastaanottoaika, merivastaanottoaika tai lumen käsittelylaitos.

Hernesaaren merivastaanottoa tarvietaan vielä useita vuosia. Siirtymäkauden aikana kantakaupungin alueelle luodaan uudenlainen kapasiteetiltaan riittävä lumen loppukäsittelyn kokonaisratkaisu, joka perustuu hyvin todennäköisesti lumensulattamiseen. Ratkaisun osatekijöinä saattavat tulla kyseeseen tiivistäminen ja logististen kuljetusten yhdistäminen.

Talvihoidon varautumissuunnitelmassa määritetyissä poikkeusolosuhteissa lunta voidaan kaataa mereen siihen osoitetuissa paikoissa myös ilman roskien poistoa ja lumen puhdistamista. Poikkeusolosuhteissa tällä menettelyllä varmistetaan kadun saattaminen liikennöitävään kuntoon mahdollisimman nopeasti.

Merivastaanoton jatkamiselle ei tällä hetkellä ole viranomaisten taholta estettä. Valtion kuten myöskään Helsingin kaupungin ympäristöviranomaiset eivät ole kieltäneet lumen mereen kaatoa. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt huhtikuussa 2019 neuvottelut Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa merivastaanoton ympäristöluvan tarpeesta. Tältä osin tavoitteena on myös määrittää merivastaanoton ympäristövaikutusten raja-arvot.

Hernesaaren merkitys on tällä hetkellä tavattoman suuri toimivan kaupungin edellytysten varmistamiseksi. Toimialan parhaillaan käynnissä olevat lumilogistiikan ja lumenkäsittelyn kehittämishankkeet tuovat osaltaan uusia ratkaisuja meren roskaantumisen vähentämiseksi. Hernesaaren lumen merivastaanoton lopettaminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ennen kuin suuremman kapasiteetin tekninen ratkaisu on valmistunut korvaamaan nykyisen merivastaanoton kapasiteetin.



09.09.2019

Hernesaaren uusi asemakaava mahdollistaa lumenvastaanottoaikan toteuttamisen laiturin päähän rakennettavalle kentälle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/9

§ 558

V 25.9.2019, Valtuutettu Tuula Haataisen aloite asukkaille vaarallisen lumen vastaanottoaikan siirtämisestä Herttoniemestä

HEL 2019-003281 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Tuula Haataisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Tuula Haataisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Tuula Haatainen ja 17 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Herttoniemessä sijaitseva lumenkaatoaika on suljettava ja lumen vastaanotolle löydettävä turvallisempi sijainti.

Aloitteessa todetaan, että lumirekkojen ajoreitti kulkee kapealle Majavatielle pitkin asutuksen ympäröimää Siilitietä ja Hiihtomäentietä. Lumirekkojen ajoreitillä sijaitsee kaksi alakoulurakennusta, päiväkotia sekä eskariryhmän tilat. Reittiä käyttävät alueen lapset kävellessään kouluun, iltapäiväkerhoon, kirjastoon sekä ulkoleikkeihinsä alueen leikki- paikoille. Alueen kadut ja jalkakäytävät ovat erittäin kapeita. Raskaiden ajoneuvojen vuoksi runsaslumisena talvena alueella onkin raportoitu useita läheltä piti -tilanteita suojateilla, lasten koulumatkaan sisältyvien jalkakäytävien vaarallista käyttöä ajoreittinä sekä muita vakavia vaaratilanteita ja jatkuvaa häiriötä. Kaupungille ja poliisille on tehty vaarailmoi-



tukset. Edellä olevan perusteella valtuutetut esittävät, että Herttoniemessä sijaitseva lumen vastaanottoaika suljetaan ja sille etsitään turvallinen korvaava paikka.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 27.8.2019. Kaupunginhallitus viittaa lautakunnan lausuntoon, jossa lautakunta toteaa ettei aloitteessa mainittuja, tunnustettuja ongelmia voida hoitaa siten, että Herttoniemen lumen vastaanottoaika suljettaisiin ja etsittäisiin korvaava paikka. Sen sijaan lautakunta esittää, että lumen vastaanottoaikalta johtavia katuja eli Hiihtäjätietä ja Majavatietä levennettäisiin niin, että lumen ajossa käytettävät ajoneuvot voisivat kohdata turvallisesti. Samalla ulkoilureitin ja lumenajoreitin kohtaamispaikan risteystä tullessiin muotoilulla parantamaan niin, että turvallisuus kohenee ja ajonopeudet laskevat ja näkymät, opastus ja liikenteen ohjaus paranisivat. Kaupunginhallitus katsoo lautakunnan tapaan, että esitettyjen liikenneyhteyksien kehittäminen tulee toteuttaa mahdollisimman nopealla aikataululla. Välittömänä toimenpiteenä talvesta 2019-20 lähtien kaupunki huolehtii yhteistyössä lumenhoidosta vastaan tahon kanssa siitä, että alueen jalkakäytävät tulevat puhdistetuiksi lumesta. Lautakunta perustelee lumenottoaajan siirtämistä vastustavaa kantaansa sillä, että korvaavia paikkoja on erittäin vaikea löytää. Niitä kuitenkin etsitään ja osoitetaan aktiivisesti tulevien lumenkäsittelyperiaatteiden mukaisesti niin, että lumen käsittelylle yhtäältä keskivertotalvina ja toisaalta poikkeuksellisina talvina voitaisiin määritellä lumen käsittelyverkosto. Periaatteisiin kuuluu, että lumet käsitellään siinä kaupunginosassa, johon ne ovat sataneet ja varastoidaan ensin tilapäisille lähisiirron paikoille ja sen jälkeen virallisille käsittelypaikoille. Pysyvät paikat ja niiden varapaikat määritellään asemakaavoissa.

Helsingin kaupungilla on tällä hetkellä kahdeksan vakinaista lumenvastaanottoaikkaa, joista Kyläsaaren ja Malmin vastaanottoaikat ovat poistumassa lähivuosina tulevan maankäytön muutosten vuoksi. Herttoniemen vastaanottoalue on erityisen merkittävä osa kaakkoisen ja itäisen Helsingin lumihuoltoverkostoa, josta jo nykytilanteessa puuttuu vastaanottokapasiteettia jopa keskivertotalvina.

Lautakunnan lausunnossa todetaan, että katujen ja muiden liikkumisa-alueiden saattaminen nopeasti liikennöitäviksi ja turvallisiksi on hyvän talvihoidon ensisijainen tehtävä. Lumi tulee saada aurattua yleisiltä alueilta tehokkaasti ja se pitää pystyä myös kuljettamaan pois resurssi- viisaasti. Kattava lumen vastaanotto- ja käsittelyverkosto onkin kriittinen osa toimivan, turvallisen, tasa-arvoisen ja ympäristöystävällisen kaupungin varmistamisessa.

2018–2019 Herttoniemen vastaanottoalueen merkitys kasvoi entisestään, kun viime talven poikkeusoloissa aluetta käytettiin ajoittain nor-



maalista poiketen ympärivuorokautisesti. Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt keväällä suunnittelun Herttoniemen vastaanottoalueen liikenneyhteyksien kehittämiseksi siten, että valtuustoaloitteessakin esitetyt häiriöt ja mahdolliset vaaratilanteet voidaan jatkossa ehkäistä. Kehittämistarpeet otetaan huomioon myös viereisen asuinalueen vireillä olevassa asemakaavatyössä sekä käynnissä olevassa aluesuunnitelmassa. Lumenvastaanottoaikan liikenteellisiä ongelmakohtia on kolme ja niiden helpottamiseksi on valmisteilla toimenpiteitä.

Ongelmallisimmaksi koettu ajoyhteys sijaitsee Majavatien alussa noin 60 metrin matkalla Hiihtomäentien risteyksestä lumenvastaanotopaikalle johtavalle puistossa sijaitsevalle tieyhteydelle. Ongelma aiheutuu suurimmassa määrin siitä, että lumen ajoa suorittavat ajoneuvot eivät mahdu ajoradan kapeudesta (6 metriä) johtuen kohtaamaan ajoradalla. Lisäksi turvattomuuden tunnetta aiheuttaa kapea jalkakäytävä. Talvella Majavatielle satanut lumi pääsee herkästi polaantumaan lumenkuljetukseen käytettävien kuorma-autojen alla ja siten jalkakäytävä ei välttämättä erotu ajoradasta.

Asukkaiden taholta kuorma-autojen ajonopeudet on koettu ongelmallisiksi. Kadun osien leventämistä selvitetään asemakaavan merkityn katualueen ulkopuolelle tavoitteena muuttaa katualueen leveyttä siten, että kadulle mahtuu tehokkaan talvihoidon kannalta parempi 2,5 metriä leveä jalkakäytävä ja 7 metriä leveä ajorata. Tällöin mahdollistuu lumenajossa käytettävien ajoneuvojen kohtaaminen ajoradalla.

Liittymiä Hiihtäjäntielle ja Majavatieltä lumenvastaanotopaikalle johtavalle tieyhteydelle muotoillaan siten, että ajonopeudet laskevat ja lumenajoa suorittavien ajoneuvojen tulee väistää toisiaan liittymissä eriaikaisella ajojärjestyksellä.

Toinen ongelmalliseksi koettu kohde on Herttoniemen kallioista länsireunaa sivuavan ulkoilureitin (talvisin latu) ja lumenvastaanotopaikalle johtavan yhteyden risteys. Risteuksen muotoilua on tarkoitus parantaa turvallisuuden, näkymien, opastuksen, liikenteenohjauksen ja reittien selkeyden kannalta siten, että turvallisuus parane.

Kolmas ongelmalliseksi koettu kohde on lumenvastaanotopaikalta Majavatielle nouseva ajoyhteys, jossa lumenajoa suorittavien ajoneuvojen kohtaaminen koetaan epämiellyttäväksi. Ajoyhteyttä on levennetty kohtaamisen helpottamiseksi ja sen kunnosta pidetään erityistä huolta. Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että Herttoniemen lumenvastaanotopaikan toimintaa ei voida nykytilanteessa lopettaa ja alueellinen lumen käsittelytarve huomioon ottaen korvaavaa sijaintia ei ole myöskään toistaiseksi voitu osoittaa.

Katujen talvihoidon ja lumilogistiikan kehittäminen



Parhaillaan valmisteilla olevien Helsingin kaupungin lumen käsittelyn periaatteiden mukaisesti lumilogistiikan toimintaedellytyksiin varaudutaan muun muassa määrittelemällä kaupungin ja muiden viranomaisten yhteistyönä keskivertotalvien lumenkäsittelyverkosto sekä poikkeusolosuhteiden varautumisen verkosto.

Lumilogistiikan keskeisiä tavoitteita:

Viralliset lumen vastaanottoapaikat määritetään asemakaavassa ja ne sijaitsevat logistisesti järkevissä paikoissa. Jokaista virallista lumenvastaanottoapaikkaa kohden tulee olla varavastaanottoapaikka, joka voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön.

Lumi käsitellään sillä alueella (esimerkiksi kaupunginosa), johon se on satanut. Lumen lähisiirron tarvitsemista kasauspaikeista laaditaan suunnitelma, jonka pohjalta tehdään tilavaraukset. Varaukset eivät saa estää suojateiden, pyöriteiden ja -kaistojen, joukkoliikennepysäkkien eivätkä pitkäkestoisesti katutilan normaalia käyttöä.

Lumen lyhytaikaiset kasauspaikeat mahdollistavat lumen kasaamisen vain määräajaksi, jonka jälkeen kasa on kuljetettava pois paikalta. Olemassa olevilla alueilla lyhytaikaiset kasauspaikeat määritetään alueittain yhteistyössä ylläpidon, liikennesuunnittelun, maankäytön ja alueiden käytön kanssa. Uusilla rakennettavilla alueilla lumen lyhytaikaiset kasauspaikeat määritetään asemakaavoituksessa. Kasauspaikeat tulee siivota lumen sulettua.

Lähisiirron kasauspaikeista lumi tulee kuljettaa lähimmälle sille osoitetulle vastaanottoapaikalle. Helsingissä on vähintään kolme virallista lumenvastaanottoapaikkaa, jotka ovat käytössä ympäri vuorokauden.

Yöaikaiset lumenkuljetusreitit lumen vastaanottoapaikoille on määritetty. Lumen pitkäaikaisilla kasauspaikeoilla lumikasa saa sulaa paikalleen. Kasauspaikeat tulee siivota lumen sulettua. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa asukkaat, sidosryhmät, liikenteen, ympäristön ja teknisen huollon tavoitteet huomioon ottavan lumen käsittelyverkon määrittäminen on hyvin haastavaa. Verkon määrittämisen lisäksi kaupunki selvittää parhaillaan mahdollisuuksia myös merivastaanoton ja roskaantumisen eston kehittämiseksi, lumen käsittelyyn liittyviä ympäristökriteerejä, lumen sulattamisen vaihtoehtoja sekä muun muassa lumilogistiikkaa tehostavia pysäköintijärjestelyjä.

Lumen vastaanottoverkostoa on käsitelty laajamittaisemmin maankäytön yleissuunnittelussa yleiskaavaa laadittaessa. Kaavan liitteenä olevassa teknistaloudellisessa liiteraportissa viitataan Lumen vastaanoton vaihtoehdot vuoteen 2050 -raporttiin (Helsingin kaupunki 2015), jossa nykyiseen lumen vastaanottoverkkoon tukeutuva lumen loppukäsittely-



ly todettiin parhaimmaksi vaihtoehdoksi niin kustannusten kuin ympäristövaikutusten näkökulmasta.

Yksityiskohtaisempi teknisen huollon verkostotarkastelu laajennetulla kantakaupungin alueella valmistui maaliskuussa. Tarkastelussa pyrittiin erityisesti vastaamaan alueellisen lumen käsittelyn tarpeeseen, jossa lähilumi voidaan poistaa kaduilta tehokkaasti ja lumen kuljetusmatkat pysyvät lyhyinä. Selvityksen yhteydessä on tarkasteltu niin maankäytön, liikenteen, viihtyisyyden kuin ympäristövaikutusten näkökulmia.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloite, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Tuula Haataisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 27.08.2019 § 419

HEL 2019-003281 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Katujen ja muiden liikkumisalueiden saattaminen nopeasti liikennöitäviksi ja turvallisiksi on hyvän talvihoidon ensisijainen tehtävä. Lumi tulee saada aurattua yleisiltä alueilta tehokkaasti ja se pitää pystyä myös kuljettamaan pois resurssiviisaasti. Kattava lumen vastaanotto- ja käsittelyverkosto onkin kriittinen osa toimivan, turvallisen, tasa-arvoisen ja ympäristöystävällisen kaupungin varmistamisessa.



Helsingin kaupungilla on tällä hetkellä kahdeksan vakinaista lumenvastaanottoaikkaa, joista Kyläsaaren ja Malmin vastaanottoaikat ovat poistumassa lähivuosina tulevan maankäytön muutosten vuoksi.

Herttoniemen vastaanottoalue on erityisen merkittävä osa kaakkoisen ja itäisen Helsingin lumihuoltoverkostoa, josta jo nykytilanteessa puutuu vastaanottokapasiteettia jopa keskivertotalvina. Talvikaudella 2018–2019 Herttoniemen vastaanottoalueen merkitys kasvoi entisestään, kun viime talven poikkeusoloissa aluetta käytettiin ajoittain normaalista poiketen ympärivuorokautisesti.

Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt keväällä suunnittelun Herttoniemen vastaanottoalueen liikenneyhteyksien kehittämiseksi siten, että valtuustoaloitteessakin esitetyt häiriöt ja mahdolliset vaaratilanteet voidaan jatkossa ehkäistä. Kehittämistarpeet otetaan huomioon myös viereisen asuinalueen vireillä olevassa asemakaavatyössä sekä käynnissä olevassa aluesuunnitelmassa. Lumenvastaanottoaikan liikenteellisiä ongelmakohtia on kolme ja niiden helpottamiseksi on valmisteilla toimenpiteitä.

Ongelmallisimmaksi koettu ajoyhteys sijaitsee Majavatien alussa noin 60 metrin matkalla Hiihtomäentien risteyksestä lumenvastaanottoaikalalle johtavalle puistossa sijaitsevalle tieyhteydelle. Ongelma aiheutuu suurimmassa määrin siitä, että lumenajoa suorittavat ajoneuvot eivät mahdu ajoradan kapeudesta (6 metriä) johtuen kohtaamaan ajoradalla.

Lisäksi turvattomuuden tunnetta aiheuttaa kapea jalkakäytävä. Talvella Majavatielle satanut lumi pääsee herkästi polaantumaan lumenkuljetukseen käytettävien kuorma-autojen alla ja siten jalkakäytävä ei välttämättä erotu ajoradasta.

Asukkaiden taholta kuorma-autojen ajonopeudet on koettu ongelmallisiksi. Kadun osien leventämistä selvitetään asemakaavan merkityn katualueen ulkopuolelle tavoitteena muuttaa katualueen leveyttä siten, että kadulle mahtuu tehokkaan talvihoidon kannalta parempi 2,5 metriä leveä jalkakäytävä ja 7 metriä leveä ajorata. Tällöin mahdollistuu lumenajossa käytettävien ajoneuvojen kohtaaminen ajoradalla.

Liittymiä Hiihtäjäntielle ja Majavatieltä lumenvastaanottoaikalalle johtavalle tieyhteydelle muotoillaan siten, että ajonopeudet laskevat ja lumenajoa suorittavien ajoneuvojen tulee väistää toisiaan liittymissä eriaikaisella ajojärjestyksellä.

Toinen ongelmalliseksi koettu kohde on Herttoniemen kallioista länsireunaa sivuavan ulkoilureitin (talvisin latu) ja lumenvastaanottoaikalalle johtavan yhteyden risteys. Risteyksen muotoilua on tarkoitus parantaa



turvallisuuden, näkymien, opastuksen, liikenteenohjauksen ja reittien selkeyden kannalta siten, että turvallisuus paranee.

Kolmas ongelmalliseksi koettu kohde on lumenvastaanottoaikalta Majavatielle nouseva ajoyhteys, jossa lumenajoa suorittavien ajoneuvojen kohtaaminen koetaan epämiellyttäväksi. Ajoyhteyttä on levennetty kohtaamisen helpottamiseksi ja sen kunnosta pidetään erityistä huolta.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että Herttoniemen lumenvastaanottoaikal toimintaa ei voida nykytilanteessa lopettaa ja alueellinen lumen käsittelytarve huomioon ottaen korvaavaa sijaintia ei ole myöskään toistaiseksi voitu osoittaa.

Katujen talvihoidon ja lumilogistiikan kehittäminen

Parhailaan valmisteilla olevien Helsingin kaupungin lumen käsittelyn periaatteiden mukaisesti lumilogistiikan toimintaedellytyksiin varaudutaan muun muassa määrittelemällä kaupungin ja muiden viranomaisten yhteistyönä keskivertotalvien talvien lumen käsittelyverkosto sekä poikkeusolosuhteiden varautumisen verkosto.

Lumilogistiikan keskeisiä tavoitteita:

- Viralliset lumen vastaanottoaikat määritetään asemakaavassa ja ne sijaitsevat logistisesti järkevissä paikoissa. Jokaista virallista lumenvastaanottoaikkaa kohden tulee olla varavastaanottoaikka, joka voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön.
- Lumi käsitellään sillä alueella (esimerkiksi kaupunginosa), johon se on satanut. Lumen lähisiirron tarvitsemista kasauspaikeista laaditaan suunnitelma, jonka pohjalta tehdään tilavaraukset. Varaukset eivät saa estää suojateiden, pyöräteiden ja -kaistojen, joukkoliikennepysäkkien eivätkä pitkäkestoisesti katutilan normaalia käyttöä.
- Lumen lyhytaikaiset kasauspaikeat mahdollistavat lumen kasaamisen vain määräajaksi, jonka jälkeen kasa on kuljetettava pois paikalta. Olemassa olevilla alueilla lyhytaikaiset kasauspaikeat määritetään alueittain yhteistyössä ylläpidon, liikennesuunnittelun, maankäytön ja alueiden käytön kanssa. Uusilla rakennettavilla alueilla lumen lyhytaikaiset kasauspaikeat määritetään asemakaavoituksessa. Kasauspaikeat tulee siivota lumen sulettua.
- Lähisiirron kasauspaikeista lumi tulee kuljettaa lähimmälle sille osoitetulle vastaanottoaikalalle. Helsingissä on vähintään kolme virallista lumenvastaanottoaikkaa, jotka ovat käytössä ympäri vuorokauden. Yöaikaiset lumenkuljetusreitit lumen vastaanottoaikalalle on määritetty. Lumen pitkäaikaisilla kasauspaikeilla lumikasa saa sulaa paikalleen. Kasauspaikeat tulee siivota lumen sulettua.

Lumenvastaanoton verkosto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Tiivistetyssä kaupunkirakenteessa asukkaat, sidosryhmät, liikenteen, ympäristön ja teknisen huollon tavoitteet huomioon ottavan lumen käsittelyverkoston määrittäminen on hyvin haastavaa. Verkoston määrittämisen lisäksi kaupunki selvittää parhaillaan mahdollisuuksia myös merivastaanoton ja roskaantumisen eston kehittämiseksi, lumen käsittelyyn liittyviä ympäristökriteerejä, lumen sulattamisen vaihtoehtoja sekä muun muassa lumilogistiikkaa tehostavia pysäköintijärjestelyjä.

Lumen vastaanottoverkostoa on käsitelty laajamittaisemmin maankäytön yleissuunnittelussa yleiskaavaa laadittaessa. Kaavan liitteenä olevassa teknistaloudellisessa liiteraportissa viitataan Lumen vastaanoton vaihtoehdot vuoteen 2050 -raporttiin (Helsingin kaupunki 2015), jossa nykyiseen lumen vastaanottoverkostoon tukeutuva lumen loppukäsittely todettiin parhaimmaksi vaihtoehdoksi niin kustannusten kuin ympäristövaikutusten näkökulmasta.

Yksityiskohtaisempi teknisen huollon verkostotarkastelu laajennetulla kantakaupungin alueella valmistui maaliskuussa. Tarkastelussa pyrittiin erityisesti vastaamaan alueellisen lumen käsittelyn tarpeeseen, jossa lähilumi voidaan poistaa kaduilta tehokkaasti ja lumen kuljetusmatkat pysyvät lyhyinä. Selvityksen yhteydessä on tarkasteltu niin maankäytön, liikenteen, viihtyisyyden kuin ympäristövaikutusten näkökulmia.

Vastauksessa esitettyjen liikenneyhteyksien kehittäminen tulee toteuttaa mahdollisimman nopealla aikataululla. Välittömänä toimenpiteenä talvesta 2019-20 lähtien kaupunki huolehtii yhteistyössä lumenhoidosta vastaavan tahon kanssa siitä, että alueen jalkakäytävät tulevat puhdistetuiksi lumesta.

Käsittely

27.08.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Eveliina Heinäluoma: Vastauksessa esitettyjen liikenneyhteyksien kehittäminen tulee toteuttaa mahdollisimman nopealla aikataululla. Välittömänä toimenpiteenä talvesta 2019-20 lähtien kaupunki huolehtii yhteistyössä lumenhoidosta vastaavan tahon kanssa siitä, että alueen jalkakäytävät tulevat puhdistetuiksi lumesta.

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksen.

20.08.2019 Pöydälle

Esittelijä



09.09.2019

Asia/9

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 559

V 25.9.2019, Valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamisesta vuoteen 2025 mennessä

HEL 2018-006850 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Atte Harjanteen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Atte Harjanne ja 22 valtuutettua esittivät aloitteessaan (13.6.2018), että ilmastonmuutos on merkittävimpiä uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Aloitteessa todettiin muun muassa, että Helsinki on strategiassaan linjannut ottavansa vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa vakavasti. Aloitteessa todetaan, että yksi merkittävimmistä ilmastonpäästöjen aiheuttajista on ruoantuotanto ja sillä on myös suuria vaikutuksia ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin. Edellisten vaikutusten hillitsemiseksi voidaan vaikuttaa vähentämällä eläinperäisten tuotteiden osuutta ravinnosta. Aloitteessa todetaan myös, että kaupungin päästövähennystä koskevassa toimenpideohjelmassa esitetään kuitenkin vain yleinen suositus kasvisruokaan ilman konkreettisia toimia ja tavoitteita.



Aloitteessa todettiin, että osana kaupungin ilmastovastuun kantamista kaupungin on voimallisesti edistettävä ruokaan liittyvien päästöjen vähentämistä. Aloitteen mukaan eläinperäisistä tuotteista ei tarvitse luopua kokonaan, mutta niiden vähentäminen on mahdollista ja se tuonee pienenevän päästövaikutuksen ohella parannuksia myös ruoan terveellisyyteen ja eettisyyteen ilman että kustannustaso nousee.

Aloitteessa esitettiin, että kaupunki ottaa tavoitteeksi puolittaa liha- ja maitotuotteiden kulutus kaupunkikonsernissa vuoteen 2025 mennessä ja että tavoitteen tukemiseksi valmistellaan kaupunkikonsernin kattava suunnitelma ja ohjeistus.

Kaupunginhallitus totesi aiemmassa vastauksessaan 13.2.2019 (43 §), että ruokahuollon järjestäminen kuuluu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan toimivaltaan. Kaupunginhallitus hyväksyi 10.12.2018 (809 §) Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman ohjeellisena asiakirjana käynnistämään tarvittavat toimenpiteet kaupunkistrategiassa 2017–2021 asetettujen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Ko. toimenpideohjelman toimenpiteessä 96 todetaan: "Lisätään kasvisruoan osuutta kouluissa ja päiväkodeissa. Sekä kouluruokasuositus että varhaiskasvatuksen ruokailusuositus kannustavat lisäämään kasvisruokaa ja molempien pohjana ovat kansalliset ravitsemussuositukset."

Kaupunginhallitus totesi edelleen, että kaupunkitasoiselle liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamista koskevalle suunnitelmalle ja ohjeelle ei ole tarvetta, koska Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma asiakirja ohjaa ruokahuollon järjestämistä ko. tavoitteen suuntaisesti. Kaupunginhallitus totesi lausunnossaan, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee ottaa ko. toimenpideohjelma huomioon.

Valtuutettu Atte Harjanne ehdotti kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.2.2019 valtuutettu Maria Ohisalon kannattamana, että kaupunginvaltuusto päättää palauttaa aloitteen valmisteluun siten, että aloitteessa esitetyn suunnitelman valmistelu aloitetaan osana päästövähennysohjelman toteuttamista, tavoitteeksi asetetaan 50 % vähennys vuoteen 2025 mennessä ja suunnittelussa huomioidaan eri toimialojen erilaiset mahdollisuudet vähentää liha- ja maitotuotteiden kulutusta. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 13.2.2019 (§ 43) palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi. (Liite 1)

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa palautuspäätöksen jälkeen antamassaan uudessa lausunnossa (18.6.2019 § 206), että maito- ja liha- tuotteiden käyttö varhaiskasvatuksen ja oppilaitoksen ruokapalveluissa on jo matalalla tasolla. Maito- ja lihatuotteiden vähentäminen ja kor-



vaaminen ruokalistoilla muilla raaka-aineilla on jossain määrin mahdollista ja siihen pyritään ruokapalveluja kehitettäessä voimassa olevat ravitsemussuositukset huomioiden. Juodun maidon kulutuksen puolittamista ei voida suositukset huomioiden toteuttaa. Kasvijuomat voidaan tuoda yhdeksi juomavaihtoehdoksi niille, jotka eivät valitse maitoa ateriaansa.

Nykyinen lihan kulutustaso huomioiden lihatuotteiden käytön puolittaminen varhaiskasvatukseen, koulujen ja oppilaitosten ruokapalveluissa on haasteellista vuoteen 2025 mennessä. Lihatuotteista voidaan toimialan ruokapalveluissa ohjata käyttämään ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja. Esimerkiksi joka toiselta ruokalistaviikolta voidaan korvata punaista lihaa sisältävä ruoka siipikarja- tai kotimaisella järvikalaruualalla. Kouluruokailuun tullaan lisäämään syksystä 2019 seitsemäs kasvisruokapäivä kuuden viikon jaksolle. Saatua palautetta seurataan vähintään yhden lukukauden, jotta saadaan tietoa lisäyksen vaikutuksista.

Liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittaminen vuoteen 2025 mennessä edellyttää myös elintarvikealalta mittavia muutoksia, jotta korvaavia ravintosuositukset täyttyviä kasvisraaka-aineita on nykyistä laajemmin saatavilla.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa palautuspäätöksen jälkeen antamassaan uudessa lausunnossa (21.5.2019 § 104), että sosiaali- ja terveystoimialallakin on monissa palveluissa mahdollista vähentää liha- ja maitotuotteiden käyttöä. Tavoitteeseen puolittaa kulutus vuoteen 2025 mennessä on kuitenkin vaikeaa päästä, kun otetaan huomioon eri asiakasryhmien (esim. ikääntyneet, sairastuneet, vammaiset) ravitsemukselliset tarpeet. Realistisempi tavoite voisi olla vähentää kulutusta esimerkiksi 20 prosenttia. Vähennystä ei ole mahdollista tehdä ilman kustannusvaikutuksia, joita tulee muun muassa maitotaloustuotteiden vaihtamisesta kasviperäisiin tuotteisiin.

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta toteaa lausunnossaan (9.5.2019 § 17), että liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä Helsinki tarvitsee kattavan ymmärryksen kaupungin ruokahuollon nykytilasta ja yksityiskohtaisemman toimintasuunnitelman tavoitteeseen pääsemiseksi. HNH 2035-päästövähennysohjelman toimenpide 129 ”Edellytetään kaupunkikonsernin organisaatioilta, tytäryhteisöiltä ja kuntayhtymiltä päästöjen vähentämispolitiikan integrointia omiin toiminnanohjausjärjestelmiin” velvoittaa myös koko tuotantotavan tarkasteluun. Tällöin on tarkasteltava ruokapalvelujen hiilijalanjäljen muodostumisen kokonaisuutta, ruoka-aineryhmien osuutta, tuotantotapaa, logistiikkaa, energiankäyttöä, hävikkiä ja kaupungin ruokapalvelukonseptia kokonaisuudessaan sekä ruokaverkkoa ja Pakkalan tuotantolaitosta, joka on elinkaarensa päässä.



Kaupunginhallitus toteaa, että aloitteessa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen sekä otetaan huomioon Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toteutumisen jatkuvassa seurannassa että sisällytetään toimenpideohjelman laajempaan valtuustokausittaiseen arviointiin. Kaupunginhallitus kehottaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa, sosiaali- ja terveystoimialaa sekä palvelukeskusliikelaitosta suunnittelemaan toimintaansa niin, että aloitteessa esitetyt tavoitteet ja kaupungin palveluiden asiakkaiden ravitsemukselliset tarpeet kohtaavat mahdollisimman hyvin.

Hallintosäännön 30 luvun 11§:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Atte Harjanteen aloite 13.6.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.06.2019 § 206

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 171

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 30.10.2018 § 232

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 104

Sosiaali- ja terveyslautakunta 25.09.2018 § 241

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 09.05.2019 § 17

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 23.08.2018 § 31

Kaupunginvaltuusto 13.02.2019 § 43

Kaupunginhallitus 28.01.2019 § 75

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



09.09.2019

Asia/10

Kaupunginhallitus 21.01.2019 § 35

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 560

V 25.9.2019, Den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen om ökning av antalet personalbostäder

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Marcus Rantala.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av ledamoten Martina Harms-Aalto väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Martina Harms-Aalto och 14 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska utreda möjligheterna att öka antalet personalbostäder. Personalbostäderna ska enligt motionen kunna utnyttjas i syfte att locka arbetskraft till branscher som lider av brist på arbetskraft, såsom dagvård, hemvård och småbarnspedagogik (lärare/pedagoger). Det konstateras i motionen att löneförhöjningarna år 2019 inte är tillräckliga för att locka arbetskraft till Helsingfors, där boendekostnaderna är högre än utanför Helsingfors.

Stadsstyrelsen behandlade motionen vid sitt sammanträde 13.5.2019 och beslutade återremittera motionen för ny beredning utgående från att följande målsättningar beaktas i beredningen:



- den andel av stadens egen bostadsproduktion som reserveras som personalbostäder höjs i syfte att fördubbla antalet personalbostäder jämfört med nuläget,
- personalbostäder erbjuds som en strategisk del av rekryteringen i branscher med personalbrist och
- maximitiden för boende förlängs från 5+2 år till 10 år.

Stadens olika sektorer har sammanlagt 2 653 personalbostäder och 6,9 % av stadens anställda bor i dessa. Största delen av personalbostäderna, ca 1 600, är i social- och hälsovårdspersonalens bruk och ca 500 bostäder i fostrans- och utbildningssektorns bruk. Resten utnyttjas av de övriga sektorerna. Antalet lediga bostäder var ca 260 i slutet av 2018. Uthyrningen av personalbostäder hör till stadsmiljösektorns enhet bostadsuthyrning som har meddelat att tillgången till lediga personalbostäder har varit bra och att det har varit möjligt att tillgodose efterfrågan på personalbostäder.

Helsingfors stad äger totalt ca 60 000 bostäder. Personalbostäderna är i huvudsak Fastighets Ab Auroraborgs fritt finansierade bostäder. Bostäderna är fördelade enligt sektorbestämda kvoter. Under de senaste åren har användningen av bostäderna minskat. Om alla bostäder inte behövs som personalbostäder, är det möjligt att hyra ut dem på den fria marknaden. Om behovet av personalbostäder ökar, är det möjligt att återta de bostäder som blir lediga i bruk som personalbostäder. Praxisen har varit mycket flexibel och bidragit till att de anställdas bostadsbehov tillgodoses. Stadens anställda kan också ansöka om en hyresbostad eller en bostadsrättsbostad hos staden på samma sätt som alla helsingforsare. Då stadens allmänna hyresbostäder beviljas, prioriteras personer som flyttat till Helsingfors och som har en anställning i Helsingfors. Således finns det inget behov av en egentlig ökning av antalet personalbostäder.

Stadsstyrelsen anser det som viktigt att personalbostäderna i fortsättningen inte är bundna till sektorer utan att det är möjligt att erbjuda bostäder ännu mer flexibelt enligt bostadsbehovet. Härigenom förbättras även bostadscirkulationen.

Enligt stadsstyrelsens beslut om principerna för personalbostäder har personalbostäderna använts och de kommer också att användas som stöd för rekryteringen och i syfte att trygga serviceverksamheten.

Personalbostad beviljas numera för en bestämd tid (5+1+1 år) för att möjliggöra bostadscirkulation. Den tidsbestämda bostadsrätten innebär en anpassningstid under vilken man kan söka en ny bostad på den fria marknaden och härigenom säkerställs bostadscirkulationen. Den i mo-



09.09.2019

tionen angivna tiden på tio år är lång i det avseendet att den inte medför en likadan cirkulation av personalbostäderna som nuvarande praxis. De anställda med sina familjer fäster sig då kraftigare vid sina bostadsområden och tjänsterna i dessa och det kan vara utmanande att flytta efter den bestämda tiden på 10 år. Stadsstyrelsen föredrar vid förlängningen av boenderätten det alternativet att personalbostäderna kopplas ihop med anställningsförhållandets längd utan en särskild bestämd tid och uppmanar stadskansliet och sektorerna att ändra sin praxis efter detta.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Bilagor

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 13.05.2019 § 341

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade återremittera ärendet för ny beredning så att

- den andel av stadens bostadsproduktion som reserveras för personalbostäder höjs med målsättningen att fördubbla det nuvarande antalet personalbostäder,
- erbjudandet av personalbostäder införs strategiskt som en del av rekryteringen inom branscher med brist på arbetskraft och
- den maximala boendetiden höjs från 5+2 år till 10 år.

Behandling



13.05.2019 Återremitterades

Förslag om återremiss:

Pia Pakarinen: Ärendet återremitteras för ny beredning så att

- den andel av stadens bostadsproduktion som reserveras för personalbostäder höjs med målsättningen att fördubbla det nuvarande antalet personalbostäder,
- erbjudandet av personalbostäder införs strategiskt som en del av rekryteringen inom branscher med brist på arbetskraft och
- den maximala boendetiden höjs från 5+2 år till 10 år.

Understödd av: Marcus Rantala

Förslag om återremiss:

Anna Vuorjoki: Ärendet återremitteras för ny beredning så att möjligheterna att öka antalet personalbostäder samt förlänga tidsfristen för personalboende utreds.

Understödd av: Suldaan Said Ahmed

Återremitteringen av ärendet togs upp till omröstning före fortsatt diskussion.

Omröstning

JA-förslag: Behandlingen av ärendet fortsätter

NEJ-förslag: Enligt Pia Pakarinens förslag om återremiss

Ja-röster: 2

Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 12

Jasmin Hamid, Kaisa Hernberg, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori, Ozan Yanar

Blanka: 1

Hannu Oskala

Stadsstyrelsen beslutade återremittera ärendet för ny beredning med rösterna 2 - 12 (1 blank).

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/11

Stadsstyrelsen 06.05.2019 § 300

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

06.05.2019 Bordlades

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Pia Pakarinen.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Helena Wendorf, arbetsmarknadsexpert, telefon: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi



§ 560

V 25.9.2019, Valtuutettu Martina Harms-Aallon aloite palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Martina Harms-Aallon aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Martina Harms-Aalto ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittäisi mahdollisuutta palvelussuhdeasuntojen lisäämiseksi. Aloitteen mukaan palvelussuhdeasuntoja tulisi käyttää työvoiman houkuttelemiseksi työvoimapulasta kärsivillä aloilla, kuten esimerkiksi päivähoito, kotihoito sekä varhaiskasvatuksen opettajat/pedagogit. Aloitteessa todetaan, että vuoden 2019 palkankorotukset eivät riitä houkuttelemaan työvoimaa Helsinkiin, jossa on kalliimmat asumiskustannukset kuin Helsingin ulkopuolella.

Kaupunginhallitus käsitteli aloitetta 13.5.2019 kokouksessaan, ja päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että valmistelussa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



- korotetaan osuutta, joka kaupungin omasta asuntotuotannosta varataan työsuhdeasunnoiksi, tavoitteena kaksinkertaistaa työsuhdeasuntojen määrä nykyisestä,
- otetaan työsuhdeasuntojen tarjoaminen strategisesti osaksi työvoimapula-alojen rekrytointia ja
- korotetaan enimmäisasumisaikaa 5 + 2 vuodesta 10 vuoteen.

Kaupungilla on eri toimialoilla palvelussuhdeasuntoja yhteensä 2 653 kappaletta ja niissä asuu henkilöstöstä 6,9 %. Palvelussuhdeasuntoja valtaosa, noin 1 600 asuntoa on sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstön käytössä ja noin 500 asuntoa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käytössä, ja loput muilla toimialoilla. Asuntoja oli vuoden 2018 lopussa vapaana noin 260. Palvelussuhdeasuntojen vuokraamistoimintaa hoitaa kaupunkiympäristön toimialan asuntovuokrausyksikkö, jonka ilmoituksen mukaan palvelussuhdeasuntoja on ollut hyvin tarjolla ja asuntojen kysyntään on pystytty vastaamaan.

Helsingin kaupunki omistaa kokonaisuudessaan noin 60 000 asuntoa. Palvelussuhdeasuntoina käytetään pääasiassa Koy Auroranlinnan vaaparahoitteisia asuntoja. Asunnot on kiintiöity toimialoille. Viime vuosina asuntojen käyttö palvelussuhdeasuntoina on vähentynyt. Mikäli asuntoja ei tarvita palvelussuhdeasuntokäytössä, on niitä voitu vapauttaa vuokrattavaksi vapaille markkinoille. Mikäli palvelussuhdeasuntojen tarve puolestaan kasvaa, voidaan vapautuvat asunnot ottaa jälleen palvelussuhdeasuntokäyttöön. Käytäntö on ollut hyvin joustava ja sillä on voitu tukea hyvin henkilöstön asuntotarvetta. Kaupungin työntekijöillä on myös mahdollisuus hakea kaupungin vuokra-asuntoa tai asuminen- soikeusasuntoa, kuten muillakin helsinkiläisillä. Kaupungin yleisten vuokra-asuntojen myöntämisessä priorisoidaan Helsinkiin muuttaneita, joilla on Helsingissä työpaikka. Edellä kuvatusta johtuen palvelussuhdeasuntokannan varsinaiseen lisäämiseen ei ole tarvetta.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että palvelussuhdeasuntoja ei jatkossa kytkettäisi toimialoihin, vaan että asuntoja olisi mahdollisuus tarjota vieläkin joustavammin asuntotarpeen mukaan. Tämä lisäisi myös asuntojen kierron toimivuutta.

Kaupunginhallituksen palvelussuhdeasuntoperiaatteita koskevan päätöksen mukaan palvelussuhdeasuntoja on tällä hetkellä käytetty ja käytetään rekrytointin tukena ja palvelutoiminnan turvaamiseksi.

Palvelussuhdeasunto myönnetään nykyisin määräajaksi (5 + 1 + 1 vuotta) asuntojen kierron mahdollistamiseksi. Määräaikaisessa asumisoikeudessa on kyse sopeuttamisajasta, jonka kuluessa on voinut hakea uutta asuntoa vapailta markkinoilta ja asuntokierto on tällä tavalla



varmistettu. Aloitteessa ehdotettu 10 vuoden aika on siinä määrin pitkä, että tämä ei enää toisi samanlaista vaihtuvuutta palvelussuhdeasuntoihin kuin nykykäytäntö. Työntekijät perheineen kiinnittyisivät myös vahvemmin asuntoalueisiinsa ja niiden palveluihin, jolloin muuttaminen 10 vuoden määräajan kuluttua saattaisi olla haasteellista. Asumisoikeutta pidennettäessä kaupunginhallitus pitää parempana vaihtoehtona sitä, että palvelussuhdeasunnot kytketään palvelussuhteen keston ilman erillistä määräaikaa ja kehottaa kaupunginkansliaa ja toimialoja muuttamaan käytännön tällaiseksi.

Hallintosäännön 30 luku 11 § 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Liitteet

1 Harms-Aalto Martina Motion Kvsto 14112018 3

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 13.05.2019 § 341

HEL 2018-011974 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että

- korotetaan osuutta, joka kaupungin omasta asuntotuotannosta varataan työsuhdeasunnoiksi, tavoitteena kaksinkertaistaa työsuhdeasuntojen määrä nykyisestä,
- otetaan työsuhdeasuntojen tarjoaminen strategisesti osaksi työvoimapula-alojen rekrytointia ja
- korotetaan enimmäisasumisaikaa 5+2 vuodesta 10 vuoteen.

Käsittely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



09.09.2019

13.05.2019 Palautettiin

Palautusehdotus:

Pia Pakarinen: Palautetaan valmisteluun siten, että

- korotetaan osuutta, joka kaupungin omasta asuntotuotannosta varataan työsuhdeasunnoiksi, tavoitteena kaksinkertaistaa työsuhdeasuntojen määrä nykyisestä,
- otetaan työsuhdeasuntojen tarjoaminen strategisesti osaksi työvoimapula-alojen rekrytointia ja
- korotetaan enimmäisasumisaikaa 5+2 vuodesta 10 vuoteen.

Kannattaja: Marcus Rantala

Palautusehdotus:

Anna Vuorjoki: Palautetaan asia valmisteluun siten, että selvitetään mahdollisuutta lisätä palvelussuhdeasuntojen määrää sekä pidentää palvelussuhdeasumisen määräaikaa.

Kannattaja: Suldaan Said Ahmed

Asian käsittelyn keskeyttämisestä äänestettiin ennen keskustelun jatkamista.

Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Pia Pakarisen palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 2

Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Ei-äännet: 12

Jasmin Hamid, Kaisa Hernberg, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori, Ozan Yanar

Tyhjä: 1

Hannu Oskala

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi äänin 2 - 12 (1 tyhjä).

06.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



09.09.2019

Asia/11

Helena Wendorf, työmarkkina-asiantuntija, puhelin: 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 561

V 25.9.2019, Valtuutettu Otto Meren aloite Hitas-järjestelmän lakkauttamisesta

HEL 2019-001423 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Esteelliset: Elisa Gebhard, Tommi Laitio, Mai Kivelä, Lauri Menna, Mikko Aho, Paavo Arhinmäki, Tuula Saxholm
Esteellisyyden syy: intressijäävi (hallintolaki 28.1 § 3 kohta)

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mari Randell, asunto-ohjelmapäällikkö, puhelin: 310 25823
mari.randell(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Otto Meren aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Otto Meri ja 19 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin tulisi selvittää Hitas-järjestelmän lakkauttaminen. Aloitteessa todetaan, että järjestelmään liittyy monia ongelmia, kuten asuntojen käyttö vuokra-asuntoina, asunnon saajien valitseminen arpomalla sekä uudistuotannon hintatason nousu alemman keskiluokan ulottumattomiin.

Hitas-järjestelmän taustaa ja tavoitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Sääntelyn ja tukien oikeanlainen tasapaino on asuntopoliittikan keskiössä kun puhutaan asuntotuotannosta ja kohtuuhintaisuudesta. Asumisen hallinta- ja rahoitusmuotojen tarkoituksena on huolehtia erilaisissa tilanteissa olevien kotitalouksien asumisen tarpeista. Helsinki on perinteisesti tehnyt vahvaa asunto- ja maapolitiikkaa ja määritellyt asuntopoliittisissa ohjelmissaan hallinta- ja rahoitusmuototavoitteet. Nämä tavoitteet ja keskeiset sisällöt ovat muuttuneet ajassa ja heijastelevat kunkin ajan tarpeita. Hallinta- ja rahoitusmuotojakaumaa tuleekin tarkastella kokonaisuutena huomioiden sekä rakentamisvaiheen että asumisajan erilaiset piirteet. Huomionarvoista on myös se, että Helsingissä on erittäin voimakkaat erot hinta- ja vuokratasoissa eri puolilla kaupunkia. Sääntely vaatii jatkuvaa arviointia käytettävien hallinta- ja rahoitusmuotojen alueellisesta roolista.

Hallinta- ja rahoitusmuodot on perinteisesti jaettu Helsingissä kolmeen pääluokkaan; ara-vuokra-asuntoihin, välimuodon asuntoihin ja sääntelemättömiin asuntoihin. Keskeisin peruste luokittelulle on ollut sääntelyn määrä. Hitas-asunnot ovat kuuluneet keskimmäiseen luokkaan yhdessä asumisoikeusasuntojen, osaomistusasuntojen sekä erilaisten kevyemmin säänneltyjen valtion tukemien asuntojen kanssa. Maanvuokran määrä on myös mukailut tätä kolmijakoa. Hitas-asunnoissa on ollut markkinaehtoista edullisempi maanvuokra jälleenmyynnin sääntelyn ajan.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.1.1978 asuntojen hinta- ja laatutason sääntelyn (Hitas) aloittamisesta. Hitas-järjestelmässä käytettävät menettelytapaohjeet hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.8.1978. Hitas-järjestelmän tavoitteena oli vastata 1970-luvun asuntopoliittisiin haasteisiin, kuten voimakkaasti kallistuneisiin uusiin omistusasuntoihin. Luotiin järjestelmä, jolla puututtiin sekä rakentajien mahdollisuuteen vapaaseen katteen määrittämiseen että markkinatalouden vapaaseen kulkuun. Tarkoituksena oli sekä rajoittaa valmistuvien asuntojen hintatasoa että rajoittaa jälleenmyynnin hintoja. Järjestelmän peruslähtökohdat ovat voimassa edelleen. Kaupunki valvoo Hitas-asuntojen rakentamista sekä rakennuttajan katetta ja uudistuotanto käy läpi systemaattisen hinta- ja laatu prosessin. Myös jälleenmyyntiä säännellään edelleen. Hitas-järjestelmää käytetään ainoastaan kaupungin vuokratonteilla.

Hitas-järjestelmän periaatteista ja historiasta on valmistunut vuonna 2015 Esko Nurmen teos Herkkä hitas – Hinnan ja laadun asuntopoliittikka Helsingissä. Hitas-järjestelmän kehittämiseksi on toiminut useita kaupungin työryhmiä ja järjestelmän toimivuudesta on tehty selvityksiä ja raportteja. Järjestelmän ehtoja on aika ajoin muutettu vastaamaan paremmin kulloistakin asuntomarkkinatilannetta.



Yksi Hitas-järjestelmän alkuperäisistä tavoitteista on ollut tarjota Helsingissä asuvalle tai Helsinkiin muuttavalle mahdollisuus hankkia tarpeitaan vastaava asunto taloudellisten mahdollisuuksiensa puitteissa. Tarjontaa pyrittiin kohdentamaan erityisesti lapsiperheille ja työssäkäyville. Viime vuosina kohdentumista on parannettu arpomalla perheasunnot ensisijassa perheille.

Järjestelmän avulla on tarkoitus tuottaa asuntoja, joiden asumiskustannukset, pääomakustannukset mukaan lukien, pysyvät kohtuullisella tasolla. Asuntojen myyntihintojen kohtuullisuus haluttiin turvata myös asuntojen myöhemmissä luovutuksissa, jonka vuoksi luotiin jälleenvyyntiin sääntely. Lisäksi asuntojen hintojen tuli olla oikeassa suhteessa laatutasoon. Tämä merkitsi hintojen sitomista todellisiin rakennuskustannuksiin.

Hintasääntely on voimassa vähintään 30 vuotta. Alueesta riippuen sääntely päättyy joko kaupungin ilmoituksella tai yhtiön pyynnöstä. Koko hitas-järjestelmän ajan sääntely on toteutettu hankkeiden tontinvarauspäätöksiin, maanvuokrasopimuksiin ja yhtiöjärjestyksiin liitetyillä ehdoilla.

Hitas-asuntokanta

Järjestelmän piiriin oli rakennettu heinäkuuhun 2019 mennessä kaikkiaan 24 170 Hitas-asuntoa. Tällä hetkellä sääntelyn piiriin (Hitas I ja Hitas II) kuuluu 423 asunto-osakeyhtiötä, joissa on yhteensä 14 532 asuntoa. Hitas-asunnot jakautuvat Helsingin neljälle kalleusalueelle seuraavasti: kalleusalueella Helsinki 1 yhteensä 2 862 asuntoa 46 kohteessa, kalleusalueella Helsinki 2 yhteensä 4 818 asuntoa 122 kohteessa, kalleusalueella Helsinki 3 yhteensä 2 075 asuntoa 106 kohteessa sekä kalleusalueella Helsinki 4 yhteensä 4 777 asuntoa 149 asunnossa.

Hintasääntelystä on vuoden 2010 jälkeen vapautunut 9 638 asuntoa 301:ssä yhtiössä. Näistä kaupungin ilmoituksella vapautuneita on 257 yhtiötä, joissa on yhteensä 7 792 asuntoa ja yhtiön hakemuksesta vapautuneita 44 yhtiötä, joissa on 1 846 asuntoa. Vapautuneet asunnot kalleusalueittain: Helsinki 1 yhteensä 769 asuntoa 15 yhtiössä, Helsinki 2 yhteensä 365 asuntoa 12 yhtiössä, Helsinki 3 yhteensä 2 369 asuntoa 89 yhtiössä sekä Helsinki 4 yhteensä 6 135 asuntoa 185 yhtiössä.

Hitas-tuotanto

Voimakkaimmin hitas-asuntokanta kasvoi vuoteen 1995 saakka. Viime vuosina Hitas-asuntojen rakentaminen on painottunut Helsingin 1 ja 2 kalleusalueille eli kantakaupunkiin ja sen lähialueille; muun muassa Jätkäsaareen, Kalasatamaan, Verkkosaareen ja Kruunuvuorenrantaan.



Vuonna 2018 valmistui 407 uutta Hitas-asuntoa, joista 378 asuntoa Helsinki 1 ja Helsinki 2 kalleusalueille ja ainoastaan 29 Hitas-asuntoa Helsinki 3 ja Helsinki 4 alueille. Hitas-asuntojen osuus viimeisten kymmenen vuoden aikana on ollut noin 10 prosenttia kokonaistuotannosta.

Hitas-järjestelmän kehittäminen

Vuosien varrella Hitas-järjestelmää on kehitetty ja menettelytapaohjeita uudistettu useita kertoja. Keskeisiä uudistuksia ovat olleet mm. enimmäishintojen laskentaperusteiden muuttaminen (Kvsto 12.11.2003, 244 §) sekä sääntelyn muuttaminen määräaikaiseksi 30v, rajahinnan uudelleen määrittely ja enimmäishintojen laskentaperusteiden muuttaminen (Kvsto 3.6.2009, 136 §).

Nykyisin Helsingin kalleusalueille 3 ja 4, kaupungin AM ohjelman mukaiseen välimallin tuotantoon vuokrattavat tontit, vuokrataan rakennuttajille pääosin hintakontrolloituun eli ns puolihitas-tuotantoon. Kyse on alueista, joilla asuntojen rakennuskustannusten ja alueen markkinahintatason välillä ei ole oleellista eroa. Tuotantotapa ja asuntojen ensimmäinen myyntihinta on säännelty, mutta jälleenmyyntiä ei säännellä.

Sääntelyn merkityksestä asuntomarkkinoilla esitetään aina aika ajoin kriittisiä kannanottoja. Erityisesti puhtaan taloustieteellisestä näkökulmasta sääntely näyttäytyy markkinoita vahingoittavana ja estävän asuntojen vapaan hinnan muodostuksen. Helsingissä on kuitenkin lukuisa joukko kotitalouksia, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia toimia täysin vapailla asuntomarkkinoilla. Kansainvälisesti tarkasteltuna asuntomarkkinoiden sääntely on vallitseva käytäntö monissa eurooppalaisilla metropolialueilla. Esimerkiksi Amsterdamin ja Wienin kaupungit sääntelevät merkittävällä tavalla asuntomarkkinoitaan. Toisaalta Tukholman erittäin kireä asuntotilanne on osin seurausta vapautuneista asuntomarkkinoista ja sääntelystä luopumisesta.

Viime vuosina asuntojen kohdentaminen on tapahtunut arpomalla. Arvontaan siirryttiin, jotta päivien mittaisista konkreettisista jonoista päästiin eroon ja pystyttiin mahdollistamaan kohtuullisempi tapa. On kuitenkin todettava, että kaikilla alueilla ei suinkaan kysyntä ole niin voimakasta, että arvonnalla sinänsä olisi merkitystä. Usein asuntoja jää ensimmäisen myyntivaiheen jälkeen normaaliin myyntiin ja siten asuntomarkkinoiden voidaan todeta toimivan tasapainoisesti. Hitaksen suurin merkitys ja suurimmat haasteet ovat kaikkein kalleimmilla alueilla, joihin kohdistuu kaikkien toimijoiden (niin rakennuttajien, rakentajien kuin kulluttajienkin) osalta suurimmat toiveet taloudellisesta voitosta ja asunnon arvonnoususta.

Hitas-järjestelmän rooli Helsingin asuntopolitiikassa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Hitas-järjestelmällä on ollut rooli tuottaa hintatietoa markkinoille todellisista rakennuskustannuksista sekä pitää osaa asuntokannasta hinnaltaan rajoitettuina. Helsingin asuntopolitiikan keskiössä on lisäksi vuosikymmenien ajan ollut tasapainoisen kaupunki- ja asukasrakenteen tavoittelemine. Helsingissä on käytetty erilaisia hallinta- ja rahoitusmuotoja aina sen mukaan mitä valtion, markkinoiden ja kaupungin omien toimien ansiosta on ollut käytettävissä. Valtion rooli asuntotuotannossa on vuosikymmenien aikana muuttunut siten, että aiemman lainoittajan roolista valtio on muuttunut lainojen takaajaksi sekä erityisryhmien asumisen turvaajaksi investointiavustusten keinoin. Aiemmin valtion rooli oli isompi myös omistustuotannon osalta, kun oli käytettävissä henkilökohtaiset arava-lainat, joiden turvin keskiluokkaiset kotitaloudet pystyivät siirtymään omistusasuntoihin. Tällä hetkellä valtio pääosin takaa yleishyödyllisten yhtiöiden vuokra- ja asumisoikeusasuntojen rakentamista. Kohteiden lainoitus on yksityisen pankkisektorin vastuulla.

Asuinalueiden rakentamisen aikana on huolehdittava määrätietoisesti asuntopolitiikan roolista. Alueen hallinta- ja rahoitusmuotojakauma määrittellään suunnitteluvaiheessa ja se tulee määrittämään melko pysyvällä tavalla alueen rakenteen. Monet säännellyn asuntokannan rajoitukset ovat voimassa 30 – 40 vuotta. Ainoastaan ara-asumisoikeusasuntojen sääntely jatkuu pysyvästi. Helsingillä on historiassaan myös kokemuksia yksipuolisiksi rakentuneista asuinalueista, eikä niitä voida pitää onnistuneimpina alueina. Kaupunki käyttää tontinluovutusta aktiivisena työkaluna asuntotuotannon laadun ja hallintamuotojen ohjauksessa omalla maalla sekä maankäyttösopimuksia yksityisellä ja valtion maalla.

Asuinalueiden rakentuminen kohtuullisessa ajassa edellyttää, että samanaikaisesti on rakenteilla mittava määrä asuntoja. Helsingissä on saatu hyviä kokemuksia siitä, että kortteleissa on useita eri hallintamuotoja rakenteilla, jotta nämä eivät kilpaile samoista asiakkaista. Omistusasuntotuotannolle on tyypillistä, että ennen käynnistyspäätöstä asunnoista tulee noin puolet olla myytyjä tai varattuja. Mikäli tällaisia kohteita olisi alueilla samaan aikaan lukuisia vain harvoilla toimijoilla olisi vaarana, että asuntoalueiden rakentuminen hidastuisi. Tämä olisi omiaan nostamaan hintatasoa omistustuotannossa.

Kysyntä- ja tarjontatukien kohdentumisesta

Aloitteessa nostetaan esille, että asumisen tukien tulisi olla suoria tulonsiirtoja. Asumista tuetaan Suomessa niin kysyntä- kuin tarjontatukien avulla. Kysyntätuen pääasiallinen muoto on asumistukijärjestelmä, joka korvaa kotitalouden asumiskuluja, mikäli kotitalouden tulotaso on alhainen. Asumistuki ei ole riippuvainen asumisen hallinta- ja rahoitusmuodosta, mutta valtaosin tuen saajat ovat vuokra-asukkaita.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Tarjontatukien osalta omistusasumisen pääasiallinen tukimuoto on ollut lainojen korkovähennys. Tämä etuus on pienentynyt vuosi vuodelta eikä alhaisen korkotason vallitessa ole mitenkään merkittävä tukimuoto. Muita tarjontatukien muotoja ovat erilaiset ara-järjestelmään liittyvät niin avustukset, korkotuet kuin takauksetkin.

Siirtyminen kokonaan suoriin tukiin kotitalouksille edellyttäisi myös ara-järjestelmän alasajoa. Tällöin myös ara-vuokra- ja asumisoikeusjärjestelmät tulisivat kyseenalaistetuiksi. Mikäli ara-järjestelmä ajettaisiin alas ja siirryttäisiin pelkkiin kysyntätukiin, tapahtuisi tukien määrässä merkittävää kasvua ja maksettavien tukien määrä muodostuisi nykyistä mittaavammaksi yhteiskunnalliseksi kuluksi. On huomioitava, että ara-järjestelmässä on omakustannusperiaate sekä säännelty asukasvalinta, joka takaa asuntojen kohdentumisen niille tarkoitetulle ryhmälle. Jos siirryttäisiin markkinaehtoiseen järjestelmään olisi kaupungin merkittävästi vaikeampaa taata kaikkein haavoittuvimmille asukasryhmille asunnot. Tämän hetken asuntotilanne Helsingissä turvaa kohtuullisen hyvin asunnot niin asunnottomille, opiskelijoille kuin pienituloisille ja vähävaraisille sekä asuntomarkkinoilla itsenäisemmin pärjääville ryhmille.

Asuntosektori siirtymässä kohti markkinataloutta

Viime vuosina uusien asuntojen koot ovat pienentyneet ja toimijoiden toive rakentaa vain pieniä asuntoja kokonaisuun kerrostaloihin on voimistunut. Voimakkain kehitys on ollut vapaarahoitteisessa, markkinaehtoisessa tuotannossa, niin vuokra- kuin omistustuotannossa. Hitas- ja asumisoikeusasuntojen tuotannossa näin voimakasta kehitystä ei ole ollut. Asuntojen kohtuullisempi neliöhinta on mahdollistanut kotitalouksille isompien asuntojen hankkimisen. Hitas-asuntojen myynnin rajoittaminen suoraan kuluttajille on osaltaan helpottanut painetta rakentaa taloja, joissa on pääosin vain erityisen pieniä asuntoja. Hitas-asuntoja ei ole ollut mahdollista myydä isoissa erissä suoraan rahastoille ja sijoittajille, vaan on pystytty turvaamaan riittävä määrä uusia asuntoja myös suoraan kuluttajakauppaan.

Täysin vapaarahoitteisella vuokra- ja omistustuotannolla on edelleen voimakas rooli Helsingin asuntotuotannossa. Viime vuosien mittavasti aiempia vuosikymmeniä korkeampi tuotantotasokaan ei ole pystynyt hillitsemään kaikkein vetovoimaisimpien alueiden hintakehitystä. Asuntomarkkinoiden luonne on viime vuosina muuttunut yhä enemmän kotien rakentamisesta ja omistamisesta asunnon käsittämiseksi sijoituskohteeksi ja jatkuvan markkinaspekulaation lähteeksi. Kuluttajilta on viime vuosina edellytetty perehtymistä uudella tavalla esimerkiksi tonttirahastojen toimintaan sekä taloyhtiöiden lainoituksen piirteisiin, kuten pitkiin laina-aikoihin ja lyhennysvapaisiin vuosiin. Nämä piirteet tekevät myös asuntojen hintojen vertailun yhä vaikeammaksi. Samasta talosta



voidaan myydä asuntoja, joista toisessa on niin tontti kuin taloyhtiölaina maksettuja ja toisella on vuokratontti rahastolle ja mittava määrä taloyhtiön lainaa. Näiden kulujen lisäksi tulevat vielä kuluttajien omat asuntolainat. Asumisen kustannukset koostuvat tällä hetkellä erilaisista kustannuseristä kuin aiemmin.

Voisiko hitaksen korvata toisella järjestelmällä?

Mikäli Helsingin kaupunki päätyisi luopumaan hitas-asuntojärjestelmästä tulisi jollakin muulla tavalla turvata kuluttajille mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen ja uudistuotantoon. Hitas-järjestelmän jälkeen luotiin asumisoikeusjärjestelmä. Nämä kaksi muodostavat keskeisimmät hallintamuodot ns. välimuodon asuntotuotannossa. Asumisoikeusasuminen asettuu vuokra- ja omistusasumisen väliin. Se turvaa vaaparahoitteista vuokra-asumista vakaamman kustannuskehityksen omakustannusperusteisena asumismuotona ja näistä asunnoista siirrytään pääosin tarkoituksenmukaisemman kokoiseen asumisoikeusasuntoon tai omistusasuntoon.

Yhtenä keskeisenä keinona asuntojen hintakehitykseen puuttumisessa on ollut asuntotuotannon määrän kasvattaminen. Lisäksi viime vuosina Helsinki on osaltaan tontinluovutuksen keinoin lisännyt toimijoiden määrää Helsingissä sekä suhtautunut myönteisesti uusiin tuotantomuotoihin, kuten ryhmärakennuttamiseen ja osuuskunta-asumiseen. Näiden uudistusten kautta pyritään luomaan monipuolisuutta asuntotuotantoon sekä lisäämään kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia asuntotuotantoon. Nämä ovat kuitenkin vielä olleet vaikutuksiltaan niin lyhytkestoisia tai määrältään pieniä, että vielä ei voida sanoa näiden uusien mallien turvaavan hitaksen kaltaisia tavoitteita.

Asuntopolitikassa on aina kyse talous- ja rahoituspolitikasta, mutta myös sosiaalipolitiikasta. Asuntosektori on huomattavasti aiempaa markkinaehtoisempi. Asuntosektori on muuttunut asumisen sijasta monilta osin omistamiseksi ja sijoittamiseksi. Yhä useampaan asuntoon kohdistuu arvonnousun odotus, toive sijoitetutun pääoman korolle sekä vuokratuotolle. Tilannetta muokkaavat sekä kansalliset että kansainväliset päätökset että markkinamekanismi. Jos aiemmin vuokra-asuntoja rakennuttivat omaan omistukseensa isot yleishyödylliset yhtiöt, joiden pääasiallinen tarkoitus oli tuottaa pitkäkestoisesti kohtuuhintaista asumista, on yhä useamman vuokratalon rakennuttajalla tarve sijoittaa omaa pääomaa tuottavalla tavalla kiinteistöomistukseen ja vuokranantajana toimiminen on enää taloudellisen toiminnan yksi piirre. Kansainvälisten kiinteistösijoittajien kiinnostuminen suomalaisesta kiinteistö-kannasta on omiaan kiihdyttämästä kehitystä. Asuntotuotannon korkea taso ja asuntomarkkinoiden kokonaisuus ovat kuitenkin riippuvaisia



markkinatoimijoista, mutta keskeiseksi kysymykseksi nousee markkinan ja asuntopolitiikan riittävä tasapaino.

Sääntelyn merkitys asuntopolitiikassa

Sääntelyn ensisijainen tarkoitus on pitää asuntomarkkinoita tasapainossa. Hitas-asuntojen osalta edullisemmilla kalleusalueilla sääntelyn merkitystä ei enää ole. Sääntely edellyttää aina myös hallinnollista työtä ja sääntelyn tulee olla oikeassa suhteessa tarvittaviin hallinnollisiin toimiin. Asuntomarkkinoiden tasapaino ja ennustettava kehitys on kulluttajan, niin asunnon omistajan kuin vuokralaisenkin etu.

Kalleusalueilla 1 ja 2 asuntojen hintakehitys on ollut voimakkaassa nousussa. Alueelle rakentuu nyt huomattavan vetovoimaisia asuinalueita. Näiden alueiden luontainen hintakehitys tuottaa alueille erittäin voimakkaita taloudellisia intressejä. Helsingillä on kuitenkin ollut keskeisenä asuntopoliittisena tavoitteena huolehtia, että nämäkin alueet tulevat kaikkien sosio-ekonomisten ryhmien saavutettaviksi. Tämä on saavutettu huolehtimalla, että alueelle tulee sääntelemättömien vuokra- ja omistusasuntojen oheen aravuokra-asuntoja ja asumisoikeusasuntoja kaupungin ja muiden yleishyödyllisten tahojen omistukseen sekä hitas-omistusasuntoja. Hitas-asuntojen hintataso ollut merkittävästi kohtuuhintaisempi kuin vastaavien vapaarahoitteisten asuntojen. Hintavertailuja tehtäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä tontin omistus- tai vuokrasuhteeseen.

Hitas-järjestelmän avulla kaupungin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista ohjata asuntojen suunnitteluvaiheessa niiden laatu- ja hintakehitystä. kalleusalueilla kolme ja neljä on tarkoituksenmukaista jatkaa ensimyyntiin hinta- ja laatuohjausta.

Jälleenmyynnin haasteista

Hitas-enimmäishinnan laskennassa on käytössä Tilastokeskuksen neljännesvuositain julkaisema Vanhojen osakeasuntojen hintaindeksi (=markkinahintaindeksi). Koko Helsingin indeksiä käytetään kaikkien Hitas-asuntojen laskennassa kalleusalueesta riippumatta. Asuntojen todellinen hintakehitys on kuitenkin eri alueilla hyvin erilaista, uusimpien tilastojen mukaan vertailtaessa postinumeroalueittain vanhojen osakehuoneistojen keskihintoja 2010 luvulla, voidaan todeta, että voimakkaimman hintakehityksen alueilla kasvua on hinnoissa yli 50 prosenttia kuin toisaalta on alueita, joissa hintakehitys on ollut negatiivinen. Markkinahintaindeksi on noussut vuodesta 2012 vuoteen 2018 noin 18,4 prosenttia. Erilaisten järjestelmien rakentaminen sellaisiksi, joilla voi säännellä samalla tavoin kaikkia alueita on tietysti haasteellista.



09.09.2019

Vastausta valtuustoaloitteeseen on valmisteltu kaupunkitasoisesti yhteistyössä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristötoimialan asiantuntijoiden kesken. Asiaa on käsitelty myös kaupunkitasoisessa asuntopoliittikkaa koordinoivassa AM-sihteeristössä. Hallinta- ja rahoitusmuotokokonaisuuteen tehtävät muutokset on tarkoituksenmukaista ratkaista osana asuntopoliittista kokonaisratkaisua. Voimassaoleva Kotikaupunkina Helsinki -ohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 2016. Seuraava ohjelma valmistellaan valtuustokäsittelyyn keväällä 2020.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mari Randell, asunto-ohjelmapäällikkö, puhelin: 310 25823
mari.randell(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 30012019 Meri Otto, Hitas-järjestelmä lakkautettava

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 562

V 25.9.2019, Valtuutettu Pentti Arajärven aloite Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi

HEL 2019-002603 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Pentti Arajärven aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Pentti Arajärven aloite, Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman sosiaalisten vaikutusten arviointi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Pentti Arajärvi ja 14 valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman sosiaaliset vaikutukset arvioidaan. Aloitteessa todetaan, että sosiaalisia vaikutuksia ja lapsivaikutuksia ei ole arvioitu elinkeinovaikutuksia vastaavasti.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toteuttamisen olennainen osa on eri teemojen ja toimenpiteiden jatkuva arviointi, koska ilmastonmuutokseen liittyvät teknologiat ja toimenpidemahdollisuudet ovat jatkuvassa muutoksessa tiedontuotannon parantuessa. Ohjelman toimenpiteenä 146 luodaan raportoinnin seurantamalli, jossa jokaisessa toimenpiteessä seurataan toteutuksen, talouden ja päästövähennyksen lisäksi muita olennaisia vaikutuksia.



Hiilineutraali Helsinki -ohjelman lapsivaikutuksia on muun muassa ilmastomuutokseen liittyvien teemojen toimenpiteiden tiukempi integroiminen osaksi opetusta (tp 90) ja koulutusta ja ympäristökasvatuksen lisääminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella (tp 92). Ilmastomuutoksen hillitsemisen teemoja käsitellään kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla myös jätteen vähentämisen (tp 103), hävikkiruuan hyödyntämisen (tp 99) ja vähentämiseen (tp 97) sekä kasvisruuan osuuden lisäämisen (tp 96) teemojen avulla. Suorien ympäristövaikutusten lisäksi kaikkiin edellä mainittuihin teemoihin liittyy myös tärkeä kasvatuksellinen aspekti. Nämä toimenpiteet rakentavat osaltaan myös aloitteessa mainittua sosiaalista hyväksyttävyyttä.

Vaikuttavuusarviointina voidaan lisäksi todeta, että ilmastomuutoksen hillitsemisellä on erittäin positiivinen vaikutus lapsiin ja heidän tulevaisuuteensa.

Aloitteessa mainittujen lämmön ja sähkön hinnoittelun ja joukkoliikenteen maksujen osalta sosiaalista vaikuttavuutta arvioidaan eri yhteyksissä. Lämmön ja sähkön hinnan osalta Helen Oy arvioi päästövähennystoimenpiteiden vaikutuksia hintoihin, markkinoihin ja asiakkaisiin. Kokonaisuuden arviointiin liittyy Helenin kehitysohjelman arviointiin. Joukkoliikenteessä tehtävien toimenpiteiden maksuvaikutuksia asiakkaille arvioidaan kaupungin ohjauksessa Helsingin seudun liikenne kuntayhtymään. Kaupunkilaisten kulutusvalinnoissa ruokailun ja ulkomaanmatkailun osalta eivät kuulu kaupungin ohjausvaltaan.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman sosiaalisia arvioidaan näin osana ohjelman toteuttamista kunkin toimenpiteet osalta. Aloitteessa esitetyt näkökulmat otetaan huomioon toimenpiteiden arvioinnissa.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua. Aloitevastaus on valmisteltu kaupunginkanslian ja Hiilineutraali Helsinki -ohjelman yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Pentti Arajärven aloite, Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman sosiaalisten vaikutusten arviointi

Muutoksenhaku

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



09.09.2019

Asia/13

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 563

**V 25.9.2019, Valtuutettu Fatim Diarran aloite maahanmuuttajavan-
hempien kotoutumiskoulutuksen nopeuttamisesta yhteistyössä
koulujen kanssa**

HEL 2019-002604 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Fatim Diarran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Laura Kyntölä, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36666
laura.kyntola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutetun aloite 27022019 Diarra Fatim, Maahanmuuttajavanhempien kotoutumiskoulutuksen nopeuttaminen yhteistyössä koulujen kanssa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Fatim Diarra ja 22 muuta valtuutettua esittävät, että Helsinki selvittää mahdollisuutta lähteä mukaan Vantaalla pilotoitua Vanhemmat mukaan kouluun -hanketta vastaavaan maahanmuuttajavanhempien kotoutumiskoulutusta edistävään hankkeeseen tai selvittää mahdollisuutta toteuttaa vastaavaa toimintaa itse.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta saamaansa lausuntoon ja toteaa, että maahanmuuttajavanhempien kotouttaminen ja kotouttamista tukeva toiminta ovat Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 mukaista toimintaa. Kaupunkistrategian mukaisesti helsinkiläiset ovat osaamistaan, koulutustaan ja kykyjään vastaavissa töissä,



ja kaupungin työllisyyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä. Lisäksi lähtömaiden tutkintojen tunnistaminen ja tunnustaminen tulee olla joustavaa ja maahanmuuttajien osaamisen olla mahdollisimman hyvin työmarkkinoiden käytössä. Yrittäjyyttä tuetaan yhtenä vaihtoehtona työllistymiseen. Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämissuunnitelma 2017–2021 toteuttaa näiden tavoitteiden mukaista toimintaa.

Helsingissä järjestetään tällä hetkellä erilaisia kotouttavia koulutuspalveluita maahan muuttaneille vanhemmille. Stadin ammattiopistolla on kotivanhemmille suunnattua kielikoulutusta sekä urasuunnittelua (KOTIVA-toiminta), jonka aikana vanhempien lapsille järjestetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen puolesta ohjattua toimintaa. Toiminnan tavoitteena on oppia kieltä ja ohjautua jatko-opintojen piiriin, ja sen voi suorittaa suomeksi tai ruotsiksi. Osana kurssia järjestetään myös vertaisohjattua toimintaa, jossa kotivanhemmat saavat omalla äidinkielellään kotoutumista, kouluttautumista ja työllistymistä tukevia tietoja ja taitoja.

Osana Stadin ammattiopistoa toimii myös Stadin osaamiskeskus, joka yhdistää kotoutumista tukevat uraohjauksen, koulutuksen, työllistymisen ja kuntouttavia elementtejä sisältävän koulutuksen palvelut helsinkiläisille aikuisille maahanmuuttajille, jotka tulevat palveluun työ- ja elinkeinopalveluiden tai kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ohjaamana. Osaamiskeskuksessa tehdyn osaamiskartoituksen perusteella asiakas ohjataan eteenpäin tarkoituksenmukaisiin palveluihin.

Stadin ammattiopiston kotouttavien palveluiden lisäksi kaupungin leikkipuistoissa toimii Kotoklubi Kaneli, jossa opitaan arkielämän suomen kieltä toiminnallisesti yhdessä lasten ja vanhempien kanssa ja suomen- sekä ruotsinkielinen työväenopisto järjestävät maksutonta lukutaitokoulutusta.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä on kehitetty muun muassa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa toimivien monikielisten ohjaajien avulla. Syksystä 2019 alkaen Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimipisteissä työskentelee yhteensä 18 monikielistä ohjaajaa.

Vantaalla toteutetussa Vanhemmat mukaan kouluun -hankkeessa vanhemmat opiskelevat ammattiopistossa kotouttavia opintoja sekä suomen kieltä ja matematiikkaa perusopetuksen luokassa yhdessä muiden oppilaiden kanssa. Opintokokonaisuuden jatkoksi opiskelijoille räätälöidään ura- ja opiskelupolku. Vastaava toiminta täydentäisi olemassa olevia kaupungin kotouttavia palveluita siten, että koulun tiloihin tuotai-



siin koululaisten vanhempien opiskelutoimintaa osana kodin ja koulun yhteistyötä. Samalla kielen ja matemaattisten aineiden oppiminen parantaisi vanhempien mahdollisuuksia edetä koulutuspoluilla sekä tehostaisi heidän siirtymistään työelämään Suomessa. Kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää lukuvuoden 2019–2020 aikana mahdollisuutta kehittää vastaavaa toimintaa Helsingissä. Selvityksen osana tulee tehdä toiminnan kustannusarvio ja esitys siitä, miten toiminta rahoitettaisiin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Aiheesta on pyydetty lausunto kasvatus- ja koulutuslautakunnalta. Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osastolla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Laura Kyntölä, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36666
laura.kyntola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutetun aloite 27022019 Diarra Fatim, Maahanmuuttajavanhempien kotoutumiskoulutuksen nopeuttaminen yhteistyössä koulujen kanssa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.06.2019 § 207

HEL 2019-002604 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Maahanmuuttajavanhempien kotouttaminen ja kotouttamista tukeva toiminta ovat Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 mukaista toimintaa. Kaupunkistrategian mukaisesti helsinkiläiset ovat osaamistaan,



koulutustaan ja kykyjään vastaavissa töissä, ja kaupungin työllisyyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä. Lisäksi lähtömaiden tutkintojen tunnistaminen ja tunnustaminen tulee olla joustavaa ja maahanmuuttajien osaamisen olla mahdollisimman hyvin työmarkkinoiden käytössä. Yrittäjyyttä tuetaan yhtenä vaihtoehtona työllistymiseen. Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämissuunnitelma 2017–2021 toteuttaa näiden tavoitteiden mukaista toimintaa.

Tällä hetkellä Helsingin kaupunki järjestää useita koulutuspalveluita maahanmuuttajataustaisten vanhempien kotoutumisen edistämiseksi. Stadin ammattiopisto järjestää maahanmuuttajataustaisille kotona lapsia hoitaville vanhemmille suunnattua kotouttamista tukevaa kielikoulutusta (Kotiva) ja urasuunnittelua 12 leikkipuistossa sekä muussa kaupungin toimipisteessä. Kursseja on 12 vuodessa. Yhden kurssin tuntimäärä on 160–170 tuntia. Kotiva-koulutuksen oppituntien aikana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen leikkipuistotoiminta järjestää opiskelijoiden kotihoidossa oleville lapsille leikkipuistoissa ohjattua toimintaa. Koulutuksen tavoitteena on suomen / ruotsin kielen tavoitteellinen opiskelu sekä ohjautuminen jatko-opiskeluun. Kaikille opiskelijoille tehdään jatkosuunnitelma. Suuri osa vanhemmista ohjautuu kurssin jälkeen eteenpäin ammatilliseen koulutukseen tai kotoutumista tukevaan kielikoulutukseen. Koulutukseen osallistuu vuosittain 150 pienten lasten vanhempaa. Koulutusta järjestetään myös ruotsin kielellä.

Tämän toiminnan ohessa toimivat omakieliset vertaisryhmät, joissa pienten lasten vanhemmat saavat omalla äidinkielellään kotoutumista, kouluttautumista ja työllistymistä tukevia tietoja ja taitoja kuten digitaitoja sekä henkilökohtaista ura- ja palveluohjausta. Ryhmien ajaksi vanhempien lapsille järjestetään lastenhoito. Yli puolet vertaisryhmien osallistujista ohjautuu kotoa eteenpäin kohti opintoja ja työelämää. Kaupungin 18 leikkipuistossa toimii lisäksi Kotoklubi Kaneli, jossa opitaan arkielämän suomen kieltä toiminnallisesti yhdessä lasten ja vanhempien kanssa.

Kaupungin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa toimii ja monikielisiä ohjaajia. Syksyllä 2019 heitä aloittaa lisää siten, että elokuusta alkaen toimii yhteensä 18 monikielistä ohjaajaa. Heidän tehtävänä on osaltaan kehittää kodin ja koulun yhteistyötä maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa.

Osana Stadin ammattiopistoa toimii Stadin osaamiskeskus, joka yhdistää kotoutumista tukevat uraohjauksen, koulutuksen, työllistymisen ja kuntouttavia elementtejä sisältävän koulutuksen palvelut helsinkiläisille aikuisille maahanmuuttajille, jotka tulevat palveluun työ- ja elinkeinopalveluiden tai kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ohjaamana. Stadin



osaamiskeskus tarjoaa asiakkailleen osaamiskartoituksen, jonka pohjalta asiakas ohjataan eteenpäin tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Osaamiskeskuksen toiminta toteutetaan yhteistyössä kaupungin sosiaali- ja terveystoimen, kaupunginkanslian sekä Uudenmaan työ- ja elinkeinopalveluiden kanssa.

Sekä suomen- että ruotsinkielinen työväenopisto järjestävät lukutaitokoulutusta. Kurssit ovat opiskelijoille maksuttomia. Opetus on toiminnallista suomen / ruotsin kielen opetusta, johon yhdistyy myös taito- ja taideaineita. Suomenkielisessä työväenopistossa paikkoja on 60 opiskelijalle. Ruotsinkielisessä työväenopistossa on ollut viisi opiskelijaa.

Vantaalla toimivassa Opetushallituksen rahoittamassa Vanhemmat mukaan kouluun -projektissa vanhemmat opiskelevat ammattiopistossa kotouttavia opintoja sekä perusopetuksen luokassa oppilaiden kanssa suomen kieltä ja matematiikkaa. Tämän opintokokonaisuuden jatkoksi opiskelijoille räätälöidään ura- ja opiskelupolku. Vastaava toiminta täydentäisi olemassa olevia kaupungin kotouttavia palveluita siten, että koulun tiloihin tuotaisiin koululaisten vanhempien opiskelutoimintaa osana kodin ja koulun yhteistyötä.

Helsingin kaupungin kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee toiminnan tärkeänä ja esittää, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala selvittää lukuvuoden 2019–2020 aikana mahdollisuutta kehittää vastaavaan toimintaan Helsingin toimintamalli. Selvityksen osana tehdään toiminnan kustannusarvio ja esitys siitä, miten toiminta rahoitettaisiin.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Riikka Merimaa-Jovanovic, erityissuunnittelija, puhelin: 310 64636
riikka.merimaa-jovanovic(a)hel.fi



§ 564

V 25.9.2019, Valtuutettu Maria Ohisalon aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

HEL 2019-003280 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Maria Ohisalon aloitteen loppuun käsittelyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Jaana Vuorela, palvelupäällikkö, puhelin: 310 79789
jaana.vuorela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 13032019 Ohisalo Maria, Aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Maria Ohisalo ja 33 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki kehittää keinoja tunnistaa paremmin huono-osaisuuden riskiryhmiä, lisää työttömien terveystarkastuksista tiedottamista, järjestää enemmän tarkastuksia niitä tarvitseville ja kouluttaa asianomaista henkilökuntaa työttömyyden ja huono-osaisuuden suhteesta.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen on keskeistä, jotta työllistyminen voi onnistua. Lisäksi on varmistettava, että asiakkaat ovat oikeiden palveluiden piirissä. Kaupunkistrategian mukaan työll-



syyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä.

Nykytila

Työttömien oikeus terveystarkastukseen perustuu terveydenhuoltolaikiin (1326/2010). Sosiaali- ja terveystoimialalla on velvollisuus järjestää työttömille terveystarkastuksia tukemaan työttömän työ- ja toimintakykyä siten, että kaikilla työttömillä on mahdollisuus terveystarkastukseen ja työkykyarvioon. Kaikki työttömät eivät kuitenkaan hyödynnä tätä mahdollisuutta, sillä he eivät tiedä palvelusta tai eivät ole motivoituneita hoitamaan terveyttään ja työkykyään. Terveystarkastuksessa käyminen ei siis ole työttömälle velvoittavaa, vaikka tarve siihen olisikin olemassa. Toiminnan kehittämisen tarve liittyykin erityisesti riskiryhmien nykyistä parempaan tunnistamiseen sekä riskiryhmiin kuuluvien työttömien motivoimiseen työkykynsä selvittämiseen ja ylläpitoon.

Helsingissä työkyky- ja terveysneuvontaa tekee päätyönään seitsemän työterveyshoitajaa. Palvelu on suunnattu pääasiassa Helsingin monialaisen yhteispalvelun ja Ohjaamon asiakkaille. Terveysasemilla tehdään myös jossain määrin työttömien terveystarkastuksia. Työkyky- ja terveysneuvonnasta on käytettävissä tarkat seurantatiedot, ja palvelussa asioi vuosittain yli 2 000 helsinkiläistä työtöntä. Sen sijaan vastaavaa kattavaa tietoa terveystarkastuksista ei tällä hetkellä ole saatavissa.

Lisäksi työttömät voivat käyttää sähköistä terveystarkastusta, jonka avulla poimitaan tarkempaan tarkastukseen ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat. Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa sosiaali- ja terveystoimen nettisivuilta, missä kerrotaan työttömien oikeudesta terveystarkastukseen sekä annetaan yhteystiedot terveysasemille.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 18.6.2019 § 143 antamasta lausunnosta ei ilmene, miten toimialalla koulutetaan henkilökuntaa työttömyyden ja huono-osaisuuden suhteesta. Alan ammattityötä koskee lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite, johon työttömyyteen liittyvien riskien tunnistamisen osaaminen voidaan liittää.

Uudet toimintamallit ja kehittämistoimenpiteet

Työkyky- ja terveysneuvontaa edistetään erilaisilla malleilla ja hankkeilla, joiden tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevät oppivat paremmin tunnistamaan huono-osaisuuden riskiryhmiä. Tavoitteena on myös, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö tunnistaa työttömyyteen liittyvät riskit ja osaa oikea-aikaisesti ohjata asiakkaat työkyky- ja terveystarkastuksiin. Nykyistä parempi ja varhaisempi riskien tunnistaminen tulee lisäämään terveystarkastuksiin ohjautumis-



ta ja vaatii näin ollen riittäviä resursseja. Uusia työkyky- ja terveysneuvontaa edistäviä malleja ja hankkeita ovat:

1) Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja on parannettu osana terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallia (THK-malli) niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut joustavasti moniammatillisella yhteistyöllä. Palvelukonsepti lisää aikuissosiaalityön ja terveysasemien yhteistyötä, mikä parantaa myös palvelujen kohdentumista paremmin pitkäaikaistyöttömille.

2) Sosiaali- ja terveystoimialalla pilotoidaan kesän 2019 aikana riskiryhmien ”Miten menee?” -kartoitusmallia. Pilotissa nähdään mm. opintoihin ja työhön liittyvät asiat riskitekijöinä. Lisäksi pilotissa kartoitetaan sosiaalisia suhteita, terveydentilaa, mielenterveyttä, osallisuutta ja erilaisia riippuvuustekijöitä. On sovittu, että malli otetaan laajemmin käyttöön pilotoinnin jälkeen syksyllä 2019.

3) Sosiaali- ja terveystoimiala on luonut Kansaneläkelaitoksen (Kela) kanssa ”Huolen tunnistamisen mallin”, jonka avulla Kelassa paremmin tunnistetaan asiakkaiden avuntarve. Kela voi sähköisesti lähettää kunnalle ilmoituksen asiakkaan hyvinvointiin ja pärjäämiseen liittyen. Mallissa kiinnitetään huomiota mm. asiakkaan työllisyyteen ja opiskeluun.

Työttömien terveyteen liittyvien palvelutarpeiden seuranta paranee, kun tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmään Apottiin on tulossa terveys- ja hyvinvointi-indikaattorit, joista yhtenä on työttömyys. Työttömyys kirjataan järjestelmässä, ja jos asiakkaan työttömyys pitkitty, asiakkaan työ- ja toimintakyky tulee huomioiduksi.

Neuvonnan ja riskiryhmien tunnistamisen kehittämisen lisäksi kaupunginkanslia ja sosiaali- ja terveystoimiala kehittävät työttömien terveyspalvelujen ohjauksen prosesseja toteuttamalla yhteistyössä Työkyky käyttöön -hankkeen vuonna 2019. Hankkeen tavoitteena on kehittää malli, jossa verkostomaisella työotteella saadaan työttömiä henkilöitä nopeammin terveydentilan ja työkyvyn selvittelyyn. Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat mukana Kela ja TE-toimisto.

Tiedottaminen ja viestintä työttömän työkyky- ja terveystarkastuksista on myös tärkeää, jotta työttömät osaavat hakeutua palveluihin. Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen nettisivulla, missä kerrotaan työttömien oikeudesta terveystarkastukseen. Osa työttömistä ei kuitenkaan tiedä oikeudestaan, joten sosiaali- ja terveystoimi parantaa viestintää niin, että kaikki työkyky- ja terveyspalveluja tarvitsevat osaavat hakeutua palveluun.

Lopuksi



09.09.2019

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee varata riittävät resurssit työttömien terveystarkastuksiin. Käynnissä olevat mallit ja hankkeet, joiden avulla parannetaan työttömien työkykyyn ja terveystarkastuksiin liittyviä prosesseja, tulevat lisäämään työttömien ohjautumista terveystarkastuksiin. Edellä mainittujen uusien toimintamallien avulla tunnistetaan jatkossa paremmin ja laajemmin myös henkilöstön koulutustarpeet. Osaamisen kehittämistä määrittelee sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö, johon on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite, jonka osaksi työttömien terveyteen liittyvä osaamisen kehittäminen tulee ottaa. Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala parantaa työttömien terveystarkastusten viestintää ja kehittää Apotin myötä toiminnan seuranta. Seurannassa ja arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota asiakkaiden ohjautumiseen oikeiden palveluiden piiriin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osastolla ja sosiaali- ja terveystarkastuslautakunta on antanut asiasta lausunnon 18.6.2019 § 143. Kaupunginkanslia on neuvottelussa 27.6.2019 saanut vielä lisätietoa sosiaali- ja terveystoimialalta työttömien työkyvyn ylläpitämiseen ja terveystarkastuksiin liittyvistä prosesseista.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Jaana Vuorela, palvelupäällikkö, puhelin: 310 79789
jaana.vuorela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 13032019 Ohisalo Maria, Aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystarkastuslautakunta 18.06.2019 § 143



HEL 2019-003280 T 00 00 03

Esitys

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Maria Ohisalon ym. valtuustoaloitteeseen koskien työttömien työkyvyn ylläpitämistä:

"Työkyky- ja terveysneuvonta

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan (1326/2010) kunnan tehtävänä on järjestää työttömien terveyspalvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi ohjekirjeen asiasta 19.8.2013 [STM, Työttömien-terveyspalvelut](#). Kuntien järjestämän terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työttömän työ- ja toimintakykyä, ehkäistävä sairauksia sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Tarvittaessa henkilöt on ohjattava hoitoon tai lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Sosiaali- ja terveystoimessa työkyky- ja terveysneuvontaa tekee seitsemän työterveyshoitajaa päätyönään. Asiakkaat ohjautuvat työkyky- ja terveysneuvontaan pääasiassa Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) ja Ohjaamo Helsingistä.

Vuonna 2017 työkyky- ja terveysneuvonnassa oli asiakkaita 2 054 ja vastaava luku vuonna 2018 oli 2 350. Tänä vuonna työkyky- ja terveysneuvonnassa on ollut tammikuun alusta maaliskuun loppuun 748 asiakasta. Tämän vuoden asiakkaista 29,5 prosenttia oli alle 31-vuotiaita, 29,1 prosenttia 31–45-vuotiaita ja 41,3 prosenttia yli 45-vuotiaita.

Myös terveysasemilla tehdään jossain määrin työttömien terveystarkastuksia. On sovittu, että TYP ohjaa terveysasemille tarkastuksiin alle 30-vuotiaita, yli 300 päivää työttömänä olleita ja maahanmuuttajia. Työttömät voivat käyttää myös [sähköistä terveystarkastusta](#), josta poimitaan tarkempaan tarkastukseen ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat.

Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat

Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja on parannettu osana terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallia niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut joustavasti moniammatillisella yhteistyöllä. Palvelukonsepti lisää aikuissosiaalityön ja terveysasemien yhteistyötä, mikä parantaa myös palvelujen kohdentumista paremmin pitkäaikaistyöttömille.

Tiedottaminen

Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa sosiaali- ja terveystoimen nettisivuilla, missä kerrotaan, että työttömällä on oikeus terveystarkas-



tukseen ja yhteistiedot terveysasemille. Suurin osa työttömien terveystarkastuksiin tulevista ohjautuu kuitenkin palveluun TYP:n tai Ohjaamo Helsingin kautta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työttömän terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus päästä työttömien terveystarkastukseen ja työkykyarvioon. Osa työttömistä ei ole kuitenkaan tietoisia oikeudestaan. Sosiaali- ja terveystoimi parantaa viestintää niin, että kaikki työkyky- ja terveysneuvontaa tarvitsevat osaavat hakeutua palveluun."

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Luhtasela, nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, puhelin: 310 23178
leena.luhtasela(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.j.lukkarinen(a)hel.fi
Marja Heikkinen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42303
marja.heikkinen(a)hel.fi



§ 565

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite alueellisesta varhaiskasvatuspaikkatakuusta

HEL 2019-001426 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Elisa Gebhardin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mari Holopainen ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki toteuttaa alueellisen varhaiskasvatuspaikan takuun lähipäiväkotiperiaatetta vahvistaen.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että varhaiskasvatuspaikan osoittamiseen vaikuttaa sekä valitseva lainsäädäntö että Helsingissä päätetyt periaatteet. Varhaiskasvatuspaikkaa on haettava viimeistään neljä kuukautta ennen hoidon tarvetta tai heti kun hoidon tarve on tiedossa. Tavoitteena on, että perhe saa tiedon hoitopaikasta noin kuukautta ennen kuin hoidon tarve alkaa.

Perheet voivat varhaiskasvatukseen hakiessaan mainita hakemuslomakkeella useamman päiväkodin. Lähtökohtaisesti lapsi sijoitetaan ko-



tia lähimpänä olevaan toivottuun yksikköön, ellei perhe toivo muuta sijaintiperustetta. Mikäli perheen toivomissa päiväkodeissa ei ole tilaa, paikkaa etsitään mahdollisuuksien mukaan muista lähellä olevista päiväkodeista tai perheen kulkuyhteyksien varrelta. Osa perheistä valitsee kauempana sijaitsevan päiväkodin, jos se esimerkiksi tarjoaa lapselle mahdollisuutta kielikylpyyn tai vuorohoitoon. Varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä päättää päiväkodinjohtaja.

Varhaiskasvatuspaikan lähipalvelun toteutumista seurataan päiväkotimatkojen pituudella julkisella liikenteellä. Helsingissä on tavoitteena, että julkisella liikenteellä matka kotiovelta varhaiskasvatuspaikkaan on enintään 30 minuuttia. Matka-ajan keskiarvo on tällä hetkellä noin 11 minuuttia. Kolmella prosentilla lapsista matka-aika ylittää 30 minuuttia.

Vuonna 2017 tehdyn asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan 90 % perheistä oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatuspaikan sijaintiin ja liikenneyhteyksiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnittelun linjauksia määritellään parhaillaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Palveluverkkosuunnittelua ohjaa lähipalveluperiaate ja yhtenäisen opinpolun turvaaminen päiväkodista lähikouluun. Lapsen lähipäiväkotia määriteltäessä huomioidaan mm. lapsen opinpolku ja sen aikaiset siirtymiset, lapsen kodin ja palveluyksikön sijainnit sekä liikenneyhteydet. Asiakasohjauksen tavoitteena on sijoittaa lapset varhaiskasvatukseen lähelle kotia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä myös asiakastietojärjestelmän uudistamishanke. Uuden asiakastietojärjestelmän tavoitteena on, että digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä varhaiskasvatuspaikan tarjoamista pystytään perheiden näkökulmasta nopeuttamaan ja sujuvoittamaan.

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noustessa päiväkotilasten määrä kasvaa ja tuo lisähaasteita alueelliseen ennakointiin. Lähipalveluperiaate edellyttää uutta asiakaspalveluohjauksen mallia ja siihen perustuvaa uutta sähköistä järjestelmää. Vuonna 2019 mahdollisuutta saada varhaiskasvatuspaikka läheltä kotia vahvistetaan rakentamalla varhaiskasvatuspaikkoja väestönkasvua enemmän. Varhaiskasvatuskäisten määrän ennustetaan lisääntyvän noin 340 lapsella. Varhaiskasvatuspaikkoja on valmistumassa noin 1 600. Edelleen haasteena on, että päiväkoteja ei aina pystytä rakentamaan kaikille alueille lapsimäärän kasvua vastaavasti.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.



09.09.2019

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 170

HEL 2019-001426 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lapsen varhaiskasvatuspaikan osoittamiseen vaikuttaa vallitseva lainsäädäntö sekä Helsingissä päätetyt periaatteet. Varhaiskasvatuslain 4 luvun 17 §:n mukaan varhaiskasvatuspaikkaa on haettava viimeistään neljä kuukautta ennen hoidon tarvetta tai heti kun hoidon tarve on tiedossa. Tavoitteena on, että asiakas saa tiedon hoitopaikasta noin kuukautta ennen kuin hoidon tarve alkaa. Perheet voivat varhaiskasvatukseen hakiessa mainita useamman päiväkodin hakemuslomakkeella. Lähtökohtaisesti lapsi sijoitetaan kotia lähimpänä olevaan toivottuun yksikköön, ellei perhe toivo muuta sijaintiperustetta. Mikäli näissä ei ole tilaa, paikkaa etsitään mahdollisuuksien mukaan muista lähellä olevista päiväkodeista tai perheen kulkuyhteyksien varrelta. Osa perheistä valitsee varhaiskasvatuspaikakseen kauempana sijaitsevan päiväkodin, jos se esimerkiksi tarjoaa lapselle mahdollisuutta kielikylypöyry tai vuorohoitoon. Varhaiskasvatuspaikan päättää päiväkodinjohtaja. Vuonna 2017 tehdyn asiakastytyväisyyskyselyn mukaan 90 % perheistä oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatuspaikan sijaintiin ja liikenneyhteyksiin.

Tällä hetkellä varhaiskasvatuspaikan lähipalvelun toteutumista seurataan päiväkotimatkojen pituudella julkisella liikenteellä. Helsingissä on tavoitteena, että julkisella liikenteellä matka kotiovelta varhaiskasvatus-



paikkaan on enintään 30 minuuttia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tekemän selvityksen mukaan matka-ajan keskiarvo on noin 11 minuuttia ja 3 prosentilla lapsista matka-aika ylittää 30 minuuttia. Vuonna 2019 mahdollisuutta saada varhaiskasvatuspaikka läheltä kotia vahvistetaan rakentamalla varhaiskasvatuspaikkoja väestönkasvua enemmän. Varhaiskasvatusikäisten määrän ennustetaan lisääntyvän noin 340 lapsella, ja varhaiskasvatuspaikkoja on valmistumassa noin 1600.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuspaikka voidaan tarjota lähipäiväkotiperiaatteen mukaisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on tekeillä selvitys, jossa määritellään suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnittelun linjauksia. Selvitys valmistuu kevään 2019 aikana. Lähipalveluperiaate on yksi palveluverkkosuunnittelua ohjaava periaate, jolla tarkoitetaan yhtenäisen opinpolun toteutumista päiväkodista lähikouluun. Lapsen lähipäiväkotia määriteltäessä huomioidaan lapsen opinpolku, opinpolun aikaiset siirtymiset ja asumisratkaisut lapsen kodin ja palveluyksikön sijainnit sekä liikenneyhteydet. Asiakasohjauksen tavoitteena on sijoittaa lapset varhaiskasvatukseen lähelle kotia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä asiakastietojärjestelmän uudistamishanke. Uuden asiakastietojärjestelmän tavoitteena on, että digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä varhaiskasvatuspaikan tarjoamista pystytään perheiden näkökulmasta nopeuttamaan ja sujuvoittamaan.

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noustessa päiväkotilasten määrä kasvaa ja tuo lisähaasteita alueelliseen ennakointiin. Lähipalveluperiaate edellyttää uutta asiakaspalveluohjauksen mallia ja siihen perustuvaa, uutta sähköistä järjestelmää. Edelleen haasteena on, että päiväkoteja ei aina pystytä rakentamaan alueille lapsimäärän kasvua vastaavasti.

Helsingin kaupungin strategia ohjaa aloitteen suuntaiseen työhön. Helsingin kaupunkistrategian mukaan suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lähipalveluperiaate turvaa lapselle tutun fyysisen ja sosiaalisen ympäristön, joka tukee lapsen hyvinvointia ja kasvua.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Järvenkallas, varhaiskasvatusjohtaja, puhelin: 310 43368
satu.jarvenkallas(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/16

Petteri Räsänen, johtava tietosuunnittelija, puhelin: 310 20349
petteri.j.raisanen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 566

V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite lähikouluperiaatteen laajentamisesta erityisluokkaopetukseen

HEL 2019-002607 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Johanna Nuortevan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Nuorteva ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää keinoja ottaa lähikouluperiaate nykyistä laajemmin käyttöön myös erityistä tukea saavien oppilaiden pienryhmäopetuksessa.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että lähikoulussa opiskelu on merkittävä tekijä lasten eriarvoistumisen ehkäisyssä ja aloitteessa mainitut näkökulmat erityistä tukea saavien oppilaiden lähikoulussa opiskelun puolesta ovat tärkeitä. Erityistä tukea saavien lasten ja nuorten lähikouluperiaatteen vahvistamiseen on jo kiinnitetty huomiota kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa ja niiden kehittämisessä.



Lähikouluperiaate huomioidaan erityisen tuen palveluohjauksessa, erityisluokkaverkon kehittämisessä ja erityisen tuen päätöksenteossa. Keinoja lähikouluperiaatteen toteuttamiseksi erityisluokkaopetuksessa selvitetään ja edistetään aktiivisesti. Myös kaupunkistrategian kärkihanke Mukana-ohjelma sisältää toimenpiteen kaikille sopivan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämisestä.

Perusopetuslakiin on vuonna 2011 tullut lähikouluperiaate sekä varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Opetussuunnitelman mukaan Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Erityinen tuki Helsingin peruskouluissa

Suomenkielisessä perusopetuksessa erityistä tukea saavien oppilaiden suhteellinen osuus on kasvanut hieman. Viime syksynä kaupungin suomenkielisissä kouluissa 4 744 oppilaalla oli erityisen tuen päätös (12,1 % kaikista oppilaista). Ruotsinkielisissä kouluissa erityisen tuen päätös oli 299 oppilaalla (8,3 %) ja sopimuskouluissa 305 oppilaalla (3,4 %).

Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden opetus järjestetään erityisluokalla tai muun opetuksen yhteydessä integroituna yleisopetuksen ryhmään. Suomenkielisissä kouluissa integraatiossa olevia oppilaita on 42,5 % ja erityisluokilla 57,5 %, ruotsinkielisissä 56,9 % ja 43,1 %. Kaupungin yleisopetuksen kouluissa on 266 erityisluokkaa ja erityiskouluissa 43 erityisluokkaa eli yhteensä 309 erityisluokkaa.

Ruotsinkielisiä alueellisia erityisluokkia on 11 ja ne on sijoitettu kolmeen yleisopetuksen kouluun (Minervaskolan, Botby grundskola ja Grundskolan Norsen). Tuettuja erityisluokkia on kaksi ja ne on sijoitettu Zacharias Topeliuskolaniin, joka tarjoaa myös sopimuserusteista pidennetyn oppivelvollisuuden erityisluokkaopetusta pääkaupunkiseudun kunnille.

Suomenkielisten koulujen erityisluokkien määrää lisätään lukuvuonna 2019–2020 seitsemällä luokalla. Uusien erityisluokkien perustaminen on välttämätöntä oppilaiden tarvitseman tuen järjestämiseksi, koska erityisluokkapaikat eivät nykyisellään ole riittävät. Ratkaisulla tuetaan lähikouluperiaatteen toteutumista erityisen tuen oppilailla, mikä osaltaan



edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua. Ruotsinkielisissä kouluissa erityisluokkien määrää ei näillä näkymin lisätä, vaan inklusiota lähikouluun kehitetään muun muassa yhteisopettajuuden keinoin.

Erityisluokkaverkon kehittäminen

Lukuvuonna 2019–2020 erityisluokkien kokonaismäärä suomenkielissä kaupungin kouluissa on 316. Sopimuskouluissa on lisäksi 14 erityisluokkaa.

Suomenkielisten koulujen erityisluokkaverkkoon kuuluvat alueelliset erityisluokat, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat erityisluokalla yleisopetuksen koulussa. Lisäksi kaupungilla on keskitettynä palveluna vaativan tuen erityisluokkia pidennetyn oppivelvollisuuden lapsille ja nuorille sekä tuettuja erityisluokkia. Näiden lisäksi Helsingissä on viisi erityiskoulua sekä lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivat erityiskoulut Hyvinkäällä ja Lohjalla.

Erityisluokkaverkon suunnittelun lähtökohtana on vahvistaa lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Erityisluokkaverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena osana kaupungin palveluverkkoa ja siinä otetaan huomioon sekä alueelliset että keskitetyt erityisen tuen palvelutarpeet. Erityisluokkaverkko suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Alueellinen suunnittelu tehdään viiden alueen pohjalta. Erityisluokkaverkon suunnittelussa huomioidaan alueiden, koulujen ja oppilaiden tarpeet. Keskitetyn palvelun eli vaativan erityisen tuen erityisluokat pyritään sijoittamaan niin, että ne palvelevat tasaisesti koko kaupunkia. Tavoitteena on mahdollisimman pysyvän erityisen tuen palvelun rakentaminen lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Erityinen tuki pyritään alueellisella erityisluokalla järjestämään niin, että oppilaan on mahdollista saada tarvitsemansa tuki omassa lähikoulussa tai mahdollisimman lähellä. Erityisluokkien sijoittamisessa otetaan huomioon koulun kokonaistilanne: alueella asuvien erityistä tukea saavien oppilaiden määrä ja tuen tarpeet, koulun rakenne, yleisopetuksen oppilaiden määrä sekä muut pienryhmät. Alueellisia erityisluokkia on sijoitettu niihin kouluihin, joiden alueella erityistä tukea tarvitsevat lapset asuvat. Näin oppilaat voivat opiskella omassa lähikoulussa ja osittainen integraatio koulupäivän aikana mahdollistuu.

Oppilasta ja huoltajaa kuullaan aina ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä. Erityisen tuen päätöstä valmisteltaessa pyritään noudattamaan lähikouluperiaatetta siltä osin kun se arvioidaan oppilaan edun mukaiseksi. Vaativankin erityisen tuen oppilaalle pyritään aina osoittamaan lähin tarkoituksenmukainen paikka.

Mukana-ohjelman toimenpide inklusiivisen perusopetuksen kehittämisestä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Kaupunginhallitus on 19.3.2018 § 169 tekemällään päätöksellään kohdistanut erillismäärärahan inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseen. Hanke on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävän Mukana-ohjelman toimenpiteistä.

Toimenpiteen tavoitteena on kehittää inklusiivisen koulun toimintarakenteita perusopetuksessa siten, että mahdollisimman moni oppilas opiskelee lähikoulussaan ja saa siellä tarvitsemansa tuen. Inklusiivisen perusopetuksen kannalta keskeistä on siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen ja erityisesti se, miten tukea tarvitsevia lapsia ohjataan lähipalvelun piiriin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on käynnistänyt kehittämistyön syksyllä 2018. Hankkeeseen on valittu yhdeksän pilottikoulua, joista yksi on ruotsinkielinen, ja näiden koulujen oppilaaksiottoalueen päiväkotuja. Pilottikoulujen tarkoituksena on ottaa omaan kouluunsa pääsääntöisesti kaikki alueella asuvat oppilaat tuen tarpeesta riippumatta. Pilottikoulujen tehtävänä on mallintaa erityisen tuen järjestämistä kehittämällä joustavia, esteettömiä ja monimuotoisia toimintatapoja oppilaan tukemiseksi omassa lähikoulussa. Lisäksi tavoitteena on tarkastella ja kohdistaa olemassa olevia resursseja joustavammin ja tehokkaammin kehittämällä koulun rakenteita, toimintakulttuuria ja -tapoja, oppimisympäristöä ja prosesseja sekä arvioida, mikä olisi sopiva tuki inklusiivisessa koulussa. Pilottikouluissa kehitettävät toimintamallit tulee olla siirrettävissä toisiin kouluihin.

Pilotointi alkaa lukuvuoden 2019 alussa ja kehittämistä seurataan ja arvioidaan tiiviisti. Tavoitteena on, että esitys tarvittavista toimenpiteistä ja suunnitelma kaikkia kaupungin kouluja koskevista jatkotoimista on valmiina keväällä 2020.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 07.05.2019 § 153

HEL 2019-002607 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Perusopetuslaki uudistui vuonna 2011, jolloin lakiin tulivat lähikouluperiaate sekä varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki, joka järjestetään kolmiportaisesti. Kolmiportaisen tuen malli perustuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Perusopetuslain mukaan erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Opetussuunnitelman 2016 mukaan Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lähikoulussa opiskelu estää lasten eriarvoistumista ja pitää aloitteessa mainittuja näkökulmia erityistä tukea erityisluokassa saavien oppilaiden lähikoulussa opiskelun puolesta tärkeinä. Lautakunta toteaa, että erityistä tukea erityisluokassa saavien lasten ja nuorten lähikouluperiaatteen vahvistamiseen on jo kiinnitetty huomiota kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa ja niiden kehittämisessä. Myös kaupunkistrategian kärkihanke nuorten syrjäytymishaasteen ratkaiseminen, Mukana-ohjelma, sisältää toimenpiteen kaikille sopivan varaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämisestä.

Erityinen tuki Helsingissä

Suomenkielisen perusopetuksen erityistä tukea saavien oppilaiden suhteellinen osuus on kasvanut hieman. Kaupungin suomenkielisissä kouluissa 4 744 (12,1 %) oppilaalla oli erityisen tuen päätös 20.9.2018. Ruotsinkielisissä kouluissa vastaavat luvut ovat 299 (8,3%). Sopimuskouluissa 305 (3,4 %) oppilaalla on erityisen tuen päätös.

Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden opetus järjestetään erityisluokalla tai muun opetuksen yhteydessä integroituneena yleisopetuksen ryhmään. Suomenkielisissä kouluissa integraatiossa olevia oppilaita on 42,5 % ja erityisluokilla 57,5 %, ruotsinkielisissä 56,9 % ja



43,1 %. Kaupungin yleisopetuksen kouluissa on 266 erityisluokkaa ja erityiskouluissa 43 erityisluokkaa eli yhteensä 309 erityisluokkaa. Ruotsinkielisiä alueellisia erityisluokkia on 11, ja ne ovat sijoitettu kolmeen yleisopetuksen kouluun (Minervaskolan, Botby grundskola ja Grundskolan Norsen). Tuettuja erityisluokkia on kaksi, ja ne ovat sijoitettu Zacharias Topeliuskolaniin, joka myös tarjoaa sopimusperusteista pidennetyn oppivelvollisuuden erityisluokkaopetusta pääkaupunkiseudun kunnille.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston 11.12.2018 tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin suomenkielisten koulujen erityisluokkien määrää lisätään lukuvuonna 2019-2020 neljällä luokalla. Lisäksi perusopetusjohtajan 19.3.2019 tekemän päätöksen mukaan määrää lisätään lukuvuonna 2019-2020 vielä kolmella luokalla. Päätökset erityisluokkien lisäämisestä perustuvat siihen, erityisluokkapaikat eivät ole riittävät, joten luokkien perustaminen on välttämätöntä oppilaiden tarvitseman tuen järjestämiseksi. Ratkaisulla tuetaan myös lähikouluperiaatteen toteutumista erityisen tuen oppilailla, mikä edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua. Lukuvuonna 2019-2020 erityisluokkien kokonaismäärä suomenkielisissä kaupungin kouluissa on 316. Sopimuskouluissa on lisäksi 14 erityisluokkaa. Ruotsinkielisissä kouluissa erityisluokkien määrää ei näillä näkymin lisätä, vaan inklusiota lähikouluun kehitetään muun muassa yhteisopettajuuden keinoin.

Vuoden 2018 ja 2019 talousarvioesityksessä on varauduttu, että enintään 12,5 %:lla kaupungin koulujen peruskouluikäisistä oppilaista on erityisen tuen päätös. Oppilasmäärän kasvun myötä myös erityisen tuen oppilaiden määrä kasvaa.

Erityisluokkaverkon kehittäminen

Helsingin kaupungin suomenkielisten koulujen erityisluokkaverkkoon kuuluvat alueelliset erityisluokat, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat erityisluokalla yleisopetuksen koulussa. Erityisluokkaverkon keskitettyä palvelua, vaativa erityinen tuki, ovat pidennetyn oppivelvollisuuden lapsille ja nuorille tarkoitetut erityisluokat sekä tuetut erityisluokat. Näiden lisäksi Helsingissä on viisi erityiskoulua sekä lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivat erityiskoulut Hyvinkäällä ja Lohjalla.

Erityisluokkaverkon suunnittelun lähtökohtana on vahvistaa lähikouluperiaatteen ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Erityisluokkaverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena osana kaupungin palveluverkkoa ja siinä otetaan huomioon sekä alueelliset että keskitetyt erityisen tuen palvelutarpeet. Erityisluokkaverkko suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Alueellinen suunnittelu tehdään viidellä alueella. Erityisluokkaverkon suunnittelussa huomioidaan alueiden, koulujen ja op-



pilaiden tarpeet. Keskitetyn palvelun eli vaativan erityisen tuen erityisluokat pyritään sijoittamaan niin, että ne palvelevat tasaisesti koko kaupunkia. Tavoitteena on mahdollisimman pysyvän erityisen tuen palvelun rakentaminen lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Erityinen tuki alueellisella erityisluokalla pyritään järjestämään palveluna niin, että oppilaan on mahdollista saada tarvitsemansa tuki omassa lähikoulussa tai mahdollisimman lähellä. Erityisluokkien sijoittamisessa otetaan huomioon koulun kokonaistilanne: alueella asuvien erityistä tukea erityisluokassa saavien oppilaiden määrä ja tuen tarpeet, koulun rakenne, yleisopetuksen oppilaiden määrät sekä muut pienryhmät. Alueellisia erityisluokkia on sijoitettu niihin kouluihin, joiden alueella erityistä tukea tarvitsevat lapset asuvat. Näin oppilailla on mahdollisuus opiskella omassa lähikoulussa ja oppilaiden mahdollisuudet myös osittaiseen integraatioon koulupäivän aikana mahdollistuu.

Erityisen tuen päätöksenteko

Perusopetuslain mukaan oppilasta ja huoltajaa kuullaan aina ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä. Erityisen tuen päätöstä valmisteltaessa pyritään noudattamaan lähikouluperiaatetta siltä osin, kun se arvioidaan oppilaan edun mukaiseksi. Tarvittaessa esimerkiksi vaativan erityisen tuen oppilaalle voidaan osoittaa lähin tarkoituksenmukainen paikka.

Suomenkielisen perusopetuksen osalta perusopetusjohtaja on 26.7.2018 tekemällään päätöksellä siirtänyt toimivaltaansa viranhaltijoille siten, että erityisestä tuesta päättää joko rehtori tai aluepäällikkö. 1.8.2018 alkaen päätöksen erityisestä tuesta ja opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä tekee aina rehtori. Päätöksen erityisestä tuesta ja opetuksen järjestämisestä erityisluokalla päättää perusopetuksen aluepäällikkö oman alueensa koulujen oppilaiden osalta.

Ruotsinkielinen perusopetuksen erityiseen tukeen liittyvät päätökset tekee perusopetuksen päällikkö. Mahdolliseen tulevaan tarpeeseen tämän osalta delegoida toimintavaltaa tullaan ottamaan kantaa inklusiivisen koulun kehittämisen yhteydessä.

Mukana-ohjelman toimenpide

Kaupunginhallitus on 19.3.2018 tekemällään päätöksellään kohdistanut erillismäärärahan, inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseen sekä erityisopetuksen kehittämiseen. Hanke on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeen 2017–2021 Mukana-ohjelman toimenpiteistä (toimenpide 21).



Toimenpiteen lähtökohtana on etsiä systemisiä ratkaisuja toiminnan eri tasoilla. Tavoitteena on kehittää perusopetuksessa inklusiivisen koulun toimintarakenteita siten, että mahdollisimman moni oppilas opiskelee lähikoulussaan ja saa siellä tarvitsemansa tuen. Inklusiivisen perusopetuksen kannalta keskeistä on siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen ja erityisesti se, miten tukea tarvitsevia lapsia ohjataan lähi-palvelun piiriin. Toimenpiteen tavoitteena on kehittää rakenteita ja toimintatapoja, jotka myös esi- ja perusopetuksen siirtymävaiheessa vahvistavat inklusiivisen koulun toteutumista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on käynnistänyt toimenpiteen syksyllä 2018. Kehittämiseen on valittu mukaan yhdeksän pilottikoulua, joista yksi on ruotsinkielinen koulu. Lisäksi kehittämiseen on valittu näiden koulujen oppilaaksiottoalueen päiväkoteja. Pilottikoulujen tarkoituksena on ottaa omaan kouluunsa pääsääntöisesti kaikki alueella asuvat oppilaat tuen tarpeesta riippumatta. Pilottikoulujen tehtävänä on mallintaa erityisen tuen järjestämistä kehittämällä joustavia, esteettömiä ja monimuotoisia toimintatapoja oppilaan tukemiseksi omassa lähikoulussa. Lisäksi tavoitteena on tarkastella ja kohdistaa olemassa olevia resursseja joustavammin ja tehokkaammin kehittämällä koulun rakenteita, toimintakulttuuria ja -tapoja, oppimisympäristöä ja prosesseja sekä arvioida, mikä olisi sopiva tuki inklusiivisessa koulussa. Pilottikouluissa kehitettävät toimintamallit tulee olla siirrettävissä toisiin kouluihin.

Toimintamallien pilotointi alkaa pilottikouluissa lukuvuoden 2019 alussa ja kehittämistä seurataan sekä arvioidaan tiiviisti ensi lukuvuoden ajan. Samanaikaisesti koulutuksen järjestäjän tasolla etsitään keinoja toimintamallien edistämiseksi ja pyritään ratkaisemaan esiin tulleita haasteita. Tavoitteena on, että keväällä 2020 on esitys tarvittavista toimenpiteistä ja suunnitelma kaikkia kaupungin kouluja koskevista jatkotoimista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että erityisen tuen oppilaiden lähikouluperiaatteen toteuttamista erityisluokkaopetuksessa huomioidaan jo palveluohjauksessa, erityisluokkaverkon kehittämisessä sekä erityisen tuen päätöksenteossa. Lautakunta korostaa, että koulutuksen järjestäjän tulee arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta omassa toiminnassaan ja pitää kannatettavana, että keinoja lähikouluperiaatteen toteuttamiseksi erityisluokkaopetuksessa selvitetään ja edistetään aktiivisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagogiskt sakkunnig, puhelin: 310 84031



09.09.2019

Asia/17

agneta.lundmark(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 567

V 25.9.2019, Valtuutettu Pia Kopran aloite tekonurmikentästä Pukinmäen liikuntapuistoon

HEL 2019-001425 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Pia Kopran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Pia Kopran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Pia Kopra ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Pukinmäen liikuntapuistoon rakennetaan ympärivuotisessa käytössä oleva tekonurmikenttä jalkapalloilua varten.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että liikuntapalvelut on alustavasti suunnitellut tekonurmen rakentamista Pukinmäen liikuntapuistoon vuonna 2020.

Lämmitettävän tekonurmikentän rakentamiskustannukset ovat paikasta riippuen noin 600 000 euroa. Lämmitettävät kentät kuluttavat huomattavasti energiaa ja lisäävät siten käyttökustannuksia noin 50 000 euroa talvikaudessa. Liikuntapalvelut ei ole varautunut Pukinmäen liikuntapuiston käyttökustannusten merkittävään nousuun. Lämmitettävän tekonurmen rakentaminen Pukinmäen isolle kivituhkapintaiselle kentälle



on käytännössä mahdotonta myös siksi, että kentän alla kulkee runko-vesiputki, jolle on asemakaavassa varaus.

Lämmitettävän tekonurmen sijaan kentälle voisi asentaa tekonurmimaton, joka jo lämmittämättömänäkin parantaisi jalkapalloilun olosuhteita Pukinmäen alueella huomattavasti. Ainoa valaistu asemakaavan mukainen kenttäalue, johon tekonurmen voisi kohtuullisilla kustannuksilla sijoittaa, on nykyinen huoltorakennuksen länsipuolella sijaitseva iso kivituhkakenttä. Kentän jalkapallokäyttö on vuosien varrella laskenut 5 000–8 000 käyntikertaan vuodessa. Talvisin kentälle jäädytettävällä luonnonjäällä on käyttäjiä lähes saman verran. Hyväkuntoisella tekonurmikentällä jalkapallon käyttökertoja voi olla 40 000–50 000 vuodessa. Lämmittämätön tekonurmi mahdollistaisi jatkossakin kentän jäädyttämisen talvisin jääurheilun käyttöön.

Tekonurmimaton hankinta- ja asennuskustannukset ovat 250 000 euron luokkaa ja sen hoito olisi mahdollista nykyisin resurssein. Hankkeen toteutuminen on riippuvainen liikuntapuistojen ja -alueiden rakentamiseen ensi vuodelle osoitettavien määrärahojen kokonaistasosta.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Pia Kopran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 23.04.2019 § 77

HEL 2019-001425 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:



Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta puoltaa lämmittämättömän tekonurmikentän rakentamista Pukinmäen liikuntapuiston isolle kivituhkakentälle pohjoishelsinkiläisten jalkapallon harrastajien olosuhteiden kehittämiseksi.

Nykyisellä yleisurheilukentällä on kuusi tartanilla päällystettyä 400:n metrin rataa ja kenttälajien suorituspaikat, joista moukarinheittopaikka on kentän ulkopuolella. Itse kenttä on nurmipintainen ja kooltaan 105 x 64 metriä. Kentällä on kattamaton katsomo. Liikuntapuistossa on lisäksi kaksi kivituhkapintaista kenttää, toinen 95 x 60 metriä ja pienempi nappulakenttä 60 x 40 metriä, pienehkö nurmipintainen harjoittelualaue, erittäin suosittu lähiliikuntapaikka, jossa on kuntolaitteiden lisäksi kaksi monitoimikaukaloa, koripallokenttä, pöytätennis, kiipeilyseinä ja parkourin harjoittelupaikka. Puiston neljän tekonurmipintaisen tenniskentän alla on jäädytysputket, joten talvisin tennisalueella on tekojääkaukalo. Iso hiekkakenttä jäädytetään talvisin luonnonjääksi.

Liikuntapuistossa työskentelee neljä vakituista liikuntapaikanhoitajaa, jotka palvelevat vuosittain noin 115 000 asiakasta, joista alueen koululaiset muodostavat merkittävän osan. Aloitteessa perustellaan ympäri- vuotisen tekonurmen rakentamista jalkapalloilua varten Pukinmäen liikuntapuistoon muun muassa Pukinmäenkaaren peruskoulun tarpeilla ja sillä, että liikuntapuistossa on tilaa, kun voimassa olevan asemakaavan sallima liikuntahalli ei ole toteutunut. Kaavan osoittaman hallin paikka sijaitsee nykyisellä pysäköintialueella, kun taas kaavan pysäköintialueella on liikuntapuiston valaisematon kivituhkapintainen nappulakenttä.

Ainoa valaistu kaavan mukainen kenttäalue, johon tekonurmen voisi kohtuullisilla kustannuksilla sijoittaa, on nykyinen huoltorakennuksen länsipuolella sijaitseva iso kivituhkakenttä. Kentän jalkapallokäyttö on vuosien varrella laskenut välille 5 000 – 8 000 käyntikertaa vuodessa, mutta talvisin kentälle jäädytettävällä luonnonjäällä on käyttäjiä lähes saman verran. Hyväkuntoisella tekonurmikentällä jalkapallon käyttökertoja voi olla 40 000 – 50 000 vuodessa.

Lämmitettävän tekonurmikentän rakentamiskustannukset ovat paikasta riippuen suuruusluokkaa 600 000 euroa. Lämmitettävät kentät kuluttavat huomattavasti energiaa ja lisäävät näin merkittävästi käyttökustannuksia noin 50 000 euroa talvikaudessa. Liikuntapaikat-palvelu ei ole varautunut Pukinmäen liikuntapuiston käyttökustannusten merkittävään nousuun, mutta lämmittämättömän tekonurmen hoito olisi mahdollista nykyisin resurssein. Lämmitettävän tekonurmikentän rakentaminen Pukinmäen isolle kivituhkapintaiselle kentälle on kuitenkin käytännössä mahdotonta, koska kentän alla kulkee 800 millimetrinen runkovesiputki, jolle on kaavassa varaus.



Lämmitettävän tekonurmen sijaan kentälle voisi asentaa tekonurmimaton, joka jo lämmittämättömänäkin parantaisi jalkapalloilun olosuhteita Pukinmäen alueella huomattavasti sekä mahdollistaisi kentän jäädyttämisen edelleen talvisin jääurheilun käyttöön. Tekonurmimaton hankinta- ja asennuskustannukset olisivat 250 000 euron luokkaa.

Liikuntapalvelukokonaisuus on alustavasti suunnitellut tekonurmen rakentamista Pukinmäen liikuntapuistoon vuonna 2020, mutta tämän toteutuminen on osittain riippuvainen myös liikuntapuistojen ja liikunta-alueiden rakentamiseen ko. vuodelle osoitettavien määrärahojen kokonaistasosta.

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Stefan Fröberg

Lisätiedot

Turo Saarinen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 87801
turo.saarinen(a)hel.fi



§ 568

V 25.9.2019, Valtuutettu Fatim Diarran aloite Lapsiystävällinen kunta -mallista

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Fatim Diarran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Fatim Diarra ja 27 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki tekee selvityksen Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä yhteistyössä Suomen Unicef ry:n kanssa. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malliin hakeminen edellyttää tilannekartoituksen tekemistä siitä, miten hyvin lapsiystävällisyys nykyään toteutuu ja toimintasuunnitelmaa valittujen osa-alueiden kehittämiseksi.

Kaupunginhallitus on saanut asiasta kaikkien toimialalautakuntien lausunnot, jotka ovat kokonaisuudessaan asian päätöshistoriassa. Kaikki toimialalautakunnat kannattavat aloitteessa esitetyn selvityksen tekemistä.

Lasten oikeuksien edistäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa ovat tärkeitä kaupungin toimivuudelle ja menestyk-



selle. Helsinki on kansainvälisesti vertailtuna erittäin hyvä kaupunki lapsille ja nuorille. Osana lasten oikeuksien edistämistä kaupunki alkaa selvittää Lapsiystävällinen kunta -malliin hakemista yhdessä Suomen Unicefin kanssa. Mahdollinen esitys malliin hakemisesta tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Lasten ja nuorten huomioiminen kaupungin päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosäntöön ja strategiaan. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 keskeisenä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän Mukana-ohjelman tavoitteena on systeemisten ratkaisujen löytäminen nuorten ylisukupolvisen syrjäytymisen katkaisemiseksi. Myös kaupungin liikkumisohjelma tukee osaltaan mahdollisuuksia terveelliseen elämään.

Helsingissä on uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toimintatapa, joka kokoaa toimialat edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yksi HYTE-toiminnan painopisteistä ja siihen liittyvää verkostojen työtä kehitetään parhaillaan. Kaupungin HYTE-koordinaattorin tehtäviin sisältyy monialaisten verkostojen yhteistyön edistäminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävä HYTE-toiminta edistää perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden turvaamista.

Lastensuojelulakiin perustuva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa toimialojen yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantaa tullaan kehittämään osana HYTE-raportoinnin kehittämistä. Vuonna 2017 Helsingissä on kehitetty lasten hyvinvointitiedon seurantaa. Tuolloin lasten hyvinvoinnin jäsentämiseksi valittiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet.

Helsingissä on ollut jo kymmenen vuoden ajan käytössä kaupunkitasoinen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin ohjeistus. Arviointiin on ollut sisäänrakennettuna lapsivaikutusten arviointi. Kaupunginhallitus on sisällyttänyt vuoden 2019 talousarvion laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottanut toimialoja kokeilemaan ja kehittämään malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on ollut lisäksi mukana kansallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE), jossa on kehitetty kattavasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelurakenteita. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut yksi kantava teema LAPE-kehittämisessä. LAPE Helsinki -ryhmässä on ollut mukana nuorten edustus.



Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on ollut Helsingissä keskeinen kehittämisen kohde. Osana tätä on rakennettu muun muassa nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Ruuti-järjestelmä on osa kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallia ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaupungin kaikki toimialat. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin keskiössä on kaupunkilaisten yhdenvertainen osallisuus, jolloin kaikenikäisten asiakkaiden osallisuutta edistetään monipuolisesti. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin periaatteiden mukaisesti asiakkailta kootaan palaute-tietoa ja sitä hyödynnetään palveluiden kehittämisessä.

Helsingin nuorisoneuvoston nuorten kanssa tehdään suunnitelmallista yhteistyötä, nuoria kuullaan ja tavataan säännöllisesti. Nuorisoneuvoston edustajien osallistumista toimialalautakuntien kokouksiin kokeiltiin keväällä 2019 ja kokeilun onnistumista arvioitiin kaupunkitasoisesti kesäkuussa. Myönteisten kokemusten myötä nuorisoneuvoston edustajilla on jatkossa vakituinen läsnäolo- ja puheoikeus kaikkien toimialalautakuntien kokouksissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatus- ja opetus-suunnitelmat perustuvat lasten oikeuksiin sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen heille tärkeissä asioissa. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa ja avustustoiminnassa lapset, nuoret ja lapsiperheet ovat erityisen huomion kohde. Kirjastoissa lapset ja lapsiperheet muodostavat suuren osan kävijöistä. Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön avustuksissa on erityinen painotus lapsille ja nuorille suunnattuun toimintaan.

Kaupunkiympäristön toimialalla on suuria mahdollisuuksia edistää lapsiystävällisyyttä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että kaupunkilaisten kanssa käytävässä vuoropuhelussa kuunnellaan lapsia ja lapsiperheitä ja että kaupunkiympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä otetaan aina huomioon myös lasten näkökulma. Osallistumista voidaan edistää lisäämällä suunnittelijoiden, rakentajien, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja rehtoreiden, päättäjien sekä lasten ja nuorten välistä yhteistyötä.

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnitellaan ja toteutetaan paljon lapsille suunnattuja palveluja ja tiloja. Lasten oma näkökulma on tärkeä suunniteltaessa esimerkiksi pihoja, leikkialueita, liikuntapaikkoja, kouluja, päiväkoteja tai erilaisia vapaa-ajan tiloja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon se, että lapsille tärkeät paikat ovat hyvin ja turvallisesti saavutettavissa. Kaupungin tulee olla sellainen, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet itsenäiseen liikkumiseen. Viheralueiden, puistojen ja muiden kaupunkitilojen hoitamisessa ja kunnostuksissa varmistetaan alueiden virikkeellisyys ja siisteys sekä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen.



Sosiaali- ja terveystoimialalla on tehty paljon toimenpiteitä helsinkiläisten lasten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. On luotu perhekeskustoimintamalli, joka mahdollistaa lapsiperheille kattavasti tukea ja apua kaikille tarjottavista peruspalveluista varhaiseen tukeen sekä tarpeen mukaan aina erityispalveluihin asti. Esimerkiksi perheen, päivähoiton ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava moniammatillinen yhteistyön Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi perhekeskusten rakentaminen on aloitettu Itä-Helsingistä alueen väestön tarpeiden perusteella. Perhekeskusten suunnitteluun on osallistettu erityisesti pikkulapsiperheiden vanhempia. Perheiden toiveita on huomioitu muun muassa tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja järjestöyhteistyön rakentamisessa.

Myös lastensuojelussa lasten, nuorten ja asiakasvanhempien osallisuuden ja asiakkaiden oman toimijuuden vahvistaminen on nähty tärkeänä ja siihen on kiinnitetty huomiota pitkäjänteisesti. Lastensuojelussa on parannettu lastensuojelun ammattilaisten edellytyksiä lapsen ja perheen osallisuuden vahvistamiseen. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti eri-ikäisten lasten kuulemisen ja kohtaamisen vahvistamiseksi. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön lapsi- ja perheystävällisiä työmenetelmiä, jotka vahvistavat lapsen kuulemista tuen tarpeesta ja omasta elämäntilanteesta.

Lastenkotitoiminnassa on kehitetty malli, jossa lapset osallistuvat hoito- ja kasvatussuunnitelmansa tekemiseen arvioimalla oman hoitonsa vaikuttavuutta. Arviointitietoa käytetään myös toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Osana LAPE-muutosohjelmaa lastenkodeissa on kehitetty yhteisön kokemuspeliä, joka otetaan käyttöön kaikissa Helsingin lastenkodeissa. Peli tukee lasten ja ohjaajien vuorovaikutusta ja lapsilla on sen avulla mahdollisuus vaikuttaa lähiyhteisöönsä. Naulakallion lastenkodissa valmistellaan yhteistyössä lastenkodissa asuvien lasten ja Lastensuojelun keskusliiton kanssa lasten omavalvontasuunnitelmaa.

Nuorten osallisuus lastensuojelun palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa toteutuu systemaattisesti myös nuorten kokemusasiantuntijaryhmien kautta. Esimerkiksi sijoituksen sosiaalityön yksikössä on kevästä 2014 alkaen toiminut perhehoidon nuorten kokemusasiantuntijaryhmä Stadin Vahvat Vaikuttajat. Lastenkotiin sijoitettujen lasten Nuorten Forumi on kokoontunut säännöllisesti vuosia. Nuoret valitsevat itse kehittämisen painopisteet.

Sosiaali- ja terveystoimen nuorten palveluissa on ehkäisty nuorten syrjäytymistä ja alueiden välistä eriytymistä uusilla osallistavilla kokeiluilla 2ME-hankkeessa. Hankkeessa kokeillaan uudenlaisia toimintamuotoja, joilla voidaan vastata nuorten tarpeisiin ja toiveisiin sekä kehitetään



olemassa olevien palvelujen toimivuutta ja helpotetaan niihin ohjautumista esim. ajanvarauksettoman neuvonnan avulla.

Sosiaali- ja terveystoimialalla kehitetään lapsivaikutusten arviointia mm. kun lastensuojelussa tehdään vuonna 2019 selvitys ja suunnitelma edellytyksistä siirtyä yhdennettyyn lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Selvityksen yhteydessä ratkaisusta tehdään lapsivaikutusten arviointi (LAVA). Selvitystyön lähtökohta on lapsiystävällinen, sillä haasteena lastensuojelussa on ollut työn organisoimisesta aiheutuva sosiaalityöntekijän vaihtuminen avo- ja sijaishuollon välillä.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vielä alustava. Arvioinnin lähtökohtana ovat keskeisiksi arvioidut lapsen oikeudet ja sosiaalityön organisoimisen vaikutukset lasten oikeuksien toteuttamiseen. Arvioinnissa tulee painottumaan laadullinen johdolta, henkilöstöltä, asiakasvanhemmilta ja eri-ikäisiltä lapsilta kerätty tieto. LAVA:n toteuttamisessa tehdään etenkin pienten lasten osallistumisen varmistamiseksi yhteistyötä Pelastakaa Lapset -järjestön Arjesta voimaa -hankkeen kanssa. Yhteistyö vahvistaa lasten kanssa työskentelemisen ja lasten mielipiteiden kuulemisen ammatillisia valmiuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on lausunnossaan todennut, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 28.05.2019 § 286



HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki käynnistää prosessin, jolla tähdätään Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen. Tämä prosessi käynnistyisi selvityksen laatimisella.

Kaupunkiympäristölautakunta suhtautuu myönteisesti selvityksen laatimiseen ja prosessin käynnistämiseen. Kaupunkistrategiassa todetaan, että jokaisella helsinkiläisellä – niin nuorella, ikääntyneellä kuin toimintarajoitteisella – on mahdollisuus elää kokemusrikasta ja laadukasta elämää ja saada siihen tarvittava tuki. Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen tähtäävän prosessin käynnistäminen on kaupunkistrategian linjausten mukaista.

Kaupunkiympäristön toimialalla on suuria mahdollisuuksia edistää lapsiystävällisyyttä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että kaupunkiympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä otetaan aina huomioon myös lasten näkökulma.

On tärkeää, että kaupunkilaisten kanssa käytävässä vuoropuhelussa kuunnellaan lapsia ja lapsiperheitä. Tässä on edelleen myös paljon kehitettävää. Olennaista on se, että eri ryhmät saavat äänensä kuuluviin ja heille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet osallistua heitä koskevien asioiden valmisteluun.

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnitellaan ja toteutetaan hyvin paljon lapsille suunnattuja palveluja ja tiloja. Lasten oma näkökulma on tärkeä suunniteltaessa esimerkiksi pihoja, leikkialueita, liikuntapaikkoja, kouluja, päiväkoteja tai erilaisia vapaa-ajan tiloja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös se, että lapsille tärkeät paikat ovat hyvin ja turvallisesti saavutettavissa, esimerkiksi niin, että joukkoliikenne toimii ja kävely- ja pyöräily-yhteydet ovat turvallisia. Tämä on tärkeää, koska kaupungin tulee olla sellainen, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet itsenäiseen liikkumiseen.

Lasten näkökulma on tärkeä myös ylläpidon näkökulmasta. On tärkeää pitää huolta siitä, että viheralueiden ja puistojen sekä kaupunkitilojen kuten aukoiden hoitamisessa ja kunnostuksissa varmistetaan alueiden virikkeellisyys, siisteys sekä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen.



Kaupunkisuunnittelussa osallistumista voi edistää lisäämällä suunnittelijoiden, rakentajien, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja rehtoreiden, päättäjien sekä lasten ja nuorten välistä yhteistyötä. Yhteistyö on tärkeää myös siksi, että eri ryhmät oppivat tuntemaan toistensa ajattelutapoja.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 172

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Fatim Diarran ynnä muiden valtuustoaloitteesta koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia seuraavan lausunnon:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta pitää valtuustoaloitetta kannattavana.

UNICEF on vuonna 1946 perustettu YK:n lastenjärjestö, joka työskentelee yli 190 maassa lapsen oikeuksien toteutumisen puolesta. Lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä yleisperiaatetta. Ne ovat: 1. Syrjimättömyys 2. Lapsen edun ensisijainen harkinta 3. Oikeus elämään ja kehittymiseen 4. Lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, UNICEFin kansainväliseen Child Friendly City -malliin sekä kansalliseen tutkimus- ja asiantuntijatietoon. Suomalainen malli kehitettiin yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa 2012–2013. Hämeenlinna sai joulukuussa 2013 ensimmäisenä Suomessa UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tällä hetkellä mallissa on mukana 19 kuntaa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kaupunginhallituksen päätöksen.

Lasten oikeuksien toteutumisen edistäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa ovat tärkeitä kaupungin toimivuudelle



ja menestykselle. Lasten ja nuorten huomioiminen kaupungin päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosäntöön ja strategiaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatussuunnitelmat ja opetussuunnitelmat perustuvat lasten oikeuksiin, sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen heille tärkeissä asioissa.

Kaupunginvaltuusto on 30.8.2017 vahvistanut kaupunginhallituksen päätöksen, että Helsingissä on tavoitteena selvittää mitkä ovat talousarvion määrärahojen tosialliset vaikutukset Helsingissä asuviin lapsiin ja seurannan avulla parantaa määrärahojen vaikuttavuutta. Helsingin kaupunginhallitus on sisällyttänyt vuoden 2019 budjetin laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottaa toimialoja kokeilemaan ja kehittämään malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin, täten lapsiystävällinen kuntatunnustus on kannatettava asia Helsingissä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Ilona Taimela, opetuskonsultti, puhelin: 310 21878
ilona.taimela(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 102

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Fatim Diarran ym. valtuustoaloitteeseen koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia:

"Sosiaali- ja terveydenhuollossa lapsiin liittyviä asioita säätelevät terveydenhuoltolaki ja sosiaalihuoltolaki sekä erityislainsäädäntö, joilla pyritään järjestämään lapsen terveellinen ja turvallinen kasvuympäristö sekä huolehtimaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja palveluista eri ikäryhmille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten eettiset periaatteet perustuvat ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Helsingin kaupunkistrategiassa keskeisenä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Helsingissä on uusi hyvinvoinnin ja terveyden yhteisen edistämisen (HYTE) toi-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



mintatapa, joka kokoaa toimialat edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yksi Helsingin HYTE-toiminnan painopisteistä, ja siihen liittyvää verkostojen työtä kehitetään parhaillaan. Lisäksi kaupungin HYTE-koordinaattorin tehtäviin sisältyy monialaisten verkostojen yhteistyön edistäminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävä HYTE-toiminta edistää perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden turvaamista.

Lastensuojelulakiin perustuva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Helsingin kaupungin toimialojen yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantaan tullaan kehittämään osana HYTE-raportoinnin kehittämistä. Vuonna 2017 Helsingissä on kehitetty lasten hyvinvointitiedon seuranta. Tuolloin lasten hyvinvoinnin jäsentämiseksi valittiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on ollut keskeinen kehittämisen kohde, ja osana tuota työtä on rakennettu muun muassa nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Ruuti-järjestelmä on osa Helsingin osallisuusmallia, ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaupungin kaikki toimialat.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän MUKANA-ohjelman tavoitteena on systeemisten ratkaisujen löytäminen nuorten ylisukupolvisen syrjäytymisen katkaisemiseksi. Myös Helsingin kaupungin liikkumisohjelma tukee osaltaan mahdollisuuksia terveelliseen elämään ja sitä mahdollistavaan ympäristöön.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on ollut mukana kansallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE), jossa on kehitetty kattavasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelurakenteita. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut yksi kantava teema LAPE-kehittämisessä. LAPE Helsinki -ryhmässä on ollut mukana nuorten edustus.

Sosiaali- ja terveystoimiala uudistaa palvelujaan asiakaslähtöisemmiksi. Helsinkiläisten lasten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamiseksi on luotu perhekeskustoimintamalli, joka mahdollistaa lapsiperheille kattavasti tukea ja apua kaikille tarjottavista peruspalveluista varhaiseen tukeen sekä tarpeen mukaan aina erityispalveluihin asti. Esimerkiksi perheen, päivähoidon ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava moniammatillinen yhteistyön Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi perhekeskusten rakentaminen on aloitettu Itä-Helsingistä alueen väestön tarpeiden perusteella. Perhekeskusten suunnitteluun on osallistettu erityisesti pikkulapsiperheiden vanhempia. Perhei-



den toiveita on huomioitu muun muassa tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja järjestöyhteistyön rakentamisessa.

Myös Helsingin lastensuojelussa lasten, nuorten ja asiakasvanhempien osallisuuden ja asiakkaiden oman toimijuuden vahvistaminen on nähty tärkeänä ja siihen on kiinnitetty huomiota pitkäjänteisesti. Lastensuojelussa on parannettu lastensuojelun ammattilaisten edellytyksiä lapsen ja perheen osallisuuden vahvistamiseen. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti eri-ikäisten lasten kuulemisen ja kohtaamisen vahvistamiseksi. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön lapsi- ja perheystävällisiä työmenetelmiä, jotka vahvistavat lapsen kuulemistä tuen tarpeesta ja omasta elämäntilanteesta.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin keskiössä on kaupunkilaisten yhdenvertainen osallisuus, jolloin kaikenikäisten asiakkaiden osallisuutta edistetään monipuolisesti. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin periaatteiden mukaisesti asiakkailta kootaan palautetietoa ja hyödynnetään sitä palveluiden kehittämisessä. Toimialalle saadaan kevään aikana uudet pikapalautelaitteet, joilla palautetta voidaan kerätä myös mobiilisti. Palautetta on kerätty jo kouluterveydenhuollossa, lastensuojelun palveluissa ja muun muassa lastenkodeissa. Kaikessa toiminnassa huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat, joista monet ovat nuoria.

Lastenkotitoiminnassa on kehitetty malli, jossa lapset osallistuvat hoito- ja kasvatussuunnitelmansa tekemiseen arvioimalla oman hoitonsa vaikuttavuutta. Arviointitietoa käytetään myös toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Osana LAPE-muutosohjelmaa lastenkodeissa on kehitetty yhteisön kokemuspeliä, joka otetaan käyttöön kaikissa Helsingin lastenkodeissa. Peli tukee lasten ja ohjaajien vuorovaikutusta, minkä avulla lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa lähiyhteisöönsä. Naulakallion lastenkodissa valmistellaan yhteistyössä lastenkodissa asuvien lasten ja Lastensuojelun keskusliiton kanssa lasten omavalvontasuunnitelmaa.

Nuorten osallisuus lastensuojelun palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa toteutuu systemaattisesti myös nuorten kokemusasiantuntijaryhmien kautta. Esimerkiksi sijoituksen sosiaalityön yksikössä on kevästä 2014 alkaen toiminut perhehoidon nuorten kokemusasiantuntijaryhmä Stadin Vahvat Vaikuttajat. Lastenkotiin sijoitettujen lasten Nuorten Forumi on kokoontunut säännöllisesti vuosia. Nuoret valitsevat itse kehittämisen painopisteet.

Sosiaali- ja terveystoimen nuorten palveluissa on ehkäisty nuorten syrjäytymistä ja alueiden välistä eriytymistä uusilla osallistavilla kokeiluilla



2ME-hankkeessa. Hankkeessa kokeillaan uudenlaisia toimintamuotoja, joilla voidaan vastata nuorten tarpeisiin ja toiveisiin sekä kehitetään olemassa olevien palvelujen toimivuutta ja helpotetaan niihin ohjautumista, esimerkiksi ajanvarauksettoman neuvonnan avulla.

Helsingin nuorisoneuvoston nuorten kanssa tehdään suunnitelmallista yhteistyötä, nuoria kuullaan ja tavataan säännöllisesti. Nuorten osallistumisen ja kuulemisen sekä nuorten tietämyksen lisäämiseksi Helsingin kaupungin johtoryhmän linjauksen mukaan toteutetaan keväällä 2019 nuorisoneuvoston edustus lautakunnissa -kokeilu. Kokeilu koskee kaupungin kaikkia neljää toimialalautakuntaa. Kokeilun onnistumista tul- laan arvioimaan kaupunkitasoisesti kesäkuussa 2019.

Helsingissä on ollut jo kymmenen vuoden ajan käytössä kaupunkita- soinen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin ohjeistus. Arviointiin on ollut sisäänrakennettuna lapsivaikutusten arviointi. Kaupunkitasoista ennakoarviointimallia kehitellään parhaillaan kaupungin keskushallin- nossa.

Lapsivaikutusten arviointia kehitetään sosiaali- ja terveystoimessa, jon- ka käyttösuunnitelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti lastensuojelussa tehdään vuonna 2019 selvitys ja suunnitelma edellytyksistä siirtyä yh- dennettyyn lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Selvi- tyksen yhteydessä ratkaisusta tehdään lapsivaikutusten arviointi (LA- VA). Selvitystyön lähtökohta on lapsiystävällinen, sillä haasteena las- tensuojelussa on ollut työn organisoimisesta aiheutuva sosiaalityönteki- jän vaihtuminen avo- ja sijaishuollon välillä.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vielä alustava. Arvioinnin lähtökohtana ovat keskeisiksi arvioidut lapsen oikeudet ja sosiaalityön organisoimisen vaikutukset lasten oikeuksien toteuttami- seen. Arvioinnissa tulee painottumaan laadullinen johdolta, henkilöstöl- tä, asiakasvanhemmilta ja eri-ikäisiltä lapsilta kerätty tieto. LAVA:n to- teuttamisessa tehdään etenkin pienten lasten osallistumisen varmistami- seksi yhteistyötä Pelastakaa Lapset -järjestön Arjesta voimaa -hank- keen kanssa. Yhteistyö vahvistaa lasten kanssa työskentelemisen ja lasten mielipiteiden kuulemisen ammatillisia valmiuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osalli- suus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lasten oi- keuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveys- lautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen neljä yleistä periaatetta, syrjimättömyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten kunnioittaminen, huomioidaan sosiaali- ja terveystoimen toiminnassa. Varhainen tuki lasten tarpeiden toteuttamisessa mahdollistaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen ja luo pohjaa tasa-arvoiselle yhteiskunnalle ja lasten vaikutusmahdollisuuksille. Syrjäytymistä tulee ehkäistä ja siihen tulee puuttua monialaisena yhteistoimintana. Lasten ja nuorten oikeuksien ja tarpeiden huomiointi sekä osallisuuden mahdollistaminen luo pohjaa hyvinvoivalle yhteiskunnalle myös tulevaisuudessa. Lasten ja nuorten hyvinvointi nivoutuu vahvasti perheen hyvinvointiin, joten lasten edun tarkastelussa on tarpeen huomioida myös perheen hyvinvoinnin näkökulma."

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Jäsen Kati Juva: Muutetaan viimeinen kappale ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia kuulumaan seuraavasti: "Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyn vastaehdotuksen mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Tarja Saarinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 48248
tarja.saarinen(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 83

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää valtuustoaloitetta kannatettavana. Lasten määrä ja hyvinvointi ovat tärkeitä kaupungin menestykselle. Helsingin syntyvyys on laskenut 20 prosenttia vuoden 2010 tasosta, ja on tärkeää viestittää, että Helsingin kaupunki arvostaa ja huolehtii lasten oikeuksien toteutumisesta.

Helsinki on kansainvälisesti vertailtuna erittäin hyvä kaupunki lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten huomioiminen kunnan päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosääntöön ja strategiaan. Helsingin kaupungin strategian mukaan yhtenä päämäärä on mahdollistaa nuorten vaikuttaminen kaupungin toimintaan. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa ja avustustoiminnassa lapset, nuoret ja lapsiperheet ovat erityisen huomion kohde. Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella on ainakin yksi harrastus. Sekä kulttuurin, liikunnan että nuorisotyön avustuksissa on erityinen painotus lapsille ja nuorille suunnattuun toimintaan. Myös kirjastoissa lapset ja lapsiperheet muodostavat suuren osan kävijöistä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa nuorten osallistumista ja vaikuttamista tukevan Ruuti-toimintakokonaisuuden kehittämisestä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kunnanhallituksen päätöstä perusteluineen. Päätöksessä kunnan tulee nimetä Lapsiystävällinen kunta -yhteyshenkilö sekä -koordinaatioryhmä, joka on vastuussa kehittämisprosessin kokonaiskoordinaatiosta. Koordinaatioryhmänä voi toimia myös jokin kunnassa jo olemassa oleva ryhmä (esim. hyvinvointiryhmä). Mukaan hakeutuminen edellyttää, että Helsinki tekee selvityksen siitä, miten lapset tällä hetkellä huomioidaan eri hallintoprosesseissa ja tekee toimintasuunnitelman jonkin osa-alueen kehittämiseksi lapset paremmin huomioivaksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on mukana Helsingin kaupungin HYTE-ohjausryhmässä, joka toimii terveydenhuoltolain 12 § mukaisena kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona. HYTE-ohjausryhmä edistää myös kuntalain 1§ mukaisia asukkaidensa hyvinvointiin ja kestäväan kehitykseen liittyviä tehtäviä. Osana HYTE-koordinaatiotyötä ohjausryhmä tarkastelee parhaillaan lapsiin ja nuoriin liittyvän kaupunkiyhteisen koordinaatioryhmän perustamista. Mikäli HYTE-koordinaatioryhmässä päädytään lapsille ja nuorille suunnattujen



09.09.2019

palveluiden kaupunkiyhteiseen koordinaatioryhmän perustamiseen, voisi tälle koordinaatioryhmälle jatkossa harkita roolia lasten oikeuksien toteutumisen edistämässä ja seuraamisessa kaupunkitasolla osana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 21606
inari.penttila(a)hel.fi

Marja-Liisa Komulainen, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 85506
marja-liisa.komulainen(a)hel.fi



§ 569

V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite kaupungin liikuntatilojen maksuttomuudesta toisen asteen opiskelijoille

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Johanna Sydänmaan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Sydänmaa ja 28 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin liikuntatilat avataan toisen asteen opiskelijoille maksuttomaan käyttöön koulupäivän aikana.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteesta kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan kannattanut aloitetta ja todennut, että se edistäisi toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja olisi yksi keino kohti toisen asteen opiskelun maksuttomuutta. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, jonka hallinnassa kaupungin liikuntatilat ovat, on puolestaan todennut ettei se pidä liikuntatilojen avaamista toisen asteen opiskelijoiden maksuttomaan käyttöön tarkoituksenmukaisena. Uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulon-



menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla.

Kaupunginhallitus toteaa, että liikuntatilojen käytöstä opiskelijoille aiheutuvat maksut tulevat arvioitavaksi siinä yhteydessä, kun toisen asteen maksuttomuudesta päätetään laajemmin. Jos toisen asteen opetus tulee perusopetuksen tapaan maksuttomaksi, on luultavaa, ettei liikunnan opetukseen kuuluvasta tilojen käytöstä voi aiheutua kustannuksia opiskelijoille. Tällä hetkellä kaupungin peruskoulut ja päiväkodit on vapautettu sisäliikuntapaikkojen, liikunta- ja palloiluhallien sekä ulkokenttien ja tekojääratojen sisäänpääsymaksuista arkisin kello 8–14. Maksuttomuus koskee ryhmäkäyttöä. Uimahallien ja maauimaloiden käyttö on kouluille maksullista, mutta maksuja ei peritä oppilailta.

Kaupunginhallitus katsoo, ettei liikuntatilojen maksuttomuudesta toisen asteen opiskelijoille ole tarkoituksenmukaista tehdä erillistä päätöstä tässä vaiheessa.

Kaupunginhallitus on yhtä mieltä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kanssa siitä, että lasten ja nuorten harrastamista tulee edistää mahdollistamalla tiloja harrastamiselle ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala voivat yhdessä selvittää keinoja, joiden avulla liikuntatilat olisivat joustavammin nuorten käytössä.

Liikkumisen edistäminen on yksi Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 painopisteistä. Helsingin liikkumisohjelmassa yhtenä tavoitealueena on, että riittävä liikunnallisuus on osa lasten ja nuorten arkea ja oppimista. Kaupunkilaisten hyvinvointia tuetaan ja terveyseroja kaventetaan entistä enemmän liikunnan keinoin. Liikunnalla on tutkitusti merkittäviä myönteisiä fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Strategiassa korostetaan lisäksi liikunnan poikkihallinnollisen järjestämisen vahvistamista ja hyvien käytäntöjen luomista eri toimialojen välisenä yhteistyönä.

Liikkumisen polarisaatio korostuu toisella asteella. Vain noin viidennes helsinkiläisistä toisen asteen opiskelijoista liikkuu suositusten mukaisesti. Helsingissä on koko maata enemmän niitä nuoria, jotka eivät liiku ollenkaan. Liikkumisohjelman mukaan yli 80 prosenttia lukiolaisista kokee hyvin mielekkäänä, että lukion olosuhteita kehitettäisiin liikkumista lisääviksi ja heillä olisi mahdollisuus käyttää liikuntatiloja opiskelupäivän aikana. Liikunnanopettajien näkemyksen mukaan monipuolisen ja opetussuunnitelman mukaisen liikunnanopetuksen toteuttamiseksi on tarpeen käyttää oppilaitoksen ulkopuolisia liikuntatiloja. Kustannuksia opiskelijoille pyritään välttämään, mikä johtaa suppeampiin vaihtoehtoihin opetuksen toteuttamisessa.



Tällä hetkellä oppilaitokset kustantavat omista budjeteistaan suuren osan ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä, mikä vähentää huomattavasti opiskelijoille tulevia kustannuksia. Stadin ammatti- ja aikuisopiston eri kampuksilta saatujen tietojen mukaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoille ei tule maksuja koulutukseen sisältyvästä liikunnasta. Lukio-opiskelijoille pakollisista liikuntakursseista tulee kustannuksia 5–23 euroa/kurssi. Halutessaan opiskelija voi aina valita myös maksuttoman liikuntavaihtoehdon.

Toisen asteen opiskelijoita ei ole kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan päättämässä hinnoitteluperusteissa eroteltu omaksi asiakasryhmäkseen. Toisen asteen opiskelijoita ovat mm. lukioiden, ammattikoulujen ja joidenkin kansanopistojen opiskelijat, eikä näiden tunnistamiseksi ole olemassa yhtenäistä korttia tai muuta tunnusta. Maksuttomuus vaatisi siten hinnoitteluperusteista poikkeamisen lisäksi myös toimivan järjestelmän luomista toisen asteen opiskelijoiden tunnistamiseksi.

Kaupunki ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat muun muassa lähiliikuntapaikat, ulkoilalueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Kaupungin muiden liikuntapaikkojen sisäänkäymaksut ovat valtakunnallisesti verrattuna varsin edullisia ja voimakkaasti subventoituja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulonmenetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla, jos toimialalle asetettu katetavoite halutaan pitää ennallaan. Kaupunginhallitus katsoo, että mikäli kaupungin liikuntatilat avataan toisen asteen opiskelijoiden maksuttomaan käyttöön osana laajempaa toisen asteen maksuttomuutta, liikuntatilojen käytöstä aiheutuneet tulonmenetykset tulee kompensoida kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 95

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena avata kaupungin liikuntatiloja maksuttomaan käyttöön päivisin klo 8–16 toisen asteen opiskelijoille. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että lasten ja nuorten harrastamista edistetään mahdollistamalla tiloja harrastamiselle ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhdessä selvittävät keinoja, joiden avulla liikuntatilat olisivat joustavammin nuorten käytössä.

Helsingin kaupungin strategian mukaisesti kaupunkilaisten hyvinvointia tuetaan ja terveyseroja kavennetaan entistä enemmän liikunnan keinoin. Liikunnalla on tutkitusti merkittäviä myönteisiä fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Strategiasa korostetaan lisäksi liikunnan poikkihallinnollisen järjestämisen vahvistamista ja hyvien käytäntöjen luomista eri toimialojen välisenä yhteistyönä. Liikuntapalvelujen eräänä tavoitteena on kehittää syrjäytymisvaarassa olevien tai korkean terveysriskin väestöryhmille suunnattuja matalan kynnyksen liikuntapalveluja ja liikuntaneuvontaa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti 2.10.2018, § 191 toimialan tuotteiden ja palvelujen hinnoitteluperiaatteet. Niiden mukaan ensinnäkin alle kouluikäisiltä ei peritä sisäänpääsymaksuja toimialan palveluissa, ellei tilaisuus ole erityisesti ko. kohderyhmälle tarkoitettu erillinen tapahtuma. Toiseksi liikuntapalvelukokonaisuuden varaamattomilla vuoroilla, paitsi uimahalleissa ja maauimaloissa, on maksuton sisäänpääsy varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen ryhmille.

Lisäksi päätettiin asiakaskäyntien, esitysten ja tapahtumien osallistumismaksuissa käyttää seuraavaa yhteistä asiakasryhmäajattelua: normaalihintaiset (aikuiset) sekä alennukseen oikeutetut alennusryhmät: alle 7-vuotiaat, alle 18-vuotiaat, opiskelijat, eläkeläiset, työttömät, varusmiehet/ siviilipalvelusta suorittavat, Helsingin kaupungin työntekijät.

Toisen asteen opiskelijoita ei ole eroteltu näissä hinnoitteluperusteissa omaksi asiakasryhmäkseen. Toisen asteen opiskelijoita ovat muun muassa lukioiden, ammattikoulujen ja joidenkin kansanopistojen opiskelijat. Toisella asteella on myös runsaasti aikuisopiskelijoita, varsinkin ammattiin valmistavassa koulutuksessa. Yhtenäistä korttia tai muuta tunnusta toisen asteen opiskelijan tunnistamiseksi ei ole olemassa, jo-



09.09.2019

ten maksuttomuus vaatisi hinnoitteluperusteista poikkeamisen lisäksi myös toimivan järjestelmän luomista kyseisiin etuihin oikeutettujen toteutukseksi.

Vuosien varrella useissa valtuustoaloitteissa on esitetty maksuttomia liikuntapalveluja useille erilaisille kohderyhmille mm. yli 65-vuotiaille, yli 68-vuotiaille, yli 75-vuotiaille, työttömille, kotivanhemmille, lastensuojeluperheille, sotaorvoille ja toimeentulotukea saaville.

Helsingin liikuntatoimi ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat muun muassa lähiliikuntapaikat, ulkoilualueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Muiden Helsingin liikuntapaikkojen sisäänpääsymaksut ovat valtakunnallisesti verrattuna varsin edullisia ja voimakkaasti subventoituja.

Mahdollisten uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulojen menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla, jos toimialalle asetettu katetavoite halutaan pitää ennallaan. Jos vastaavat päätökset ulotetaan myös muihin kaupunkikonsernin yksiköihin, kuten esimerkiksi Urheiluhallit Oy:n palveluihin, joka tuottaa suurimman osan Helsingin uimahallipalveluista, niin se lisäänee kyseisten laitosten avustustarvetta.

Tällä hetkellä helsinkiläiset peruskoulut ja päiväkodit on vapautettu tekojääratojen ja ulkokenttien, sisäliikuntapaikkojen sekä liikunta- ja palloiluhallien sisäänpääsymaksuista arkisin kello 8–14. Maksuttomuus koskee ryhmäkäyttöä. Uimahallien ja maauimalan käyttö on maksullista. Opiskelijoilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, varusmies- tai siviilipalvelusta suorittavilta sekä invalideilta peritään Muut-hintaryhmän mukainen maksu.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Petteri Huurre, liikuntapaikkapäällikkö, puhelin: 310 87791
petteri.huurre(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 07.05.2019 § 152

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta. Aloite tukee nuorten liikkumisen lisäämistä ja on kaupungin strategian mukainen. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus on yksi keino kohden toisen asteen opiskelun maksuttomuutta. Aloite myös edistää toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisuutta.

Liikkumisen edistäminen on yksi Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 (kaupunginvaltuusto 27.9.2017, 321 §) painopisteistä. Helsingin liikkumishjelmassa (kaupunginhallitus 3.12.2018, 790 §) yhtenä tavoitealueena on, että riittävä liikunnallisuus on osa lasten ja nuorten arkea ja oppimista. Liikkumishjelmassa todetaan, että liikkumisen polarisatio korostuu toisella asteella. Noin viidennes helsinkiläisistä toisen asteen opiskelijoista liikkuu suositusten mukaisesti, ja Helsingissä on koko maata enemmän niitä nuoria, jotka eivät liiku ollenkaan. Ammattiin opiskelevista 13 prosenttia ei liiku minimisuosituksen mukaista määrää yhtenäkkään viikonpäivänä. Lukiolaisilla on liikkumishjelman mukaan runsaasti paikallaanoloa, keskimäärin 9 tuntia päivässä.

Helsingin liikkumishjelmassa todetaan myös, että yli 80 prosenttia lukiolaisista kokee hyvin mielekkäänä, että lukion olosuhteita kehitettäisiin liikkumista lisääviksi ja heillä olisi mahdollisuus käyttää liikuntatiloja opiskelupäivän aikana. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus toisen asteen opiskelijoille vastaisi osaltaan lukiolaisten toiveeseen. Ammattiin opiskelevilla on liikkumishjelman mukaan vapaa-ajan liikuntaan vähemmän resursseja, esimerkiksi rahaa tai liikuntavälineitä. Valtuustoaloitteessa ehdotettu kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus klo 8–16 myös opiskelun ulkopuolella lisäisi toisen asteen opiskelijoiden mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen ja oman hyvinvointinsa edistämiseen sekä olisi kaupungin strategian mukaista.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa liikuntaa on kaksi pakollista kurssia. Ammatillisessa koulutuksessa yhteisissä tutkinnon osissa on työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen -tutkinnon osa, joka on pakollinen. Tutkinnon osaan sisältyy liikuntaa. Lisäksi sekä lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa on runsaasti valinnaista liikunnan tarjontaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on kuullut lukioiden ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston liikunnanopettajia huhtikuussa 2019 liikunnanopetukseen käytettävissä olevista oppilaitoksen omista tiloista, ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä ja opiskelijoille tulevista kustannuksista. Liikunnanopettajien näkemyksen mukaan monipuolisen ja opetussuunnitelman mukaisen liikunnanopetuksen toteuttamiseksi on tarpeen käyttää oppilaitoksen ulkopuolisia liikuntatiloja. Kustannuksia



opiskelijoille pyritään välttämään, mikä johtaa suppeampiin vaihtoehtoihin opetuksen toteuttamisessa.

Lukioilla ja Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on omia liikuntatiloja hyvin vaihtelevasti, ja lisäksi lukioissa liikuntasalien käyttömahdollisuudet ovat rajatut esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten tai tilojen pienuuden vuoksi. Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen ulkopuolisia tiloja käytetään molemmilla pakollisilla kursseilla, ja joissakin lukioissa valtaosa opetuksesta järjestetään oppilaitoksen ulkopuolella. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa oppilaitoksen ulkopuolisia tiloja on käytössä yhdellä kampuksella.

Tällä hetkellä oppilaitokset kustantavat omista budjeteistaan suuren osan ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä, mikä vähentää huomattavasti opiskelijoille tulevia kustannuksia. Stadin ammatti- ja aikuisopiston eri kampuksilta saatujen tietojen mukaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoille ei tule maksuja koulutukseen sisältyvästä liikunnasta. Lukio-opiskelijoille pakollisista liikuntakursseista tulee kustannuksia 5–23 e/kurssi. Halutessaan opiskelija voi aina valita myös maksuttoman liikuntavaihtoehdon. Toisaalta on huomattava, että kaupungin liikuntatilojen ohella oppilaitokset käyttävät yksityisten palveluntarjoajien liikuntatiloja. Valtuustoaloite ei toteutuessaan poistaisi opiskelijoille koituvia kustannuksia kokonaan.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta nykytilanne on epäoikeudenmukainen, sillä jos liikunnanopetus rajoittuu vain oppilaitoksen omiin tiloihin, se rajaa monipuolisen liikunnanopetuksen toteuttamisen vaihtoehtoja. Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta vähentää myös se, että eri lukioissa liikuntatunneista opiskelijoille koituvat kustannukset vaihtelevat. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus toisen asteen opiskelijoille on kannatettavaa, koska se edistää opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua. Kaupunginvaltuusto on (26.9.2018, 240 §) toisen asteen maksuttomuutta käsitellessään todennut, että kenenkään opiskelun lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa ei tulisi jäädä kiinni taloudellisista syistä. Kaupunginvaltuuston mukaan tähän tulisi etsiä ratkaisuja.

Aloite on kannatettava myös siksi, että Helsinki on ottanut toisen asteen opiskelun maksuttomuuteen myönteisen kannan. Kaupunginvaltuusto (28.11.2018, 378 §) on Helsingin kaupungin vuoden 2019 talousarvion ja vuosien 2019–2021 taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä kirjannut Helsingin esittävän valtiolle, että pääkaupunkiseudusta tehdään maksuttoman toisen asteen koulutuksen kokeilualue. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus on yksi tapa edistää Helsingin tavoitetta toisen asteen opiskelun maksuttomuudesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



09.09.2019

Asia/20

Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Jaana Kariniemi, koulutussuunnittelija, puhelin: 310 82745
jaana.kariniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 570

V 25.9.2019, Valtuutettu Sinikka Vepsän aloite vuoden 1918 muistolaatasta Hietaniemen hautausmaalle

HEL 2019-002038 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Sinikka Vepsän aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Vepsän aloite muistolaatasta.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Sinikka Vepsä ja 16 muuta valtuutettua esittävät, että kaupunki hankkii sisällissodan/kansalaissodan punaisten ja valkoisten uhrien muistolaatan Hietaniemen hautausmaalle yhteistyössä Helsingin seurakuntayhtymän kanssa. Sodan uhrien yhteistä muistolaattaa ei tiedävästi ole koko Suomessa ja yhteinen laatta kunnioittaisi itsenäisyyden juhluvuoden Yhdessä -teemaa erinomaisesti. Aloitteen tekijät katsovat, että kaupungin tulisi osoittaa määräraha muistolaatan hankkimiseen.

Aloitteesta on saatu kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan lausunto. Siinä todetaan mm., että kaupunki ei sisällissodan muistovuoden toimintaohjelmassaan ollut varautunut tällaisen muistolaattahankkeeseen. Lausunnossa lainataan kaupunginmuseon aiempaa kannanottoa, jossa todetaan, että aloitteen tekijöiden ajatus on rakentava ja arvokas, mutta laatan hankkimisen ei katsota kuuluvan kaupungin tehtäviin. Muisto-



vuotta suunniteltaessa tiedostettiin, että pysyviä sisällissotaan liittyviä muistomerkkejä on pääkaupunkiseudulla jo lukuisia.

Lausunnossa todetaan edelleen, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ei ole taloudellisia tai henkilöstöresursseja tällaisten muistolaattojen suunnittelulle ja valmistelulle. Muistolaattojen kautta muistaminen kuuluu paremminkin kansalaisyhteiskunnan eri toimijoille. Kaupunki näkee myönteisenä sen, että yhdistykset, yritykset ja muut yksityiset tahot tuottavat muistolaattoja, joissa historiallisia tapahtumia ja ihmisiä nostetaan näkyviksi.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Vepsän aloite muistolaatasta.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 09.04.2019 § 64

HEL 2019-002038 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ei puolla aloitetta kansalaissodan punaisten ja valkoisten uhrien yhteisen muistolaatan hankkimista Hietaniemen hautausmaalle.

Lautakunta toteaa, että kyseisestä aiheesta on tehty myös kuntalaisaloite, johon on toimialan kaupunginmuseossa laadittu virkamieslausunto 17.12.2018.



Kaupunginmuseo on ao. lausunnossaan todennut, että kaupungin sisällissodan muistovuoden 1918 työryhmän laatimassa toimintaohjelmassa tällaiseen muistolaattahankkeeseen ei ole varauduttu, eikä sen katsota kuuluvan kaupungin tehtävään, vaikka aloitteen tekijöiden ajatus onkin rakentava ja arvokas.

Kaupungin muistovuoden ohjelmassa keskityttiin erityisesti asukasnäkökulmaan ja kaupunkilaisten arkeen vuoden 1918 tapahtumien aikana. Näitä olivat mm. kaupunginmuseon Vihan kevät -näytelmä Hakasalmen huvilassa, jossa eri osapuolten kokemukset nousivat esiin sekä marraskuussa muistovuoden seminaari kaupungintalolla. Myös Valtioneuvostolla on ollut oma muistovuoden ohjelmansa, joka päättyi Säätytalolla 4.12. pidettyyn seminaariin. Kaupungin osalta muistovuoden päättävä tapahtuma oli tammikuussa 2019 järjestettävä kaupunginvaltuuston juhlakokous, jonka yhteydessä julkistettiin muistovuoden pysyvin jälki, aiempaan valtuustoaloitteeseen perustunut historiatoimikunnan tuottama muistovuoden verkkosivusto integroituneen karttasivuineen ja virtuaalimuistomerkki Santahaminan vankileirillä kuolleille. Tämä toteutettiin kaupunginvaltuuston tahdon ja päätöksen mukaisesti. Näihin panostuksiin kaupunki sitoutui vuotta suunniteltaessa. Muistovuoden suunnittelua tehtäessä tiedostettiin, että pysyviä sisällissotaan liittyviä muistomerkkejä on pääkaupunkiseudulla jo lukuisia. Hietaniemen laataesitys ei ollut valtuustossa esillä tuolloin.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ei ole taloudellisia, eikä myöskään henkilöresursseja tämän tapaisten muistolaattojen suunnittelulle ja valmistelulle.

Yleisesti voi lisäksi todeta, että kaupungin määrärahoja ei enää vuosiin ole osoitettu perinteisten muistolaattojen toteuttamiseen - sen ei siis nähdä kuuluvan kaupungin toimialaan, vaan tällainen muistaminen kuuluu paremminkin kansalaisyhteiskunnan eri toimijoille. Siksi kaupunki näkee myönteisenä sen, että yksityiset tahot, yhdistykset, yritykset tms. tuottavat muistolaattoja, joissa historiallisia tapahtumia, ihmisiä ja asukkaita nostetaan näkyviksi. Yleensä muistolaattahankkeiden toteuttajina onkin viime vuosina ollutkin juuri jokin yksityinen taho, yritys tai yhdistys.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi



§ 571

V 25.9.2019, Valtuutettu Jussi Chydeniuksen aloite äänilevykokoelmasta keskustakirjasto Oodiin

HEL 2019-002041 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Jussi Chydeniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Jussi Chydeniuksen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Jussi Chydenius ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan äänilevykokoelman lisäämistä keskustakirjasto Oodiin.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että kaupunginkirjasto kehittää palvelujaan asiakkaita osallistaen ja nojautuen tiedolla johtamisen menetelmiin. Kaikki päätökset kirjastojen kokoelmien sijoittelusta pohjautuvat tutkittuun tietoon, lainaustilastoihin, ennusteisiin ja asiakaspalautteisiin.

Kaupunginkirjasto on toukokuussa 2019 luopunut kirjastojen omista kokoelmista ja siirtynyt ns. kelluvaan kokoelmaan, joka perustuu kirjastojen profilointiin ja asiakkaiden lainauskäyttämiseen ja parantaa aineiston saatavuutta kaikissa kirjastoissa. Myöskään Oodilla ei ole enää omaa kokoelmaa vaan aineisto ohjautuu sinne kellutusjärjestelmään määritellyn oppivan profilointialgoritmin ja vapaan hyllytilan mukaan.



Oodi määriteltiin kokoelmiltaan kirjallisuuspainotteiseksi jo ennen kirjaston avaamista ja hyllykalusteet valittiin sen mukaan. Uusien hyllyjen liisääminen Oodin tiloihin ei ole mielekästä, koska asiakaspalautteen mukaan suurin puute kohdistuu opiskelu- ja työskentelytiloihin. Tammi-kuusta 2019 alkaen Oodissa on kokeiltu pienimuotoista näyttelyhyllytoimintaa myös musiikin eri lajityyppien esittelyyn. Äänitteiden lainaus näyttelyhyllyistä on kuitenkin ollut hyvin vähäistä.

Näyttelyhyllyt voitaisiin kalusteteknisesti muuttaa noin 2 000 cd-levyn säilytyspaikaksi ja kirjaston kellutusjärjestelmä ohjaisi levyt Oodiin muista 27:stä äänitehyllyjä ylläpitävästä kirjastosta. Kokoelma olisi kuitenkin varsin sattumanvarainen ja selailukäyttöön suppea. Kevyen musiikin uudet ja vanhat hittilevyt kulkevat lainaan pääosin varauksina, ja kirjastojen hyllyistä löytyy lähinnä vähemmän tunnettua aineistoa. Jotta asiakkaat saisivat 2 000 levyn kokoelmasta hyötyä, se voitaisiin rajoittaa johonkin lajityyppiin, josta saisi esille hieman kattavamman valikoiman.

Oodin kokoelmaa on profiloitu ennen kaikkea liikkuvan aineiston näkökulmasta eikä siitä haluta tehdä aineistovarastoa. Aineiston nopea saatavuus koko kirjastoverkossa on taattu, sillä kaiken hyllyssä olevan aineiston saa haluttuun noutokirjastoon noin vuorokaudessa maksuttomana varauksena. Esimerkiksi Oodin varaushyllyissä on päivittäin noin 1 500 varattua nidettä, joista cd-levyjä on noin 100.

Koko Suomen mittakaavassa uusien palvelujen kehittäjäkirjastoksi profiloitua Oodissa ei ole tarkoituksenmukaista varata tilaa aineistolajille, jonka kirjastolainaus on selkeästi romahtanut. Sama ilmiö on nähtävissä myös kuluttajamyynnissä. Fyysisten musiikkiäänitteiden kysyntä on suurelta osin korvautunut musiikin suoratoistopalveluilla, joita on saatavilla myös kirjastojen kautta. Vaikka äänitelainaus on laskussa, helsinkiläisille tarjotaan edelleen kävelyetäisyydellä Oodista hyvät cd-levykokoelmat perinteisessä Rikhardinkadun kirjastossa sekä Töölön kirjastossa, jonka remontissa äänitehyllyt säilytettiin. Pasilan kirjasto puolestaan toimii koko kaupunginkirjaston kokoelmakeskuksena, josta sekä cd-levyt että harvemmin lainatut kirjat kulkevat vuorokaudessa kaikkiin muihin kirjastoihin.

2 000 cd-levyn hyllytilan varaamisella Oodiin ei olisi merkittävää taloudellista vaikutusta, koska kaupunginkirjaston kokoelmissa on tällä hetkellä riittävästi levyjä. Äänilevykokoelman tuominen Oodiin ei siten ole kustannuskysymys vaan toiminnallinen muutos Oodin sisältöpalveluihin. Nyt Oodin musiikkikirjastotoiminnassa on haettu kokonaan toisenlaista palvelua, aktiivista harrastamisen tukemista sekä asiakkaiden tustuttamista eri musiikinlajeihin pienten konserttien, työpajojen ja musiikkitapahtumien avulla. Lainaustoiminnassa on keskitytty harrastamis-



ta tukevaan laajaan nuottikokoelmaan, soitinlainaukseen sekä studio- ja harjoittelutilojen varaamiseen. Oodissa musiikki on läsnä laajemmin ja monipuolisemmin kuin hyllyissä lainaajia odottava cd-levykokoelma.

Oodiin on varattu tilaa yhteensä 100 000 niteelle, johon sisältyvät painotuotteiden lisäksi myös nuotit, lautapelit, konsolipelit ja elokuvatallenteet. Kirjasto seuraa aktiivisesti eri aineistojen käyttödataa ja varautuu tekemään aineistoon muutoksia vuosittain. Tilan varaaminen erilliselle äänilevykokoelmalle ei Oodissa kuitenkaan ole perusteltua. Cd-levyjen tasapuolinen saatavuus myös Oodissa asioiville on varmistettu kulluvalla kokoelmalla ja maksuttomilla varauksilla.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Jussi Chydeniuksen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 04.06.2019 § 109

HEL 2019-002041 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää monipuolisten musiikkikirjastopalvelujen tarjoamista asiakkaille tärkeänä. Lautakunta toteaa, että kirjastolain mukaisten kirjastopalvelujen järjestämisvastuu on kaupungin kirjastolla, joka kehittää palvelujaan asiakkaita osallistaen ja nojautuen tiedolla johtamisen menetelmiin. Kaikki päätökset kirjastojen kokoelmien sijoittelusta pohjautuvat tutkittuun tietoon, lainaustilastoihin, ennusteisiin ja asiakaspalautteisiin.



Toukokuussa 2019 kaupunginkirjasto luopui kirjastojen omista kokoelmista ja siirtyi ns. kelluvaan kokoelmaan, joka parantaa kaiken aineiston saatavuutta kaikissa kirjastoissa perustuen kirjastojen profilointiin ja asiakkaiden lainauskäyttäytymiseen. Myöskään Oodilla ei ole enää omaa kokoelmaa vaan aineisto ohjautuu sinne kellutusjärjestelmään määritellyn oppivan profilointialgoritmin ja vapaan hyllytilan mukaan.

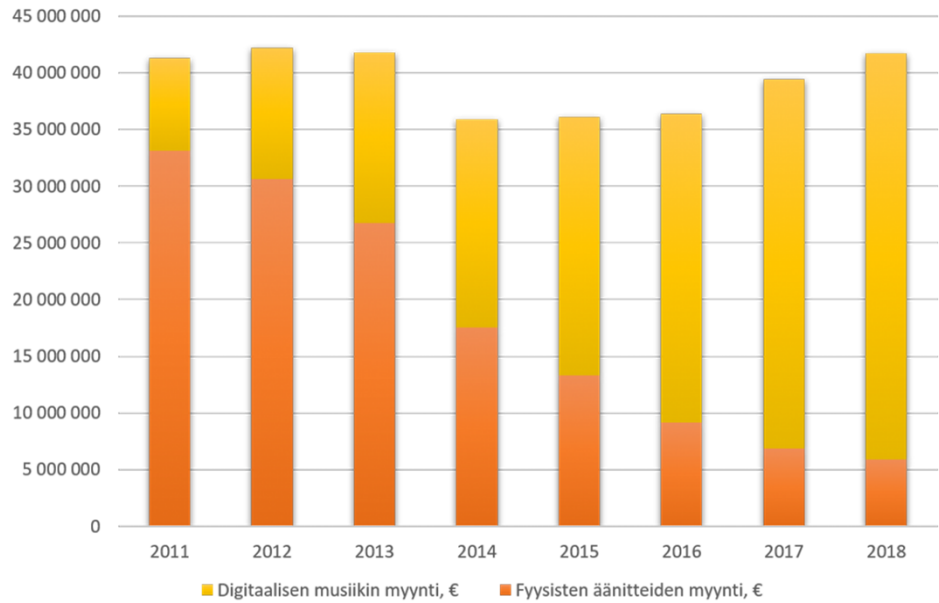
Oodi profiloitiin kokoelmiltaan kirjallisuuspainotteiseksi jo paljon ennen kirjaston avaamista, ja hyllykalusteet valittiin ja määritettiin sen mukaan. Tilaan ei ole mielekästä lisätä uusia hylly-yksikköjä, koska asiakaspalautteen mukaan suurin puute kohdistuu opiskelu- ja työskentelytiloihin. Oodiin tulee edelleen jonkin verran palautetta myös kirjojen liian vähäisestä määrästä, vaikka kirjojen määrää on alkuvuodesta lisätty. Tammikuusta 2019 alkaen Oodissa on kokeiltu pienimuotoista näyttelyhyllytoimintaa myös musiikin eri lajityyppien esittelyyn. Äänitteiden lainaus näyttelyhyllyistä on kuitenkin ollut hyvin vähäistä.

Näyttelyhylly-yksikkö voitaisiin kalusteteknisesti muuttaa cd-levyjen säilytyspaikaksi, johon mahtuisi noin 2 000 cd-levyä. Cd-levyjen hankintaan ei kuluisi määrärahaa, koska kaupunginkirjaston kokoelmissa on tällä hetkellä riittävästi cd-levyjä. Kirjaston kellutusjärjestelmä ohjaisi jatkossa 2 000 cd-levyä Oodiin muista 27:stä äänitehyllyjä ylläpitävästä kirjastosta. On huomattava, että tällainen kokoelma olisi varsin sattu-manvarainen ja selailukäyttöön suppea. Jotta asiakkaat saisivat tämän kokoisesta kokoelmasta hyötyä, se tulisi rajoittaa johonkin lajityyppiin, josta saisi esille edes hieman kattavamman valikoiman. Oodin musiikki-toiminnan kannalta kyseeseen voisi kenties tulla kansanmusiikki, koska Oodissa on paljon yhteistyötä erityisesti Sibeliuksen Akatemian kansanmusiikkiosaston kanssa.

Klassista musiikkia Oodiin ei kannattaisi sijoittaa, koska viereisessä Musiikkitalossa toimii siihen erikoistunut kaikille avoin kirjasto, ja toisaalta asiakkaille on tarjolla laadukas sähköinen Naxos Music Library – verkkoaineisto, joka sisältää myös jazz-musiikkia. Rock- ja muun kevyen musiikin uudet ja vanhat hittinimekkeet puolestaan kulkevat lainaan pääosin varauksina, ja kirjastojen hyllyistä löytyy lähinnä vähemmän tunnettua aineistoa. Tämänkin aineisto liikkuu varauksina jonkin verran Pasilan kirjastosta, jossa on myös riittävä henkilökunta hoitamaan varauksia. Oodista sen sijaan ei haluta tehdä aineistovarastoa, vaan sen kokoelmaa on profiloitu ennen kaikkea liikkuvan aineiston näkökulmasta. Aineiston nopea saatavuus koko kirjastoverkossa on kuitenkin taattu, sillä kaiken hyllyssä olevan aineiston saa haluttuun noutokirjastoon noin vuorokaudessa maksuttomana varauksena. Esimerkiksi Oodin varaushyllyissä on päivittäin noin 1 500 varattua nidettä, joista cd-levyjä noin 6,7 % (otanta perjantaina 23.5.: 1 527 nidettä, joista 102 oli musiikkiaäänitteitä).



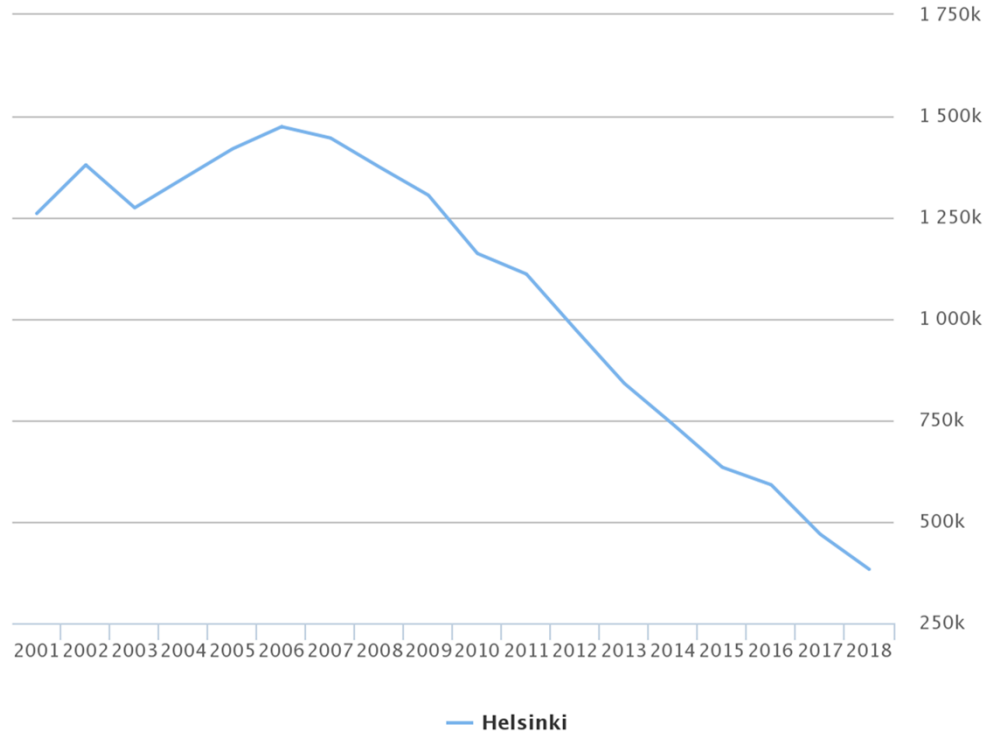
Koko Suomen mittakaavassa uusien palvelujen kehittäjäkirjastona profiloitussa Oodissa ei ole tarkoituksenmukaista varata tilaa aineistolajille, jonka kirjastolainaus on selkeästi romahtanut. Sama ilmiö on nähtävissä myös kuluttajamyynissä.



Lähde: IFPI Finland



Lainaus: Musiikkiäänitteet



Lähde: tilastot.kirjastot.fi

Vaikka äänitelainaus on laskussa, helsinkiläisille tarjotaan edelleen Oodista kävelyetäisyydellä hyvät cd-levykokoelmat perinteisestä Rikhardinkadun kirjastosta sekä Töölön kirjastosta, jonka remontissa arkkitehtuurisuunnittelu tehtiin äänitehyllyt edelleen säilyttäen. Pasilan kirjasto puolestaan toimii koko kaupunginkirjaston kokoelmakeskuksena, josta sekä cd-levyt että harvemmin lainatut kirjat kulkevat vuorokaudessa kaikkiin muihin kirjastoihin.

2 000 cd-levyn hyllytilan varaamisella Oodiin ei olisi merkittävää taloudellista vaikutusta. Yksittäisen levyn käsittelyyn kuluu toki huomattavasti enemmän aikaa kuin kirjan, mutta 2 000 cd-levyn lainaustapah-tumien käsittelykustannukset ovat vuositasolla häviävän alhaiset. Kirjahylly-yksikön muuntamisesta cd-levyhylliksi tulisi jonkin verran kuluja, jotka kuitenkin mahtuvat kirjaston investointibudjettiin. Cd-levyjen tuominen Oodiin ei ole kustannuskysymys vaan se olisi nähtävä toiminnallisena muutoksena Oodin sisältöpalveluihin. Nyt Oodin musiikkikirjasto-toiminnassa on haettu kokonaan toisenlaista palvelua, aktiivista harrastamisen tukemista sekä asiakkaiden tutustuttamista eri musiikinlajeihin pienten konserttien, työpajojen ja musiikkitapahtumien avulla. Lainaus-toiminnassa on keskitytty harrastamista tukevaan laajaan nuottikoelmaan, soitinlainaukseen sekä studio- ja harjoittelutilojen varaamisen mahdollistamiseen. Oodissa avautuvat myöhemmin kesällä yksilöl-



listä palvelua enemmän vaativat äänitys- ja editointistudiot. Oodissa musiikki on läsnä laajemmin ja monipuolisemmin kuin hyllyissä lainaajia odottava cd-levykokoelma.

Uusia palveluja kehitettäessä yleisesti toivotaan samalla luovuttavan jostakin vanhasta toiminnallisuudesta, koska pelkkä lisääminen ei johda kestäviin uudistuksiin. Oodin uuden musiikkikonseptin taustalla on edellä mainittu musiikkiäänitteiden lainauksen laskutrendi, joka seuraa musiikkiäänitteiden myynnin laskua. Fyysisten musiikkiäänitteiden kysyntä on suurelta osin korvautunut musiikin suoratoistopalveluilla, joita on saatavilla myös kirjastojen kautta. Tulevaisuuden kirjastona profiloituun Oodiin ei näillä perusteilla sijoitettu musiikkiäänitekokoelmaa vaan kokoelmatilat varattiin enemmän liikkuvalla aineistolle.

Oodiin on varattu tilaa yhteensä 100 000 niteelle, johon lukuun sisältyvät painotuotteiden lisäksi myös nuotit, lautapelit, konsolipelit ja elokuvatallenteet. Kirjasto seuraa aktiivisesti eri aineistojen käyttödataa ja varautuu tekemään aineistoprofilointiin muutoksia vuosittain. Jonkun aineistolajin lisääminen aiheuttaa vähennystä johonkin toiseen aineistolajiin.

Kirjaston kokonaisharkinnan mukaan tilan varaaminen erilliselle cd-kokoelmalle ei ole Oodissa perusteltua. Cd-levyjen tasapuolinen saanti myös Oodissa asioiville on kuitenkin varmistettu kelluvalla kokoelmalla ja maksuttomilla varauksilla.

Lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

04.06.2019 Ehdotuksen mukaan

Lautakunta päätti käsitellä 11:nnen esityksen kokouksen kuudentena asiana.

Asian aikana kuultavana oli keskustakirjaston johtaja Anna-Maria Soininvaara.

21.05.2019 Palautettiin

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kirjastopalvelujen johtaja
Katri Vääntinen

Lisätiedot

Anna-Maria Soininvaara, keskustakirjaston johtaja, puhelin: 310 85400
anna-maria.soininvaara(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 572

V 25.9.2019, Valtuutettu Mia Nygårdin aloite poikien syrjäytymisen ehkäisemisestä

HEL 2019-002042 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mia Nygårdin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mia Nygårdin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mia Nygård ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki käynnistää selvitystyön, mihin toimenpiteisiin poikien syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi tulisi ryhtyä.

Kaupunginhallitus viittaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että nuorten syrjäytyminen erityisesti koulutuksesta ja työstä on Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 mainittu yhdeksi yhteiskuntamme vakavimmista ongelmista. Helsinkiläisten nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä tarvitaan kaupungin kaikkien toimialojen jatkuvaa yhteistyötä.

Strategiakaudella on käynnistetty tai ollaan parhaillaan käynnistämässä kaupunkitasoisia toimenpideohjelmia, joissa huomioidaan laajasti nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen sekä oppimisen ja hyvinvoinnin edis-



täminen. Toimenpideohjelmien keskeisenä lähtökohtana on tutkimus- ja viranomaistieto, ja niissä kerätään ja tuotetaan tietoa ja kehitetään toimialojen välisen yhteistyön malleja.

Kaupunginhallitus katsoo kasvatus- ja koulutuslautakunnan tavoin, ettei poikien syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi ole tarkoituksenmukaista käynnistää uutta selvitystyötä, koska useita syrjäytymisen ehkäisyyn tähtääviä selvityksiä ja toimenpiteitä on jo käynnissä tai suunnitteilla.

Poikien oppimistuloksia ja syrjäytymistä koskevat tutkimukset

Kaupunki kerää nuorista ja nuorilta tietoa, jota hyödynnetään tietoperusteisessa johtamisessa ja palvelujen kehittämisessä. Tieto kootaan vuosittain nuorten hyvinvointikertomukseen. Helsingiläisistä 16–29-vuotiaista nuorista koulutuksen ja työn ulkopuolella oli vuoden 2016 lopussa 8 726 eli 6,6 prosenttia ikäluokasta. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevilla nuorilla tarkoitetaan vain peruskoulun käyneitä nuoria, jotka eivät ole suorittaneet mitään peruskoulun jälkeistä tutkintoa, jotka eivät ole opiskelijoina tutkintoon johtavassa koulutuksessa ja joita ei ole tilastoitu työllisiksi, eläkeläisiksi tai varusmiespalvelusta suorittaviksi. Pojista/miehistä koulutuksen ja työn ulkopuolella oli 7,4 prosenttia ja tytöistä/naisista 5,9 prosenttia.

Vuoden 2017 valtakunnallisen kouluterveyskyselyn mukaan seitsemällä prosentilla Helsingin perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista ei ollut perusopetuksen jälkeisiä opintosuunnitelmia. Ilman opintosuunnitelmia olevien nuorten osuus on Helsingissä valtakunnallista noin 10 prosentin tasoa pienempi, mutta pojat ovat tyttöjä useammin vailla jatko-opintosuunnitelmia. Helsingin kaupunki takaa kaikille peruskoulun päättävälle koulutuspaikan, mutta noin neljä prosenttia peruskoulun päättäneistä on jäänyt ilman koulutuspaikkaa viimeisten kolmen vuoden ajan. Yleisin syy ilman koulutuspaikkaa jäämiselle oli se, ettei nuori ottanut tarjottua paikkaa vastaan.

PISA2015-tutkimuksessa havaittu tyttöjen ja poikien osaamiserojen kasvu ja poikien oppimistulosten heikkeneminen on huolestuttava ilmiö. Myös sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin oli kasvanut. Suomalaisnuorten lukutaito sekä matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen ovat oppimistulosten laskusta huolimatta kansainvälisesti mitattuna korkealla tasolla. Pääkaupunkiseudun oppimistulokset olivat yleisesti ottaen muuta maata parempia.

Poikien tyttöjä heikompaan osaamiseen, koulumenestykseen ja alhaisempaan koulutustasoon johtavia syitä selvitettiin valtioneuvoston käynnistämässä tutkimushankkeessa vuosina 2017–2018. Lisäksi tutkimushankkeessa kartoitettiin sellaisia pedagogisia ratkaisuja ja inter-



ventioita, joilla on pystytty tasoittamaan tyttöjen ja poikien välisiä osaamiseroja.

Motivaatiolla on tutkimuksen mukaan keskeisin vaikutus oppimistuloksiin. Oppiminen motivoi yleisesti ottaen tyttöjä enemmän kuin poikia. Tytöt ovat poikia kiinnostuneempia etenkin lukemisesta ja tyttöjen parempi lukutaito selittää osaltaan oppimiseroja. Poikien lukemiseen kannustamiseen on tutkimuksen mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti syksyllä 2018 valtakunnallisen Lukuliikkeen edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa.

Oppilaiden yksilöllinen kohtaaminen opetustilanteissa, opettajan emotionaalinen ja ohjauksellinen tuki sekä oppilaan tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioiva pedagogiikka edistävät tutkimushankkeen mukaan oppimista sukupuolesta riippumatta. Tutkimuksessa havaittiin myös, että ne koulut, joissa on hyvä yhteishenki ja yhteisöllinen, tasavertainen, kiusaamisesta vapaa toimintakulttuuri, tuottivat parempia oppimistuloksia myös pojille. Lasten ja nuorten osallisuuteen koulu- ja oppilaitosyhteisössä on Helsingissä kiinnitetty huomiota vahvistamalla yhteistä toimintakulttuuria tukevia käytänteitä ja ehkäisemällä kiusaamista.

Tutkimuksen mukaan yhteiskunnalliset tekijät voivat selittää tyttöjen ja poikien välisiä osaamiseroja. Vanhempien sosioekonomisella taustalla on yhteys lapsen tai nuoren koulumenestystä koskeviin uskomuksiin ja käyttäytymiseen, jotka puolestaan vaikuttavat koulumenestykseen. Myös sukupuolistereotyyppinen ajattelu voi osaltaan olla yhteydessä eroihin poikien ja tyttöjen koulumenestyksessä. Poikien ajatellaan olevan tyttöjä parempia matematiikassa ja tyttöjen ajatellaan olevan poikia parempia äidinkielellä. Stereotyyppinen ajattelu voi vaikuttaa vanhempien ja opettajien toimintaan sekä lapsen tai nuoren käsityksiin omista kyvyistään ja siten oppimistuloksiin.

PISA2015-tutkimuksen jälkeen perusopetuksessa on otettu käyttöön uudet opetussuunnitelman perusteet. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa huomioidaan aikaisempaa paremmin oppimaan oppimisen taidot, joita pidetään yhteiskunnassa ja työelämässä toimimisen sekä hyvinvoinnin ylläpitämisen ja oman elämän hallinnan edellytyksenä.

Helsingin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma ohjaa opettajia käyttämään monipuolisia oppimisympäristöjä ja työtapoja. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet.

Ammatillisessa koulutuksessa kaikille opiskelijoille rakennetaan yksilöllinen oppimispolku, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä opiskelijoiden oppimismotivaatiota. Stadin ammatti- ja aikuisopiston oppimisen tuen



suunnitelmassa kuvataan keskeiset lähtökohdat, joilla pyritään varmistamaan tutkinnon tai koulutuksen suorittaminen.

Kaupungin toimenpideohjelmat

Kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma pyrkii saamaan aikaan systeemisen muutoksen, jonka kautta lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät. Mukana-ohjelmassa ylisukupolvisen syrjäytymisen keskeisiksi juurisyiksi on tunnistettu yksinäisyys ja ulkopuolisuus, turvaton lapsuus, peruskoulun varaan jääminen ja lapsuuden ajan köyhyys.

Mukana-ohjelma sisältää 32 toimenpidettä, jotka jakaantuvat neljään toimenpidekokonaisuuteen. Ohjelmassa kehitetään kaikille sopivaa varhaiskasvatusta ja perusopetusta, jonka tavoitteena on vahvistaa kaikkien oppilaiden lähikouluperiaatteen toteutumista. Toimenpiteitä kohdistetaan myös koulupoissaoloihin puuttumiseen ja koulukeskeytysten ennaltaehkäisyyn, kiusaamisen ehkäisyyn, lukemisen lisäämiseen, mielekkään toisen asteen koulutuspaikan varmistamiseen sekä toisen asteen oppimisen tuen kehittämiseen. Toimenpiteitä suunnataan sekä suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukemiseen että syrjäytymistä ennaltaehkäisevien peruspalvelujen vahvistamiseen.

Mukana-ohjelman toteuttamiseen osallistuvat kaikki kaupungin toimialat. Ohjelman toteuttamisessa kaupungin kumppaneina toimivat syrjäytymistä ehkäisevät verkostot, järjestöt sekä muut kaupungin ulkopuoliset toimijat. Jo tunnistettujen toimenpiteiden lisäksi Mukana-ohjelmassa kartoitetaan jatkuvasti hyviä kotimaisia ja kansainvälisiä toimintamalleja, tutkimustietoa ja uusia kumppanuuksia, joiden pohjalta kehitetään uusia toimenpiteitä.

Kaikkien toimialojen yhteistyönä tehtävä Hyvinvointisuunnitelma 2019–2021 ohjaa kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Osa hyvinvointisuunnitelman toimenpiteistä kohdistetaan eriarvoisuuden vähentämiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, esimerkiksi oppijoiden sosiaalisen kiinnittymisen edistämiseen. Myös Liikkumisohjelmassa huomioidaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen liikkumisen lisäämisen kautta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on laadittu maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018–2021 osana Helsingin kaupungin kotouttamisohjelmaa 2017–2021. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on lisätä helsinkiläisten yhdenvertaisia ja saavutettavia mahdollisuuksia kasvatukseen, koulutukseen ja työhön, parantaa oppimistuloksia, rakentaa osallistavaa toimintakulttuuria sekä lisätä henkilöstön osaamista.



Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen on osa Helsingin kaupunkistrategiaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala osallistuu kaupungin sukupuolivaikutusten arvioinnin tutkimushankkeeseen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisen tuen osalta. Sukupuolivaikutusten arviointi perustuu tilasto- ja tutkimustietoon. Tutkimushanke toteutetaan vuosina 2018–2019. Sukupuolivaikutusten arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään toimialan palvelujen kehittämisessä.

Jokainen kaupungin koulu ja oppilaitos on laatinut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, joka ohjaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Suunnitelmia päivitetään säännöllisesti.

Kaupunki on kohdistanut myönteisen erityiskohtelun määrärahoja (ns. PD-määräraha) kouluille ja oppilaitoksille sosioekonomisten syiden sekä vieraskielisten oppilaiden tai opiskelijoiden määrän perusteella. Koulut ja oppilaitokset ovat käyttäneet myönteisen erityiskohtelun määrärahoja enimmäkseen opettajien, koulunkäyntiavustajien ja muun henkilöstön palkkaamiseen. Vuonna 2017 todettiin myönteisen erityiskohtelun lisänsen etenkin maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja suomenkielisten poikien hakeutumista perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen.

Helsingin kaupunki on saanut vuosille 2019–2020 valtion erityisavustusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Kehittämistyötä tehdään yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja sen tavoitteena on mallintaa toimintatapoja erityisesti niiden oppilaiden tukemiseksi, joiden koulupolku on vaarassa katketa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mia Nygårdin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kasvatus- ja koulutuslautakunta 16.04.2019 § 136

HEL 2019-002042 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Nuoren syrjäytyminen erityisesti koulutuksesta ja työstä on Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 mainittu yhdeksi yhteiskuntamme vakavimmista ongelmista. Helsinkiläisten nuorten syrjäytymisen ehkäisy edellyttää kaikkien toimialojen yhteistyötä. Strategiakaudella on käynnistetty tai ollaan parhaillaan käynnistämässä kaupunkitasoisia toimenpideohjelmiä, joissa huomioidaan nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen sekä oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Toimenpideohjelmien keskeisenä lähtökohtana on tutkimus- ja viranomaistieto. Osana toimenpideohjelmiä myös kerätään ja tuotetaan tietoa toiminnan kehittämiseksi sekä kehitetään toimialojen välisen yhteistyön malleja.

Kaupunki kerää nuorista ja nuorilta tietoa, jota hyödynnetään tietoperusteisessa johtamisessa ja palvelujen kehittämisessä. Tieto kootaan vuosittain nuorten hyvinvointikertomukseen. Helsinkiläisistä 16–29-vuotiaista nuorista koulutuksen ja työn ulkopuolella oli vuoden 2016 lopussa 8 726 eli 6,6 % ikäluokasta. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevilla nuorilla tarkoitetaan vain peruskoulun käyneitä nuoria, jotka eivät ole suorittaneet mitään peruskoulun jälkeistä tutkintoa, ja jotka eivät myöskään ole opiskelijoina tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Nuoria ei myöskään ole tilastoitu työllisiksi, eläkeläisiksi tai varusmiespalvelusta suorittaviksi. Pojista / miehistä koulutuksen ja työn ulkopuolella oli 7,4 % ja tytöistä / naisista 5,9 % ja muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia 21 %.

Vuoden 2017 valtakunnallisen kouluterveyskyselyn mukaan 7 % Helsingin perusopetuksen 8.- ja 9. luokkalaisista ei ollut perusopetuksen jälkeisiä opintosuunnitelmia. Pojat ovat tyttöjä useammin ilman opintosuunnitelmia. Ilman opintosuunnitelmia olevien nuorten osuus on Helsingissä valtakunnallista tasoa (noin 10 %) pienempi. Helsingin kaupunki takaa kaikille peruskoulun päättävälle koulutuspaikan. Peruskoulun päättäneistä ilman koulutuspaikkaa on jäänyt noin 4 % perusopetuksen jälkeisissä koulutushauissa viimeisten kolmen vuoden ajan. Yleisin syy ilman koulutuspaikkaa jäämiselle oli se, ettei nuori ottanut vastaan tarjottua koulutuspaikkaa.

PISA2015-tutkimuksessa havaittu tyttöjen ja poikien osaamiserojen kasvu ja poikien oppimistulosten heikkeneminen on huolestuttava ilmiö. Myös sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin oli kasvanut.



Suomalaisnuorten lukutaito sekä matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen ovat oppimistulosten laskusta huolimatta kansainvälisesti mitattuna korkealla tasolla. Pääkaupunkiseudun oppimistulokset olivat yleisesti ottaen muuta maata parempia.

Poikien tyttöjä heikompaan osaamiseen, koulumenestykseen ja alhaisempaan koulutustasoon johtavia syitä selvitettiin valtioneuvoston käynnistämässä tutkimushankkeessa vuosina 2017–2018. Lisäksi tutkimushankkeessa kartoitettiin sellaisia pedagogisia ratkaisuja ja interventioita, joilla on pystytty tasoittamaan tyttöjen ja poikien välisiä osaamiseroja.

Motivaatiolla on tutkimuksen mukaan keskeisin vaikutus oppimistuloksiin. Oppiminen motivoi yleisesti ottaen tyttöjä enemmän kuin poikia. Tytöt ovat poikia kiinnostuneempia etenkin lukemisesta ja tyttöjen parempi lukutaito selittää osaltaan oppimiseroja. Poikien lukemiseen kannustamiseen on tutkimuksen mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti syksyllä 2018 valtakunnallisen Lukuliikkeen edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa.

Tutkimuksen mukaan oppilaiden yksilöllinen kohtaaminen opetustilanteissa, opettajan emotionaalinen ja ohjauksellinen tuki sekä oppilaan tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioiva pedagogiikka edistävät tutkimushankkeen mukaan oppimista sukupuolesta riippumatta. Tutkimuksessa havaittiin myös, että ne koulut, joissa on hyvä yhteishenki ja yhteisöllinen, tasavertainen, kiusaamisesta vapaa toimintakulttuuri, tuottivat parempia oppimistuloksia myös pojille. Lasten ja nuorten osallisuuteen koulu- ja oppilaitosyhteisössä on Helsingissä kiinnitetty huomiota vahvistamalla yhteistä toimintakulttuuria tukevia käytänteitä sekä ehkäisemällä kiusaamista.

Tutkimuksen mukaan yhteiskunnalliset tekijät voivat selittää tyttöjen ja poikien välisiä osaamiseroja. Vanhempien sosioekonomisella taustalla on yhteys lapsen tai nuoren koulumenestystä koskeviin uskomuksiin ja käyttäytymiseen, jotka puolestaan vaikuttavat koulumenestykseen. Myös sukupuolistereotyyppinen ajattelu voi osaltaan olla yhteydessä eroihin poikien ja tyttöjen koulumenestyksessä. Sukupuolistereotyyppisen ajattelun mukaan poikien ajatellaan olevan tyttöjä parempia matematiikassa ja tyttöjen ajatellaan olevan poikia parempia äidinkielessä. Stereotyyppinen ajattelu voi vaikuttaa vanhempien ja opettajien toimintaan sekä lapsen tai nuoren käsityksiin omista kyvyistään ja siten oppimistuloksiin.

PISA2015-tutkimuksen jälkeen perusopetuksessa on otettu käyttöön uudet opetussuunnitelman perusteet. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa huomioidaan aikaisempaa paremmin oppimaan op-



pimisen taidot, joita pidetään yhteiskunnassa ja työelämässä toimimisen sekä hyvinvoinnin ylläpitämisen ja oman elämän hallinnan edellytyksenä.

Helsingin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma ohjaa opettajia käyttämään monipuolisia oppimisympäristöjä ja työtapoja. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Ammatillisessa koulutuksessa kaikille opiskelijoille rakennetaan yksilöllinen oppimispolku, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä opiskelijoiden oppimismotivaatiota. Stadin ammatti- ja aikuisopiston oppimisen tuen suunnitelmassa kuvataan oppimisen tuen keskeiset lähtökohdat, joilla pyritään varmistamaan tutkinnon tai koulutuksen suorittaminen. Suunnitelma hyväksyttiin kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa 19.3.2019.

Toimenpideohjelmat

Mukana-ohjelma, Eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke 2017–2021, pyrkii saamaan aikaan systeemisen muutoksen, jonka kautta lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Mukana-ohjelmassa ylisukupolvisen syrjäytymisen keskeisiksi juurisyiksi on tunnistettu yksinäisyys ja ulkopuolisuus, turvaton lapsuus, peruskoulun varaan jääminen ja lapsuuden ajan köyhyys.

Mukana-ohjelma sisältää 32 toimenpidettä, jotka jakaantuvat neljään toimenpidekokonaisuuteen. Mukana-ohjelmassa kehitetään kaikille sopivaa varhaiskasvatusta ja perusopetusta, jonka tavoitteena on vahvistaa kaikkien oppilaiden lähikouluperiaatteen toteutumista. Toimenpiteitä kohdistetaan myös koulupoissaoloihin puuttumiseen ja koulukeskeytysten ennaltaehkäisyyn, kiusaamisen ehkäisyyn, lukemisen lisäämiseen, mielekkään toisen asteen koulutuspaikan varmistamiseen sekä toisen asteen oppimisen tuen kehittämiseen. Toimenpiteitä suunnataan sekä suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukemiseen että syrjäytymistä ennaltaehkäisevien peruspalvelujen vahvistamiseen.

Jo tunnistettujen toimenpiteiden lisäksi Mukana-ohjelmassa kartoitetaan jatkuvasti hyviä kotimaisia ja kansainvälisiä toimintamalleja, tutkimustietoa ja uusia kumppanuuksia, joiden pohjalta kehitetään uusia toimenpiteitä.

Mukana-ohjelman toteuttamiseen osallistuvat kaikki kaupungin toimialat. Ohjelman toteuttamisessa kaupungin kumppaneina toimivat syrjäytymistä ehkäisevät verkostot, järjestöt sekä muut kaupungin ulkopuoli-



set toimijat. Mukana-ohjelman projektisuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 11.2.2019.

Kaikkien toimialojen yhteistyönä tehtävä Hyvinvointisuunnitelma 2019–2021 ohjaa kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Osa hyvinvointisuunnitelman toimenpiteistä kohdistetaan eriarvoisuuden vähentämiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, esimerkiksi oppijoiden sosiaalisen kiinnittymisen edistämiseen. Hyvinvointisuunnitelma valmistuu kevään 2019 aikana.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on mukana myös kaupungin Liikkumisohjelmassa, jonka toimenpiteissä huomioidaan lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen ja siten hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen. Liikkumisohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 3.12.2018.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle on laadittu maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018–2021 osana Helsingin kaupungin kotouttamisohjelmaa 2017–2021. Kasvatus- ja koulutuslautakunta on hyväksynyt suunnitelman 29.5.2018. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on lisätä helsinkiläisten yhdenvertaisia ja saavutettavia mahdollisuuksia kasvatukseen, koulutukseen ja työhön, parantaa oppimistuloksia, rakentaa osallistavaa toimintakulttuuria sekä lisätä henkilöstön osaamista. Kehittämissuunnitelma sisältää 28 toimenpidettä, jotka on yhdistetty 18 projektikonaisuudeksi.

Tasa-arvon edistäminen

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen on osa Helsingin kaupunkistrategiaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala osallistuu kaupungin sukupuolivaikutusten arvioinnin tutkimushankkeeseen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisen tuen osalta. Sukupuolivaikutusten arviointi perustuu tilasto- ja tutkimustietoon. Tutkimushanke toteutetaan vuosina 2018–2019. Sukupuolivaikutusten arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään toimialan palvelujen kehittämisessä.

Jokainen toimialan koulu ja oppilaitos on laatinut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, joka ohjaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Suunnitelmia päivitetään säännöllisesti. Myös Helsingin suomenkielisen työväenopiston opinto-oppaassa huomioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat.

Kaupunki on kohdistanut myönteisen erityiskohtelun määrärahoja (ns. PD-määräraha) kouluille ja oppilaitoksille sosioekonomisten syiden sekä vieraskielisten oppilaiden tai opiskelijoiden määrän perusteella. Koulut ja oppilaitokset ovat käyttäneet myönteisen erityiskohtelun määrärahoja enimmäkseen opettajien, koulunkäyntiavustajien ja muun henkilöstön palkkaamiseen. Vuonna 2017 todettiin myönteisen erityiskohte-



09.09.2019

lun lisänneen etenkin maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja suomenkielisten poikien hakeutumista perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen.

Helsingin kaupunki on saanut vuosille 2019–2020 valtion erityisavustusta koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Kehittämistyötä tehdään yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja sen tavoitteena on mallintaa toimintatapoja erityisesti niiden oppilaiden tukemiseksi, joiden koulupolku on vaarassa katketa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena käynnistää uutta selvitystyötä toimenpiteistä poikien syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja heidän oppimistulostensa parantamiseksi. Syrjäytymisen ehkäisy ja oppimisen edistäminen huomioidaan laajasti kaupungin käynnistämässä ja suunnitteilla olevissa toimenpideohjelmissä. Toimenpideohjelmien keskeisenä lähtökohtana on tutkimus- ja viranomais-tieto ja niissä kerätään ja kootaan tietoa toiminnan kehittämiseksi. Tietoa toiminnan kehittämiseksi kootaan kaupungin sukupuolivaikutusten arvioinnin tutkimushankkeessa. Koulutuksellista tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä kehitetään myös hankkeissa ja osana toimialan palvelujen sisäistä kehitystyötä. Lautakunta korostaa, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä tarvitaan kaupungin kaikkien toimialojen jatkuvaa yhteistyötä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mari Mulari, Pedagoginen asiantuntija, puhelin: 040 669 2854
mari.mulari(a)hel.fi



§ 573

V 25.9.2019, Valtuutettu Pentti Arajärven aloite romanien kansallispäivän viettämisestä kouluissa

HEL 2019-002602 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Pentti Arajärven aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Pentti Arajärven aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Pentti Arajärvi ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki aloittaa valmistelut, jotta romanien kansallispäivää vietetään kaikissa kaupungin kouluissa 8. huhtikuuta 2020 kansallispäivästä alkaen.

Kaupunginhallitus pitää kasvatusta- ja koulutuslautakunnan tavoin tärkeänä, että romanien omaperäistä ja rikasta kulttuuria tuodaan päiväkodeissa ja kouluissa esiin. Romanien kansallispäivän vietto on yksi luonteva tapa noudattaa opetussuunnitelman perusteita ja osoittaa arvostusta romanien asemalle etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanien päivä on huomioitu juhlakalenterissa (juhlakalenteri.fi), johon on koottu eri kulttuurien juhlapäiviä ja joka on laajasti koulujen käytössä.



Helsingissä koulut ja päiväkodit määrittelevät itse vuosittain juhlat ja teemat, joihin painottavat toimintansa. Romanikulttuuriin tutustumista ei haluta rajata yhteen juhlapäivään, vaan koulut ja päiväkodit voivat valita teeman käsittelyyn sopivan ajan ja keinot mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä romanioppilaiden ja heidän perheidensä kanssa.

Päiväkoteja ja kouluja kannustetaan tutustumaan romanikulttuuriin monialaisesti perinteisen kulttuurin, nykykulttuurin, historian, yhteiskuntatieteiden ja kielen näkökulmasta. Tietoa ja positiivisia elämyksiä romanikulttuurista tarvitaan myönteisten asenteiden kasvattamiseksi. Ajantasaista materiaalia ja tietoutta romanikulttuurista on saatavilla mm. internetissä ja painotuotteina. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla toimii romanioppilaiden koulunkäynnin tuen verkosto, joka tukee kouluja romanikulttuuriin liittyvissä asioissa, myös kansallispäivän viettoon liittyen.

Kaupunginhallitus on 12.11.2018 § 716 vastannut samansuuntaisesti saamelaisten kansallispäivän viettoa koskevaan aloitteeseen. Kouluja on ohjattu huomioimaan saamelaista kulttuuria sekä myös ruotsinkielistä kulttuuria ja maamme kaksikielisyyttä samojen periaatteiden mukaisesti kuin romanikulttuuria. Saamelaisten kansallispäivä ja ruotsalaisuuden päivä voivat antaa luonnolliset puitteet vähemmistökulttuurien huomioimiselle, mutta niidenkään kohdalla toimintaa ei ole rajattu yhteen juhlapäivään.

Kaupunginhallitus toteaa lopuksi, että Helsingissä opetetaan romanikieltä omana äidinkielenä. Opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, joka on vapaaehtoista, mutta ilmoittautumisen jälkeen osallistumista edellyttävää. Ryhmiä perustetaan opetukseen ilmoittautumisen perusteella. Osana uhanalaisen romanikielen elvytystä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tulee tehostamaan tiedotusta mahdollisuudesta romanikielen opiskeluun. Tiedotuksessa on korostettava, ettei romanikieltä tarvitse osata osallistuakseen opetukseen, vaan riittää että se on perheen tai suvun kieli.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 07.05.2019 § 151

HEL 2019-002602 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla pidetään tärkeänä, että romanien omaperäistä ja rikasta kulttuuria tuodaan päiväkodeissa ja kouluissa esiin. Romanien kansallispäivän, eli kansainvälisen ja kansallisen romanipäivän, vietto 8.4. on yksi luonteva tapa noudattaa opetussuunnitelman perusteita ja osoittaa arvostusta romanien asemalle etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönämme. Romanien päivä on huomioitu juhlakalenterissa (juhlakalenteri.fi), joka on laajasti koulujen käytössä ja johon on koottu eri kulttuurien juhlapäiviä.

Helsingissä koulut ja päiväkodit määrittelevät itse vuosittain juhlat ja teemat, joihin painottavat toimintansa. Romanikulttuurin tutustumista ei haluta rajata yhteen juhlapäivään, vaan koulut ja päiväkodit voivat valita teeman käsittelyyn sopivan ajan ja keinot mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä romanioppilaiden ja heidän perheidensä kanssa. Päiväkohteja ja kouluja kannustetaan tutustumaan romanikulttuuriin monialaisesti perinteisen kulttuurin, nykykulttuurin, historian, yhteiskuntatieteiden ja kielen näkökulmasta. Tietoa ja positiivisia elämyksiä romanikulttuurista tarvitaan myönteisten asenteiden kasvattamiseksi. Ajantasaista materiaalia ja tietoutta romanikulttuurista on saatavilla mm. internetissä ja painotuotteina. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla toimii romanioppilaiden koulunkäynnin tuen verkosto, joka tukee kouluja romanikulttuuriin liittyvissä asioissa, myös kansallispäivän viettoon liittyen (kasko.romanityo@hel.fi).

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti on ohjattu kouluja huomioimaan myös ruotsinkielistä kulttuuria, maamme kaksikielisyyttä ja sen historiaa sekä saamelaista kulttuuria. Ruotsalaisuuden päivä 6.11. ja saamelaisten kansallispäivä 6.2. voivat antaa luonnolliset puitteet tälle, mutta niidenkään huomioimisessa ei kannata rajata toimintaa yhteen juhlapäivään.



Helsingissä opetetaan romanikieltä omana äidinkielenä. Opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, joka on vapaaehtoista, mutta ilmoittautumisen jälkeen osallistumista edellyttävää. Ryhmiä perustetaan opetukseen ilmoittautumisen perusteella. Osana uhanalaisen romanikielen elvytystä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan on syytä tehostaa tiedotusta mahdollisuudesta romanikielen opiskeluun. Tiedotettaessa on romanikielen kohdalla korostettava, ettei kieltä tarvitse osata osallistukseen opetukseen, riittää että se on perheen tai suvun kieli.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Leeni Siikaniemi, opetuskonsultti, puhelin: 310 86212
leeni.siikaniemi(a)edu.hel.fi



09.09.2019

§ 574

V 25.9.2019, Den av ledamoten Eva Biaudet väckta motionen om Helsingfors inträde i Fair Saturday-stadsnätverket för kultur, konst och sociala aktiviteter

HEL 2019-002606 T 00 00 03

Beslut

Stadsstyrelsen föreslog stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar den av ledamoten Eva Biaudet väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Biaudet'n aloite Fair Saturday -verkostoon liittymisestä

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Eva Biaudet och 19 andra ledamöter föreslår att Helsingfors ska söka medlemskap i ett internationellt nätverk av städer som firar Fair Saturday-dagen den sista lördagen i november. Det konstateras i motionen som bakgrund till förslaget att man internationellt har firat Black Friday som konsumtionens högtidsdag. Ett mera kritiskt sätt att förhålla sig till konsumtion har lett till att man har instiftat evenemanget Fair Saturday där konst och kultur betonas.

Fair Saturday-dagen firades år 2017 redan i 114 städer. Helsingfors skulle kunna vara först med att delta i Finland. Deltagande kräver att staden marknadsför dagen genom sina officiella informationskanaler. Samtidigt skulle Helsingfors bli officiell medlem i det internationella nätverket av Fair Saturday-städer.



Det framgår av kultur- och fritidsnämndens utlåtande med anledning av motionen att den spanskregriserade stiftelsen Fair Saturday Foundation står bakom Fair Saturday-evenemanget. Det är möjligt att samarbeta med stiftelsen på tre sätt: 1. staden ordnar evenemanget själv med utnyttjande av licensiering, 2. evenemanget byggs upp av staden och stiftelsen i samarbete eller 3. staden köper arrangemanget nyckelfärdigt av stiftelsen. Riktgivande prisinformation finns tills vidare om samarbetsmodellen enligt punkt 2. För det föreslår stiftelsen ett pris på 18 000–20 000 euro under det första året. Dessutom tillkommer kostnader för resor och logi.

Kulturservicehelheten har inte resurser att ordna ett sådant evenemang i år. Såsom det konstateras i nämndens utlåtande har staden inte heller betraktats som primär aktör i en kampanj av detta slag. Saken håller ändå på att framskrida: Kultur- och bibliotekssektionen beviljade på sitt sammanträde 28.5.2019 föreningen Yhteismaa ry ett bidrag på 35 000 euro för att införa Fair Saturday-dagen i Helsingfors och för att den sista lördagen i november 2019 producera evenemanget för första gången. Det konstateras i motiveringarna till sektionens beslut att Fair Saturday ska vara en festival av paraplykaraktär och att den ska vara öppen för alla slags kulturaktörer och kultur runt om i Helsingfors. Projektet har som partner Fair Saturday Org och Helsingfors stadsdelsföreningar Helka. Helsingfors stad deltar bland annat genom att på evenemangsdagen inbjuda välgörenhets-, miljö- och andra föreningar att kort presentera sig i samband med stadens egna framträdanden.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Biaudet'n aloite Fair Saturday -verkoston liittymisestä

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria



Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 84

HEL 2019-002606 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että vuoden 2019 aikana selvitetään erilaiset osallistumistavat Fair Saturday -tapahtuman viettoon yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa ja tehdään saatujen kokemusten ja selvitysten jälkeen päätös mahdollisesta liittymisestä Fair Saturday -verkostoon kaupunkina.

Fair Saturdaya vietetään vuosittaisen Black Fridayksi nimetyn marraskuun viimeisen perjantain ostospäivän jälkeisenä päivänä. Fair Saturdayn painotus on kulttuurin ja yhteisöllisyyden juhlimisessa: taiteilijat ja kulttuuri-instituutiot tukevat esityksillään valitsemiaan sosiaalisia kohteita. Tapahtuma on lähtenyt liikkeelle Bilbaosta. Marraskuussa 2015 se järjestettiin ensimmäisen kerran useammassa (45) kaupungissa Espanjassa, ja on sen jälkeen levinnyt kymmeniin muihin kaupunkeihin eri mantereilla. Vuonna 2018 järjestettiin 630 tapahtumaa 106 kaupungissa. Virallisia, suurimuotoisemmin toimivia Fair Saturday -kaupunkeja ovat mm. Milano, Pisa, Bristol, Dundee ja Lima sekä koko Skotlanti. Vuonna 2019 verkostoon on liittynyt mm. Chicago.

Valtuutettu Eva Biaudet ehdottaa valtuustoaloitteessaan, että Helsinki liittyisi jäseneksi Fair Saturday -tapahtumaa järjestävien kaupunkien kansainväliseen verkostoon. Tapahtuman takana on Espanjaan rekisteröity Fair Saturday Foundation, jonka kanssa voi tehdä yhteistyötä kolmella tasolla: kaupunki järjestää tapahtuman itse lisensointia hyväksikäyttäen, tapahtuma rakennetaan kaupungin ja säätiön yhteistyönä sopimukseen perustuvalla tavalla, tai kaupunki voi ostaa järjestelyt säätiöltä avaimet käteen -periaatteella. Suuntaa-antavaa hinnoittelutietoa on toistaiseksi yhteistyömallista, jonka hinnaksi säätiö esittää ensimmäisenä vuotena 18 000 – 20 000 euroa ilman matka- ja majoituskuluja. Bilbaosta matkustaa kaksi henkilöä konsultoimaan tapahtuman järjestelyjä 2–3 kertaa/vuosi.

Viralliseksi Fair Saturday -kaupungiksi ryhtyminen tarkoittaisi, että kaupunki sitoutuu edistämään tapahtuman järjestelyjä oman organisaationsa kautta. Vastaavasti kaupunki pääsee osaksi kansainvälistä virallisten Fair Saturday -kaupunkien verkostoa.

Fair Saturday -verkostoon osallistumisesta on neuvoteltu Fair Saturday -säätiön ja kaupungin kulttuuripalvelukokonaisuuden kesken. Palvelukokonaisuuden omiin vuoden 2019 ohjelmiin tapahtumaa ei pystytä re-



09.09.2019

surssisyistä sisällyttämään. Suomalaisessa kontekstissa ei ole myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena että kaupunki olisi ensisijainen toimija tämän tyyppisessä kampanjassa.

Tapahtuman järjestämisestä on keskusteltu myös joidenkin kansalaisyhteiskunnan/järjestöjen edustajien kanssa. Kaksi kansalaisjärjestöä on tehnyt yhdessä kulttuuriavustushakemuksen Fair Saturday -toiminnan järjestämiseksi vuonna 2019. Tavoitteena on selvittää Fair Saturday -konseptin toimivuutta ja vetovoimaa Helsingissä. Päätös avustuksesta tehdään kulttuuri- ja kirjastojaoston kokouksessa 28.5.2019.

Mikäli kulttuuri- ja kirjastojaoston päätös on myönteinen, päästään Helsingissä syksyllä 2019 hankkimaan kokemusta Fair Saturday -tyyppisen tapahtuman järjestämisestä ja vastaanotosta. Kokemus auttaisi myös määrittelemään, mikä olisi kaupungin rooli jatkossa.

23.04.2019 Pöydälle

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tuula Haavisto, kulttuurijohtaja, puhelin: 040 551 7335
tuula.haavisto(a)hel.fi



§ 574

V 25.9.2019, Valtuutettu Eva Biaudet'n aloite Helsingin liittymisestä kulttuuria, taidetta ja sosiaalisia aktiviteetteja edistävään Fair Saturday -kaupunkiverkoston

HEL 2019-002606 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Eva Biaudet'n aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Biaudet'n aloite Fair Saturday -verkoston liittymisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Eva Biaudet ja 19 muuta valtuutettua esittävät, että Helsinki hakee jäsenyyttä kansainvälisessä verkostossa, johon kuuluvat kaupungit viettävät Fair Saturday -päivää marraskuun viimeisenä lauantaina. Aloitteessa todetaan ehdotuksen taustaksi, että Mustaa perjantaita on vietetty kansainvälisesti kulutuksen juhlapäivänä. Kriittisempi suhtautuminen kuluttamiseen on johtanut taidetta ja kulttuuria painottavan Fair Saturday -tapahtuman perustamiseen.

Fair Saturday -tapahtumaa vietettiin vuonna 2017 jo 114 kaupungissa. Helsinki voisi olla Suomessa ensimmäinen osallistuja. Osallistuminen edellyttäisi, että kaupunki markkinoi päivää virallisten tiedotuskanaviensa kautta. Samalla Helsingistä tulisi virallinen jäsen kansainväliseen Fair Saturday -kaupunkiverkoston.



Aloitteen johdosta on saadussa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnosta ilmenee, että Fair Saturday -taphtuman takana on Espanjaan rekisteröity Fair Saturday Foundation. Säätiön kanssa voi tehdä yhteistyötä kolmella tavalla: 1. kaupunki järjestää tapahtuman itse lisensiointia hyväksikäyttäen, 2. tapahtuma rakennetaan kaupungin ja säätiön yhteistyönä tai 3. kaupunki ostaa järjestelyt säätiöltä avaimet käteen -periaatteella. Suuntaa antavaa hinnoittelutietoa on toistaiseksi 2. kohdan yhteistyömallista. Tälle säätiö esittää hinnaksi ensimmäisenä vuotena 18 000 - 20 000 euroa, jonka lisäksi tulee matka- ja majoituskuluja.

Kulttuuripalvelukokonaisuudella ei ole resursseja tapahtuman järjestämiseen kuluvana vuonna. Kuten lautakunnan lausunnossa todetaan, kaupunkia ei ole myöskään nähty ensisijaisena toimijana tämän tyypissä kampanjassa. Asia on kuitenkin etenemässä: Kulttuuri- ja kirjastojaosto myönsi kokouksessaan 28.5.2019 Yhteismaa ry:lle 35 000 euroa Fair Saturday -tapahtuman tuomiseksi Helsinkiin ja ensimmäisen tapahtuman tuottamiseen marraskuun viimeisenä lauantaina 2019. Jaoston päätöksen perusteluissa todetaan, että Fair Saturday tulee olemaan sateenvarjomainen festivaali, joka on avoin kaikenlaisille kulttuuritoimijoille ja kulttuurille eri puolilla Helsinkiä. Hankkeen kumppaneina toimivat Fair Saturday Org ja Helsingin kaupunginosayhdistys Helka. Helsingin kaupunki osallistuu mm. kutsumalla tapahtumapäivänä omiin esityksiinsä lyhyitä hyväntekeväisyys-, ympäristö- ja muiden järjestöjen esittelyjä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Biaudet'n aloite Fair Saturday -verkostoon liittymisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria



Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 84

HEL 2019-002606 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että vuoden 2019 aikana selvitetään erilaiset osallistumistavat Fair Saturday -tapahtuman viettoon yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa ja tehdään saatujen kokemusten ja selvitysten jälkeen päätös mahdollisesta liittymisestä Fair Saturday -verkostoon kaupunkina.

Fair Saturdaya vietetään vuosittaisen Black Fridayksi nimetyn marraskuun viimeisen perjantain ostospäivän jälkeisenä päivänä. Fair Saturdayn painotus on kulttuurin ja yhteisöllisyyden juhlimisessa: taiteilijat ja kulttuuri-instituutiot tukevat esityksillään valitsemiaan sosiaalisia kohteita. Tapahtuma on lähtenyt liikkeelle Bilbaosta. Marraskuussa 2015 se järjestettiin ensimmäisen kerran useammassa (45) kaupungissa Espanjassa, ja on sen jälkeen levinnyt kymmeneen muihin kaupunkeihin eri mantereilla. Vuonna 2018 järjestettiin 630 tapahtumaa 106 kaupungissa. Virallisia, suurimuotoisemmin toimivia Fair Saturday -kaupunkeja ovat mm. Milano, Pisa, Bristol, Dundee ja Lima sekä koko Skotlanti. Vuonna 2019 verkostoon on liittynyt mm. Chicago.

Valtuutettu Eva Biaudet ehdottaa valtuustoaloitteessaan, että Helsinki liittyisi jäseneksi Fair Saturday -tapahtumaa järjestävien kaupunkien kansainväliseen verkostoon. Tapahtuman takana on Espanjaan rekisteröity Fair Saturday Foundation, jonka kanssa voi tehdä yhteistyötä kolmella tasolla: kaupunki järjestää tapahtuman itse lisensointia hyväksikäyttäen, tapahtuma rakennetaan kaupungin ja säätiön yhteistyönä sopimukseen perustuvalla tavalla, tai kaupunki voi ostaa järjestelyt säätiöltä avaimet käteen -periaatteella. Suuntaa-antavaa hinnoittelutietoa on toistaiseksi yhteistyömallista, jonka hinnaksi säätiö esittää ensimmäisenä vuotena 18 000 – 20 000 euroa ilman matka- ja majoituskuluja. Bilbaosta matkustaa kaksi henkilöä konsultoimaan tapahtuman järjestelyjä 2–3 kertaa/vuosi.

Viralliseksi Fair Saturday -kaupungiksi ryhtyminen tarkoittaisi, että kaupunki sitoutuu edistämään tapahtuman järjestelyjä oman organisaationsa kautta. Vastaavasti kaupunki pääsee osaksi kansainvälistä virallisten Fair Saturday -kaupunkien verkostoa.

Fair Saturday -verkostoon osallistumisesta on neuvoteltu Fair Saturday -säätiön ja kaupungin kulttuuripalvelukokonaisuuden kesken. Palvelukokonaisuuden omiin vuoden 2019 ohjelmiin tapahtumaa ei pystytä re-



09.09.2019

surssisyistä sisällyttämään. Suomalaisessa kontekstissa ei ole myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena että kaupunki olisi ensisijainen toimija tämän tyyppisessä kampanjassa.

Tapahtuman järjestämisestä on keskusteltu myös joidenkin kansalaisyhteiskunnan/järjestöjen edustajien kanssa. Kaksi kansalaisjärjestöä on tehnyt yhdessä kulttuuriavustushakemuksen Fair Saturday -toiminnan järjestämiseksi vuonna 2019. Tavoitteena on selvittää Fair Saturday -konseptin toimivuutta ja vetovoimaa Helsingissä. Päätös avustuksesta tehdään kulttuuri- ja kirjastojaoston kokouksessa 28.5.2019.

Mikäli kulttuuri- ja kirjastojaoston päätös on myönteinen, päästään Helsingissä syksyllä 2019 hankkimaan kokemusta Fair Saturday -tyyppisen tapahtuman järjestämisestä ja vastaanotosta. Kokemus auttaisi myös määrittelemään, mikä olisi kaupungin rooli jatkossa.

23.04.2019 Pöydälle

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tuula Haavisto, kulttuurijohtaja, puhelin: 040 551 7335
tuula.haavisto(a)hel.fi



§ 575

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kirjaston perustamisesta Kalasatamaan

HEL 2019-002608 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mari Holopainen ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ryhtyy suunnittelemaan Kalasatamaan perustettavaa kirjastoa. Yhtenä mahdollisena sijaintina tarkastellaan kauppakeskus Rediä.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että uuden kirjaston avaaminen Kalasatamassa ei ole mahdollista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisen budjettiraamin puitteissa ilman palveluverkon uudelleentarkastelua.

Kaupungin kirjastojen palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatko-



hittämiselle koko kaupungissa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä kun olosuhdetyön perusteella on ensin saatu käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Helsingin kaupunginkirjaston palveluverkko muodostuu 37 kirjastosta. Verkkoa täydentää mm. kaksi lasten kirjastoautoa ja kotikirjasto. Verkko on rakentunut 160 vuoden ajan ja siinä peilautuu eri aikakaudet. Omista taloista (Rikhardinkatu, Kallio, Töölö) on hakeuduttu kulttuuritalokokonaisuuteen (Itäkeskus, Malmi, Kannelmäki, Vuosaari), koulujen yhteyteen (Etelä-Haaga, Suutarila, Puistola, Malminkartano, Pukinmäki) ja yhteistyöhön eri kirjastosektoreiden kanssa (Arabianranta, Viikki). Laajasaloon on viime vuoden lopussa avattu ensimmäinen kauppaeskuskirjasto. Myös keskustakirjasto Oodi muutti kaupungin kirjastojen palveluverkkoa merkittävästi.

Kartalta katsoen verkko näyttää tasaiselta, mutta käytännössä kaikkien kirjastojen sijainti ei ole paras mahdollinen. Kalasataman alueelle ei aikanaan ole varattu tilaa kirjastolle, koska arkkitehtonisesti merkittävä Vallilan kirjasto sijaitsee niin lähellä. Kirjaston palveluverkkoa ajatellen Vallilan kirjaston sijainti Kalasataman tiiviiksi rakennetulla alueella olisi optimaalinen. Nyt lähikirjastoon pääsy edellyttää kalasatamalaisilta reipasta kävelylenkkiä tai parin pysäkin bussimatkaa. Palveluverkon kehittämisessä on tärkeää sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukko- liikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella.

Osallistuvan budjetoinnin prosessissa on ehdotettu luku- ja kirjastonurkkausta Redin Vapaakaupungin tiloihin. Kirjastopalvelun tuottaminen uudella itsepalveluun ja yhteisiin tiloihin perustuvalla konseptillä olisi yksi mahdollisuus tuoda kirjasto lähemmäksi Kalasataman asukkaita. Osallistuvan budjetoinnin rahoitus on kuitenkin projektiluontoinen eikä sillä voida rahoittaa pysyvää kirjastotoimintaa.

Itsenäisen uuden tilan, joko kaupungin omistaman tai ulkopuoliselta vuokratun, varaaminen kirjastopalvelulle edellyttäisi sen perustamis- ja ylläpitorahoituksen varaamista budjettiin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi



Liitteet

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 98

HEL 2019-002608 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on aloitteen tekijöiden kanssa samaa mieltä lähikirjastojen merkityksestä. Tärkeää palveluverkon kehittämisessä on sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella. Samalla lautakunta toteaa, että uuden kirjaston avaaminen Kalasatamassa ei ole mahdollista toimialan nykyisen budjettiraamin puitteissa ilman palveluverkon uudelleentarkastelua.

Palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun lautakunnan päätöksen (19.6.2018, §132) mukaan käynnistetty selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Mainittu selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatkokehittämiselle koko kaupungissa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä, kun on saatu ensin kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhdetyön perusteella käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Arjessa läsnä oleva kirjastoverkko toteuttaa Helsingin kaupungin strategiaa 2017–2021 tarjoamalla asukaslähtöisiä matalan kynnyksen palveluja tasavertaisia mahdollisuuksia taaten, syrjäytymistä ja segregatiota ehkäisten.

Tärkeää palveluverkon kehittämisessä on sijoittaa kirjastot siten että ne ovat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa ja asiointireittien varrella.

Helsingin kaupunginkirjaston palveluverkko muodostuu 37 kirjastosta. Verkkoa täydentää hakeutuvat kirjastopalvelut johon kuuluu mm kaksi



lasten kirjastoautoa ja kotikirjasto. Verkko on rakentunut 160 vuoden ajan ja siinä peilautuu eri aikakaudet. Omista taloista (Rikhardinkatu, Kallio, Töölö) on hakeuduttu kulttuuritalokokonaisuuteen (Itäkeskus, Malmi, Kannelmäki, Vuosaari), koulun vanaveteen (Etelä-Haaga, Suutarila, Puistola, Malminkartano, Pukinmäki), eri kirjastosektoreiden kanssa yhteistyöhön (Arabianranta, Viikki). Ensimmäinen kauppakeskikirjasto on viime vuoden lopussa avattu Laajasalon kirjasto. Palveluverkkoa radikaalimmin muutti keskustakirjasto Oodi.

Kartalta katsoen verkko näyttää tasaiselta, käytännössä kaikkien kirjastojen sijainti ei ole paras mahdollinen. Kalasataman alueelle ei aikoinaan ole varattu tilaa kirjastolle, perusteluna on ollut lähituntumassa sijaitseva arkkitehtonisesti merkittävä arkkitehti Juha Leiviskän suunnittelema Vallilan kirjasto (1991). Kirjaston palveluverkkoa ajatellen Vallilan kirjaston sijainti Kalasataman tiiviiksi rakennetulla alueella olisi optimaalinen. Nyt lähikirjastoon pääsy edellyttää kalasatamalaisilta reipasta kävelylenkkiä tai parin pysäkin bussimatkaa.

Osallistuvan budjetoinnin prosessissa on ehdotettu luku- ja kirjastonurkkausta Redin Vapaakaupungin tiloihin. Kirjastopalvelun tuottaminen uudella konseptilla joka perustuisi itsepalveluun ja yhteisiin tiloihin olisi yksi mahdollisuus tuoda kirjasto lähemmäksi Kalasataman asukkaita. Osallistuvan budjetoinnin rahoitus on kuitenkin projektiluontoinen eikä sillä voida rahoittaa pysyvää kirjastotoimintaa.

Itsenäisen uuden tilan (joko kaupungin omistaman tai ulkopuoliselta vuokratun) varaaminen kirjastopalvelulle edellyttäisi että budjettiin varattaisiin sille niin perustamis- kuin ylläpitorahoitus.

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että lausuntoon lisätään seuraava kohta uudeksi toiseksi kappaleeksi:

Palveluverkon uudelleentarkastelu käynnistyy sen jälkeen, kun lautakunnan päätöksen (19.6.2018, §132) mukaan käynnistetty selvitys kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteista on valmistunut. Mainittu selvitys antaa käsityksen kaupungin kirjastoverkon saavutettavuudesta ja luo pohjan kirjastoverkon jatkokehittämiselle koko kaupungissa.

Lautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään lausuntoon:



09.09.2019

Lautakunta katsoo, että kirjastopalveluiden tulee laajentua kasvavan kaupungin mukana.

Sami Muttilaisen vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Päivi Meros: Lisätään lausuntoon:

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sitoutuu selvittämään Kalasataman kirjastopalvelujen järjestämistä, kun on saatu ensin kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhdetyön perusteella käsitys koko kirjastoverkon saavutettavuudesta.

Lautakunta hyväksyi Päivi Meroksen vastaehdotuksen yksimielisesti.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kirjastopalvelujen johtaja
Katri Vääntinen

Lisätiedot

Saara Ihamäki, aluekirjastopalvelujen johtaja, puhelin: 310 85503
saara.ihamaki(a)hel.fi



§ 576

V 25.9.2019, Valtuutettu Ozan Yanarin aloite lasten ja nuorten harrastamisen tukemisesta

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Ozan Yanarin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Ozan Yanar ja 43 muuta valtuutettua esittävät aloitteesaan, että kaupunki selvittää mahdollisuudet tarjota lisätukea kaikkien lasten ja nuorten harrastamiseen ja etenkin perheille, joilla on rajalliset mahdollisuudet tukea lapsen harrastamista taloudellisesti.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon ja toteaa, että Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus. Harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Lasten ja nuorten harrastaminen on jo varsin korkealla tasolla, mutta samaan aikaan lasten ja nuorten vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ollaan syystä huolestuneita. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella 91 prosentilla perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista on jokin



viikoittainen harrastus. Kyselyyn osallistuneista matalin harrastamisen aste on ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joista 81 prosenttia ilmoittaa harrastavansa viikoittain.

Kouluterveyskyselyn mukaan työillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista ja kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista. Harrastukset ovat varsin sukupuolittuneita: pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän. Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kokee harrastukset liian kalliiksi, yläkoululaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kaupungin keskeisin tapa tukea lasten ja nuorten harrastamista on harrastustoimintaa tuottavien järjestöjen ja muiden toimijoiden avustaminen sekä rahallisesti että tarjoamalla tiloja toimintaan. Jatkossa sitä, kuinka hyvin avustukset kohdentuvat juuri lasten ja nuorten kohtuuhintaisen harrastamisen tukemiseen, arvioidaan entistä tarkemmin. Harrastustoiminnan ammattimaistuminen samanaikaisesti kehittää toiminnan laatua ja nostaa kustannuksia.

Kaupungin vuosina 2013–2017 toteuttaman Hyvä vapaa-aika -tutkimus- ja kehittämishankkeen tuloksena tiedetään, ettei harrastamisen esteenä ole ainoastaan hinta, vaan aloittamiseen tarvitaan perheen ja lähiyhteisön harrastamista tukeva kulttuuri. Ilmaisten tai kohtuuhintaisen harrastusten tarjoaminen ei siis yksin riitä, jos halutaan saada kaikki lapset ja nuoret harrastamaan. Tarvitaan myös pitkäjänteisempää harrastusmyönteisen kulttuurin rakentamista sekä perheissä että asuinalueilla.

Kaupunki tuottaa yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa monipuolisia liikuntaharrastuksia lapsille ja nuorille. Alakouluikäisille suunnatut EasySport-tunnit ovat pääosin ilmaisia ja yläkouluikäisille suunnattujen FunAction-tuntien puolen vuoden kausikortti maksaa 25 euroa. Kesätoiminnasta ei peritä maksuja.

Kaikille tunneille voi lähteä mukaan milloin tahansa kauden aikana. Toiminnan keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, lapsi-/nuorilähtöisyys ja toiminnan laadukkuus. Erityistä huomiota kiinnitetään ohjaajien pedagogiseen osaamiseen sekä kiusaamiseen ja häirinnän ehkäisyyn. Myös erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille on tarjolla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia EasySportin ja FunActionin puitteissa.



Liikuntapalveluiden tavoitteena on, että EasySport-toimintaa voitaisiin lisätä alueellisesti kattavammaksi ja kaikki tunnit voitaisiin tuottaa veloituksetta lapsille. Toiveissa on, että myös FunAction-toimintaa voitaisiin tarjota jatkossa veloituksetta yläkouluikäisille nuorille. Tämä edistäisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta, kun kaikilla alaikäisillä olisi mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämään laadukkaaseen toimintaan veloituksetta vuoden ympäri. Tämä mahdollistaisi myös aiempaa tiiviimmän ja hedelmällisemmän yhteistyön maksuttomia liikuntatunteja tarjoavien nuorisopalvelujen kanssa. Tällä hetkellä tämä ei ole talousarvion tulotavoitteiden puitteissa mahdollista, koska EasySportin maksullisten tuntien ja FunAction-korttien vuosituotto-odotus on noin 30 000 euroa.

Kaupunkistrategian kärkihankkeisiin kuuluvassa Mukana-ohjelmassa kokeillaan parhaillaan uusia tapoja harrastamisen tukemiseen. Ohjelman toimenpiteiden joukossa on esimerkiksi tavoite taata kaikille Kontulan alueen kolmasluokkaisille harrastus ja osana Kannelmäen ja Malminkartanon alueiden lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja uudistamisesta pyritään vahvistamaan harrastamisen kulttuuria. Näiden pilottihankkeiden tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muualla kaupungissa.

Kaupunki toteuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Harrastuspassi-hanketta. Harrastuspassista tulee sovellus, jolla ilmaista harrastustarjontaa voidaan kohdentaa ja markkinoida suoraan yläkouluikäisille nuorille. Harrastuspassi saadaan kokeilukäyttöön vuoden 2019 aikana.

Kaupunki tukee lasten taideharrastusta myöntämällä avustuksia taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Kaupunki tukee taiteen perusopetusta noin 55 oppilaitoksessa, joista 15 saa lisäksi tuntiperusteista valtionosuutta. Kaupunki on linjannut taiteen perusopetuksen kehittämistavoitteeksi saavutettavuuden, sukupuolten tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen sekä eri taiteenalojen monipuolisen kohtelun.

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo saavuttaa yhdessä muiden kaupungin kulttuurikeskusten Kannentalon, Malmitalon, Stoa ja Vuotalon kanssa kaikki kaupungin alakouluikäiset 5x2-taidekurssien avulla. Osana koulupäivää järjestettävä 5x2-taideopetus tarjoaa näköalan taideharrastamisen mahdollisuuksiin, mutta vain osa jatkaa harrastuksen puitteissa joko taloudellisista tai muista syistä, vaikka innostuisikin aiheesta. Annantalossa kehitellään ajatusta taidestipendistä, jonka avulla lapsen luokanopettaja tai taideopettaja voisi tarjota innostuneille lapsille



ja heidän perheilleen mahdollisuuden harrastamisen jatkamiseen mak-
sutta.

Taideopetusta harrastaa Annantalon ryhmissä vuosittain 700–800 lasta
ja nuorta. Annantalosta käsin on järjestetty vuosina 2017–2019 halli-
tuksen kärkihankerahoituksen turvin taidekerhoja kouluihin ja leikkipuis-
toihin. Tätä koulupäivien jatkeeksi sijoittuvaa taidekerhotoimintaa on
tarkoitus jatkaa ja kehittää. Syksyllä 2019 alkava koululaisten keskiviik-
koiltapäiviin sijoittuva harrastusaika tarjoaa jatkossa hyvän mahdolli-
suuden matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Harrastamisen ja hyvän vapaa-ajan positiivisia vaikutuksia voidaan tar-
kastella sekä aikuislähtöisestä pedagogisesta näkökulmasta että nuor-
ten omaehtoisen toiminnan ja oman elämän osallisuuden näkökulmas-
ta. Joka tapauksessa hyvään yhteisöön kuulumisen ja itselle mieleinen
toiminta ovat vahvoja hyvinvoinnin lähteitä ja tuottavat mielekkäiksi
koettuja oppimiskokemuksia. Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen
toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että
aloitteessa esimerkkinä mainittua Islannin mallin kaltaista laajaa har-
rastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä il-
man lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentami-
seen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisellä budjettiraamilla ja
resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pienimuotoisempia ja alueelli-
sia kokeiluja. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kuitenkin kannattaa Is-
lannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja katsoo, että kau-
pungin tulee edistää mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyt-
töönottoa.

Kaupunginhallitus toteaa, että Islannin mallin soveltamista selvitetään
nuorten syrjäytymistä ehkäisevän Mukana-ohjelman jatkotyössä. Sen
toimenpiteiden vaikutuksia seurataan ja niistä raportoidaan kaupungin-
hallitukselle. Tavoitteena on lasten ja nuorten yksinäisyyden vähenty-
minen, ylisukupolvisen syrjäytymiskierteen katkaiseminen, kiusaamisen
ehkäiseminen sekä yleisen hyvinvoinnin lisääntyminen Helsingissä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus
esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoit-
tanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi



Liitteet

1 Valtuutettu Ozan Yanarin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 96

HEL 2019-003278 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettava sitä, että harrastamisen nykyistä vahvempaa tukea selvitetään. Lisäksi harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoimien vaikuttavuuden arviointia.

Laajaa Islannin mallin kaltaista harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman merkittäviä lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen. Nykyisellä budjettiraamilla ja niukilla resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pieni- muotoisempia ja alueellisia kokeiluja. Lautakunta kuitenkin kannattaa Islannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja toivoo mallin käytönnotosta lisäselvitystä syksyn budjettineuvotteluihin.

Lasten ja nuorten harrastamisen tärkeys ja harrastamisen tukeminen ovat viime vuosina olleet vahvasti esillä sekä kaupunkistrategiassa että opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteenasettelussa. Kaupunkistrategian mukaan Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus.

Lasten ja nuorten harrastaminen on jo varsin korkealla tasolla ja samaan aikaan lasten ja nuorten vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ollaan syystä huolestuneita. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella 91% perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisilla oppilailla on jokin viikoittainen harrastus. Kyselylyyn osallistuneista matalin harrastamisen aste on ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla, joista 81% ilmoittaa harrastavansa viikoittain. Kouluterveyskyselyn mukaan tytöillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus, eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista sekä kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista. Harrastukset ovat varsin suku-



puolittuneita; pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän. Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koki harrastukset liian kalliiksi, yläluokkalaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kaupungin keskeisin tapa tukea lasten ja nuorten harrastamista on harrastustoimintaa toteuttajien järjestöjen ja muiden toimijoiden avustaminen sekä rahallisesti että tarjoamalla heille tiloja toimintaan. Jatkossa sitä, kuinka hyvin avustukset kohdentuvat juuri lasten ja nuorten kohtuuhintaisen harrastamisen tukemiseen, tulee arvioida entistä tarkemmin. Harrastustoiminnan ammattimaistuminen samanaikaisesti kehittää toiminnan laatua ja nostaa kustannuksia.

Helsingin kaupungin toteuttaman Hyvä Vapaa-aika -tutkimus- ja kehittämishankkeen (2013–2017) tuloksena tiedetään, ettei harrastamisen esteenä ole ainoastaan harrastamisen hinta, vaan harrastamisen aloittamiseen tarvitaan perheen ja lähiyhteisön harrastamista tukeva kulttuuri. Ilmaisten tai kohtuuhintaisten harrastusten tarjoaminen ei siis yksin riitä, jos halutaan saada kaikki lapset ja nuoret harrastamaan, vaan myös pitkäjänteisempään harrastusmyönteisen kulttuurin rakentamista sekä perheissä että asuinalueilla.

Helsingin kaupunki tuottaa yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa monipuolisia liikuntaharrastuksia lapsille ja nuorille. Alakouluikäisille suunnatut EasySport-tunnit ovat pääosin ilmaisia, ja yläkouluikäisille suunnattujen FunAction-tuntien puolen vuoden kausikortti maksaa 25 euroa. Kesätoiminnasta ei peritä maksuja.

Kaikille näille tunneille voi lähteä mukaan milloin tahansa kauden aikana. Toiminnan keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, lapsi-/nuori-lähtöisyys ja toiminnan laadukkuus. Erityistä huomiota kiinnitetään ohjaajien pedagogiseen osaamiseen sekä kiusaamiseen ja häirinnän ehkäisyyn. Myös erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille on tarjolla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia EasySportin ja FunActionin puitteissa.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on, että EasySport-toimintaa voitaisiin lisätä alueellisesti kattavammaksi, ja että kaikki tunnit voitaisiin tuottaa veloittamatta lapsille. Toiveissa on, että myös FunAction-toimintaa voitaisiin tarjota jatkossa veloittamatta yläkouluikäisille nuorille. Tämä edistäisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta, kun kaikilla alaikäisillä olisi mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämään laadukkaaseen toimintaan veloittamatta vuoden ympäri. Tämä mahdollistaisi myös aiempaa tiiviimmän ja hedelmällisemmän yhteistyön maksuttomia liikuntatunteja



tarjoavien nuorisopalveluiden kanssa. Tällä hetkellä tämä ei ole talousarvion tulotavoitteiden puitteissa mahdollista. EasySportin maksullisten tuntien ja FunAction-korttien vuosituotto-odotus on tällä hetkellä noin 30 000 euroa.

Kaupunkistrategian kärkihankkeisiin kuuluvassa Mukana-ohjelmassa kokeillaan parhaillaan uusia tapoja harrastamisen tukemiseen. Ohjelman toimenpiteiden joukossa on esimerkiksi tavoite taata kaikille Kontulan alueen kolmasluokkalaisille harrastus ja osana Kannelmäen ja Malminkartanon alueiden lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja uudistamisesta pyritään vahvistamaan harrastamisen kulttuuria kyseisillä alueilla. Näiden pilottihankkeiden tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muualla kaupungissa.

Helsingin kaupunki toteuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaan Harrastuspassi-hanketta. Harrastuspassista tulee sovellus, jolla ilmaista harrastustarjontaa voidaan kohdentaa ja markkinoida suoraan yläkouluikäisille nuorille. Harrastuspassi saadaan kokeilukäyttöön vuoden 2019 aikana.

Lisäksi Helsinki tukee lasten taideharrastusta myöntämällä avustuksia taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Helsinki tukee taiteen perusopetusta noin 55 oppilaitoksessa, lisäksi näistä 15 saa tuntiperusteista valtionosuutta. Helsinki on linjannut kehittämistavoitteeksi saavutettavuuden, sukupuolten tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen sekä eri taiteenalojen monipuolisemman kohtelun.

Lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo saavuttaa yhdessä muiden kaupungin kulttuurikeskusten (Kanneltalo, Malmitalo, Stoa, Vuotalo) kanssa kaikki Helsingin alakouluikäiset 5x2-taidekurssien avulla. Osana koulupäivää järjestettävä 5x2-taideopetus tarjoaa näköalan taideharrastamisen mahdollisuuksiin, mutta vain osa jatkaa harrastuksen puitteissa joko taloudellisista tai muista syistä, vaikka innostuisikin aiheesta. Annantalossa kehitellään ajatusta taidestipendistä/-voucherista, jonka avulla lapsen luokanopettaja tai taideopettaja voisi tarjota innostuneille lapsille ja heidän perheilleen mahdollisuuden maksuttomaan, matalan kynnyksen harrastamisen jatkamiseen. Taideopetusta harrastaa Annantalossa ryhmissä vuosittain 700–800 lasta ja nuorta. Annantalosta käsin on myös järjestetty vuosina 2017–19 hallituksen kärkihankerahoituksen turvin taidekerhoja kouluihin ja leikkipuistoihin. Tätä koulupäivien jatkeeksi sijoittuvaa taidekerhotoimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää myös jatkossa. Helsingissä syksyllä 2019 alkava koulu- ja keski-ikäisten keski-ikäisille sijoittuva harrastusaika (koulupäivä loppuu



kaikilta klo 14) tarjoaa myös jatkossa hyvän mahdollisuuden matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Harrastamisen ja hyvän vapaa-ajan positiivisia vaikutuksia voidaan tarkastella sekä aikuislähtöisestä pedagogisesta näkökulmasta että nuorten omaehtoisen toiminnan ja oman elämän osallisuuden näkökulmasta. Joka tapauksessa hyvään yhteisöön kuulumisen ja itselle mieleinen toiminta ovat vahvoja hyvinvoinnin lähteitä ja tuottavat mielekkäiksi koettuja oppimiskokemuksia. Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite. Lautakunta katsoo, että Helsingin kaupungin tulee edistää Islannin mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyttöönottoa Helsinkiin. Islannin mallin käyttöönotosta tulee tehdä tarkka selvitys syksyn budjettineuvotteluihin.

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus 1:

Niilo Toivonen: Korvataan lausunnon toinen kappale kuulumaan seuraavasti:

Laajaa Islannin mallin kaltaista harrastustoiminnan rakenteiden ja rahoituksen muutosta ei voida tehdä ilman merkittäviä lisäpanostuksia sekä tukijärjestelmiin että olosuhteiden rakentamiseen. Nykyisellä budjettiraamilla ja niukilla resursseilla on mahdollista toteuttaa vain pienimuotoisempia ja alueellisia kokeiluja. Lautakunta kuitenkin kannattaa Islannin mallin kaltaista tukea harrastustoimintaan ja toivoo mallin käyttöönotosta lisäselvitystä syksyn budjettineuvotteluihin.

Kannattaja: Sami Muttilainen

Vastaehdotus 2:

Niilo Toivonen: Korvataan lausunnon viimeisen kappaleen lopussa olevat seuraavat virkkeet:

Koska nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite, ei vahvasti aikuisjohtoista ja hyvin pedagogisoitua Islannin mallia ole mielekästä lähteä suoraan koptioimaan Helsinkiin. Islannin kaltaisen mallin toteuttaminen ei olisi myöskään mahdollista ilman merkittäviä taloudellisia lisäpanostuksia. Kuitenkin vaikuttamalla koko lasten ja nuorten harrastuskenttään omin toimin ja avustuksin kaupunki pystyy varsin nopeastikin parantamaan lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan.



kuulumaan seuraavasti:

Nuorten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat Helsingin vahvuus ja keskeinen tavoite. Lautakunta katsoo, että Helsingin kaupungin tulee edistää Islannin mallin tarkempaa selvittämistä ja mahdollista käyttöönottoa Helsinkiin. Islannin mallin käyttöönotosta tulee tehdä tarkka selvitys syksyn budjettineuvotteluihin.

Kannattaja: Sami Muttilainen

Vastaehdotus 3:

Sami Muttilainen: Korvataan lausunnon ensimmäinen kappale kuulumaan seuraavasti:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta painottaa, että harrastamisen nykyistä tukea tulee merkittävästi lisätä. Ainoastaan siten lasten- ja nuorten yhdenvertainen mahdollisuus harrastamiseen voidaan toteuttaa. Lisäksi harrastamisen tukemiseksi tarvitaan uusia kokeiluja ja kehittämistoi-
mien vaikuttavuuden arviointia.

Sami Muttilaisen vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Niilo Toivosen vastaehdotuksen 1 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Laura Varjokari

Ei-äännet: 8

Jussi Chydenius, Simon Granroth, Eeva Kärkkäinen, Päivi Meros, Sami Muttilainen, Hannu Oskala, Nasima Razmyar, Niilo Toivonen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Arja Karhuvaara

Lautakunta hyväksyi Niilo Toivosen vastaehdotuksen 1 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4 - 8 (1 poissa)

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Niilo Toivosen vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Laura Varjokari



09.09.2019

Ei-äänet: 8

Jussi Chydenius, Simon Granroth, Eeva Kärkkäinen, Päivi Meros, Sami Muttilainen, Hannu Oskala, Nasima Razmyar, Niilo Toivonen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Arja Karhuvaara

Lautakunta hyväksyi Niilo Toivosen vastaehdotuksen 2 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4 - 8 (1 poissa)

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi



§ 577

**V 25.9.2019, Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite lapsiperheiden lii-
kuntamahdollisuuksista koulujen liikuntasaleissa**

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Paavo Arhinmäen aloitteen lop-
puun käsittelyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Paavo Arhinmäki ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloit-
teessaan, että kaupunki ryhtyy itse tai yhteistyökumppanien avulla tar-
joamaan lapsiperheille viikonloppuisin liikuntamahdollisuuksia koulujen
liikuntasaleissa.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta kulttuuri- ja vapaa-aika-
lautakunnan sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnot.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että lii-
kuntapalveluissa on jo jonkin aikaa kehitelty aloitteessa mainittua Lii-
kuntahulinat-toimintamallia eteenpäin. Perhehulinat-toimintamallin ko-
keilu käynnistyy eri puolilla kaupunkia jo tänä syksynä. Mallin keskei-
nen idea on toteuttaa koulujen liikuntasaleissa tai muissa helposti saa-
vutettavissa liikuntapaikoissa liikkumiseen innostavia ns. sisäleikkipuis-



toja, jotka ovat avoinna talvikaudella ja joissa lapset ja vanhemmat voivat liikkua omatoimisesti yhdessä.

Koulujen liikuntatilat ovat viikonloppuisin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallinnassa ja liikuntavälineet ja varusteet koulun irtaimistoa. Toimintamalli vaatii yhteistä sopimista tilojen varauksesta, varusteiden käytöstä, ohjauksesta ja valvonnasta käytön aikana sekä hankkeen rahoituksesta ja kouluille maksettavista korvauksista siivouksesta ja välineiden kulumisesta ja rikkoutumisesta.

Toiminta pyritään tuottamaan mahdollisimman vähäisin kustannuksin ja eri tahojen yhteistyötä ja asukkaiden aktiivista osallisuutta hyödyntäen, jolloin palvelu voitaisiin tarjota lapsiperheille maksuttomasti. Koulujen liikuntasalien välineistön hyödyntäminen ja asukkaiden omatoimisuus tilojen valvonnassa ovat keskeisiä edellytyksiä kulujen matalana pitämiseen. Periaatteena on, että kynnyksellä lähtee mukaan olisi kaikille perheille mahdollisimman matala. Toimintamallia kehitetään edelleen kokeilun havaintojen pohjalta ja laajennetaan sen jälkeen asteittain kattamaan koko kaupungin alue.

Myös kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan kannattanut aloitetta. Olemassa olevien tilojen ja liikuntavarusteiden käyttö mahdollistaa lasten ja vanhempien yhteiset liikuntaharrastusmahdollisuudet viikonloppuisin lähialueella.

Kaupunkistrategian mukaan kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteellisuutta ja yhteistoimintaa. Tasaverstaisten mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaan. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana arkea varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Matalan kynnyksen vapaa-ajan toiminnan lisääminen yhdistyksiin kuulumattomille ja lapsiperheille on kirjattu yhdeksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan keskeisistä toimenpiteistä kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019.

Tutkimusten mukaan liikkumistottumukset alkavat urautua jo kolmen vuoden iässä. Koulupolun alkaessa lasten motorisissa taidoissa on paljon suuremmat erot kuin aiemmin. Alle kouluikäisistä lapsista vain noin 10–20 prosenttia liikkuu riittävästi, alakouluikäisistä noin 40 prosenttia. Kaikkien alle kahdeksanvuotiaiden pitäisi liikkua vähintään kolme tuntia päivittäin. Tämän määrän pitäisi koostua ennen muuta lasten omaehtoisista, vauhdikkaista leikeistä, pallopeleistä ja ulkoilusta, joista on tutkitusti jopa enemmän hyötyä pienten lasten motoriikan kehittymiselle kuin erilaisten urheilulajien harjoittelusta. Myös vanhempien esimerkillä



on myönteinen vaikutus lasten liikunnallisen elämäntavan kehittymiselle.

Kaupunkistrategian kärkihankkeena olevan liikkumishjelman tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikunnalla on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Lapsiperheiden omaehtoisten liikuntamahdollisuuksien lisääminen aloitteen mukaisesti vastaa osaltaan kaupunkistrategian tavoitteisiin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 174

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi aloitteesta seuraavan lausunnon:

Kasvatus ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta, jossa kaupunki tarjoaisi lapsiperheille matalan kynnyksen maksuttomia tai edullisia liikuntapalveluita lähikoulujen liikuntasaleissa. Aloitteen mukaiset palvelut, tilat ja olemassa olevien liikuntavarusteiden käyttö mahdollistaisi lasten ja vanhempien yhteiset liikuntaharrastusmahdollisuudet viikonloppuisin lähialueella.



Kaupunkistrategian kärkihankkeen, liikkumishjelman, tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikkumisella on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka liikkuvat vähän.

Kaupunkistrategian mukaan kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteellisuutta ja yhteistoimintaa. Tasavertaisten mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaan. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Aloitteen mukainen toimintamalli tulee suunnitella yhteistyössä eri toimialojen, alueen asukkaiden ja mahdollisten yhteistyökumppanien kanssa niin, että toiminnan kustannukset ja kynnys osallistumiseen pysyvät matalana. Kokeilu alkaisi muutamassa liikuntasalissa ja laajeni saatavien kokemusten pohjalta usealle alueelle.

Koulujen liikuntatilat ovat viikonloppuisin kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallinnassa ja liikuntavälineet ja varusteet koulun toiminnan irtaimistoa. Toimintamalli vaatii yhteistä sopimista tilojen varaamisesta, varusteiden käytöstä, ohjauksesta ja valvonnasta käytön aikana, hankkeen rahoituksesta sekä kouluille maksettavista korvauksista siivouksesta ja välineiden lisääntyneestä käytöstä johtuvasta kulumisesta ja rikkoutumisesta.

Aloite tukee liikunnallisen elämäntavan omaksumista ja edistää yhdessä tekemisen kulttuuria alueella.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppe, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kemppi(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 87

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa aloitteessa esitetyn toimintamallin käynnistämistä Helsingissä. Toimintamalli tulee suunnitella yhteistyössä eri toimialojen, yhteistyökumppanien ja alueen asukkaiden kanssa. Näin toimien voidaan edistää sitä, että toiminnan kulut saadaan pidettyä matalina, ja palvelu voidaan tarjota maksuttomasti kaikille lapsiperheille.

Liikkumisen puutteesta on tullut keskeinen terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä heikentävä tekijä kaiken ikäisillä. Vaikka liikunta on suhteellisen suosittu vapaa-ajan harrastus, arkielämästä on samanaikaisesti tullut istuvaa. Luontainen liikkuminen on vähentynyt olennaisesti.

Liian vähäisen liikkumisen seuraukset ovat vakavia. Liikkumisen puute on maailmanlaajuisesti jo neljänneksi yleisin taustatekijä pitkäaikaissairauksien aiheuttamiin kuolemantapauksiin. Muita seurauksia ovat muun muassa fyysisen kunnon ja toimintakyvyn heikkeneminen, tuki- ja liikuntaelinongelmat, ylipaino, tyypin 2 diabetes, sydän- ja verisuonisairaudet sekä mielenterveys- ja uniongelmat. Liikkumattomuuteen kytkeytyvien kansantaloudellisten kustannusten on arvioitu Suomessa olevan vuosittain vähintään 3,2 miljardia euroa.

Tutkimusten mukaan liikkumistottumukset alkavat urautua jo kolmen vuoden iässä. On havaittu, että koulupolun alkaessa lasten motorisissa taidoissa on paljon suuremmat erot kuin aiemmin. Tutkimustulokset ovat pysäyttäviä: alle kouluikäisistä lapsista vain noin 10–20 prosenttia liikkuu riittävästi, alakouluikäisistä noin 40 %. Kaikkien alle 8-vuotiaiden pitäisi liikkua vähintään kolme tuntia päivittäin. Tämän määrän pitäisi koostua ennen muuta lasten omaehtoisista, vauhdikkaista leikeistä, pallopeleistä ja ulkoilusta, joista on tutkitusti jopa enemmän hyötyä pienten lasten motoriikan kehittymiselle kuin erilaisten urheilulajien harjoittelusta. Vanhempien esimerkillä on myös myönteinen vaikutus lasten liikunnallisen elämäntavan kehittymiselle. [Tutkimusviitteet liikkumisohjelman projektisuunnitelmasta, ks. mm. Helajärvi Harri, Lindholm Harri, Vasankari Tommi ja Heinonen Olli J. (2015); Husu, Pauliina (ym.) (2018).; Itkonen Hannu, Lehtonen Kati ja Aarresola Outi. (2018); Kokko Sami & Mehtälä Anette (toim.) (2016).; Vasankari Tommi & Kolu Päivi (toim) (2018); World Health Organization (2017)]

Kaupunkistrategian mukaan ”kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. Tasavertaisen mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaan. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.” Lisäksi kulttuurin ja va-



09.09.2019

paa-ajan toimialan yhdeksi keskeisistä toimenpiteistä kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019 on kirjattu "Lisätään matalan kynnyksen vapaa-ajan toimintaa yhdistyksiin kuulumattomille ja lapsiperheille".

Kaupunkistrategian kärkihankkeen, liikkumisohjelman, tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikumisella on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka liikkuvat vähän.

Liikuntapalveluissa on jo jonkin aikaa kehitelty Liikuntahulinat-toimintamallia eteenpäin. Tavoitteena on, että jo ensi syksystä alkaen Perhehulinat-toimintamallin kokeilu käynnistyy eri puolilla kaupunkia. Mallin keskeinen idea on toteuttaa koulujen liikuntasaleissa tai muissa helposti saavutettavissa liikuntapaikoissa liikkumiseen innostavia ns. sisäleikkipuistoja, jotka ovat avoinna talvikaudella, ja joissa lapset ja vanhemmat voivat liikkua omatoimisesti yhdessä. Toimintamallia kehitetään edelleen kokeilun havaintojen pohjalta, ja laajennetaan sen jälkeen asteittain kattamaan koko kaupungin alueen.

Toiminta pyritään tuottamaan vähäisin kustannuksin, eri tahojen yhteistyötä ja asuinalueiden asukkaiden aktiivista osallisuutta hyödyntäen, jolloin palvelu voitaisiin tarjota lapsiperheille maksuttomasti. Koulujen liikuntasalien välineistön hyödyntäminen sekä asukkaiden omatoimisuus tilojen ja toiminnan valvomisen osalta ovat keskeisiä edellytyksiä kulujen matalina pitämiseen. Kantavana periaatteena on toteuttaa toiminta niin, että kynnyksellä lähtee mukaan olisi kaikille perheille mahdollisimman matala. Toimintaa on suunniteltu liikuntapalveluiden johdolla, eri toimialojen välisellä tiiviillä yhteistyöllä.

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi



§ 578

V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite esteettömyyden lisäämiseksi kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla

HEL 2019-000649 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Alviina Alametsän aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Alviina Alametsä ja 15 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin kokoustiloihin asennetaan induktiosilmukat.

Tilan hyvä akustiikka helpottaa kuulemista ja äänentoistolla voidaan vahvistaa ääntä, mutta kuulovammaisille henkilöille se ei aina riitä. Tällöin tarvitaan kuulolaitetta käyttävän henkilön apuvälineeksi tarkoitettu oikein toteutettu ja asennettu äänensiirtojärjestelmä eli induktiosilmukkajärjestelmä. Tällä hetkellä kiinteä induktiosilmukka puuttuu monesta kaupungin kokoustilasta. Esimerkiksi kaupunginhallituksen kokoushuoneessa ei ole kiinteää induktiosilmukkaa. Käytävissä olevat tekniset menetelmät kuuloesteettömyyden aikaansaamiseksi ovat kiinteä induktiosilmukkajärjestelmä, langaton induktiosilmukkajärjestelmä, siirrettävä induktiosilmukkajärjestelmä ja kiinteä palvelupistesilmukka.



Helsingin kaupungin kaikille avoimia julkisia kokoustiloja voivat olla palvelu- ja kulttuurirakennusten salit, auditoriot sekä kokous- ja ryhmätilat. Helsingin kaupungin rakennushankkeissa noudatetaan RT 11280 -kortin ohjeistuksia kuulovammaisille tarkoitettujen äänentoistojärjestelmien, erityisesti induktiosilmukkojen valintaan ja suunnitteluun.

Kaupungilla on olemassa induktiosilmukkaohjeistus (Helsingin kaupungin induktiosilmukkaohje, Helsingin kaupungin kiinteistövirasto, Tilakeskus 31.01.2013), joka määrittelee induktiosilmukajärjestelmän laadutason uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa. Ohjeen mukaan suositeltavaa on, että induktiosilmukka asennetaan kaikkiin julkisia palveluja tarjoaviin kiinteistöihin. Ensisijaisia sijoituskohteita ovat auditoriot, juhlasalit sekä teattereiden, liikuntahallien ja uimahallien katsomot. Rakennusten peruskorjauksen tai uudisrakennuksen yhteydessä toteutettu induktiosilmukajärjestelmän toimivuus varmistetaan erillisellä menettelyllä. Tilan yhteyteen laaditaan nähtävälle kuuluvuuskartta. Lisäksi kuuluvuuskartta liitetään julkiseen verkkopalveluun (<https://kuulokuvat.fi/>).

Kiinteä induktiosilmukka voidaan asentaa olemassa olevaan kokoustilaan jälkikäteen ilman, että kokoustilaan tehdään perusparannus. Tällöin edellytyksenä on, että tilan käyttäjä esittää tarvekuvauksen kaupunkiympäristön toimialalle ja sitoutuu maksamaan asennuksen johdosta syntyvää korkeampaa vuokraa. Asennettava induktiosilmukka voidaan tällöin toteuttaa myös IR-tekniikalla, joka ei edellytä tilan rakenteiden rikkomista. Asennuksen hinta on tilasta riippuen noin 10 000–20 000 euroa.

Kaupunkiympäristön toimiala ei pidä realistisena tavoitetta, jonka mukaan kaikkiin kaupungin kokoustiloihin asennetaan kiinteä induktiosilmukka. Hyvänä tavoitteena voidaan pitää, että jokaisessa toimipisteessä on vähintään yksi kiinteällä induktiosilmukalla varustettu kokoustila (yli 10 hengen kokoustila).

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta kaupunkiympäristön toimialan, vammaisneuvoston, yhdenvertaisuustoimikunnan sekä esteettömyystyöryhmän lausunnot. Vammaisneuvosto kannattaa, että esteettömyyttä lisätään kaupungin kokoustiloissa induktiosilmukan avulla. Vammaisneuvoston mukaan käytännössä kaikkiin kokoontumis- ja palvelutiloihin kannattaa harkita induktiosilmukajärjestelmän asentamista. Yhdenvertaisuustoimikunnan mukaan useissa kaupungin toimipisteissä ei ole tarpeeksi esteettömiä kokoustiloja. Esteettömyyden turvaaminen kaupungin tiloissa ja palveluissa on olennaista yhdenvertaisuuden kannalta. Vammaisneuvoston, yhdenvertaisuustoimikunnan sekä esteettömyystyöryhmän lausunnot ovat liitteenä 2, 3 ja 4.



09.09.2019

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aloite induktiosilmukat
- 2 Vammaisneuvoston lausunto
- 3 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto
- 4 Esteettömyystyöryhmän lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



§ 579

V 25.9.2019, Valtuutettu Osmo Soininvaaran aloite Yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin avaamisesta

HEL 2019-001428 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Osmo Soininvaaran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Osmo Soininvaaran aloite Yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin avaamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Osmo Soininvaara ja 43 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki ryhtyisi toimiin Yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin avaamiseksi.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että kaupunkiympäristötoimialan liikenne- ja katusuunnittelu ja Helsingin kaupungin liikenne -liikelaitos (HKL) suunnittelevat yhdessä liittymäjärjestelyn toteutusta ja sen osana metroaseman sisäänkäynnin toteuttamista. Liittymäjärjestelyt on tarkoituksen mukaista toteuttaa ennen Laajasalon raitiotieyhteyden valmistumista.

HKL:n johtokunta toteaa lausunnossaan, että Helsingin yliopiston pohjoisen sisäänkäynnin suunnittelu sekä tarkempi kustannusarvioon laadinta tehdään vuonna 2020 kun suunnitelma liikennejärjestelyistä val-



mistuu. HKL esittää sisäänkäynnin toteuttamista vuosien 2021–2030 talousarvioesityksen yhteydessä siten, että Kaisaniemenkadun ja Liisankadun liittymäjärjestelyt voidaan toteuttaa ennen Kruunusillat-raitiotien käyttöönottoa, mikäli pohjoinen sisäänkäynti jatkosuunnittelun ja tarkentuneen kustannusarvion myötä edelleen osoittautuu kaupunkikehityksen ja yhteiskuntataloudellisten vaikutusten näkökulmasta tarkoituksenmukaiseksi

Parhaillaan on käynnissä osana raitioliikenteen kehittämisohjelmaa suunnittelutyö Hakaniemen ja Kaivokadun välisen rataosan sujuvoittamiseksi. Yhtenä raitioliikenteen nopeuttamistoimenpiteenä on tunnistettu Kaisaniemenkadun, Unioninkadun ja Liisankadun risteysalueen liikenne- ja pysäkkijärjestelyjen muuttaminen ja liittymän toimivuuden parantaminen. Helsingin Yliopiston metroaseman uusi pohjoinen sisäänkäynti tulee suunnitella samassa yhteydessä liittymän muiden uudelleenjärjestelyjen kanssa.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että Helsingin Yliopiston uuden pohjoisen sisäänkäynnin suunnittelu tulisi käynnistää viipymättä siten, että uusi sisäänkäynti voidaan suunnitella ja se on mahdollista rakentaa osana Liisankadun, Unioninkadun ja Kaisaniemenkadun liittymän katu ympäristön ratkaisua. Liittymän muutostyöt on tarkoituksenmukaista toteuttaa ennen Laajasalon raitiotieyhteyden valmistumista ja mahdollisesti Kruunusillat -allianssiin liittyvänä hankkeena.

Aiemmat selvitykset ja käsittelyt

Vuonna 1995 valmistuneeseen Helsingin yliopiston metroasemaan toteutettiin sen eteläinen, Kaisaniemen kauppakeskukseen johtava sisäänkäyntiyhteys. Pohjoisen sisäänkäynnin osalta on metroasemalle louhittu varaus toisen liukuporras- ja hissiyhteyden toteuttamiseksi aseman pohjoispäähän. Katualueella on säilytetty tilavaraus yhteyden toteuttamiseksi.

Metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin rakentamista on selvitetty vuonna 2015 kunnan asukkaan aloitteen Kaisaniemen pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäynnin rakentamisesta (Kvsto 8.4.2015 § 96) ja valtuutettu Otso Kivekkään toivomusponnen Helsingin yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin käyttäjämäärän käsittelyn yhteydessä (Khs 28.9.2015 § 925).

Vuoden 2015 käsittelyn yhteydessä viitattiin Kruunusillat-raitiotieyhteyden sekä Kalasataman raitiotieyhteyden linjausvaihtoehtoon, jossa raitiotieyhteys olisi tullut Kruununhaan ja Liisankadun kautta Kaisaniemenkadulle. Tällöin Liisankadun ja Kaisaniemenkadun risteykseen olisi muodostunut merkittävä vaihtoyhteys raitiotien ja metroaseman välillä.



Kruunusiltojen linjaus kuitenkin valittiin vuonna 2016 kulkemaan Hakaniemen kautta, jolloin tämä vaihtoyhteys toteutetaan Hakaniemen metroaseman yhteyteen.

Lopuksi

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Osmo Soininvaaran aloite Yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin avaamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 07.05.2019 § 233

HEL 2019-001428 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteen ehdotus on ollut esillä vuonna 2015 toivomusponnen muodossa. Kuten valtuustoaloitteessakin todetaan, kaupunkisuunnittelulautakunta katsoi tuolloin, että uusi pohjoinen sisäänkäynti Helsingin Yliopiston metroasemalle olisi perusteltu parannustoimenpide Kruununhaan joukkoliikenneyhteyksiin.

Raitiliikenteen kehittämisohjelman osana on parhaillaan käynnissä suunnittelutyö Hakaniemen ja Kaivokadun välisen rataosan sujuvoittamiseksi. Tällä välillä eräänä ongelmakohtana on Liisankadun, Unioninkadun ja Kaisaniemenkadun liittymän toimivuus. Helsingin Yliopiston



metroaseman uusi pohjoinen sisäänkäynti kannattaa suunnitella samassa yhteydessä liittymän muiden uudelleenjärjestelyjen kanssa.

Kaupunkiympäristölautakunnan mielestä Helsingin Yliopiston uuden pohjoisen sisäänkäynnin suunnittelu tulee käynnistää viipymättä siten, että uusi sisäänkäynti voidaan suunnitella ja se on mahdollista rakentaa osana Liisankadun, Unioninkadun ja Kaisaniemenkadun liittymän katu ympäristön ratkaisua. Liittymän muutostyöt on tarkoituksenmukaisesti toteuttaa ennen Laajasalon raitiotieyhteyden valmistumista ja mahdollisesti Kruunusillat -allianssiin liittyvänä hankkeena.

HKL ei ole toistaiseksi varautunut investointiohjelmassaan uuden sisäänkäynnin rakentamiseen. Sen toteuttaminen vaatii siis lisäyksen talousarvion investointimäärärahoihin.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 02.05.2019 § 78

HEL 2019-001428 T 00 00 03

Lausunto

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antoi valtuutettu Soininvaaran aloitteeseen (30.1.2019) koskien Yliopiston metroaseman pohjoisen sisäänkäynnin avaamista seuraavan lausunnon:

Helsingin yliopiston metroasema (ent. Kaisaniemen metroasema) valmistui vuonna 1995, jonka yhteydessä toteutettiin ainoastaan sen eteläinen, Kaisaniemen kauppakeskukseen johtava sisäänkäyntiyhteys. Pohjoisen sisäänkäynnin osalta on metroasemalle louhittu varaus toisen liukuporras- ja hissiyhteyden toteuttamiseksi aseman pohjoispäähän. Katualueella on säilytetty tilavaraus yhteyden toteuttamiseksi.

HKL on yhdessä Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston kanssa tutkinut säännöllisin väliajoin edellytyksiä toisen sisäänkäynnin toteuttamiseksi. Vuonna 2009 tehtiin laajempi selvitys, jossa tutkittiin aseman matkustajamääriä sekä sisäänkäynnin toteuttamiskustannuksia. HKL on lausunut asiasta edellisen kerran 2.9.2015 liittyen Otso Kivekkään toivomusponteen.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Edellisen lausunnon yhteydessä viitattiin Kruunusillat –raitiotieyhteyden sekä Kalasataman raitiotieyhteyden linjausvaihtoehtoon, jossa raitiotieyhteys olisi tullut Kruunuhaan ja Liisankadun kautta Kaisaniemenkadulle. Tällöin Liisankadun ja Kaisaniemenkadun risteykseen olisi muodostunut merkittävä vaihtoyhteys raitiotien ja metroaseman välillä. Kruunusilltojen linjaus kuitenkin valittiin vuonna 2016 kulkemaan Hakaniemen kautta, jolloin tämä vaihtoyhteys toteutetaan Hakaniemen metroaseman yhteyteen.

Sittemmin Helsinki on käynnistänyt raitioliikenteen nopeuttamiseen liittyvän kehittämissuunnitelman, jonka yhteydessä on tarkasteltu mm. Helsingin raitioliikenteen liikennejärjestelyjä. Yhtenä raitioliikenteen nopeuttamistoimenpiteenä on tunnistettu Kaisaniemenkadun ja Liisankadun risteysalueen liikenne- ja pysäkkijärjestelyjen muuttaminen. Tässä yhteydessä on tutkittu myös metroaseman sisäänkäyntien toteuttamista osana pysäkkijärjestelyjä.

HKL yhdessä KYMP-toimialan Liikennesuunnittelupalvelun kanssa suunnittelee liittymäjärjestelyn toteutusta ja sen osana metroaseman sisäänkäynnin toteuttamista. Liittymäjärjestelyt tulisi toteuttaa ennen Kruunusillat –raitiotien valmistumista vuonna 2026. HKL esittää, että Helsingin yliopiston pohjoisen sisäänkäynnin suunnittelu sekä tarkempi kustannusarvioon laadinta tehdään vuonna 2020 kun suunnitelma liikennejärjestelyistä valmistuu. HKL esittää sisäänkäynnin toteuttamista vuosien 2021-2030 talousarvioesityksen yhteydessä siten, että Kaisaniemenkadun ja Liisankadun liittymäjärjestelyt voidaan toteuttaa ennen Kruunusillat –raitiotien käyttöönottoa, mikäli pohjoinen sisäänkäynti jatkosuunnittelun ja tarkentuneen kustannusarvion myötä edelleen osoitetaan kaupunkikehityksen ja yhteiskuntataloudellisten vaikutusten näkökulmasta tarkoituksenmukaiseksi.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi



§ 580

V 25.9.2019, Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuvien maksuttomasta matkustamisesta HSL:n bussiliikenteessä

HEL 2019-002605 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Kati Juvan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Kati Juva ja 30 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki ryhtyy toimenpiteisiin, jotta HSL myöntäisi rollaattorin kanssa liikkuville ihmisille maksuttoman matkustamisen HSL:n bussiliikenteessä.

Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoon ja toteaa, ettei rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyvät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa



matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toiminta-alueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.

Lopuksi

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Kati Juvan aloite rollaattorin kanssa liikkuville maksuton matka bussien keskiovista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2019 § 337

HEL 2019-002605 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.

HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyivät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

Kaupunkiympäristölautakunnan käsityksen mukaan rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi



§ 581

V 25.9.2019, Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattoreiden ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta joukkoliikenteessä

HEL 2019-002609 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tomi Sevanderin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Eveliina Heinäluoma ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että rollaattoreiden ja lastenvaunujen kanssa matkustaminen HSL:n järjestämässä joukkoliikenteessä tulisi selvittää samassa yhteydessä ja ratkaista yhdenvertaista kohtelua noudattaen.

Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnan ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) lausuntoihin ja toteaa, että rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

HSL:n matkaehtojen mukaan rollaattorilla kulkevat voivat mennä bussiin keskiovesta eikä matkakorttia tai HSL-sovelluksen lippunäyttöä tarvitse näyttää kortinlukijalle tai kuljettajalle. Jos rollaattorilla kulkevan matkustajan ei ole ollut mahdollista hankkia lippua, ei tarkastustilan-



teessa peritä tarkastusmaksua, vaan tarkastaja auttaa lipun hankinnassa.

HSL katsoo, että nykyisen tariffijärjestelmän ja ohjeistuksen puitteissa ei ole perusteita laajentaa maksuttomuutta rollaattoria käyttäviin asiakaisiin. HSL ilmoitti jatkossakin kehittävänsä lipunmyyntiä siten, että lippujen hankinta helpottuu entisestään.

Tausta

HSL valmisteli yhteistyössä kuntien kanssa huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmän. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi (11.5.2015 § 518) lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Helsingin kaupungilla ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Erityisryhmien alennus- ja vapaalippujen myöntämisperusteet olivat muotoutuneet pääosin yli 30 vuotta sitten. Alennus- ja vapaalippujen käyttöön ottamisen perusteena on ollut joukkoliikenteen käytön vaikeus, erityisesti kaluston esteellisyys sekä lippujärjestelmän esteellisyys eli lipun leimaamisen vaikeus. Esteettömyys on kohentunut merkittävästi ja tämä peruste alennuslipuille on häviämässä sitä mukaa kuin joukkoliikenteessä käytettävä kalusto ja maksulaitteet tulevat esteettömiksi.

Oikeus maksuttomiin joukkoliikennematkoihin lastenvaunujen kanssa liikkuville on käytäntö ajalta, jolloin lippuja ostettiin bussin kuljettajalta tai etuoven läheisyydessä olevalta kortinlukijalta, eikä vaunuja voinut turvallisuussyistä jättää yksin keskisillalle lipunoston ajaksi. Lippujärjestelmien uudistusten myötä kuljettajamyynti on vähentynyt huomattavasti ja se on nykyisin noin prosentti kokonaisyntymisestä. Suurin osa matkustaa etukäteen ostetulla lipulla ja kulkuneuvon keskisillalla olevista kortinlukijoista. Lähes 70 % HSL:n matkoista tehdään jo avorahastuksen piirissä olevissa liikennemuodoissa, joissa kortinlukijat löytyvät myös keskiovilta (juna, metro, raitiovaunu ja runkolinjabusset).

HSL ehdotti vuonna 2015, että oikeus matkustaa ilman lippua lastenvaunujen kanssa rajataan vain niihin busseihin, joissa lipun ostamiseen on mahdollisuus vain kuljettajalta tai liikennevälineen etuoven yhteydessä olevalta kortinlukijalta. Tuolloin jäsenkunnista Kauniainen, Kerava ja Sipoo kannattivat HSL:n esitystä mutta Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kirkkonummi halusivat säilyttää edun kaikissa liikennemuodoissa.

Lipun ostaminen etukäteen tai kulkuoven yhteydessä on pääsääntöisesti mahdollista HSL:n joukkoliikenteessä. Silloin kun tämä ei ole



mahdollista, niin rollaattoria käyttävälle ei määrätä tarkastusmaksua. Turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuuteen ei ole.

Esittelijän kannanotto

Esittelijä ei ole ottanut kaupunkiympäristölautakunnan ehdotusta rollaattorin käyttäjien maksuttomasta matkustamisesta lausuntoesitykseen. Rollaattorilla liikkuvien liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat on otettu huomioon HSL:n matkaehdoissa eikä turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuudelle ole.

Lopuksi

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite rollaattorien ja lastenvaunujen yhtäläisestä kohtelusta
- 2 Lausunto 27.8.2019, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 18.06.2019 § 352

HEL 2019-002609 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän.



HSL valmisteli huhtikuussa 2019 käyttöön otetun uudistetun taksa- ja lippujärjestelmänsä vaiheittain yhteistyössä kuntien kanssa. HSL pyysi ennen päätöksentekoaan kuntien lausuntoja ehdottamistaan muutoksista. Helsingin kaupunginhallitus antoi 11.5.2015 lausunnon erityisryhmien lipuista ja oikeudesta matkustaa ilman lippua uudessa vyöhykemallissa. Kaupunginhallituksella ei tuolloin ollut huomautettavaa rollaattoria käyttävien matkustajien kohteluun tai matkojen maksuttomuuteen.

Rollaattorin kanssa liikkuvan matkustajan osalta käytännöt pysyvät ennallaan HSL:n lippujärjestelmän uudistuksessa. Bussissa rollaattorin kanssa liikkuvan keskiovesta kulkevan matkustajan ei tarvitse näyttää matkakortin kausilippua kortinlukijalle tai maksaa matkaa kuljettajalle. Jos rollaattorin kanssa liikkuvalla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa matkaansa, tarkastaja ei peri tarkastusmaksua vaan käyttää matkustajan HSL-kortin lukijassa arvolipun ostamista varten tai myy kertalipun.

Kaupunkiympäristölautakunnan käsityksen mukaan rollaattorilla liikkuvien matkustajien osalta ei ole tarvetta muuttaa nykyisiä tariffikäytäntöjä HSL:n joukkoliikenteessä.

Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Käsittely

18.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Eveliina Heinäluoma: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lautakunta esittää, että HSL:n piirissä arvioitaisiin rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja harkittaisiin mahdollisuutta vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu.

Kannattaja: Laura Rissanen

Anni Sinnemäen ja Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

1 äänestys



09.09.2019

JAA-ehdotus: Lautakunta esittää, että HSL:n piirissä arvioitaisiin rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja harkittaisiin mahdollisuutta vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu.

Ei-ehdotus: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Jaa-äännet: 5

Tuomas Rantanen, Laura Rissanen, Anni Sinnemäki, Sameli Sivonen, Mikko Särelä

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jaana Susanna Ylitalo

Tyhjä: 1

Risto Rautava

Äänestyksessä Heinäluoman ehdotus voitti äänin 7-5 (1 tyhjä).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Helsinki tavoittelee seuraavassa HSL:n talousarviossa rollaattorien rinnastamista maksuttomasti liikkuviin lastenvaunuihin.

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jaana Susanna Ylitalo

Tyhjä: 6

Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Anni Sinnemäki, Sameli Sivonen, Mikko Särelä

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksen äänin 7-0 (6 tyhjää).

11.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi



§ 582

V 25.9.2019, Valtuutettu Alviina Alametsän aloite koulujen seksuaalikasvatuksen kehittämisestä

HEL 2018-010593 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Alviina Alametsän aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Alviina Alametsän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Alviina Alametsä ja 22 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että koulujen seksuaalikasvatusta kehitetään mm. opettajien täydennyskoulutuksella. Aloitteessa ehdotetaan pilottihanketta, johon valittavissa peruskouluissa varmistetaan koulutettu seksuaalikasvattaja esim. palkkaamalla tai kouluttamalla olemassa olevaa henkilöstöä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on aloitteen johdosta antamassaan lausunnossa kertonut mm., että seksuaalikasvatus kytkeytyy kouluissa ympäristöopin, biologian ja terveystiedon opetukseen. Selkeästi nimetynä aiheena asia on opetussuunnitelman viidennen luokan oppisisällössä ”minä ihmisenä”. Sisältöalue on osa koko 1–6-luokkien ympäristöopin opetusta. Näin ollen seksuaalikasvatukseen liittyvät aiheet ja kysymykset voivat luontevasti nousta keskusteluun opetuksen yhteydessä oppilaiden kanssa varsinkin vuosiluokilla 4–6.



Yläluokilla seksuaalikasvatus sisältyy terveystiedon osaan ”terveyttä tukeva kasvu ja kehitys”. Tässä osiossa painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painotuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Helsingin opetussuunnitelmassa ei ole erikseen määritelty seksuaalikasvatusta millekään tietylle yläasteen vuosiluokalle, vaan teema on luontevasti osa eri vuosiluokkien opetusta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta totesi lausunnossaan, että seksuaalikasvatuksen kehittäminen aloitetaan kouluttamalla olemassa olevaa henkilöstöä. Seksuaalikasvatuksessa ei ole varsinaisia pilottikouluja tai -oppilaitoksia, mutta kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varmistetaan yhteistyössä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kanssa, että kaikissa kouluissa ja toimipaikoissa on asian osaajia ja teemoja käsitel-
lään kattavasti.

Kaupunginhallitus palautti kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoon perustuneen vastauksen uudelleen valmisteltavaksi siten, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala selvittää, kuinka Helsingin kouluihin varmistetaan seksuaalikasvatukseen koulutetun henkilöstön toteuttamat opetussisällöt, joissa perehdytään kattavasti eri seksuaalikasvatuksen teemoihin kuten seksuaaliseen hyvinvointiin, erilaisiin seksuaalisuuden muotoihin, emotionaalisiin taitoihin, koskemattomuuden rajoihin sekä seksuaaliseen häirintään puuttumiseen ja sen ehkäisyyn. Seksuaalikasvatuksen tulee olla kaikissa kouluissa suunnitelmallista ja inklusiivista ja huomioida myös sateenkaarinuorten tarve parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen. Kaupunginhallitus edellytti varmistamaan, että jokainen lapsi ja nuori saa laadukasta ja monipuolista seksuaalikasvatusta ja kehotti kouluja laatimaan perheille vinkkilistan seksuaalioppaista, joita vanhemmat voivat hankkia koteihin ja antaa nuorille luettavaksi.

Asiaa on kaupunginhallituksen palautuspäätöksen jälkeen valmisteltu yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Seksuaalinen häirintä varsinkin sosiaalisen median kautta on esimerkiksi kouluterveyskyselyn mukaan yleistä. Asiallinen ja oikea-aikainen seksuaalivalistus on siten tärkeä osa koulujen ja oppilaitosten työtä. Kouluissa ja oppilaitoksissa annettava seksuaalikasvatus täydentää kotien tekemää kasvatustyötä. Seksuaalikasvatus kytkeytyy kouluissa



ihmisen biologian tai terveystiedon opetukseen, mutta asiaa voidaan käsitellä tarpeen mukaan muillakin oppitunneilla.

Kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa on opiskeluhuollon henkilöstöä kuten terveydenhoitajia, kuraattoreja ja psykologeja, jotka ovat perehtyneet seksuaalikasvatukseen. Heille on järjestetty täydennyskoulutusta Loistosetlementin toimesta, ja osa on kouluttautunut tätäkin pidemmälle. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on ostanut saman setlementin kautta koulutusta myös opettajille. Koulujen ja oppilaitosten rehtoreille on järjestetty koulutus seksuaalisesta häirinnästä.

Seksuaalinen häirintä on huomioitu koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Toisella asteella on juuri päivitetty ohjeistus opiskelun edellytysten turvaamiseksi. Seksuaalisen häirinnän tunnistamisen ja siihen puuttumisen lukua on laajennettu. Helsinki on aloittamassa Opetushallituksen rahoittamaa hanketta, jossa annetaan henkilöstölle valmiuksia tunnistaa netissä tapahtuvaa seksuaalista häirintää ja auttaa häirinnän uhreja.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää tärkeänä, että seksuaalikasvatuksen opetussuunnitelman toteuttamista tarkennetaan ja laajennetaan kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa. Tällöin huomioidaan aiempaa paremmin myös seksuaalisuuden erilaiset muodot ja sateenkaari- nuorten tarve turvalliseen seksuaalikasvatukseen. Lisäksi varmistetaan yhteistyössä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kanssa, että kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa on asian osaajia, ja teemoja käsitellään kattavasti. Kaupunkitasoinen opiskelijahuollon yhteistyöfoorumi huolehtii, että asia otetaan puheeksi myös yksityisten koulutuksenjärjestäjien kanssa. Yksittäisiä pilottikouluja tai oppilaitoksia ei tässä vaiheessa valita, koska asiassa on tärkeää edetä kautta linjan.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Alviina Alametsän aloite

Muutoksenhaku



Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 06.05.2019 § 320

HEL 2018-010593 T 00 00 03

Päätös

Asia palautetaan valmisteluun siten, että toimiala selvittää, kuinka Helsingin kouluihin varmistetaan seksuaalikasvatukseen koulutetun henkilöstön toteuttamat opetussisällöt joissa perehdytään kattavasti eri seksuaalikasvatuksen teemoihin, kuten seksuaaliseen hyvinvointiin, erilaisiin seksuaalisuuden muotoihin, emotionaalisiin taitoihin, koskemattomuuden rajoihin, seksuaaliseen häirintään puuttumiseen ja sen ehkäisyyn, ja seksuaalikasvatus on kaikissa kouluissa suunnitelmallista ja inklusiivista sekä huomioi myös sateenkaarinuorten tarpeen parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen. Varmistetaan, että jokainen lapsi ja nuori saa laadukasta ja monipuolista seksuaalikasvatusta. Lisäksi kaupunginhallitus kehottaa kouluja laatimaan perheille vinkkilistan seksuaalioppaista, joita vanhemmat voivat hankkia koteihin ja antaa nuorille luettavaksi.

Käsittely

06.05.2019 Palautettiin

Palautusehdotus:

Kaisa Hernberg:

Asia palautetaan valmisteluun siten, että toimiala selvittää, kuinka Helsingin kouluihin varmistetaan seksuaalikasvatukseen koulutetun henkilöstön toteuttamat opetussisällöt joissa perehdytään kattavasti eri seksuaalikasvatuksen teemoihin, kuten seksuaaliseen hyvinvointiin, erilaisiin seksuaalisuuden muotoihin, emotionaalisiin taitoihin, koskemattomuuden rajoihin, seksuaaliseen häirintään puuttumiseen ja sen ehkäisyyn, ja seksuaalikasvatus on kaikissa kouluissa suunnitelmallista ja inklusiivista sekä huomioi myös sateenkaarinuorten tarpeen parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen. Varmistetaan, että jokainen lapsi ja nuori saa laadukasta ja monipuolista seksuaalikasvatusta. Lisäksi kaupunginhallitus kehottaa kouluja laatimaan perheille vinkkilistan seksuaalioppaista, joita vanhemmat voivat hankkia koteihin ja antaa nuorille luettavaksi.

Kannattaja: Terhi Koulumies



Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Asia palautetaan valmisteluun Kaisa Hernbergin palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 6

Mika Raatikainen, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Kaarin Taipale, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 7

Jasmin Hamid, Kaisa Hernberg, Veronika Honkasalo, Terhi Koulumies, Maria Ohisalo, Anni Sinnemäki, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Pia Pakarinen, Marcus Rantala

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian valmisteluun äänin 6 - 7 (2 tyhjää).

29.04.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 12.02.2019 § 21

HEL 2018-010593 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon aloitteesta koulujen ja oppilaitosten seksuaalikasvatuksen kehittämiseksi:

Seksuaalinen häirintä varsinkin sosiaalisen median kautta on esimerkiksi kouluterveyskyselyn mukaan yleistä. Kouluissa ja oppilaitoksissa annettava seksuaalikasvatus täydentää kotien kasvatustyötä asiassa.

Seksuaalikasvatus kytkeytyy kouluissa ympäristöopin, biologian ja terveystiedon opetukseen. Selkeästi nimettynä aiheena asia on opetussuunnitelman viidennen luokan oppisisällössä ”minä ihmisenä”. Sisältöalue on osa koko 1-6-luokkien ympäristöopin opetusta. Näin ollen seksuaalikasvatukseen liittyvät aiheet ja kysymykset voivat luontevasti

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



nousta keskusteluun opetuksen yhteydessä oppilaiden kanssa varsinkin vuosiluokilla 4-6.

Yläluokilla seksuaalikasvatus sisältyy terveystiedon osaan ”terveyttä tukeva kasvu ja kehitys”. Tässä osiossa painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Helsingin opetussuunnitelmassa ei ole erikseen määritelty seksuaalikasvatusta millekään tietylle yläasteen vuosiluokalle. Teema on luontevasti osa eri vuosiluokkien opetusta. Yksittäinen koulu on halutessaan voinut määrittellä tämän osion jollekin tietylle vuosiluokalle kuuluvaksi.

Kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa on opiskeluhuollon henkilöstöä, kuten terveydenhoitajia, kuraattoreja ja psykologeja, jotka ovat perehtyneet seksuaalikasvatukseen. Heille on järjestetty täydennyskoulutusta, ja osa on kouluttautunut tätäkin pidemmälle. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on järjestänyt koulutusta myös opettajille. Koulujen sijaismäärärahat on siirretty koulujen budjettiin, mikä on helpottanut koulutuksiin hakeutumisen prosessia. Koulujen ja oppilaitosten rehtoreille on järjestetty koulutus seksuaalisesta häirinnästä.

Seksuaalinen häirintä on huomioitu koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Toisella asteella on juuri päivitetty ohjeistus opiskelun edellytysten turvaamiseksi. Seksuaalisen häirinnän tunnistamisen ja siihen puuttumisen lukua on laajennettu tässä ohjeituksessa.

Seksuaalikasvatuksessa ei ole varsinaisia pilottikouluja tai -oppilaitoksia, mutta toimialalla varmistetaan yhteistyössä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kanssa, että kaikissa kouluissa ja toimipaikoissa on asian osaajia ja teemoja käsitellään kattavasti.

Yhteistyö kaupungin toimialojen kesken sekä kolmannen sektorin kanssa on tärkeää. Yhteistyön avulla varmistetaan, että jokainen lapsi ja nuori saavat tarvitsemaansa seksuaalikasvatusta. Kaupunkitasoinen opiskelijahuollon yhteistyöfoorumi huolehtii, että asia otetaan puheeksi myös yksityisten koulutuksenjärjestäjien kanssa.

Hyvin järjestetty koulun seksuaalikasvatus vähentää seksuaalisuuteen liittyviä pelkoja, epävarmuutta ja paineita lapsilla ja nuorilla. Tämä parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee väkivaltaista seksuaalista käyttäytymistä.



Seksuaalikasvatuksen kehittäminen on tärkeää, ja aloitamme koulutamalla olemassa olevaa henkilöstöä tähän aihealueeseen. Koulutusta järjestetään tarpeen mukaan myös yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Keskeisiä aiheita koulutuksen alkuvaiheessa ovat seksuaalinen häirintä, ja varsinkin sosiaalisen median kautta tapahtuva häirintä.

Seksuaalikasvatusta kehitettäessä tulee huomioida erityisesti sateenkaarinuorien tarve parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen.

Seksuaaliseen häirintään reagoimisen lisäksi resursseja tulee kohdentaa häirinnän ennaltaehkäisyyn, missä esimerkiksi erikoistunut seksuaalikasvatus on hyvä väline.

Käsittely

12.02.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Seksuaalikasvatusta kehitettäessä tulee huomioida erityisesti sateenkaarinuorien tarve parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Suunnitellaan pilottihanke, johon valituissa kouluissa seksuaalikasvatukseen erikoistuneet kouluttajat tukevat opettajia, ja järjestävät osan opetuksesta koulujen seksuaalikasvatuksen laadun ja kattavuuden lisäämiseksi.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Seksuaaliseen häirintään reagoimisen lisäksi resursseja tulee kohdentaa häirinnän ennaltaehkäisyyn, missä esimerkiksi erikoistunut seksuaalikasvatus on hyvä väline.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä tämän Fatim Diarran tekemän ja Vesa Korkkulan kannattaman vastaehdotuksen.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Suunnitellaan pilottihanke, johon valituissa kouluissa seksuaalikasvatukseen erikoistuneet kouluttajat tukevat opettajia, ja järjes-



tävät osan opetuksesta koulujen seksuaalikasvatuksen laadun ja kattavuuden lisäämiseksi.

Jaa-äännet: 6

Martina Harms-Aalto, Pia Kopra, Tiina Larsson, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Laura Vanamo

Ei-äännet: 3

Markku Hannula, Vesa Korkkula, Ozan Yanar

Tyhjä: 2

Fatim Diarra, Ville Jalovaara

Poissa: 2

Abdirahim Husu Hussein, Petra Malin

Tässä äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Fatim Diarran vastaehdotuksen äänin 6 - 3 (2 tyhjää, 2 poissa).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Seksuaalikasvatusta kehittäessä tukee huomioida erityisesti sateenkaarinuorien tarve parempaan ja turvalliseen seksuaalikasvatukseen.

Jaa-äännet: 2

Pia Kopra, Dani Niskanen

Ei-äännet: 9

Fatim Diarra, Markku Hannula, Martina Harms-Aalto, Ville Jalovaara, Vesa Korkkula, Tiina Larsson, Pia Pakarinen, Laura Vanamo, Ozan Yanar

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Abdirahim Husu Hussein, Petra Malin

Tässä äänestyksessä Fatim Diarran vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 9–2 (2 poissa).

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi
Crister Nyberg, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 86659



09.09.2019

crister.nyberg(a)hel.fi
Niclas Rönnholm, Ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 583

V 25.9.2019, Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite vanhusten hoivasta

HEL 2019-002037 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo (1): Lisätään uudeksi kohdaksi:

"Kaupunginhallitus edellyttää, että ympärivuorokautisen hoidon paikkojen määrä vastaa todellista tarvetta, ja ettei ympärivuorokautiseen hoivaan pääsyn kriteerit ole liian tiukat."

Kannattaja: Elisa Gebhard

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo (2): Lisätään uudeksi kohdaksi:

"Kaupunginhallitus toteaa, että pitkällä tähtäimellä laadukkaiden hoitopaikkojen riittävyys ja pysyvyys voidaan parhaiten varmistaa huolehtimalla riittävästä määrästä kaupungin omia ympärivuorokautisen hoidon paikkoja."

Kannattaja: Elisa Gebhard

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo (3): Lisätään uudeksi kohdaksi:

"Kaupunginhallitus edellyttää, että päivätoimintaa on saatavilla riittävästi ikääntyneiden ihmisten tarpeeseen nähden."

Kannattaja: Elisa Gebhard

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo (4): Lisätään uudeksi kohdaksi:

"Kaupunginhallitus edellyttää, että tulevissa kilpailutuksissa otetaan huomioon ryhmäaloitteessa mainitut kriteerit laadun korostamisesta ja mahdollisuuksista puuttua laiminlyönteihin."



09.09.2019

Kannattaja: Mai Kivelä

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Veronika Honkasalon ensimmäisen ja kolmannen vastaehdotuksen.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon toisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 10

Fatim Diarra, Kaisa Hernberg, Arja Karhuvaara, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Marcus Rantala, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Elisa Gebhard, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Mika Raatikainen, Tomi Sevander

Kaupunginhallitus hylkäsi tässä äänestyksessä Veronika Honkasalon toisen vastaehdotuksen äänin 10 - 5.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon neljännen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 12

Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Kaisa Hernberg, Arja Karhuvaara, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Marcus Rantala, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Mika Raatikainen

Kaupunginhallitus hylkäsi tässä äänestyksessä Veronika Honkasalon neljännen vastaehdotuksen äänin 12 - 3.

Kahden suoritettuna äänestyksen jälkeen kaupunginhallitus päätti hyväksyä Veronika Honkasalon ensimmäisen ja kolmannen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184



marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite
- 2 Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että Helsinki

- laatii kotihoitoon henkilöstömitoituksen, joka turvaa hyvän hoidon
- helpottaa ympärivuorokautiseen hoitoon pääsyä tilanteissa, joissa kotihoitoon tuella ei enää voida turvata hyvää elämänlaatua
- tarkistaa ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitusta siten, että se on vähintään 0,7 niin omissa kuin ostopalveluyksiköissäkin ja tätä korkeampi silloin, kun asukkaiden hoitoisuus sitä edellyttää
- lisää omaa ympärivuorokautisen hoidon palvelutuotantoa
- varmistaa riittävän muiden palvelujen kuten päivätoiminnan saamisen
- tarkistaa ympärivuorokautisen hoidon kilpailuskriteerit siten, että laatu korostuu niissä nykyistä vahvemmin
- vahvistaa ympärivuorokautisen hoidon palveluntuottajien valvontaa, jotta ongelmat havaitaan ja niihin pystytään puuttumaan myös niissä tilanteissa, joissa hoidettavien omaiset eivät ole aktiivisia sekä
- huolehtii ostopalvelusopimuksissa, että laiminlyönteihin puuttumiseen on riittävät keinot kuten tuntuvat sopimussakot.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että Helsingissä asui vuoden 2019 alussa noin 47 000 yli 75-vuotiasta henkilöä, seitsemän prosenttia väestöstä. Helsingissä väestön suhteellinen ikääntyminen on ollut selvästi hitaampaa verrattuna muihin pääkau-



punkiseudun kuntiin. Ennusteiden mukaan yli 75-vuotiaiden väestöosuuden kasvu alkaa Helsingissä vuoden 2020 jälkeen.

Helsingissä on monipuoliset palvelut hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi. Sosiaali- ja terveystoimialan palvelustrategisena tavoitteena on ikääntyneiden henkilöiden kotona asumisen tukeminen, kotiin annettavien palvelujen määrän ja sisälön kehittäminen ja laitoshoidon vähentäminen sekä henkilöstön riittävän määrän ja osaamisen turvaaminen. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista (980/2012, ns. vanhuspalvelulaki) edellyttää, että iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.

Kotihoito

Yli 75-vuotiaista helsinkiläisistä 92,6 prosenttia asuu kotona. Säännöllisen kotihoidon asiakkaita on noin 6 800. Palvelutapahtumia on noin 250 000 kuukaudessa. Kotihoidon palvelua saaneen 75 vuotta täyttäneen väestön osuus on Helsingissä selvästi suurempi kuin lähinaapurikunnissa (Helsinki 11,7 prosenttia, Espoo 6,9 prosenttia ja Vantaa 8,7 prosenttia). Osuus on pienentynyt Helsingissä 0,7 prosenttiyksikköä viime vuodesta. Tehostuneen palveluneuvonnan ja asiakasohjauksen keinoin kevyisiin palvelutarpeisiin on löydetty muita hyviä ratkaisuja.

Tammikuussa 2019 kotihoidossa oli 1 736 vakanssia. Lisäksi kotihoidon asiakkaat saavat palveluja Helsingin sairaalan nimikkolääkäreiltä ja -terapeuteilta (fysio-, toiminta- ja ravitsemusterapeutit). Henkilöstötarvetta tarkastellaan vuosittain suhteessa asiakkaiden hoidon tarpeeseen. Vuosina 2017 ja 2018 kotihoitoon on lisätty yhteensä 60 hoitajavakanssia. Uusia fysioterapeutteja on palkattu kahdeksan. Lisäksi on palkattu yksi toiminta- ja yksi ravitsemusterapeutti. Vuonna 2019 perustetaan 20 uutta sairaanhoitajavakanssia, jotka kohdennetaan kuntouttavaan arviointitoimintaan kotihoidon asiakkuuden alussa. Kotihoidon henkilöstörakenteen monipuolistamisen lisäksi Helsinki on panostanut viime vuosina paljon myös osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen.

Kotihoidon henkilöstötarpeeseen vaikuttavat ostopalveluina tuotetut kotihoito- ja tukipalvelut, muun muassa lääkkeiden annosjakelu, näyttö- ja tukipalvelut sekä kauppa- ja ateriapalvelu. Helsinki tuottaa kotihoidosta valtaosan omana toimintana. Vuodesta 2015 alkaen yksityisissä palvelutaloissa asuvien kotihoidon asiakkaiden ja vuodesta 2018 kotona asuvien kotihoidon asiakkaiden on ollut mahdollista halutessaan hankkia tarvitsemansa kotihoito hyväksytyiltä yksityisiltä palvelusetelituotta-



jilta. Palvelusetelituotanto on kasvava tuottamistapa. Maaliskuun 2019 aikana palveluseteliä käytti lähes 600 asiakasta.

Kotihoitoa tukee teknologian ja sähköisten palvelujen kehittäminen ja käyttöönotto sekä asiakkaiden että ammattilaisten apuna. Useilla kotihoidon asiakkailla on turvapuhelinpalvelu. Kotihoito tarjoaa ikääntyneille myös kuvallisen etähoidon ja -kuntoutuksen palveluja. Tätä mahdollisuutta käyttää jo yli 800 asiakasta, ja etähoitokäynti on noin 12 prosentilla asiakkaista. Muistisairaiden kotihoidon asiakkaiden turvallisuutta on lisätty ovihälyttimien ja GPS-paikanninpalvelun avulla. Kotihoidossa otetaan tänä vuonna vaihteittain käyttöön optimointisovellus, joka reitittää henkilökunnan matkat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Asiakkaat saavat useammin omahoitajien käyntejä ja henkilökunta voi aikatauluttaa tauot paremmin.

Kotona asumista tukevat palvelut

Helsingissä kotona annettava hoito ja huolenpito järjestetään yhteen sovitetuilla tukitoimilla, esimerkiksi kotihoito yhdistettynä alueellisten monipuolisten palvelukeskusten palvelukeskustoimintaan, arviointi- ja kuntoutusjaksoihin, lyhytaikaishoitoon tai päivätoimintaan. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Myös päivätoimintaan ja lyhytaikaishoitoon on käytettävissä palveluseteli.

Helsinki on kehittänyt kotihoitoa ja vahvistanut omaishoitoa hallituksen kärkihankkeen mukaisesti. Omaishoidon toimintakeskukset ovat järjestäneet monenlaista toimintaa omaishoitoperheille jo useiden vuosien ajan. Omaishoitajien jaksamista tuetaan myös yksilöllisin palveluin. Vapaapäivien järjestämiseen on monia vaihtoehtoja.

Kotihoidon tukipalvelujen, esimerkiksi ateria-, siivous- ja saunapalvelujen lisäksi, kotona asumista tukee muun muassa monimuotoinen vapaaehtoistoiminta kuten liikunta- ja kulttuurikaveritoiminta.

Ympäri vuorokautinen hoito

Helsingissä pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa tarjotaan siinä vaiheessa, kun ikäännytynyt sitä tarvitsee ja avopalvelut eivät ole riittäviä. Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoidon tarvetta arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Ikäänntyneen oma tahto ja hänen läheistensä näkemys selvitetään. Helsingillä on yli 65-vuotiaille noin 4 000 pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitopaikkaa, joista noin puolet tuotetaan omana toimintana. Ostopalvelupaikkoja hankitaan joustavasti tarpeen mukaan. Maaliskuussa 2019 ympärivuorokautisen hoitopaikan mediaaniodotusaika oli 16 vuorokautta. Vanhuspalvelulain mukaan tarvittava palvelu on järjestettävä 90 päivässä.



Helsingin ympärivuorokautisen hoidon oman toiminnan yksikköjen keskimääräinen henkilöstömitoitus on 0,7. Yksikköjen henkilöstömitoitus vaihtelee asiakkaiden hoidon tarpeen ja toimintakyvyn mukaan. Voimassa olevan laatusuosituksen mukaan henkilömitoituksen tulee olla vähintään 0,5. Ostopalveluilta edellytetään samoin vähintään 0,7:n mitoitusta. Myös muut toiminnan ja tilojen laatuvaatimukset ovat samat omalle toiminnalle ja ostopalvelulle. Hoitohenkilökunnan määrä tulee mitoittaa asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Henkilöstöressin riittävyttä tarkastellaan vuosittain. Myös ympärivuorokautisessa hoidossa käytetään aktiivisesti teknologiaa, kuten liiketunnistimia, joiden avulla pystytään ehkäisemään tapaturmia ja ennakoimaan asukkaiden avuntarvetta.

Perusparannukset ja uudisrakennukset

Helsingin palvelurakenteen painopiste on siirtynyt valtakunnallisten tavoitteiden ja kaupunkistrategian mukaisesti kevyempään suuntaan. Tavoitteena on asteittain vähentää ikääntyneiden ympärivuorokautista laitoshoidoa ja lisätä vastaavasti tehostettua ympärivuorokautista palveluasumista. Vuonna 2019 tavoitteena on noin 50 pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelupaikan lisääminen.

Kaupungin oman toiminnan palveluasumisen ja laitoshoidon rakennuksissa on tehty perusparannuksia. Suunnitteluvaiheessa ovat muun muassa Koskelan monipuolisen palvelukeskuksen yhteyteen rakennettava uudisrakennus, Vuosaaren monipuolinen palvelukeskus, Mariankodin peruskorjaus ja eteläisen alueen uusi monipuolinen palvelukeskus Kivelän tilalle. Alustavasti on myös suunniteltu monipuolista palvelukeskusta Kannelmäki-Malminkartanon ja Laajasalo-Kruunuvuorenrannan alueille.

Ostopalvelutoiminta

Selvitys, arviointi ja sijoitus -palvelun (SAS-palvelun) ostopalvelutiimille on keskitetty yli 65-vuotiaiden ja alle 65-vuotiaiden monisairaiden asiakkaiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelujen ja ikääntyneiden päivätoiminnan ostopalvelujen sopimusohjaus, koordinaatio ja hankinta. Ostopalvelutiimin vastuulle kuuluu muun muassa palvelujen kilpailutus yhteistyössä hankintapalvelujen kanssa sekä palvelusetelien kehittäminen ja palvelusetelituottajien hyväksyminen ja valvonta sekä ostopalvelujen laadun seuranta ja lakisääteisten palvelujen valvonta, ohjaus ja neuvonta. Ostopalvelutiimi tekee aktiivista ja tiivistä yhteistyötä palvelutuottajien kanssa monenlaisin keinoin.

Ostopalvelutiimi valvoo ostopalveluna hankittavia palveluja yhtenä valvontaviranomaisena ja palvelujen ostajana. Yksityisen ympärivuorokautisen tehostetun asumispalvelun ja laitoshoidon laadunvalvonta perus-



tuu lakiin yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja palveluntuottajan kanssa tehtyyn sopimukseen. Sopimuksen pohjana on palvelun kilpailutuksessa käytetty palvelukuvauus, jossa on määritelty tarkasti ostettavan palvelun laatuvaatimukset kuten hoitohenkilöstön määrä hoidettavaa kohden ja henkilöstöltä vaadittava osaaminen. Helsingin ostopalvelutiimin valvontaresursseja on tänä vuonna vahvistettu uudella suunnittelijalla. Tiimissä työskentelee ostopalvelupäällikkö, kolme suunnittelijaa ja toimistosihteeri.

Ostopalvelutiimi tapaa kaikki palveluntuottajat vuosittain toteuttamisohjelmaneuvotteluissa, joissa käydään läpi vuoden toiminta, muun muassa RAI-tulokset, reklamaatiot, tarkastus- ja auditointikäynneillä sovitut asiat yms. Lisäksi tuottajille järjestetään säännöllisesti yhteistyötapaamisia kahdesta neljään kertaa vuodessa. Kaikille kutsutuille lähetetään tilaisuuksien muistiot ja esitetyt materiaalit.

Yksityisten palveluntuottajien valvonta on sekä ennakoivaa että jälkikäteen toteutuvaa valvontaa. Yksikköihin tehtävät valvontakäynnit ovat pääosin säännöllisiä ja suunnitelmallisia. Valvonnan osana seurataan muun muassa henkilöstörakennetta ja -mitoitusta, omavalvontasuunnitelmia, asiakaskirjauksia, lääkehoidon käytäntöjä, rajoittamistoimenpiteiden käyttöä ja henkilöstön täydennyskoulutusta. Valvontaa toteutetaan myös pistokokeenomaisesti, esimerkiksi pyytämällä palveluntuottajilta työvuorolistoja tietyiltä viikoilta. Valvontaan liittyvistä käynneistä ja neuvotteluista tehdään muistiot, joihin kirjataan sovitut toimenpiteet ja niiden toteuttamisaikataulut. Valvonta on painottunut kahtena viime vuotena erityisesti ikääntyneiden palveluasumisessa vaaditun henkilöstömitoituksen toteutumisen seurantaan. Lisäksi on riskiperusteisesti tehty valvontaa niihin yksikköihin, joista on tullut useampia omaisten/asiakkaiden yhteydenottoja tai kanteluja ja joihin aluehallintovirasto on valvonnassaan kiinnittänyt huomiota. Valvontakäynneistä tehdään laadunvalvontaraportit ja määritellään mahdolliset jatkotoimenpiteet ja tiedoksiannot. Valvontaraportit lähetetään palveluntuottajille ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.

Ostopalvelutiimi antaa vastineet kirjallisiin muistutuksiin ja kanteluihin sekä lausuntoja aluehallintovirastolle ja Valviralle palveluntuottajien toiminnasta. Yksityisiä palveluntuottajia koskeviin epäkohtailmoituksiin puututaan välittömästi. Tällöin yksikköön voidaan tehdä ennakkoon ilmoittamaton käynti varsinkin, jos ilmoitus koskee henkilökunnan määrää. Ostopalvelutiimi pyytää palveluntuottajalta selvityksen, mihin toimenpiteisiin ja millä aikataululla se ryhtyy puutteiden korjaamiseksi. Jos sovittuja korjaustoimenpiteitä ei tehdä, kaupunki ei tarjoa enää kyseistä hoitopaikkaa asiakkaille. Äärimmäisenä keinona on siirtää kaikki asiakkaat pois kyseisestä hoitopaikasta. Lähtökohtana on kuitenkin aina tiiviissä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa korjata havaitut laatuon-



gelmat, sillä hauraiden ja sairaiden asukkaiden siirtäminen hoivapain-
kasta toiseen on aina viimesijainen ratkaisu. Kaupungin ja tuottajan vä-
lissä sopimuksessa on myös määritelty sopimussakko.

Omavalvonta

Ennakoivista valvonnan keinoista keskeisin on palveluntuottajan oma-
valvonta. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 6 §:n mukaan yk-
sityisillä sosiaalipalvelujen tuottajilla on velvollisuus laatia omavalvon-
tasuunnitelma toiminnan asianmukaisuuden ja laadun varmistamiseksi.
Omavalvontasuunnitelman on oltava julkisesti nähtävillä yksikössä se-
kä tuottajan tai yksikön verkkosivuilla, josta se on helposti asiakkaiden
ja kunnan saatavilla. Ostopalvelutiimi seuraa ja hyödyntää suunnitelmia
tuottajien kanssa tehtävässä yhteistyössä, valvonnassa ja auditoinnis-
sa.

Myös oman toiminnan yksiköt tekevät vanhuspalvelulain mukaiset
omavalvontasuunnitelmat, jotka ovat nähtävillä yksiköissä ja julkaistaan
toimialan internet-sivuilla.

Palvelujen uudistaminen

Helsingissä uudistetaan parhaillaan sosiaali- ja terveystalvcluja siten,
että asiakkaan tarpeet tulisivat vielä nykyistäkin paremmin huomioi-
duiksi ja palveluja osattaisiin tarjota asiakkaan tarpeita vastaavasti.

Vuoden 2018 alussa ikääntyneiden neuvonta, ohjaus ja palvelutarpeen
arviointi keskitettiin HelppiSeniiriin. Keskitämisen ansiosta ikääntyneet
saavat neuvontaa, monipuolisen arvioinnin ja apua palvelujen yhteen-
sovittamiseen yhdestä paikasta ja yhdestä Seniiri-infon numerosta.
Seniiri-infon voi lähettää sähköpostitse yleisiä kysymyksiä. Chat-pal-
velun kautta voi kysyä neuvoa anonymisti tai tunnistautumalla Suo-
mi.fi-palvelun kautta. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös henkilö-
kohtaisissa tapaamisissa Seniiri-infon toimipisteessä ja palvelukes-
kuksissa ympäri Helsinkiä. Lisäksi Seniiri-infon työntekijä on tavatta-
vissa kerran viikossa aamupäivisin Vuosaaren ja Kalasataman terveyst-
ja hyvinvointikeskuksissa. Seniiri-infon toiminnasta on saatu hyvää pa-
lautetta.

Stadin seniiri-infon nettisivut palvelevat sekä iäkkäitä että heidän lä-
heisiään. Asiakkaat ovat mukana palvelujen kehittämisessä. Stadin
ikäohjelma kokoaa eri toimialojen toimenpiteet iäkkäiden kaupunkilais-
ten palvelujen parantamiseksi.

Lainsäädännön ja laatusuosituksen uudistaminen



Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän, joka valmistelee uudistusta iäkkäiden henkilöiden palvelujen kokonaisuuteen, muun muassa vanhuspalvelulakiin ja laatusuosituksiin. Työryhmä arvioi esimerkiksi henkilöstön määrää, osaamista ja kohdentamista. Työryhmä valmistelee lakimuutoksia vaikutusarviointeineen vuoden 2019 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä ikäihmisten laajapohjaisten, laadukkaiden ja oikea-aikaisten palvelujen järjestämistä. Monet aloitteessa esitetyt toimenpiteet ovat jo toteutuneet tai toteutumassa. Sosiaali- ja terveyspalveluissa tarvitaan edelleen jatkuvaa uudistamista ja entistä tiiviimpää yhteistyötä kaikkien toimijoiden myös muiden sote-palveluntuottajien, kuten yritysten, järjestöjen ja säätiöiden kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että vuosittain käyttösuunnitelmassa on mahdollista ohjata ja on ohjattukin resursseja sosiaali- ja terveystalouden lausunnossa esille nostettuihin riittävän päivätoiminnan saatavuuteen, ympärivuorokautisen hoidon paikkojen määrän riittävyyteen ja hoivaan pääsyyn sekä laadukkaiden kuntoutuspalvelujen oikea-aikaiseen saatavuuteen.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n mukaan valtuustoryhmä voi tehdä ryhmäaloitteen. Ryhmäaloite on aloite, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Ryhmäaloitteen jättää puheenjohtajalle valtuustoryhmän puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Valtuustoryhmä voi tehdä neljä ryhmäaloitetta valtuustokauden aikana.

Kaupunginhallituksen on esitettävä ryhmäaloite valtuuston käsiteltäväksi siten, kuin hallintosäännön 30 luvun 11 §:ssä määrätään sellaisen aloitteen käsittelemisestä, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua. Kaupunginhallituksen on esitettävä ryhmäaloite valtuustolle kahdeksan kuukauden kuluessa.

Muiden vanhuspalveluja koskevien aloitteiden käsittely

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan valtuutettu Mari Holopaisen ja 20 muun valtuutetun kotihoidossa olevien ikäihmisten päivätoiminnan lisäämistä koskevan aloitteen (HEL 2019-002610) kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi. Kaupunginhallitus antaa vastauksen valtuutettu Terhi Koulumiehen ja kolmen muun valtuutetun vanhuspalvelujen laadun varmistamista koskevaan aloitteeseen (HEL 2019-001431).

Kaupunginvaltuusto on 28.11.2018 § 384 käsitellyt perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloitteen vanhuspalvelujen nykytilasta ja tulevien tarpeiden selvittämisestä (HEL 2018-004931). Tuolloin annettuun



09.09.2019

kaupunginhallituksen vastaukseen nähden nyt käsiteltävinä olevissa vanhuspalveluja koskevissa aloitevastauksissa on käytetty päivitettyjä tietoja.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite
- 2 Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 529

HEL 2019-002037 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 04.06.2019 § 126

HEL 2019-002037 T 00 00 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien vanhusten hoivaa:

"Helsingissä asui vuoden 2019 alussa noin 47 000 yli 75-vuotiaasta henkilöä, seitsemän prosenttia väestöstä. Helsingissä väestön suhteellinen ikääntyminen on ollut selvästi hitaampaa verrattuna muihin pääkaupunkiseudun kuntiin. Väestöennusteiden mukaan 75-vuotiaiden väestönosuuden kasvu alkaa Helsingissä vuoden 2020 jälkeen.

Helsingissä on monipuoliset palvelut hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi. Sosiaali- ja terveystoimialan palvelustrategisena tavoitteena on ikääntyneiden henkilöiden kotona asumisen tukeminen, kotiin annettavien palvelujen määrän ja sisällön kehittäminen ja laitoshoidon vähentäminen sekä henkilöstön riittävän määrän ja osaamisen turvaaminen. Vanhuspalvelulaki edellyttää, että iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.

Kotihoito

Yli 75-vuotiaista helsinkiläisistä 92,6 prosenttia asuu kotona. Säännöllisen kotihoidon asiakkaita on noin 6 800 ja palvelutapahtumia noin 250 000 kuukaudessa. Kotihoidon palvelua saaneen 75 vuotta täyttäneiden väestön osuus on Helsingissä selvästi suurempi kuin lähinaapurikunnissa (Helsinki 11,7 prosenttia, Espoo 6,9 prosenttia ja Vantaa 8,7 prosenttia). Osuus on pienentynyt Helsingissä 0,7 prosenttia viime vuodesta. Tehostuneen palveluneuvonnan ja asiakasohjauksen keinoin kevyisiin palvelutarpeisiin on löydetty muita hyviä ratkaisuja.

Tammikuussa 2019 kotihoidossa oli 1 736 vakanssia. Lisäksi kotihoidon asiakkaat saavat palveluja Helsingin sairaalan nimikkolääkäreiltä ja -terapeuteilta (fysio-, toiminta- ja ravitsemusterapeutit). Henkilöstötarvetta tarkastellaan vuosittain suhteessa asiakkaiden hoidon tarpeeseen. Kotihoitoon on lisätty vuosina 2017 ja 2018 yhteensä 60 hoitajavakanssia. Uusia fysioterapeutteja on palkattu kahdeksan. Lisäksi on palkattu yksi toiminta- ja yksi ravitsemusterapeutti. Vuonna 2019 perustetaan 20 uutta sairaanhoitajavakanssia, jotka kohdennetaan syksyllä aloittavaan kuntouttavaan arviointitoimintaan kotihoidon asiakkuuden alussa. Kotihoidon henkilöstörakenteen monipuolistamisen lisäksi Helsinki on panostanut viime vuosina paljon myös osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen.



Kotihoidon henkilöstötarpeeseen vaikuttavat ostopalveluina tuotetut kotihoito- ja tukipalvelut, muun muassa lääkkeiden annosjakelu, näyttö- ja tukipalvelu sekä kauppa- ja ateriapalvelu. Helsinki tuottaa kotihoidosta valtaosan omana toimintana. Vuodesta 2015 alkaen yksityisissä palvelutaloissa asuvien kotihoidon asiakkaiden ja vuodesta 2018 kotona asuvien kotihoidon asiakkaiden on ollut mahdollista halutessaan hankkia tarvitsemansa kotihoito hyväksytyiltä yksityisiltä palvelusetelituottajilta. Palvelusetelituotanto on kasvava tuottamistapa. Maaliskuun 2019 aikana palveluseteliä käytti lähes 600 asiakasta.

Kotihoitoa tukee teknologian ja sähköisten palvelujen kehittäminen ja käyttöönotto sekä asiakkaiden että ammattilaisten avuksi. Helsinki on kehittämisessä valtakunnallisesti eturintamassa. Useilla kotihoidon asiakkailla on käytössä turvapuhelinpalvelu. Kotihoito tarjoaa ikääntyneille myös kuvallisen etähoidon ja -kuntoutuksen palveluja. Tätä mahdollisuutta käyttää jo yli 800 asiakasta, ja etähoitokäynti on noin 12 prosentilla asiakkaista. Muistisairaiden kotihoidon asiakkaiden turvallisuutta on lisätty ovihälyttimien ja GPS-paikanninpalvelun avulla. Kotihoidossa otetaan tänä vuonna vaihteittain käyttöön optimointisovellutus, joka reitittää henkilökunnan matkat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti huomioiden asiakkaiden tarpeet. Asiakkaat saavat useammin omahoitajien käyntejä ja henkilökunta voi aikatauluttaa tauot paremmin.

Kotona asumista tukevat palvelut

Helsingissä kotona toteutettava hoito ja huolenpito järjestetään yhteen sovitetuilla tukitoimilla, esimerkiksi kotihoito yhdistettynä alueellisten monipuolisten palvelukeskusten palvelukeskustoimintaan, arviointi- ja kuntoutusjaksoihin, lyhytaikaishoitoon tai päivätoimintaan. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Myös päivätoimintaan ja lyhytaikaishoitoon on käytettävissä palveluseteli.

Helsinki on myös kehittänyt kotihoitoa ja vahvistanut omaishoitoa hallituksen kärkihankkeen mukaisesti. Omaishoidon toimintakeskukset ovat järjestäneet monenlaista toimintaa omaishoitoperheille jo useiden vuosien ajan. Omaishoitajien jaksamista tuetaan myös yksilöllisin palveluin, ja vapaapäivien järjestämiseen on monia vaihtoehtoja.

Jo aikaisemmin mainittujen kotihoidon tukipalvelujen, esimerkiksi ateria-, siivous- ja saunapalvelujen lisäksi kotona asumista tukee muun muassa monimuotoinen vapaaehtoistoiminta, kuten liikunta- ja kulttuurikaveritoiminta.

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta pitää tärkeänä, että päivätoimintaa on saatavilla riittävästi ikääntyneiden ihmisten tarpeeseen nähden.



Ympäri vuorokautinen hoito

Helsingissä pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa tarjotaan siinä vaiheessa, kun ikääntynyt sitä tarvitsee eivätkä avopalvelut ole riittäviä. Kun turvallinen hoito kotona asuen ei enää ole mahdollista, pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoidon tarvetta arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Ikääntyneen oma tahto on keskeinen, ja myös hänen läheistensä näkemys selvitetään. Helsingillä on yli 65-vuotiaille noin 4 000 pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitopaikkaa, joista noin puolet tuotetaan omana toimintana. Ostopalvelupaikkoja hankitaan joustavasti tarpeen mukaan. Maaliskuussa 2019 ympärivuorokautisen hoitopaikan mediaaniodotusaika oli ainoastaan 16 vuorokautta. Vanhuspalvelulain mukaan tarvittava palvelu on järjestettävä 90 päivässä.

Helsingin ympärivuorokautisen hoidon oman toiminnan yksikköjen keskimääräinen henkilöstömitoitus on 0,7. Yksikköjen henkilöstömitoitus kuitenkin vaihtelee asiakkaiden hoidon tarpeen ja toimintakyvyn mukaan. Voimassa olevan laatusuosituksen mukaan henkilömitoituksen tulee olla vähintään 0,5. Ostopalveluilta edellytetään samaa, vähintään 0,7 mitoitusta. Myös muut toiminnan ja tilojen laatuvaatimukset ovat samat omalle toiminnalle ja ostopalvelulle. Hoitohenkilökunnan määrä tulee mitoittaa asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Henkilöstöressurssin riittävyttä tarkastellaan vuosittain. Myös ympärivuorokautisessa hoidossa käytetään aktiivisesti teknologiaa, kuten liiketunnistimia, joiden avulla pystytään ehkäisemään tapaturmia ja ennakoimaan asukkaiden avuntarvetta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että ympärivuorokautisen hoidon paikkojen määrä vastaa todellista tarvetta, ja ettei ympärivuorokautiseen hoivaan pääsyn kriteerit ole liian tiukat.

Perusparannukset ja uudisrakennukset

Helsingin palvelurakenteen painopiste on siirtynyt valtakunnallisten tavoitteiden ja kaupungin strategiaohjelman mukaisesti kevyempään suuntaan. Tavoitteena on asteittain vähentää ikääntyneiden ympärivuorokautista laitoshoidoa ja lisätä vastaavasti tehostettua ympärivuorokautista palveluasumista.

Kaupungin oman toiminnan palveluasumisen ja laitoshoidon rakennuksille on toteutettu ja toteutetaan parhaillaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä perusparannuksia. Suunnitteluvaiheessa ovat muun muassa Koskelan monipuolisen palvelukeskuksen yhteyteen rakennettava uudisrakennus, Vuosaaren monipuolinen palvelukeskus, Mariankodin peruskorjaus ja eteläisen alueen uusi monipuolinen palvelukeskus Kivellä tilalle. Alustavasti on myös suunniteltu monipuolista palvelukeskus-



ta Kannelmäki-Malminkartanon ja Laajasalo-Kruunuvuorenrannan alueille.

Kaupungin oman ympärivuorokautisen hoidon palvelutuotantoa kehitetään edellä mainittujen hankkeiden puitteissa. Palvelutuotannossa tarvittavien suunnanmuutosten toteuttaminen on nopeampaa ja joustavampaa ostopalveluna ja palvelusetelillä hankittavassa ympärivuorokautisessa hoidossa. Vuonna 2019 tavoitellaan noin 50 pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelupaikan lisäämistä.

Ostopalvelutoiminta

Selvitys, arviointi ja sijoitus -palvelun (SAS-palvelun) ostopalvelutiimille on keskitetty yli 65-vuotiaiden ja alle 65-vuotiaiden monisairaiden asiakkaiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelujen ja ikääntyneiden päivätoiminnan ostopalvelujen sopimusohjaus, koordinaatio ja hankinta. Ostopalvelutiimin vastuulle kuuluu muun muassa palvelujen kilpailutus yhteistyössä hankintapalvelujen kanssa sekä palvelusetelien kehittäminen ja palvelusetelituottajien hyväksyminen ja valvonta sekä ostopalvelujen laadun seuranta ja lakisääteisten palvelujen valvonta, ohjaus ja neuvonta. Ostopalvelutiimi tekee aktiivista ja tiivistä yhteistyötä palveluntuottajien kanssa monenlaisin keinoin.

Ostopalvelutiimi valvoo ostopalveluna hankittavia palveluja yhtenä valvontaviranomaisena ja palvelujen ostajana. Yksityisen ympärivuorokautisen tehostetun asumispalvelun ja laitoshoidon laadunvalvonta perustuu lakiin yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja palveluntuottajan kanssa tehtyyn sopimukseen. Sopimuksen pohjana on palvelun kilpailutuksessa käytetty palvelukuvaus, jossa on määritelty tarkasti ostettavan palvelun laatuvaatimukset, kuten hoitohenkilöstön määrä hoidettavaa kohden ja henkilöstöltä vaadittava osaaminen. Helsingin ostopalvelutiimin valvontaresursseja on tänä vuonna vahvistettu uudella suunnittelijalla. Tiimissä työskentelee ostopalvelupäällikkö, kolme suunnittelijaa ja toimistos sihteeri.

Ostopalvelutiimi tapaa kaikki palveluntuottajat vuosittain toteuttamisohjelmaneuvotteluissa, joissa käydään läpi vuoden toiminta, muun muassa RAI-tulokset, reklamaatiot, tarkastus- ja auditointikäynneillä sovitut asiat yms. Lisäksi tuottajille järjestetään säännöllisesti yhteistyötapaamisia kahdesta neljään kertaa vuodessa. Kaikille kutsutuille lähetetään tilaisuuksien muistiot ja esitetyt materiaalit.

Yksityisten palveluntuottajien valvonta on sekä ennakoivaa että jälkikäteen toteutuvaa valvontaa. Yksikköihin tehtävät valvontakäynnit ovat pääosin säännöllisiä ja suunnitelmallisia. Valvonnan osana seurataan muun muassa henkilöstörakennetta ja -mitoitusta, omavalvontasuunnitelmia, asiakaskirjauksia, lääkehoidon käytäntöjä, rajoittamistoimenpi-



teiden käyttöä ja henkilöstön täydennyskoulutusta. Valvontaa toteutetaan myös pistokokeenomaisesti, esimerkiksi pyytämällä palveluntuottajilta työvuorolistoja tietyiltä viikoilta. Valvontaan liittyvistä käynneistä ja neuvotteluista tehdään muistiot, joihin kirjataan sovitut toimenpiteet ja niiden toteuttamisaikataulut. Valvonta on painottunut kahtena viime vuotena erityisesti ikääntyneiden palveluasumisessa vaaditun henkilöstömitoituksen toteutumisen seurantaan. Lisäksi on riskiperusteisesti tehty valvontaa niihin yksikköihin, joista on tullut useampia omaisten/asiakkaiden yhteydenottoja tai kanteluja, joihin aluehallintovirasto on valvonnassaan kiinnittänyt huomiota. Valvontakäynneistä tehdään laadunvalvontaraportit ja määritellään mahdolliset jatkotoimenpiteet ja tiedoksiannot. Valvontaraportit lähetetään palveluntuottajille ja Etelä-Suomen aluehallintavirastoon.

Ostopalvelutiimi antaa myös vastineet kirjallisiin muistutuksiin ja kanteluihin sekä lausuntoja aluehallintovirastolle ja Valviralle palveluntuottajien toiminnasta. Yksityisiä palveluntuottajia koskeviin epäkohtailmoituksiin puututaan välittömästi. Tällöin yksikköön voidaan tehdä ennakoon ilmoittamaton käynti varsinkin, jos ilmoitus koskee henkilökunnan määrää. Ostopalvelutiimi pyytää palveluntuottajalta selvityksen, mihin toimenpiteisiin se ryhtyy puutteiden korjaamiseksi ja millä aikataululla. Jos sovittuja korjaustoimenpiteistä ei tehdä, kaupunki ei tarjoa enää kyseistä hoitopaikkaa asiakkaille. Äärimmäisenä keinona on siirtää kaikki asiakkaat pois kyseisestä hoitopaikasta. Lähtökohtana on kuitenkin aina tiiviissä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa korjata havaitut laatuongelmat, sillä hauraiden ja sairaiden asukkaiden siirtäminen hoivapaikasta toiseen on aina viimesijainen ratkaisu. Kaupungin ja tuottajan välisessä sopimuksessa on myös määritelty sopimussakko.

Omavalvonta

Ennakoivista valvonnan keinoista keskeisin on palveluntuottajan omavalvonta. Sosiaalipalvelulain 6 § velvoittaa yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat laatimaan toiminnan asianmukaisuuden ja laadun varmistamiseksi omavalvontasuunnitelman. Omavalvontasuunnitelman on oltava julkisesti nähtävillä yksikössä sekä tuottajan tai yksikön verkkosivuilla, josta se on helposti asiakkaiden ja kunnan saatavilla. Ostopalvelutiimi seuraa ja hyödyntää suunnitelmia tuottajien kanssa tehtävässä yhteistyössä, valvonnassa ja auditoinnissa.

Myös oman toiminnan yksiköt tekevät vanhuspalvelulain mukaiset omavalvontasuunnitelmat, jotka ovat nähtävillä yksiköissä ja julkaistaan toimialan internet-sivuilla.

Palvelujen uudistaminen

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Helsingissä uudistetaan parhaillaan sosiaali- ja terveystalvuuja niin, että asiakkaan tarpeet tulisivat vielä nykyistäkin paremmin huomioituiksi ja sosiaali- ja terveystalvuuja osattaisiin tarjota asiakkaan tarpeita vastaavasti.

Vuoden 2018 alussa ikääntyneiden neuvonta, ohjaus ja palvelutarpeen arviointi keskitettiin HelppiSeniöriin. Keskitämisen ansiosta ikääntyneet saavat neuvontaa, monipuolisen arvioinnin ja apua palveluiden yhteensovittamiseen yhdestä paikasta ja yhdestä Seniöri-infon numerosta. Seniöri-infoon voi laittaa sähköpostilla yleisiä kysymyksiä, ja chat-palvelun kautta voi kysyä neuvoa anonymisti tai tunnistautumalla Suomi.fi-palvelun kautta. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös henkilökohtaisissa tapaamisissa Seniöri-infon toimipisteessä ja palvelukeskuksissa ympäri Helsinkiä. Lisäksi Seniöri-infon työntekijä on tavattavissa kerran viikossa aamupäivisin Vuosaaren ja Kalasataman terveystalvuu- ja hyvinvointikeskuksissa. Seniöri-infon toiminnasta on saatu jo hyvää palautetta.

Stadin seniöri-infon nettisivut palvelevat sekä iäkkäitä että heidän läheisiään. Asiakkaat ovat mukana palvelujen kehittämisessä. Stadin ikäohjelma kokoaa eri toimialojen toimenpiteet iäkkäiden kaupunkilaisien palvelujen parantamiseksi.

Lainsäädännön ja laatusuosituksen uudistaminen

Sosiaali- ja terveystministeriö on asettanut työryhmän, joka valmisteleo uudistusta iäkkäiden henkilöiden palvelujen kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan muun muassa vanhustalvuuja ja laatusuosituksen uudistamista. Työryhmä arvioi muun muassa henkilöstön määrää, osaamista ja kohdentamista. Työryhmä valmisteleo esityksiä lainsäädäntöön tarvittavista muutoksista vaikutusarviointineen vuoden 2019 loppuun mennessä. Helsinki valmistautuu toteuttamaan työryhmän edellyttämät muutokset.

Sosiaali- ja terveystlautakunta pitää tärkeänä ikäihmisten laajapohjaisen, laadukkaiden ja oikea-aikaisten palvelujen järjestämistä. Monet aloitteessa esitetyt toimenpiteet ovat jo toteutuneet tai toteutumassa. Sosiaali- ja terveystalvuuissa tarvitaan edelleen jatkuvaa uudistumista ja entistä tiiviimpää yhteistyötä kaikkien toimijoiden, myös muiden palveluntuottajien, kuten yritysten, järjestöjen ja säätiöiden kanssa, jotka tuottavat sote-palveluja.

Lautakunta esittää lisäksi, että laadukkaiden kuntoutustalvuuja oikea-aikaista saatavuutta edistetään ikääntyneiden palvelukokonaisuudessa etenkin sairauksista toipuville.

Terveyst- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta on tärkeää, että he saavat asianmukaista neuvontaa, palvelua ja hoitoa sekä tukea arjessa selviytymiseen. Kunta voi tukea ikäihmisiä tarjoamalla riittävät ja oikea-aikaiset palvelut yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Palvelujen riittävyden ja laadun arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa on tärkeää kuulla eri tahoja, erityisesti ikääntyneitä itseään."

Käsittely

04.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Seija Muurinen: Lisätään lausuntoehdotuksen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Lautakunta esittää lisäksi, että laadukkaiden kuntoutuspalvelujen oikea-aikaista saatavuutta edistetään ikääntyneiden palvelukokonaisuudessa etenkin sairauksista toipuville."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Seija Muurisen vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Sandra Hagman: Luvun "Kotihoito" toisen kappaleen loppuun loppuun lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta suosittaa henkilöstömitoituksen laatimista kotihoitoon yhteistyössä henkilöstön ja asiakkaiden edustajien kanssa."

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Vastaehdotus 3:

Jäsen Sandra Hagman: Lukuun "Ympäri vuorokautinen hoito" lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että ympärivuorokautisen hoidon paikkojen määrä vastaa todellista tarvetta, ja ettei ympärivuorokautiseen hoivaan pääsyn kriteerit ole liian tiukat."

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Sandra Hagmanin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 4:

Jäsen Sandra Hagman: Luvun "Perusparannukset ja uudisrakennukset" viimeisen kappaleen toisen virkkeen loppuun lisätään: "mutta pitkällä tähtäimellä laadukkaiden hoitopaikkojen riittävyys ja pysyvyys



09.09.2019

voidaan parhaiten varmistaa huolehtimalla riittävästä määrästä kaupungin omia ympärivuorokautisen hoidon paikkoja".

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Vastaehdotus 5:

Jäsen Sandra Hagman: Luvun "Kotona asumista tukevat palvelut" viimeisen kappaleen loppuun lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että päivätoimintaa on saatavilla riittävästi ikääntyneiden ihmisten tarpeeseen nähden."

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Sandra Hagmanin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 6:

Jäsen Sandra Hagman: Luvun "Ostopalvelutoiminta" viimeisen kappaleen loppuun lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa kilpailutuksissa otetaan huomioon ryhmäaloitteessa mainitut kriteerit henkilöstömitoituksesta, laadun korostamisesta ja mahdollisuuksista puuttua laiminlyönteihin."

Jäsen Sandra Hagmanin vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Sandra Hagman)

Jaa-äännet: 7

Leo Bergman, Sami Heistaro, Kati Juva, Seija Muurinen, Karita Toijonen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Matias Pajula, Mari Rantanen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 7 - 4 (poissa 2).

2 äänestys



09.09.2019

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Sandra Hagman)

Jaa-äännet: 6

Leo Bergman, Sami Heistaro, Kati Juva, Seija Muurinen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Matias Pajula, Mari Rantanen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 6 - 5 (poissa 2).

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten mukaisesti muutetun lausunnon.

21.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi



§ 584

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Holopaisen aloite kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivoinnista

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite
- 2 Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mari Holopainen ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan kotihoidossa olevien ikäihmisten päivätoiminnan ja siihen liittyvän kuljetustoiminnan lisäämistä.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että aloitteessa viitataan Tanskan kotihoidon malliin, jossa kotihoidon asiakkaita kuljetetaan kunnan kustannuksella päivätoimintapaikkoihin syömään, peseytymään ja virkistäytymään. Tanskalainen kotihoidon malli on lähtökohtaisesti erilainen kuin Helsingin kotihoito. Helsingin kotihoidon palvelu perustuu siihen, että palvelut tuodaan ensisijaisesti kotiin.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki



Vuonna 2018 pääosin ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettua sosiaali-
huoltolain (1301/2014) mukaista liikkumisen tukea myönnettiin 2 864
asiakkaalle yhteensä 1 971 855 euroa. Sosiaalihuoltolain mukainen kul-
jetuspalvelu voidaan myöntää henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoit-
teita liikkumisessaan ja joilla itsellään ei ole taloudellisia mahdollisuuksia
järjestää muutoin liikkumistaan. Tarpeen mukaan myönnetään enin-
tään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Kuljetuspalvelu on
määrärahasidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Päivätoiminta Helsingissä

Vuonna 2018 Helsingissä oli ikääntyneiden päivätoiminnan asiakkaita
yhteensä 1 774. Asiakasmäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla.
Päivätoimintaa oli kaupungin omana toimintana yhteensä 268 asiakas-
paikkaa, minkä lisäksi asiakkaalla on mahdollisuus saada päivätoimin-
tapalvelua palvelusetelillä. Päivätoimintaan sisältyy pääsääntöisesti
kuljetus. Osa asiakkaista tulee päivätoimintaan omalla kuljetuksella.
Kotihoidon henkilökunta auttaa asiakkaita lähtemään päivätoimintaan
ja on vastassa päivätoiminnan päätyttyä.

Nykyinen päivätoiminta on ensisijaisesti tarkoitettu muistisairaiden ko-
tona asumisen tukemiseen ja omaishoidon palvelukokonaisuuteen
omaishoitajien tueksi. Noin joka kuudes säännöllisen kotihoidon asia-
kas sai päivätoimintaa vuoden 2018 aikana. Viime vuosina mediaanio-
dotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokau-
den välillä. Päivätoiminnan kustannukset vuodelta 2018 ovat:

Päivätoiminta 2018	josta kuljetuksen osuus		hoitopäivän hinta (euro)
	TTP (euro)	(euro)	
Oma toiminta	8 831 316	1 503 137	138,1
Ostopalvelu	654 347		
Palveluseteli	884 803		
yht. ostot ja palveluseteli	1 539 150	303 825	77,8

Taulukko 2. Päivätoiminnan kustannukset 2018. SOTE

Palvelukeskukset ikääntyneille helsinkiläisille

Helsingissä toimii 15 palvelukeskusta eri puolilla kaupunkia. Palvelu-
keskukset ovat avoimia kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asu-
mista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia.
Palvelukeskuksessa voi osallistua tuettuun ryhmätoimintaan (sosiaali-
huollon ammattilaisten vetämät ryhmät), vertaistuelliseen ryhmätoimin-
taan, harrastustoimintaan, erilaisiin tilaisuuksiin tai retkille tai toimia va-
paaehtoisena. Vireä vapaaehtoistoiminta mahdollistaa osaltaan toimin-



tojen ja palvelujen monimuotoisuuden ja laajuuden. Lisäksi palvelukeskuksista saa sosiaaliohjaajan palveluohjausta ja -neuvontaa ja niissä voi syödä lounaan.

Palvelukeskusten toiminta on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Toiminta ja palvelut ovat pääosin maksuttomia ja käytettävissä palvelukeskuskortin avulla. Palvelukeskuksien asiakkaita ei rekisteröidä mihinkään asiakastietojärjestelmään. Kukin voi hakeutua toimintaan oman kiinnostuksensa ja aikataulunsa mukaan. Palvelukeskuksissa toiminta on järjestetty tavalla, joka edellyttää asiakkailta omatoimisuutta. Vuonna 2019 palvelukeskustoiminnan budjetti on 7 195 191 euroa.

Palvelukeskuksien käyttökerrat 3. suurinta toimintamuotoa	2018
Harrastetoiminta	56 710
Liikunta	54 375
Ohjelmallinen toiminta ja retket	33 152

Taulukko 3. Palvelukeskuksen kolme suurinta toimintamuotoa, käyttökerrat, 2018. Lähde SOTE.

Osa kotihoidon asiakkaista käyttää tälläkin hetkellä palvelukeskuksen palveluja. Palvelukeskusten toimintaan ei ole järjestettyä kuljetusta. Palvelukeskukset ovat HSL:n palvelulinjojen reiteillä, mutta palvelulinjat eivät sovellu suurelle osalle kotihoidon asiakkaista.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota.

Uusia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen

Uudenlaisia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen on kokeiltu useissa palvelukeskuksissa ja toteutuksen mallit vaihtelevat paikallisesti. Tarkoituksena on tuoda palvelukeskuksen palveluja myös kotihoidon asiakkaille. Tarjottu toiminta voi olla osallistumista tuettuun päivätoimintaryhmään tai osallistuminen johonkin palvelukeskuksen tapahtumaan ja omakustanteinen lounas.

Kotihoidon asiakkaat ovat tulleet palvelukeskuksen toimintaan omatoimisesti, saatettuna kävellen, sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen avulla tai maksamalla itse taksikyydin. Joissakin tapauksissa kotihoidon tiimien työntekijät ovat kuljettaneet tiimin autoilla asiakkaita palvelukeskukseen.

Palvelua on tarjottu useille eri asiakasryhmille. Palvelukeskusten toiminnasta kiinnostuneita asiakasryhmiä ovat olleet satunnaisesti palveluja tarvitsevat ja kotihoidon tukipalveluja saavat asiakkaat. Palvelukeskusten virkistystoimintaa on tarjottu myös paljon palvelua tarvitsevil-



le kotihoidon asiakkaille. Heille on ollut vaikeampi löytää sopivia palveluja ja heidän motivointinsa on ollut haasteellisempaa. Palvelukeskukset kehittävät etäyhteyden avulla tapahtuvaa toimintaa. Tämä sopii myös asiakkaille, joiden on hankala liikkua kotoaan.

Asiakkaat tarvitsevat yleensä useita motivointikertoja ja mahdollisesti saattamisen palvelukeskukseen, jotta he sitoutuvat palvelukeskustoimintaan. Toimintaa aloitettaessa arveltiin, että asiakkaiden kotihoidon tarve vähentyisi. Näin on käynyt vain satunnaisesti. Virkistystoiminta on osa palvelukokonaisuutta, joka koostuu mm. hoidosta ja hoivasta, mutta virkistystoiminta ei korvaa muun palvelun tarvetta. Virkistystoiminta osaltaan ylläpitää kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ja saattaa vähentää yksinäisyyden tunteita.

Sosiaali- ja terveystoimialan tukipalveluihin kuuluvan kuljetuspalvelun yhdensuuntaisen kuljetuksen keskihinta alkuvuoden tietojen perusteella on noin 40,60 euroa. Kuljetusten kustannukset vaihtelevat monien eri tekijöiden seurauksena. Mikäli kaikille säännöllisen kotihoidon asiakkaille tarjottaisiin yksi tai kymmenen virkistysmatkaa esimerkiksi palvelukeskukseen, kustannusarvio yhdelle vuodelle olisi seuraava:

Virkistysmatka kotihoidon asiakkaille 1 tai 10 matkaa / vuosi	1 virkistysmatka	10 virkistysmatkaa
Vuonna 2019 yhdensuuntainen matka 40,6 e	81,2	812
Kotihoidon asiakkaat ka / kk 6 800	552 160	5 521 600

Taulukko 1. Kustannusarvio kotihoidon virkistyskuljetuksiin yhdelle vuodelle.

Virkistystoimintaa kotiin

Kaikki kotihoidon asiakkaat eivät halua lähteä päivätoimintaan tai palvelukeskuksiin. Osa asiakkaista ei jaksa osallistua kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli kuluvan vuoden maaliskuussa 6 800, joista 800 eli noin 12 prosenttia oli myös kotihoidon etäkäyntien asiakkaana. Maaliskuun etäkäyntien syynä oli noin joka kolmannessa tapauksessa ruokailu, mikä osalla asiakkaista tarkoittaa osallistumista ruokaryhmään. Ruokaryhmät ovat ryhmiä, joissa asiakas syö kotonaan omaa ateriaansa ja seurustelee etäkontaktin avulla samaan aikaan ruokailevien kanssa. Palvelukeskus Helsingin hoitaja hallinnoi yhteyttä, mutta ryhmien jäsenet seurustelevat keskenään. Noin viisi prosenttia sai myös monipuolisten palvelukeskusten järjestämää jumppaa ja ryhmätoimintoja etäkontaktin avulla. Etäkontaktin avulla virkistysmahdollisuudet ovat rajattomat. Kokeiluja aloitetaan ja lopetetaan joustavasti



koko ajan. Myös etäyhteyden avulla toteutetun virkistystoiminnan laajentaminen merkittävästi vaatii lisäresursointia.

Naapuruuspiiritoiminta on aktivoivaa, kaikenikäisille suunnattua ryhmätoimintaa, joka toteutuu iäkkäimpien osallistujien ehdoilla. Naapuruspiirin voi perustaa kuka tahansa helsinkiläinen. Toiminta tarvitsee tilan ja yhdestä kahteen vapaaehtoista ohjaajaa ryhmää kohti sekä yhteistyöntekijän, joka on kaupungin tai kolmannen sektorin työntekijä. Palvelukeskusten henkilökunta osallistuu ja antaa apuaan naapuruuspiirien toimintaan erityisesti toiminnan käynnistämisyhteistyössä.

Virkistystoiminnan kehittäminen jatkossa

Helsingin kaupunkistrategiassa on nostettu keskeisesti esiin helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Helsinki panostaa vahvasti kaiken ikäisten liikkumisen lisäämiseen vuosina 2018–2021. Tavoitetta edistävät Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -ohjelma ja liikumisohjelma. Myös ikäihmisiä houkuttelevat aktiivisesti liikkeelle liikkunnan ja kulttuurin pariin. Palveluja kohdennetaan lisäksi erityistä tukea tarvitseville kohderyhmille. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Stadin ikäohjelma) kokoaa osaltaan eri toimenpiteitä.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja aktivointi muun muassa liikkumissopimuksen avulla sekä virkistystoiminta ovat tärkeitä asiakkaan asiakassuunnitelmassa. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle pyritään löytämään mielekäs ohjelma yksilöllisesti omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan. Myös omaisia ja läheisiä kannustetaan mukaan kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Muiden vanhuspalveluja koskevien aloitteiden käsittely

Vasemmistoliiton valtuustoryhmän vanhusten hoivaa koskevan ryhmäaloitteen (HEL 2019-002037) kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi hallintosäännön 30 luvun 12 §:n mukaisesti. Kaupunginhallitus antaa vastauksen valtuutettu Terhi Koulumiehen ja kolmen muun valtuutetun vanhuspalvelujen laadun varmistamista koskevaan aloit-



09.09.2019

teeseen (HEL 2019-001431) hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on 28.11.2018 § 384 käsitellyt perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloitteen vanhuspalvelujen nykytilasta ja tulevien tarpeiden selvittämisestä (HEL 2018-004931). Tuolloin annettuun kaupunginhallituksen vastaukseen nähden nyt käsiteltävinä olevissa vanhuspalveluja koskevissa aloitevastauksissa on käytetty päivitettyjä tietoja.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite
- 2 Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 531

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Kaisa Hernbergin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 103

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Esitys

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoaloitteesta koskien kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointia:

"Aloitteessa viitataan Tanskan kotihoidon malliin, jossa kotihoidon asiakkaita kuljetetaan kunnan kustannuksella päivätoimintapaikkoihin syömään, peseytymään ja virkistäytymään. Tanskalainen kotihoidon malli on lähtökohtaisesti erilainen kuin Helsingin kotihoito. Helsingin kotihoidon palvelu perustuu siihen, että palvelut tuodaan ensisijaisesti kotiin.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki

Pääosin ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettua sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea myönnettiin yhteensä 1 971 855 eurolla 2 864 asiakkaalle vuonna 2018. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu voidaan myöntää henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita liikkumisessaan ja joilla itsellään ei ole taloudellisia mahdollisuuksia järjestää muutoin liikkumistaan. Tarpeen mukaan myönnetään enintään kuusi (6) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Kuljetuspalvelu on määrärahasidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Päivätoiminta Helsingissä

Helsingissä oli ikääntyneiden päivätoiminnan asiakkaita yhteensä 1 774 vuonna 2018. Asiakasmäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Päivätoimintaa oli kaupungin omana toimintana yhteensä 268 asiakaspaikkaa, minkä lisäksi asiakkaalla on mahdollisuus saada päivätoimintapalvelua palvelusetelillä. Päivätoimintaan sisältyy pääsääntöisesti kuljetus. Osa asiakkaista tulee päivätoimintaan omalla kuljetuksella. Kotihoidon henkilökunta auttaa asiakkaita lähtemään päivätoimintaan ja on vastassa päivätoiminnan päätyttyä.

Nykyinen päivätoiminta on ensisijaisesti tarkoitettu muistisairaiden kotona asumisen tukemiseen ja omaishoidon palvelukokonaisuuteen omaishoitajien tueksi. Noin joka kuudes säännöllisen kotihoidon asiakas sai päivätoimintaa vuoden 2018 aikana. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Päivätoiminnan kustannukset vuodelta 2018 selviävät alla olevasta taulukosta.



Päivätoiminta 2018	josta kuljetuksen osuus TTP (euro) (euro)		hoitopäivän hinta (euro)
Oma toiminta	8 831 316	1 503 137	138,1
Ostopalvelu	654 347		
Palveluseteli	884 803		
yht. ostot ja palveluseteli	1 539 150	303 825	77,8

Taulukko 2. Päivätoiminnan kustannukset 2018. SOTE

Palvelukeskukset ikääntyneille helsinkiläisille

Helsingissä toimii 15 palvelukeskusta eri puolilla kaupunkia. Palvelukeskukset ovat avoimia kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asuamista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia. Palvelukeskuksessa voi osallistua tuettuun ryhmätoimintaan (sosiaalihuollon ammattilaisten vetämät ryhmät), vertaistuelliseen ryhmätoimintaan, harrastustoimintaan, erilaisiin tilaisuuksiin tai retkille tai toimia vapaaehtoisena. Vireä vapaaehtoistoiminta mahdollistaa osaltaan toimintojen ja palveluiden monimuotoisuuden ja laajuuden. Lisäksi palvelukeskuksista saa sosiaaliohjaajan palveluohjausta ja -neuvontaa ja niissä voi syödä lounaan.

Palvelukeskusten toiminta on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Toiminta ja palvelut ovat pääosin maksuttomia ja ovat käytettävissä palvelukeskuskortin avulla. Palvelukeskuksien asiakkaita ei rekisteröidä mihinkään asiakastietojärjestelmään, ja kukin voi hakeutua toimintaan oman kiinnostuksensa ja aikataulunsa mukaan. Palvelukeskuksissa toiminta on järjestetty tavalla, joka edellyttää asiakkaita omatoimisuutta. Palvelukeskustoiminnan budjetti oli 7 195 191 euroa vuonna 2019.

Palvelukeskuksien käyttökerrat 3. suurinta toimintamuotoa	2018
Harrastetoiminta	56 710
Liikunta	54 375
Ohjelmallinen toiminta ja retket	33 152

Taulukko 3. Palvelukeskuksen kolme suurinta toimintamuotoa, käyttökerrat. 2018. Lähde SOTE.

Osa kotihoidon asiakkaista käyttää tälläkin hetkellä palvelukeskuksen palveluja. Palvelukeskusten toimintaan ei ole järjestettyä kuljetusta. Palvelukeskukset ovat HSL:n palvelulinjojen reiteillä, mutta palvelulinjat eivät sovellu suurelle osalle kotihoidon asiakkaista.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota.



Uusia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen

Uudenlaisia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen on kokeiltu useissa palvelukeskuksissa ja toteutuksen mallit vaihtelevat paikallisesti. Tarkoituksena on ollut tuoda palvelukeskuksen palveluja myös kotihoidon asiakkaille. Tarjottu toiminta vaihtelee: se voi olla osallistumista tuettuun päivätoimintaryhmään tai osallistuminen johonkin palvelukeskuksen tapahtumaan ja omakustanteinen lounas.

Kotihoidon asiakkaat ovat tulleet palvelukeskuksen toimintaan omatoimisesti, saatettuna kävellen, sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen avulla tai maksamalla itse taksikyydin. Joissain tapauksissa kotihoidon tiimien työntekijät ovat kuljettaneet tiimin autoilla asiakkaita palvelukeskukseen.

Palvelua on tarjottu useille eri asiakasryhmille. Palvelukeskusten toiminnasta kiinnostuneet asiakasryhmät ovat olleet satunnaisesti palveluja tarvitsevat ja kotihoidon tukipalveluja saavat asiakkaat. Palvelukeskusten virkistystoimintaa on tarjottu myös paljon palvelua tarvitseville kotihoidon asiakkaille. Heille on ollut vaikeampi löytää sopivia palveluja ja heidän motivointinsa on ollut haasteellisempaa. Palvelukeskusten toiminnassa panostetaan etäyhteyden avulla tapahtuvaan toimintaan, ja tämä sopii myös asiakkaille, joiden on hankala liikkua kotoaan.

Asiakkaat tarvitsevat yleensä useamman motivointikerran ja mahdollisesti saattamisen palvelukeskukseen, jotta he sitoutuvat palvelukustoimintaan. Toimintaa aloittaessa arveltiin, että asiakkaiden kotihoidon tarve vähentyisi. Näin on käynyt aivan satunnaisesti. Virkistystoiminta on osa palvelukokonaisuutta, joka koostuu mm. hoidosta ja hoidosta, mutta virkistystoiminta ei korvaa muun palvelun tarvetta. Virkistystoiminta osaltaan ylläpitää kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ja saattaa vähentää yksinäisyyden tunteita.

Sosiaali- ja terveystoimialan tukipalveluihin kuuluvan kuljetuspalvelun yhdensuuntaisen kuljetuksen keskihinta tänä vuonna alkuvuoden tietojen perusteella on noin 40,60 euroa. Kuljetusten kustannukset vaihtelevat monien eri tekijöiden seurauksena. Mikäli kaikille säännöllisen kotihoidon asiakkaille tarjottaisiin yksi tai kymmenen virkistysmatkaa esimerkiksi palvelukeskukseen, kustannusarvio yhdelle vuodelle olisi seuraava:



09.09.2019

Virkistysmatka kotihoidon asiakkaille 1 tai 10 matkaa / vuosi	1 virkistysmatka	10 virkistysmatkaa
Vuonna 2019 yhdensuuntainen matka 40,6 e	81,2	812
Kotihoidon asiakkaat ka / kk 6 800	552 160	5 521 600

Taulukko 1. Kustannusarvio kotihoidon virkistyskuljetuksiin yhdelle vuodelle.

Virkistystoimintaa kotiin

Kaikki kotihoidon asiakkaat eivät halua lähteä päivätoimintaan tai palvelukeskuksiin. Osa asiakkaista ei jaksakaan osallistua kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli maaliskuussa 6 800, joista 800 eli noin 12 prosenttia oli myös kotihoidon etäkäyntien asiakkaana. Maaliskuun etäkäyntien syynä oli noin joka kolmannessa tapauksessa ruokailu, mikä osalla asiakkaista tarkoittaa osallistumista ruokaryhmään. Ruokaryhmät ovat ryhmiä, joissa asiakas syö kotonaan omaa ateriaansa ja seurustelee etäkontaktin avulla samaan aikaan ruokailevien kanssa. Palvelukeskus Helsingin hoitaja hallinnoi yhteyttä, mutta ryhmien jäsenet seurustelevat keskenään. Noin viisi prosenttia sai myös monipuolisten palvelukeskusten järjestämää jumppaa ja ryhmätoimintaa etäkontaktin avulla. Etäkontaktin avulla virkistysmahdollisuudet ovat rajattomat, ja kokeiluja aloitetaan ja lopetetaan joustavasti koko ajan. Myös etäyhteyden avulla toteutetun virkistystoiminnan laajentaminen merkittävästi vaatii lisäresursointia.

Naapuruuspiiritoiminta on aktivoivaa, kaikenikäisille suunnattua ryhmätoimintaa, joka toteutuu iäkkäimpien osallistujien ehdoilla. Naapuruspuihin voi perustaa kuka tahansa helsinkiläinen. Toiminta tarvitsee tilan ja yhdestä kahteen vapaaehtoista ohjaajaa ryhmää kohti sekä yhteistyöntekijän, joka on kaupungin tai kolmannen sektorin työntekijä. Palvelukeskusten henkilökunta osallistuu ja antaa apuaan naapuruuspiirien toimintaan erityisesti toiminnan käynnistämisyhteistyössä.

Virkistystoiminnan kehittäminen jatkossa

Helsingin strategiana on helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Helsinki panostaa vahvasti kaiken ikäisten liikkumisen lisäämiseen vuosina 2018–2021. Tavoitetta edistävät Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -ohjelma ja liikkumisohjelma. Myös ikäihmisiä houkutellaan aktiivisesti liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurinkin pariin. Palveluja kohdennetaan lisäksi erityistä tukea tarvitseville kohderyhmil-



le. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Stadin ikäohjelma) kokoa osaltaan eri toimenpiteitä.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja aktivointi muun muassa liikkumissopimuksen avulla sekä virkistystoiminta ovat tärkeitä osia asiakkaan asiakassuunnitelmassa. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle pyritään löytämään mielekästä ohjelmaa yksilöllisesti omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Omaisten ja läheisten rooli on tärkeä ja heitä kannustetaan kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaan mukaan. Tarvitaan uusia omaisia tukivia muotoja, jotta asiakkaiden virkistysmahdollisuuden lisääntyvät.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut kehittävät monella taholla ja erilaisilla tavoilla tuotettua kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaa ja aktivointia. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on sekä inhimillisiä hyötyjä että mitä ilmeisemmin vaikeammin todennettavia positiivisia kustannusvaikutuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kotihoidon asiakkaiden aktivointi ja sosiaalisen virkistymisen mahdollisuudet ovat tärkeitä olemassa olevan toimintakyvyn tukemisen ja kuntoutumisen näkökulmasta. Virkistystoiminnalla on asiakkaalle positiivisia vaikutuksia erityisesti, kun se on yksilöllisesti suunniteltua. Eri henkilöt kaipaavat erilaista toimintaa: osa haluaa virkistyä kotonaan, osa taas kaipaa sosiaalisia kontakteja kodin ulkopuolelta. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on positiivisia terveysvaikutuksia."

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Sandra Hagman: Tehdään virkistystoiminnan kehittämistä koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi."



Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Tehdään ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettuja palvelukeskuksia koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaalihoitolaian mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle hyväksytyjen vastaehdotusten mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi



§ 585

V 25.9.2019, Valtuutettu Mari Rantasen aloite lasten sukuelinten silpomista ehkäisevästä toimintasuunnitelmasta

HEL 2019-003277 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Rantasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Palautusehdotus:

Mika Raatikainen: Palautetaan valmisteluun seuraavin perustein:

Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan poliisille ilmoitettujen epäilyjen tyttöjen ympärileikkausten lukumäärää kartoitettiin manuaalisella rikosilmoitustiedon läpikäynnillä. Läpikäynnin yhteydessä todettiin, että aikavälillä tammikuu 2013 - toukokuu 2019 on vuosittain kirjattu muutama poliisille ilmoitettu tyttöön kohdistuva sukuelinten silpomisepäily. Tehdyissä tutkimuksissa epäilyille ei ilmoitusten mukaan ole kuitenkaan saatu vahvistusta tai syytä epäillä kynnys ei ole ylittynyt. Tehdyssä selvityksessä löydettiin edellä mainitulta aikaväliltä yksi tapaus vuodelta 2018, joka on edennyt Lounais-Suomen poliisilaitokselta syyteharkintaan.

Fenix Helsinki teki vuonna 2017 selvityksen tyttölasten silpomisesta ja jo tuolloin oli näyttöä Suomessa syntyneiden tyttöjen silpomisesta ulkomailla. Seura-lehden artikkelissa toukokuussa 2019 on haastateltu lastensuojelun työntekijöitä, jotka toteavat haastattelussa, etteivät oikein uskalla ottaa asiaa puheeksi rasismileiman pelossa.

Edellä esitetyin perustein vaikuttaa siltä, että lasten silpominen ei johda Suomessa riittävästi rikosoikeudelliseen prosessiin vaan kyseinen bruttaali rikollisuus jää piiloon tai ilmoittamatta. Näin ollen on perusteltu syy sille, että asian osalta tulee ryhtyä toimiin. Erityisesti Helsingin on syytä ottaa lasten silpominen vakavasti ja tehostaa toimintaansa siten, että lasten silpomisesta ennaltaehkäisy ja jo tapahtuneet teot saadaan tehokkaasti rikosprosessiin. Järjestöjen tukeminen ei ole riittävä toimenpide, eikä näin vakavaa lasten koskemattomuutta rikkovaa asiaa voi siirtää pois kaupungin vastuulta.



Voidakseen panostaa asiaan sen vakavuuden vaatimalla tavalla, tulee Helsingin luoda oma ohjelma ja toimenpidesuunnitelma, jota aloitteessa esitetään.

Myös THL:n toimintaohjelman kirjaus sivulla 72 tukee aloitteessa esitettyä toimintaohjelman laatimista: "johtavat viranhaltijat, luottamushenkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot silpomisen estämiseksi."

Mika Raatikaisen palautusehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Perusteluihin lisätään uusi kohta:

"Helsinki tehostaa silpomisen vastaista työtä vahvistamalla yhteistyötä pääkaupunkiseudun kaupunkien ja eri toimialojen välillä mukaan lukien muun muassa varhaiskasvatus ja lastensuojelu, jonne laaditaan omat ohjeistukset. Tämän lisäksi kaupungin koulutusta ympärileikkauksesta ja sen puheeksiottamisesta kehitetään muun muassa kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta."

Kannattaja: Terhi Koulumies

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Mika Raatikainen jätti päätöksestä eriävän mielipiteen seuraavin perusteluin:

Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan poliisille ilmoitettujen epäilyjen tyttöjen ympärileikkausten lukumäärää kartoitettiin manuaalisella rikosilmoitustiedon läpikäynnillä. Läpikäynnin yhteydessä todettiin, että aikavälillä tammikuu 2013 - toukokuu 2019 on vuosittain kirjattu muutama poliisille ilmoitettu tyttöön kohdistuva sukuelinten silpomisepäily. Tehdyissä tutkinnoissa epäilyille ei ilmoitusten mukaan ole kuitenkaan saatu vahvistusta tai syytä epäillä kynnys ei ole ylittynyt. Tehdyssä selvityksessä löydettiin edellä mainitulta aikaväliltä yksi tapaus vuodelta 2018, joka on edennyt Lounais-Suomen poliisilaitokselta syyteharkintaan.

Fenix Helsinki teki vuonna 2017 selvityksen tyttölasten silpomisesta ja jo tuolloin oli näyttöä Suomessa syntyneiden tyttöjen silpomisesta ulkomailla. Seura-lehden artikkelissa toukokuussa 2019 on haastateltu lastensuojelun työntekijöitä, jotka toteavat haastattelussa, etteivät oikein uskalla ottaa asiaa puheeksi rasismileiman pelossa.



Edellä esitetyin perustein vaikuttaa siltä, että lasten silpominen ei johda Suomessa riittävästi rikosoikeudelliseen prosessiin vaan kyseinen bruttaali rikollisuus jää piiloon tai ilmoittamatta. Näin ollen on perusteltu syy sille, että asian osalta tulee ryhtyä toimiin. Erityisesti Helsingin on syytä ottaa lasten silpomisen vakavasti ja tehostaa toimintaansa siten, että lasten silpomisen ennaltaehkäisy ja jo tapahtuneet teot saadaan tehokkaasti rikosprosessiin. Järjestöjen tukeminen ei ole riittävä toimenpide, eikä näin vakavaa lasten koskemattomuutta rikkovaa asiaa voi siirtää pois kaupungin vastuulta.

Voidakseen panostaa asiaan sen vakavuuden vaatimalla tavalla, tulee Helsingin luoda oma ohjelma ja toimenpidesuunnitelma, jota aloitteessa esitetään.

Myös THL:n toimintaohjelman kirjaus sivulla 72 tukee aloitteessa esitettyä toimintaohjelman laatimista: "johtavat viranhaltijat, luottamushenkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot silpomisen estämiseksi."

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Mari Rantasen aloite.pdf
- 2 STM_Tyttöjen_ja_naisten_sukuelinten_silpominen
- 3 Tytön ympärileikkausepäilyn selvittäminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Rantasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut



Valtuutettu Mari Rantanen ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että Yhdistyneiden Kansakuntien Lapsen oikeuksien yleissopimuksen nojalla kaikilla lapsilla on oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ja suojeluun väkivallalta. Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (ns. Istanbulin sopimus) velvoittaa erityisesti tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen. Suomen hallitusohjelmassa on kansallisen naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman laatiminen sekä resurssien turvaaminen sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön.

Osana Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaa vuonna 2019 on julkaistu kansallinen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) vastainen toimintaohjelma, joka sisältää kattavasti toimenpiteitä silpomisen ehkäisemiseksi ja silpomisen läpikäyneiden auttamiseksi (STM, liite 2). Toimintaohjelma on jatkoa vuosien 2012–2016 kansalliselle tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelmalle. Myös esimerkiksi Ruotsissa on laadittu vastaava silpomisen ehkäisyn ja siihen liittyvän tietoisuuden lisäämisen kansallinen toimintaohjelma. Joissakin kunnissa on käytössä paikallisia ohjeita silpomisepäilyihin puuttumiseksi ja pitkän aikavälin toimintaohjelmia silpomisen ehkäisemiseksi.

Lasten sukuelinten silpomisen yleisyydestä Suomessa ei ole varmaa tietoa. Arvio silpomisen riskissä olevien tyttöjen määrästä vaihtelee 645 ja 3 075 tytön välillä riippuen siitä, huomioidaanko kulttuurisen sopeutumisen vaikutukset riskiin vai lasketaanko riski yhtä suureksi kuin lähimmäisissä asuessa. Toisen sukupolven maahanmuuttajatytöillä silpomisen riskin arvioidaan olevan hyvin pieni, koska sosiaalista painostusta silpomiseen on vähemmän. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyyn on lisätty lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville kysymys sukuelinten silpomisesta. Helsingissä neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa on tullut esiin muutamia tapauksia, joissa on epäilty, että tytön sukuelinten silpomista suunnitellaan tai asiasta on kerrottu vastaanotolla. Todennettuja tapauksia, joissa silpominen olisi tehty Suomessa asumisen aikana, ei ole tullut ilmi.

Lainsäädäntö

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen, jota on kutsuttu myös ympärileikkaukseksi, on kulttuurinen perinne, jossa sukuelimiä vahingoitetaan ilman terveydellisiä syitä. Korkeimman oikeuden päätöksen KKO 2008:93 mukaan tyttöjen ympärileikkauksessa on kysymys lähinnä tör-



keäksi pahoinpitelyksi luokiteltavasta menettelystä, jota ei voida missään olosuhteissa oikeuttaa uskonnollisilla tai sosiaalisilla syillä.

Alaikäisen Suomessa pysyvästi asuvan tytön sukuelinten silpominen on aina rangaistava rikos myös silloin, kun teko tehdään ulkomailla. Lisäksi törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu on kriminalisoitu. Vaikka rikoslaissa ei ole erikseen mainintaa naisten sukuelinten silpomisesta, teko katsotaan törkeäksi pahoinpitelyksi ja se on rikoslain mukaan rangaistava teko. Esimerkiksi Ruotsissa tyttöjen ympärileikkaus on kielletty erillislailla. Erillisen silpomisen kieltävän lain vaikutuksista tällaisista teoista annettujen rikostuomioiden määrään ei ole saatu näyttöä.

Lastensuojelulain (417/2007) 5 luvun 25 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöillä sekä muilla viranomaisilla ja lasten kanssa työskentelevillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos epäillään lapsen turvallisuuden tai kasvuolosuhteiden vaarantumista. Samoin heillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille silloin, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Eli esimerkiksi pahoinpitely tai törkeä pahoinpitely. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjä ja toteuttaja saa ilmoittaa poliisille myös henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia varten tarvittavat tiedot (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000). Epäilyt tyttöjen sukuelinten silpomisesta kuuluvat aina lastensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

Silpomisen ehkäisy ja siihen puuttuminen

Sosiaali- ja terveystoimiala on mukana Ihmisoikeusliiton koordinoimassa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisessa verkostossa (FGM-verkosto), johon kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, maahanmuuttoviraston, poliisihallituksen, maahanmuuttopalvelujen ja järjestöjen edustajia. Maahanmuuttoyksikössä on tehty pitkään tiivistä yhteistyötä Ihmisoikeusliiton kanssa tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisemiseksi. Sosiaali- ja terveyslautakunnan myöntämällä järjestöavustuksilla tuetaan silpomisen vastaista työtä sekä muuta järjestöjen toimintaa, jonka kautta voidaan tavoittaa silpomisriskissä olevia ja silpomisen uhreja.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on käytössä yhteinen lapsen pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen ohje, jota noudatetaan kaikissa tilanteissa, joissa epäillään lapsen kaltoinkohtelua. Pahoinpite-



lyepäilyistä tehdään kaikissa palveluissa lastensuojeluilmoitus ja ilmoitus poliisille lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida toimialan lakimiehiä tai poliisia kaltoinkohteluun liittyvissä asioissa.

Sukuelinten silpomisen puheeksiottaminen on osa äitiysneuvolaprosessia. Kaikille odottaville äideille tehdään lähisuhdeväkivallan kartoitus, jossa käytetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lomaketta. Lisäksi selvitetään, onko asiakas joutunut silpomisen kohteeksi sekä otetaan tarpeen mukaan puheeksi tyttöjen sukuelinten silpomisen ja siihen liittyvät vanhempien mielipiteet. Silpomisen puheeksiotto on keskeinen osa myös maahanmuuttoyksikössä tehtävää alkuvaiheen kotouttamistyötä. Kouluterveydenhuollossa oppilaiden huolenaiheita kartoitetaan kaikilla vuosiluokilla ja terveystarkastuksiin sisältyy seksuaaliterveyteen liittyvää neuvontaa lapsen tai nuoren kehitysvaihetta vastaavasti. Lasten ja nuorten lääkäripalveluissa sekä kouluterveydenhuollossa on käytössä yhteinen ohje (liite 3) tytön ympärileikkausepäilyn selvittämiseen. Ohje sisältää toimintaohjeet tilanteisiin, joissa epäillään ympärileikkauksen tekemistä ulkomailla. Puheeksiottamisen ja silpomisen ehkäisyyn tukena hyödynnetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen materiaaleja.

Lastensuojelussa silpomisepäilyt selvitetään samalla tavalla kuin muut lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt. Kiireellisen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja tarvittaessa ryhdytään lastensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin. Lastensuojelussa tehdään tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja arvioidaan tarvittaessa lapsen edun perusteella tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille myös muista kuin lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista rikosepäilyistä.

Tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisyyn liittyvän koulutuksen järjestäminen sisältyy Helsingin kotouttamisohjelman 2017-2021 toimenpiteisiin. Sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa on järjestetty aiheeseen liittyviä koulutuksia ja hyödynnetty muiden toimijoiden verkkokoulutuksia.

Koulu kasvattaa lapsia ja nuoria seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä itsemääräämisoikeuteen liittyvissä asioissa. Kaupungin toimialojen välisen ennalta ehkäisevän yhteistyön ja tehokkaan viestinnän keinoin on tarpeen kannustaa lapsia ja nuoria ottamaan itsenäisesti yhteyttä viranomaisiin uhkaavissa tilanteissa.

Tyttöjen sukuelinten silpomisen aiheuttaa merkittäviä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia haittoja. Silpomisen ehkäisyyn kannalta keskeistä on asian varhainen puheeksiottaminen kulttuurisensitiivisellä tavalla. Puheeksiottaminen on tärkeää sisällyttää lasten ja perheiden kanssa teh-



tävään työhön samalla tavalla kuin muu lähisuhdeväkivallan kartoittaminen ja ehkäisy. Silpomisen ehkäisemiseksi tulee tukea myös niitä tyttöjä ja naisia, joille ympärileikkaus on tehty ennen Suomeen tuloa.

Kaupunginhallitus katsoo, että jo käytössä olevan ohjeistuksen lisäksi erillisen kaupunkitasoisen lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatiminen ei ole tarkoituksenmukaista. Sosiaali- ja terveystalouksissa on jo käytössä kansallisen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen ehkäisyn toimintaohjelman mukaisia toimintamalleja. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä kansallisen toimintaohjelman toimeenpanon sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön vahvistamista silpomisen ehkäisemiseksi.

Esitys perustuu eräitä sanavalintoja lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystalouksien lausuntoon, kuitenkin niin, että lausuntoon sisältyviä poikien ympärileikkausta koskevia mainintoja ei ole sisällytetty esitykseen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Mari Rantasen aloite.pdf
- 2 STM_Tyttöjen_ja_naisten_sukuelinten_silpominen
- 3 Tytön ympärileikkausepäilyn selvittäminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 532

HEL 2019-003277 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.06.2019 § 141

HEL 2019-003277 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Rantasen ym. lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista koskevasta valtuustoaloitteesta:

”Sosiaali- ja terveystoimialan toimintaa ohjaavat kansallinen lainsäädäntö ja Suomessa voimassa olevat kansainväliset yleissopimukset. Lapsen oikeuksien sopimuksen nojalla kaikilla lapsilla on oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ja suojeluun väkivallalta. Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (ns. Istanbulin sopimus) velvoittaa erityisesti tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen. 3.6.2019 julkaistussa neuvottelutuloksessa hallitusohjelmaksi esitetään kansallisen naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman laatimista sekä resurssien turvaamista sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön.

Osana Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaa on vuonna 2019 julkaistu kansallinen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) vastainen toimintaohjelma, joka sisältää kattavasti toimenpiteitä silpomisen ehkäisemiseksi ja silpomisen läpikäyneiden auttamiseksi (liite 1). Toimintaohjelma on jatkoa vuosien 2012–2016 kansalliselle tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelmalle. Myös esimerkiksi Ruotsissa on laadittu vastaava silpomisen ehkäisyyn ja siihen liittyvän tietoisuuden lisäämiseen tähtäävä kansallinen toimintaohjelma. Lisäksi osassa kunnista on käytössä paikallisia ohjeita silpomisepäilyihin puuttumiseksi ja toimintaohjelmia silpomisen ehkäisemiseksi pitkällä aikavälillä.



Lasten sukuelinten silpomisen (ympärileikkaus) yleisyydestä Suomessa ei ole varmaa tietoa. Arvio silpomisen riskissä olevien tyttöjen määrästä vaihtelee 645 ja 3 075 tytön välillä riippuen siitä, huomioidaanko kulttuurisen sopeutumisen vaikutukset riskiin vai lasketaanko riski yhtä suureksi kuin lähtömaassa asuessa (STM 2019). Toisen sukupolven maahanmuuttajatyöillä silpomisen riskin arvioidaan olevan hyvin pieni, koska sosiaalista painostusta silpomiseen ei ole. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyyn on lisätty lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville kysymys sukuelinten silpomisesta. Helsingissä neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa on tullut esiin muutamia tapauksia, joissa on epäilty, että tytön ympärileikkausta suunnitellaan tai asiasta on kerrottu vastaanotolla. Todennettuja tapauksia, joissa ympärileikkaus olisi tehty Suomessa asumisen aikana, ei ole tullut ilmi.

Lainsäädännön merkitys sukuelinten silpomisen ehkäisyssä

Suomen lainsäädännön perusteella alaikäisen tytön ympärileikkaus on aina rangaistava rikos myös silloin, kun ympärileikkaus tehdään ulkomailla Suomessa pysyvästi asuvalle tytölle. Myös törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu on kriminalisoitu. Suomessa ympärileikkauksen rangaistavuus perustuu rikoslakiin, mutta esimerkiksi Ruotsissa tyttöjen ympärileikkaus on kielletty erillisellä lainsäädännöllä. Erillisen ympärileikkaukset kieltävän lain vaikutuksista ympärileikkauksista annettujen rikostuomioiden määrään ei ole saatu näyttöä.

Tämänhetkisen lain tulkinnan mukaan pojan ympärileikkaus on mahdollinen, jos molemmat huoltajat sekä lapsi antavat siihen suostumuksensa ja leikkauksen suorittaa laillistettu lääkäri asianmukaisissa olosuhteissa. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeistuksen poikien ei-lääketieteellisistä ympärileikkauksista, ja myös poikien ympärileikkauksia pyritään vähentämään Suomessa. Ohjeistuksen mukaan toteutettujen ympärileikkausten vähentämiseen voidaan tällä hetkellä vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluissa lähinnä puheeksiottamisella ja keskustelulla vanhempien kanssa. Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei kuulu julkisen terveydenhuollon piiriin.

Lastensuojelulain (2007/417) nojalla sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöillä sekä muilla viranomaisilla ja lasten kanssa työskentelevillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos epäillään lapsen turvallisuuden tai kasvuolosuhteiden vaarantumista. Samoilla henkilöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille silloin kun epäillään lapseen kohdistunutta väkivaltarikosta, joka on vakavampi kuin lievä pahoinpitely. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjä ja toteuttaja saa ilmoittaa poliisille myös henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia varten tarvittavat tiedot (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785, laki sosi-



aalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812). Epäilyt tyttöjen ympärileikkauksista kuuluvat aina lastensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja poikien ympärileikkaukset silloin kun toimenpide on suoritettu lapsen tahdon vastaisesti tai muun henkilön kuin lailistetun lääkärin toimesta.

Silpomisen ehkäisy ja siihen puuttuminen sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa

Sosiaali- ja terveystoimiala on mukana Ihmisoikeusliiton koordinoimassa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisessa verkostossa (FGM-verkosto), johon kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön, Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen, maahanmuuttoviraston, poliisihallituksen, maahanmuuttopalveluiden ja järjestöjen edustajia. Maahanmuuttoyksikössä on tehty pitkään tiivistä yhteistyötä Ihmisoikeusliiton kanssa tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisemiseksi. Sosiaali- ja terveyslautakunnan myöntämällä järjestöavustuksilla tuetaan silpomisen vastaista työtä sekä muuta järjestöjen toimintaa, jonka kautta voidaan tavoittaa silpomisriskissä olevia ja silpomisen uhreja.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on käytössä yhteinen lapsen pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen ohje, jota noudatetaan kaikissa tilanteissa, joissa epäillään lapsen kaltoinkohtelua. Pahoinpitelyepäilyistä tehdään kaikissa palveluissa lastensuojeluilmoitus ja ilmoitus poliisille lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida toimialan lakimiehiä tai poliisia kaltoinkohteluun liittyvissä asioissa.

Sukuelinten silpomisen puheeksiottaminen on osa äitiysneuvolaprosessia. Kaikille odottaville äideille tehdään lähisuhdeväkivallan kartoitus, jossa käytetään Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen lomaketta. Lisäksi selvitetään, onko asiakas ympärileikattu sekä otetaan tarpeen mukaan puheeksi tyttöjen ympärileikkaus ja vanhempien mielipiteet siihen liittyen. Silpomisen puheeksiotto on keskeinen osa myös maahanmuuttoyksikössä tehtävää alkuvaiheen kotouttamistyötä. Kouluterveydenhuollossa oppilaiden huolenaiheita kartoitetaan kaikilla vuosiluokilla ja terveystarkastuksiin sisältyy seksuaaliterveyteen liittyvää neuvontaa lapsen tai nuoren kehitysvaihetta vastaavasti. Lasten ja nuorten lääkäripalveluissa sekä kouluterveydenhuollossa on käytössä yhteinen ohje (liite 2) tytön ympärileikkausepäilyn selvittämiseen. Ohje sisältää toimintaohjeet tilanteisiin, joissa epäillään ympärileikkauksen toteuttamista ulkomailla. Puheeksiottamisen ja silpomisen ehkäisyn tukena hyödynnetään Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen materiaaleja.

Lastensuojelussa silpomisepäilyt selvitetään kuten muut lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt. Kiireellisen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja tarvittaessa ryhdytään lastensuojelulain mukaisiin toimenpi-



teisiin. Lastensuojelussa tehdään tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja arvioidaan tarvittaessa lapsen edun näkökulmaan perustuen tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille myös muista kuin lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista rikosepäilyistä.

Tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisyyn liittyvän koulutuksen järjestäminen on kirjattu toimenpiteeksi vuosien 2017–2021 Helsingin kotouttamisohjelmaan. Sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa on järjestetty koulutuksia aiheeseen liittyen, minkä lisäksi on hyödynnetty muiden toimijoiden toteuttamia verkkokoulutuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että erilliselle kaupunkitasoiselle lasten sukuelinten silpomista ehkäisevälle toimintasuunnitelmalle ei ole tarvetta. Sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa on jo käytössä kansallisen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen ehkäisytoimintaohjelman mukaisia toimintamalleja. Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä kansallisen toimintaohjelman toimeenpanon sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön vahvistamista silpomisen ehkäisemiseksi. Samoilla toimenpiteillä voidaan ehkäistä ja vähentää myös poikien sukuelinten silpomista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Tyttöjen sukuelinten silpominen aiheuttaa merkittäviä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia haittoja. Myös poikien sukuelinten silpominen loukkaa lapsen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Silpomisen ehkäisyyn kannalta keskeistä on asian varhainen puheeksiottaminen kulttuurisensitiivisellä tavalla. Puheeksiottamisen on tärkeää sisältyä lasten ja perheiden kanssa tehtävään työhön samoin kuin muun lähisuhdeväkivallan kartoittamisen ja ehkäisyyn. Silpomisen ehkäisemiseksi tulee tukea myös niitä tyttöjä ja naisia, joille ympärileikkaus on tehty ennen Suomeen tuloa."

Käsittely

18.06.2019 Ehdotuksen mukaan

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus:

Jäsen Mari Rantanen: Palautetaan valmisteluun seuraavin perustein:

Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan poliisille ilmoitettujen epäilyjen tyttöjen ympärileikkausten lukumäärää kartoitettiin manuaalisella rikosilmoitustiedon läpikäynnillä. Läpikäynnin yhteydessä todettiin, että aikavälillä tammikuu 2013 - toukokuu 2019 on vuosittain kirjattu muutama poliisille ilmoitettu tyttöön kohdistuva ympärileikkausepäily. Teh-



dyissä tutkinnoissa epäilyille ei ilmoitusten mukaan ole kuitenkaan saatu vahvistusta tai syytä epäillä kynnys ei ole ylittynyt. Tehdyssä selvityksessä löydettiin edellä mainitulta aikaväliltä yksi tapaus vuodelta 2018, joka on edennyt Lounais-Suomen poliisilaitokselta syyteharkintaan.

Fenix Helsinki teki vuonna 2017 selvityksen tyttölasten silpomisesta ja jo tuolloin oli näyttöä Suomessa syntyneiden tyttöjen silpomisesta ulkomailla. Seura-lehden artikkelissa toukokuussa 2019 on haastateltu lastensuojelun työntekijöitä, jotka toteavat haastattelussa, etteivät oikein uskalla ottaa asiaa puheeksi rasismileiman pelossa.

Edellä esitetyin perusteiden vaikuttaa siltä, että lasten silpominen ei johda Suomessa riittävästi rikosoikeudelliseen prosessiin vaan kyseinen bruttaali rikollisuus jää piiloon tai ilmoittamatta. Näin ollen on perusteltu syy sille, että asian osalta tulee ryhtyä toimiin. Erityisesti Helsingin on syytä ottaa lasten silpominen vakavasti ja tehostaa toimintaansa siten, että lasten silpomisen ennaltaehkäisy ja jo tapahtuneet teot saadaan tehokkaasti rikosprosessiin. Järjestöjen tukeminen ei ole riittävä toimenpide, eikä näin vakavaa lasten koskemattomuutta rikkovaa asiaa voi siirtää pois kaupungin vastuulta. Voidakseen panostaa asiaan sen vakavuuden vaatimalla tavalla, tulee Helsingin luoda oma ohjelma ja toimenpidesuunnitelma, jota aloitteessa esitetään.

Myös THL:n toimintaohjelman kirjaus sivulla 72 tukee aloitteessa esitettyä toimintaohjelman laatimista: "johtavat viranhaltijat, luottamushenkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot silpomisen estämiseksi."

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Jäsen Mari Rantanen jätti lausunnonsta seuraavan eriävän mielipiteen:

Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan poliisille ilmoitettujen epäilyjen tyttöjen ympärileikkausten lukumäärää kartoitettiin manuaalisella rikosilmoitustiedon läpikäynnillä. Läpikäynnin yhteydessä todettiin, että aikavälillä tammikuu 2013 - toukokuu 2019 on vuosittain kirjattu muutama poliisille ilmoitettu tyttöön kohdistuva ympärileikkausepäily. Tehdyissä tutkinnoissa epäilyille ei ilmoitusten mukaan ole kuitenkaan saatu vahvistusta tai syytä epäillä kynnys ei ole ylittynyt. Tehdyssä selvityksessä löydettiin edellä mainitulta aikaväliltä yksi tapaus vuodelta



09.09.2019

2018, joka on edennyt Lounais-Suomen poliisilaitokselta syyteharkintaan.

Fenix Helsinki teki vuonna 2017 selvityksen tyttölasten silpomisesta ja jo tuolloin oli näyttöä Suomessa syntyneiden tyttöjen silpomisesta ulkomailla. Seura-lehden artikkelissa toukokuussa 2019 on haastateltu lastensuojelun työntekijöitä, jotka toteavat haastattelussa, etteivät oikein uskalla ottaa asiaa puheeksi rasismileiman pelossa.

Edellä esitetyin perustein vaikuttaa siltä, että lasten silpominen ei johda Suomessa riittävästi rikosoikeudelliseen prosessiin vaan kyseinen bruttaali rikollisuus jää piiloon tai ilmoittamatta. Näin ollen on perusteltu syy sille, että asian osalta tulee ryhtyä toimiin. Erityisesti Helsingin on syytä ottaa lasten silpominen vakavasti ja tehostaa toimintaansa siten, että lasten silpomisen ennaltaehkäisy ja jo tapahtuneet teot saadaan tehokkaasti rikosprosessiin. Järjestöjen tukeminen ei ole riittävä toimenpide eikä näin vakavaa lasten koskemattomuutta rikkovaa asiaa voi siirtää pois kaupungin vastuulta. Voidakseen panostaa asiaan sen vakavuuden vaatimalla tavalla, tulee Helsingin luoda oma ohjelma ja toimenpidesuunnitelma, jota aloitteessa esitetään.

Myös THL:n toimintaohjelman kirjaus sivulla 72 tukee aloitteessa esitettyä toimintaohjelman laatimista: "johtavat viranhaltijat, luottamushenkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot silpomisen estämiseksi."

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kaisa Pasanen, johtava erityissuunnittelija, puhelin: 310 24222
kaisa.pasanen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 173

HEL 2019-003277 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Tyttöjen ympärileikkaus eli silpominen on aiheena ajankohtainen ja myös Helsingissä koulua käyvät tytöt voivat joutua tällaisen väkivallan kohteeksi. Todennäköisyys, että tytöt joutuvat ympärileikkausten kohteeksi tulee ottaa huomioon kaikkien niiden maahanmuuttajaryhmien kohdalla, joiden lähtömaissa tapaa on harjoitettu. Ympärileikkaus on naisiin kohdistuvan väkivallan muoto, joka loukkaa useita ihmisoikeussopimuksia ja on Suomen rikoslain mukaan rangaistava kaikissa muodoissaan. Koulun työntekijöillä on vastuu ilmoittaa lapseen kohdistuvasta väkivallasta tai sen uhasta lastensuojelulle.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on kansallinen asiantuntijalaitos, joka on koonnut varsin kattavasti tietoa ja toimintaohjeet tyttöjen sukuelinten silpomisen ja pokien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja viranomaisten toimintaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ei pidetä tarpeellisena erillisen toimintasuunnitelman laatimista. Sen sijaan on tärkeää, että THL:n valtakunnallista ohjeistusta hyödynnetään osana seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn liittyviä toimintasuunnitelmia.

THL:n Lastensuojelun käsikirjan tyttöjen ympärileikkauksia käsittelevä osuus löytyy osoitteesta: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/ty-oprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvaksikayto/tyttojen-ymparileikkaus>.

Muita keskeisiä aihetta käsitteleviä asiakirjoja ovat mm. Valtioneuvoston tuore julkaisu: Toimintaohjelma, Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estäminen (http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161355/J_01_Tyttojen_ja_naisten_sukuelinten_silpominen_V.pdf) ja Ihmisoikeusliiton julkaisu: Tyttöjen ja naisten ympärileikkaus Suomessa, Asiantuntijaryhmän suositukset sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle (<https://ihmisoikeusliitto.fi/julkaisu-tyttojen-ja-naisten-ymparileikkaus-suomessa-suositus-sosiaali-ja-terveydenhuollon-henkilostolle-iol-2011/>).

Ympärileikkaus on monimuotoinen ja sensitiivinen asia, jonka käsitelystä ja ennaltaehkäisyssä terveydenhuollolla on erityisen tärkeä rooli. Kouluterveydenhuollolla onkin oma ohjeistuksensa asian ottamiseksi esille terveystarkastusten yhteydessä, ja henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti. THL toteaa, että perheiden tulee saada tieto, että tyttöjen ympärileikkaus on Suomessa kielletty ja millaisia haittavaikutuksia sillä voi olla. Perheitä on syytä valistaa myös siitä, että lastensuojelulaissa on säädetty lastensuojeluilmoituksen tekemisestä, ja että sellainen voi tulla kyseeseen myös tyttöjen ympärileikkausta koskevissa tilanteissa.



Koulun henkilökunnalla on ilmoitusvelvollisuus silpomisepäilyistä lastensuojeluun ja poliisille. THL toteaa Lastensuojelun käsikirjassaan, että mikäli herää epäily tytön ympärileikkauksen suunnittelusta, täyttyy lastensuojelulaki 25 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun. Lastensuojeluilmoitus tehdään myös, mikäli havaitaan tai epäillään, että ympärileikkaus on jo tehty. Lastensuojelulaki 25 § 3 momentti edellyttää, että törkeästä pahoinpitelystä, jota tytön ympärileikkaus on, ilmoitetaan myös poliisille.

Koulun rooli on kasvattaa lapsia ja nuoria seksuaali- ja lisääntymisterveysteen sekä itsemääräämisoikeuteen liittyvissä asioissa. Lapsia ja nuoria tulee kannustaa olemaan yhteydessä koulun aikuisiin tai muihin viranomaisiin, jos heitä uhkaa rikollinen teko, kuten ympärileikkaus. Kynnys tulla puhumaan näistä asioista on saatava mahdollisimman matalaksi, ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki antaakin nuorelle mahdollisuuden tulla keskustelemaan oppilashuollon työntekijän kanssa myös silloin, kun vanhemmat vastustavat tapaamista.

Helsingin kaupungin oppilashuollon henkilöstöä koulutetaan huomaamaan tyttöjen ympärileikkaukset ja siihen, että he puuttuvat havaitsemiinsa asioihin. Esimerkiksi psykologit ja kuraattorit saivat asiaan liittyvän koulutuksen Ihmisoikeusliiton asiantuntijalta tammikuussa 2018.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla pidetään tärkeänä, että koulun henkilökuntaa koulutetaan edelleen ympärileikkauksiin liittyvissä asioissa. Tärkeää on myös avoin keskustelu ammattilaisten kesken. Erityisesti koulun tehtävänä on luottamuksen rakentaminen lapsiin ja nuoriin ja sellaisen turvallisen ympäristön luominen, jossa myös vaikeat asiat voi ottaa puheeksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että erillisen toimintasuunnitelman sijaan valtioneuvoston toimenpideohjelman sekä THL:n ohjeituksen mukainen ennaltaehkäisevä ja muu aktiivinen toiminta vastaa tehokkaimmin tyttöjen ympärileikkauksiin puuttumiseen peruskouluissa. Tätä tukeva tiedottaminen, koulutus ja yhteistyö eri toimialojen sisällä ja välillä sekä järjestöjen ja yhteisöjen kanssa on tärkeää ympärileikkauksen ehkäisemiseksi. Tiedotusta tehostaakseen kaupunki voi nimetä koordinoivan tahon, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimesta.

Käsittely

28.05.2019 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Pia Kopra: Lisätään uusi kohta 12, että laaditaan toimintaohjelma THL:n toimintaohjelman suosituksen mukaisesti (omana lisäyksenä "tyttöjen"), jossa todetaan (s.72), että "johtavat viranhaltijat, luottamus-



09.09.2019

henkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi.

Kannattaja: Dani Niskanen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Lisätään uusi kohta 12, että laaditaan toimintaohjelma THL:n toimintaohjelman suosituksen mukaisesti (omana lisäyksenä "tyttöjen"), jossa todetaan (s.72), että "johtavat viranhaltijat, luottamushenkilöt ja poliittiset päättäjät varmistavat, että kunnissa ja alueilla, joissa on runsaasti perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia asukkaita, on laadittu kunta- ja aluekohtaiset toimintamallit ja yhteistyöverkostot tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi.

Jaa-äännet: 6

Ted Apter, Martina Harms-Aalto, Abdirahim Husu Hussein, Vesa Korkkula, Tiina Larsson, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 4

Fatim Diarra, Pia Kopra, Dani Niskanen, Ozan Yanar

Tyhjä: 1

Petra Malin

Poissa: 2

Ville Jalovaara, Emma Kari

Äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Pia Kopran vastaehdotuksen äänin 6–4. Tyhjää äänesti 1. Poissa 2.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Leeni Siikaniemi, opetuskonsultti, puhelin: 310 86212
leeni.siikaniemi(a)edu.hel.fi



§ 586

V 25.9.2019, Valtuutettu Seija Muurisen aloite Helsingin Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämisestä

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Seija Muurisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Daniel Sazonov: Lisätään seuraava kappale:

"Lisäksi kaupunginhallitus edellyttää, että hankkeen toteuttamista kumppanuushankkeena selvitetään mm. hankkeen nopean toteuttamisen mahdollistamiseksi. Tavoitteena on alueen kaavamuutoksen käynnistäminen vuoden 2020 alussa."

Kannattaja: Terhi Koulumies

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Daniel Sazonovin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanan(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Seija Muurisen aloite__

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Seija Muurisen aloitteen loppuun käsitellyksi.



Esittelijän perustelut

Valtuutettu Seija Muurinen ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa hanketta Helsingin Seniorisäätiön käytössä olevien Kannelkodin, Pakilakodin ja Mariankodin tilojen kehittämiseksi hoitoyksiköiden vaatimusten mukaisiksi.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että kaupunkiympäristön toimialalla asemakaavoituspalvelu ja asuntotuotantopalvelu tekevät yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) kanssa Helsingin Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämisessä. Tavoitteena on varmistaa tarpeita vastaavat tilat ikääntyneiden palveluille ja hoidolle Haagan ja Kaarelan alueilla.

Suunnitteluvaiheessa parhaana vaihtoehtona on nähty Pohjois-Haagan (Lassila) Hopeatien alueen nykyisiä yksikköjä monipuolisempi palvelukeskus, joka korvaisi Mariankodin ja Kannelkodin. Myös Pakilakodin sijoittumista Hopeatielle selvitetään.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Seija Muurisen aloite__

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 533

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Pia Pakarisen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 04.06.2019 § 310

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Hankenumero 5264_179

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Asemakaavoituspalvelu tekee Seniorisäätiön kiinteistöjen kehittämistä koskevassa suunnittelussa yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan, Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) ja asuntotuotantopalvelun kanssa. Tavoitteena on varmistaa ikääntyneiden palveluille ja hoidolle tulevia tarpeita vastaavat tilat Haagan ja Kaarelan alueilla.

Seniorisäätiön nykyisten kiinteistöjen kehittäminen tuleviin vanhustalvelun tarpeisiin sopiviksi on osoittautunut haastavaksi. Nykyisistä sijainneista Pohjois-Haagan (Lassila) Hopeatien alue on nähty tulevan toiminnan tarpeisiin parhaiten soveltuvana sijaintina nykyisiä yksikköjä monipuolisemmalle ja Seniorisäätiön palveluja integroivalle palvelukeskukselle. Hopeatien alueella on Seniorisäätiön kiinteistön ohella mahdollisuus samassa yhteydessä selvittää nykyisten Hekan kiinteistöjen kehittämistä.

Alueen kaavamuutoksen valmistelu voidaan aloittaa, kun sosiaali- ja terveystoimialan ja Hekan tavoitteet ja suunnitelmat tarkentuvat. Kaupunkikuvallisista asioista ja uuden rakentamisen sijoittamisesta alueelle neuvotellaan hankkeen suunnittelun edistyessä. Mikäli hankkeessa edetään kaavamuutokseen ja toteutukseen, muiden Seniorisäätiön nykyisin hallinnoimien kiinteistöjen osalta voidaan tutkia mahdollisuuksia sijoittaa niihin muita julkisia palveluja tai asumista. Tämä voi tapahtua



09.09.2019

ko. kiinteistöjen korjaamisen, käyttötarkoitusten muutosten tai uudisrakentamisen kautta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Lotta Aulamo, arkkitehti, puhelin: 310 22792
lotta.aulamo(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 04.06.2019 § 125

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Seija Muurisen ym. valtuustoaloitteesta koskien Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämistä:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta.

Vuosien varrella on yritetty ratkoa Seniorisäätiön kiinteistöjen kehittämistä. Rakennuksia on vaikea muuttaa monipuolisen palvelukeskuksen konseptin mukaisiksi ryhmäkodeiksi. Ryhmäkodeiksi huonosti soveltuvat tilat sekä laajentumiseen ja toimintaan soveltumattomat tontit ovat estäneet kiinteistöjen kehittämisen.

Helsingin kaupungin asunnot Oy (Heka) on valmistellut erilaisia vaihtoehtoja yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa. Alustava suunnitelma koskee rakennuksia Hopeatiellä Haagassa. Uuden suunnitelman tavoitteena on, että Hekan Hopeatien palvelutaltoa laajennettaisiin monipuoliseksi palvelukeskukseksi ja sen viereen rakennettaisiin asuintaloja ikääntyneille. Pohjois-Haagan monipuolinen palvelukeskus korvaisi Mariankodin ja Kannelkodin. Myös Pakilakodin sijoittumista Hopeatielle selvitetään.

Suunnitteilla on nyt asian jatkotyöstäminen ja suunnitelman tarkentaminen kaavoitukselle. Kaavamuutoksen yhteydessä on mahdollista kaavoittaa alueelle suurempi kampus, johon on tavoitteena sijoittaa tarvittavat toiminnot.

Alueen kaavamuutosta ei ole vielä tehty. Sen valmistuessa myös selvittää hankkeen rakennusoikeus sekä se, kuinka suuri rakennus on mahdollista toteuttaa."

21.05.2019 Pöydälle

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Pirjo Sipiläinen, arkkitehti, puhelin: 310 42256
pirjo.sipilainen(a)hel.fi



§ 587

V 25.9.2019, Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite moniammatillisen mielenterveystyön lisäämisestä

HEL 2019-004553 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Reetta Vanhasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään esittelijän perustelujen 10 kappaleen jälkeen:

"Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että Myllypuron uudesta palvelupisteestä saatavien kokemusten perusteella arvioidaan psykologien tarvetta Helsingissä osana terveysasemien mielenterveyspalveluja. Tavoitteena on, että psykososiaaliseen hoitoon ja keskusteluapuun pääsi alle kuukaudessa perusterveydenhuollossa."

Kannattaja: Daniel Sazonov

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Sanna Vesikansan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:



Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Reetta Vanhasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Reetta Vanhanen ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan moniammatillisen mielenterveystyön vahvistamista lisäämällä psykologeja terveysasemille.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan perusterveydenhuollossa matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen kokonaisuus aikuisikäisille muodostuu terveysasemien mielenterveystyöstä, terveysasemilla toimivista mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajista, psykiatrisen erikoissairaanhoidon liikkuvista akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmistä sekä terveysasemille jalkautuvista psykiatreista.

Helsingin uudistetussa terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamallissa se työntekijä, johon asiakas ensimmäistä kertaa ottaa yhteyttä, vastaa asiakkaan palvelu- ja hoitoonohjauksesta. Tarvittaessa asiakkaalle nimetään yhteyshenkilö, joka koordinoi eri ammattilaisten antamaa hoitoa. Ammatillaiset tekevät työtään yhdessä toistensa ja asiakkaan kanssa erilaisissa asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöidyissä tiimeissä ja verkostoissa. Yhteisen työn tekeminen konkretisoituu joko yhdessä rakennuksessa tai verkostomaisena toimintatapana ja edellyttää toimivia konsultaatiokanavia.

Mielenterveyspalvelut on järjestetty Helsingissä valtakunnallisten suositusten mukaisesti porrasteisesti eli perusterveydenhuollossa hoidetaan lievät ja keskivaikeat mielenterveyshäiriöt. Esimerkiksi valtaosa lievään tai keskivaikeaan depression sairastuneista potilaista voidaan hoitaa perusterveydenhuollossa terveyskeskuslääkärin ja terveydenhoitajan, tai mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajan, vastaanotoilla konsultoivan psykiatrin tuella.

Helsingin terveysasemilla toimii 36 psykiatria- ja päihdepalvelujen mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajaa. Sairaanhoidajien vastaanotoille ohjaututaan terveysaseman terveydenhoitajan tai lääkärin tekemän hoidon tarpeen arvion jälkeen. Myös esimerkiksi neuvolasta tai lastensuojelusta voidaan ohjata aikuisikäisiä asiakkaita vastaanotoille.

Vuonna 2018 mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajat hoitivat 13 000 eri potilasta. Lievien ja keskivaikeiden mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöiden hoidon lisäksi he tarjoavat apua elämänkriiseihin sekä alkoholin varhaisvaiheen riskikäyttöön ja haitalliseen käyttöön liittyviin ongelmiin. Sairaanhoidajien tehtäviin kuuluu myös ajokelpoisuuden arviointi, ADHD-arviot ja ns. lievät unilääke- ja bentsodiatsepiinivieroitukset. Po-



tilaiden arviointi ja hoito toteutetaan kansallisten Käypä hoito -suositusten mukaisesti. Toiminta sisältää mm. erilaisia seulontatestejä, psykoe-dukaatiota, psykoterapeuttisia interventioita ja ryhmämuotoista hoitoa. Sairaanhoidajilla on suora konsultaatioyhteys psykiatria- ja päihdepalveluihin, jonne he tarvittaessa myös ohjaavat erikoissairaanhoidon tarpeessa olevat potilaat.

Osa potilaista ohjataan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) nettiterapiaan. Vuonna 2018 IT-psykiatriassa hoidettiin 1 112 helsinkiläistä.

Kalasadaman, Malmin, Laakson ja Vuosaaren akuuttipsykiatrian poliklinikoiden liikkuvat akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmät (aiemmin yleispsykiatrian ja päihdehoidon konsultaatiotyöryhmät) tarjoavat apua ja konsultaatiota kaikkialle peruspalveluihin, lastensuojeluun, asumis-palveluihin tai asiakkaan kotiin muutaman arkipäivän kuluessa avunpyynnöstä. Työryhmät auttavat myös äkillisissä vakavissa psykiatrisissa kriisitilanteissa ja tarjoavat lyhytinterventioita. Liikkuvissa työryhmissä on 42 työntekijää, joista yhdeksän on psykologeja. Psykiatria- ja päihdepalvelut on tehostanut moniammatillisten työryhmien toimintaa THK-mallin mukaisesti perusterveydenhuollon tukena: vuonna 2018 hoidettiin noin 3 100 potilasta ja tammi-maaliskuussa 2019 palvelua on tarjottu jo 1 600 potilaalle.

Myös jalkautuvien psykiatrien tukea tarjotaan jokaiselle terveysasemalle. Vuonna 2018 konsultaatiota annettiin noin tuhannen asiakkaan hoitoon.

Lisäksi perusterveydenhuollon matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen saatavuutta vahvistetaan elokuussa Myllypuron terveysaseman (keväästä 2020 alkaen terveys- ja hyvinvointikeskus) yhteyteen avatulla helsinkiläisten nuorten ja aikuisikäisten palvelupisteellä. Palvelupisteeseen kohdennetaan uusia psykologin vakansseja. Palvelu laajennetaan Myllypuron jälkeen kaikkien terveysasemien asiakkaille ja toiminnasta vastaa psykiatria- ja päihdepalvelut. Toiminnan suunnittelussa on hyödynnetty Espoon ja Vantaan palvelujen järjestämismalleja ja kokemuksia. Asiakkaita voidaan ohjata alkuarvion jälkeen palvelupisteestä suoraan mm. lyhytpsykoterapiaan. Sosiaali- ja terveyslautakunta on kiinnittänyt huomiota Myllypurosta saatavien tulosten huolelliseen arviointiin.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on 152 psykologin vakanssia (tilanne 1.4.2019, mukaan lukien johtavat ja vastaavat psykologit, ei sisällä yhdeksää neuropsykologin vakanssia), jotka jakaantuvat seuraavasti:

- psykiatria- ja päihdepalveluissa 62 vakanssia
- perheneuvoloissa ja neuvolan psykologipalveluissa 58 vakanssia



- lastensuojelussa ja lastenkotitoiminnassa 20 vakanssia
- maahanmuuttajapalveluissa 7 vakanssia
- kehitysvammapoliklinikalla 5 vakanssia.

Psykiatria ja päihdepalvelujen nuorisoasema palvelee lääkärien, sairaanhoitajien, osastonhoitajan, perhe- ja sosiaaliterapeuttien, johtavan sosiaalityöntekijän ja ohjaajien sekä psykologin moniammatillisena yksikkönä. Yksikköä on tarkoitettu vahvistaa toisen psykologin työpanoksella.

Psykologien työstä merkittävä osa on psykologisia interventioita, arvioita ja tutkimuksia. Lisäksi psykologit työskentelevät osana moniammatillista tiimiä, tuovat työryhmälle psykologista tietoa ja ymmärrystä asiakkaan hoidon suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin. Keskeinen osa psykologien tehtävistä sisältää myös konsultointi-, koulutus- ja kehittämistehtäviä.

Psykologien vakanssien lisäksi toimialalla on 27 psykoterapeutin vakanssia, jotka on sijoitettu vauvaperhetyöhön, pariterapiapalveluihin ja perhekuntoutukseen. Kahdeksan perheterapeutin vakanssia on nuorisoasemalla ja perheiden päihdekuntoutuksessa.

Psykoterapeuttivakanssien lisäksi valtaosalla psykiatria- ja päihdepalvelujen henkilöstöstä on joko psykoterapeutin ammattinimikkeeseen oikeuttava koulutus tai ammatillisena täydennyskoulutuksena muita psykoterapian menetelmäkoulutuksia. Esimerkiksi terveysasemilla työskentelevistä mielenterveys- ja päihdesairaanhoitajista yli puolet on käynyt kaupungin järjestämän lyhytpsykoterapiakoulutuksen ja muut erityyppisiä perheterapian ja kognitiivisen tai ratkaisukeskeisen psykoterapian koulutuksia. Työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus on jatkuvaa.

Eri ammattiryhmien osaamista hyödynnetään asiakkaan hoidossa työskentelemällä asiakkaan tarpeiden mukaan kootuissa työryhmissä. Moniammatillinen työote toteutuu eri ammattiryhmien jäsenten välisenä työryhmätyönä, työparityöskentelynä, konsultaationa ja neuvontana. Moniammatillisen työn työohjeet on sisällytetty työyksiköiden prosessikuvauksiin, hoito-ohjelmiin ja hoitoketjuihin sekä työntekijöiden perehdytykseen. Myös työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus toteutetaan usein moniammatillisesti.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö



Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 534

HEL 2019-004553 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.06.2019 § 144

HEL 2019-004553 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Reetta Vanhasen ym. terveysasemien moniammatillista mielenterveystyötä koskevasta valtuustoaloitteesta:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



"Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan perusterveydenhuollossa toteutettavan matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen kokonaisuus aikuisikäisille muodostuu terveysasemien mielenterveystyöstä, terveysasemilla toimivista mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajista, psykiatrisen erikoissairaanhoidon liikkuvista akuutti-, arviointi- ja konsultaatio-työryhmistä sekä terveysasemille jalkautuvista psykiatreista.

Helsingin uudistetussa terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamallissa se työntekijä, johon asiakas ensimmäistä kertaa ottaa yhteyttä, vastaa asiakkaan palvelu- ja hoitoonohjauksesta. Tarvittaessa asiakkaalle nimetään yhteyshenkilö, joka koordinoi eri ammattilaisten antamaa hoitoa. Ammatilliset tekevät työtään yhdessä toistensa ja asiakkaan kanssa erilaisissa asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöidyissä tiimeissä ja verkostoissa. Yhteisen työn tekeminen konkretisoituu joko yhdessä rakennuksessa tai verkostomaisena toimintatapana ja edellyttää toimivia konsultaatiokanavia.

Mielenterveyspalvelut on järjestetty Helsingissä valtakunnallisten suositusten mukaisesti porrasteisesti eli perusterveydenhuollossa hoidetaan lievät ja keskivaikeat mielenterveyshäiriöt. Esim. valtaosa lievään tai keskivaikeaan depression sairastuneista potilaista voidaan hoitaa perusterveydenhuollossa terveyskeskuslääkärin ja terveydenhoitajan, tai mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajan, vastaanotoilla konsultoivan psykiatrin tuella.

Helsingin terveysasemilla toimii myös 36 psykiatria- ja päihdepalvelujen mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajaa. Sairaanhoidajien vastaanotolle ohjaututaan terveysaseman terveydenhoitajan tai lääkärin tekemän hoidon tarpeen arvion jälkeen. Myös esim. neuvolasta tai lastensuojelusta voidaan ohjata aikuisikäisiä asiakkaita vastaanotoille.

Vuonna 2018 mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajat hoitivat 13 000 eri potilasta. Lievien ja keskivaikeiden mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöiden hoidon lisäksi he tarjoavat apua elämänkriiseihin sekä alkoholin varhaisvaiheen riskikäyttöön ja haitalliseen käyttöön liittyviin ongelmiin. Sairaanhoidajien tehtäviin kuuluu myös ajokelpoisuuden arviointi, ADHD-arviot ja ns. lievät unilääke- ja bentsodiatsepiinivieroitukset. Potilaiden arviointi ja hoito toteutetaan kansallisten Käypä hoito -suositusten mukaisesti sisältäen mm. erilaisia seulontatestejä, psykoedukaatiota, psykoterapeuttisia interventioita ja ryhmämuotoista hoitoa. Sairaanhoidajilla on suora konsultaatioyhteys psykiatria- ja päihdepalveluihin, mihin he tarvittaessa myös ohjaavat erikoissairaanhoidon tarpeessa olevat potilaat.

Osa potilaista ohjataan HUSin nettiterapiaan. Vuonna 2018 IT-psykiatriassa hoidettiin 1 112 helsinkiläistä.



Kalasadaman, Malmin, Laakson ja Vuosaaren akuuttipsykiatrian poliklinikoiden liikkuvat akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmät (aiemmin yleispsykiatrian ja päihdehoidon konsultaatiotyöryhmät) tarjoavat apua ja konsultaatiota kaikkialle peruspalveluihin, lastensuojeluun, asumis- palveluihin tai asiakkaan kotiin muutaman arkipäivän sisällä avunpyynnöstä. Työryhmät auttavat myös äkillisissä vakavissa psykiatrisissa kriisitilanteissa ja tarjoavat lyhytinterventioita. Liikkuviissa työryhmissä on 42 työntekijää, joista yhdeksän on psykologeja. Psykiatria- ja päihdepalvelut on tehostanut moniammatillisten työryhmien toimintaa THK-mallin mukaisesti perusterveydenhuollon tukena: vuonna 2018 hoidettiin noin 3 100 eri potilasta ja tammi-maaliskuussa 2019 palvelua on tarjottu jo 1 600 eri potilaalle.

Myös jalkautuvien psykiatrien tukea tarjotaan jokaiselle terveysasemalle. Vuonna 2018 konsultaatiota annettiin noin 1 000 terveysaseman asiakkaan hoitoon.

Edellä kuvattujen palvelujen lisäksi perusterveydenhuollon matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen saatavuutta vahvistetaan kuluvan vuoden elokuussa Myllypuron terveysaseman (keväästä 2020 alkaen terveys- ja hyvinvointikeskus) yhteyteen avattavalla helsinkiläisten nuorten ja aikuisikäisten palvelupisteellä. Palvelupisteeseen kohdennetaan uusia psykologin vakansseja. Palvelu laajennetaan Myllypuron jälkeen kaikkien terveysasemien asiakkaille ja toiminnasta vastaa psykiatria- ja päihdepalvelut. Toiminnan suunnittelussa on hyödynnetty Espoon ja Vantaan palvelujen järjestämismalleja ja kokemuksia, ja asiakkaita voidaan ohjata alkuarvion jälkeen palvelupisteestä suoraan mm. lyhytpsykoterapiaan.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on 152 psykologin vakanssia (tilanne 1.4.2019, mukaan lukien johtavat ja vastaavat psykologit, ei sisällä yhdeksää neuropsykologin vakanssia), jotka jakaantuvat palveluittain seuraavasti:

- psykiatria- ja päihdepalveluissa 62 vakanssia
- perheneuvoloissa ja neuvolan psykologipalveluissa 58 vakanssia
- lastensuojelussa ja lastenkotitoiminnassa 20 vakanssia
- maahanmuuttajapalveluissa 7 vakanssia
- kehitysvammapoliklinikalla 5 vakanssia.

Nuorisoasemalle resursoidaan lisävakansseja vuoden 2019 aikana.

Psykologien työstä merkittävä osa on psykologisia interventioita, arviointia ja tutkimuksia. Sen lisäksi he työskentelevät osana moniammatillista tiimiä tuoden työryhmälle psykologista tietoa ja ymmärrystä asiakkaan hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Keskeinen osa psyko-



logien tehtävistä muodostuu myös konsultointi-, koulutus- ja kehittämis-tehtävistä.

Psykologien vakanssien lisäksi toimialalla on 27 psykoterapeutin va-kanssia, jotka on sijoitettu vauvaperhetyöhön, pariterapiapalveluihin ja perhekuntoutukseen sekä kahdeksan perheterapeutin vakanssia, jotka ovat nuorisoasemalla ja perheiden päihdekuntoutuksessa.

Psykoterapeuttivakanssien lisäksi valtaosalla psykiatria- ja päihdepal-velujen henkilöstöstä on joko psykoterapeutin ammattinimikkeeseen oi-keuttava koulutus tai ammatillisena täydennyskoulutuksena muita psy-koterapian menetelmäkoulutuksia. Esimerkiksi terveysasemilla työs-kentelevistä mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajista yli puolet on käy-nyt kaupungin järjestämän lyhytpsykoterapiakoulutuksen ja muut eri-tyyppisiä perheterapian ja kognitiivisen tai ratkaisukeskeisen psykote-rapian koulutuksia. Työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus on jatkuvaa.

Eri ammattiryhmien osaamista hyödynnetään asiakkaan hoidossa työskentelemällä asiakkaan tarpeiden perusteella kootuissa työryhmis-sä. Moniammatillinen työote toteutuu eri ammattiryhmien jäsenten väli-senä työryhmätyönä, työparityöskentelynä, konsultaationa ja neuvon-tana. Moniammatillisen työn työohjeet on sisällytetty työyksiköiden pro-cessikuvauksiin, hoito-ohjelmiin ja hoitoketjuihin sekä työntekijöiden pe-rehdytykseen. Myös työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus to-teutetaan usein moniammatillisesti.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että Myllypuron terveysa-seman kokeilun tulokset arvioidaan huolellisesti.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Matalalla kynnyksellä perustasolla toteutuva mielenterveys- ja päihde-häiriöiden varhainen tunnistaminen ja psykososiaalinen tuki ehkäisevät oireiden vaikeutumista ja kroonistumista ja ovat kustannustehokkaita interventioita.”

Käsittely

18.06.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Hannu Tuominen: Esitän lisättäväksi lausuntoehdotuksen vii-meisen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia jälkeen: "Lautakunta pitää tärkeänä, että Myllypuron terveysaseman kokeilun tulokset arvioidaan huolellisesti."



09.09.2019

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavan äänestyksen pohjalta:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Hannu Tuominen)

Jaa-äännet: 4

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen

Ei-äännet: 6

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 3

Leo Bergman, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Hannu Tuomisen vastaehdotuksen äänin 6 - 4 (tyhjää 3).

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi hyväksytyin vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sami Keränen, ensilinjan palvelujen päällikkö, puhelin: 310 49931
sami.keranen(a)hel.fi

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi



09.09.2019

Asia/39

§ 588

Hankintaoikaisuvaatimus, toimistotarvikkeet

HEL 2019-004672 T 02 08 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että toimistotarvikkeista 27.6.2019 tehtyyn hankintapäätökseen kohdistuvan hankintaoikaisuvaatimuksen käsittely raukeaa hankintamenettelyn keskeyttämisen vuoksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Oikaisuvaatimus 11.7.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote
Asianosaiset

Otteen liitteet

Esitysteksti
Liite 1
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hankintajohtaja on päätöksellään 23.7.2019 keskeyttänyt toimistotarvikkeiden hankinnan. Hankintaa ei näin ollen enää toteuteta oikaisuvaatimuksen kohteena olevan, 27.6.2019 tehdyn hankintapäätöksen perusteella. Tarkoituksena on kilpailuttaa hankinta uudelleen.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 4 §:n mukaan kaupunginhallituksen, sen jaoston ja sen alaisen viranomaisen päätöksestä tehdyn hankintaoikaisuun käsittelee kaupunginhallitus.



09.09.2019

Asia/39

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Oikaisuvaatimus 11.7.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisu päätös

Otteet

Ote

Asianosaiset

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisu päätös

Päätöshistoria

Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 23.07.2019 § 60

HEL 2019-004672 T 02 08 01 00

Päätös

Hankintajohtaja päätti keskeyttää toimistotarvikkeiden puitejärjestelyä koskevan hankinnan hankintasopimusta tekemättä.

Päätöksen perustelut

Hankintajohtaja on tehnyt asiassa parhaan tarjouksen valinnasta hankintapäätöksen 27.6.2019, §55, H014-19, Dnro HEL 2019-004672 Toimistotarvikkeiden hankinta.

Hankinnan kohteen kuvauksessa käytetty ympäristöystävällisyyttä koskeva vaatimus on epätasällinen, eikä tarjouspyyntö ole ollut omiaan tuottamaan yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia. Hankintayksikkö aloittaa hankinnassa mahdollisimman pian uuden hankintamenettelyn, jossa edellä mainittu tarjouspyynnön puute on korjattu.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 27.06.2019 § 55

Lisätiedot

Sirkka Hiltunen, vs. hankintapäällikkö, puhelin: 09 310 31501
sirkka.hiltunen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 589

Hankintaoikaisuvaatimus, pesu- ja puhdistusaineet

HEL 2019-000024 T 02 08 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hylätä pesu- ja puhdistusaineista 29.5.2019 tehtyyn hankintapäätökseen kohdistuvan Diversey Suomi Oy:n hankintaoikaisuvaatimuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus
- 2 Lausunto 2.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote

Asianosaiset

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös
Liite 1
Liite 2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hankintaoikaisuvaatimus

Pesu- ja puhdistusaineiden kilpailutuksessa (H006-19) tarjouksen antanut Diversey Suomi Oy on esittänyt hankintaoikaisuvaatimuksen määräajassa. Hankintaoikaisuvaatimus on tämän esityksen liitteenä. Diversey Suomi Oy on valittanut asiasta myös markkinaoikeuteen.



Hankintaoikaisuvaatimuksessa esitetty 1. peruste

Diversey Suomi Oy vaatii sulkemaan KiiltoClean Oy:n ja Berner Oy:n kilpailutuksesta. Perusteena Diversey Suomi Oy esittää, että tarjoajat eivät täytä tarjouspyynnössä soveltuvuusvaatimuksina käytettyjä teknisiä ja ammatillisia vaatimuksia.

Hankintayksikkö on hankintamenettelyssä tarkastanut, että kaikki tarjoajat täyttävät tarjouspyynnössä ja lisätietokysymykseen annetussa vastauksessa tekniselle ja ammatilliselle suorituskyvylle asetetut vaatimukset. Kaikki tarjoajat ovat täyttäneet asetetut referenssivaatimukset. Diversey Suomi Oy:n oikaisuvaatimuksessa mainittuja pintahygieniamittauksia ei ole pyydetty erikseen referoimaan.

Kaikki tarjoajat ovat ladanneet tarjouspyynnön mukaisesti vaaditun haltuunotto-suunnitelman tarjouksensa liitteenä. Hankintayksikkö on hyväksynyt haltuunotto-suunnitelmat tarjouspyynnön mukaisina.

Diversey Suomi Oy on saanut tarjoajien referenssejä ja haltuunotto-suunnitelmia koskevaan asiakirjapyyntöönsä perustellun julkisuuslain mukaisen päätöksen valitusosoituksineen. Sitä ennen Diversey Suomi Oy:lle on vastattu asiakirjapyyntöön sähköpostitse julkisuuslain mukaisessa määräajassa ja tiedusteltu haluaako Diversey Suomi Oy asiasta viranhaltijan päätöksen.

Hankintaoikaisuvaatimuksessa esitetty 2. peruste

Tarjouspyynnön 27. positiossa on pyydetty ilmanraikastinpullon hintaa. Hankintayksikkö on pitänyt kappalehinnan mukaista vertailua tässä positiossa tarkoituksenmukaisimpana, sillä suihkeena pakattua tuotetta on vaikea vertailla muulla tavalla. Pullon kokoa ei ole rajoitettu, joten tarjoajalla on ollut mahdollisuus tarjota mitä tahansa kokoa. Hankintayksikkö ei pidä tämän yksittäisen tuotteen vertailua tarjoajia syrjivänä. Tämän yksittäisen position vertailulla ei myöskään ole merkitystä tarjoajien asemaan eikä sijoittumiseen.

Hankintaoikaisuvaatimuksessa esitetty 3. peruste

Tuotteiden laajakäyttöisyydellä on hankintayksikölle suuri merkitys. Yksittäisen tuotteen laajakäyttöisyys merkitsee sitä, että samaa tuotetta voidaan käyttää erilaisissa kohteissa ja toiminnoissa kulloinkin sopivassa laimennussuhteessa. Laajakäyttöisyys helpottaa ja yksinkertaistaa näin olennaisesti tuotteiden loppukäyttäjien ammatillista työskentelyä, kun siistijän ei tarvitse tehdä valintoja lukuisten erilaisten tuotteiden välillä. Tuotteiden laajakäyttöisyys edistää lisäksi Helsingin kaupungin strategisia ekologisia tavoitteita.



Hankintayksikkö on harkintavaltansa puitteissa määritellyt laajakäyttöisyyden vaatimuksen. Tarjousten liitteinä vaadittujen tuotekorttitietojen avulla on tarkastettu, että tarjoajien ilmoitukset tuotteiden laajakäyttöisyydestä pitävät paikkansa. Tarjoajien kohtelu on siten ollut tasapuolista ja syrjimätöntä.

Kuuleminen

Asianosaisia on hallintolain mukaisesti kuultu. KiiltoClean Oy on toimitanut lausunnon.

Säädökset ja muut normit

Hankintalain (1397/2016) 133 §:n mukaan asianosainen voi vaatia hankintaoikaisua hankintaa koskevasta päätöksestä.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 4 §:n mukaan kaupunginhallituksen, sen jaoston ja sen alaisen viranomaisen päätöksestä tehdyn hankintaoikaisun käsittelee kaupunginhallitus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus
- 2 Lausunto 2.8.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote
Asianosaiset

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös
Liite 1
Liite 2

Päätöshistoria



Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 09.07.2019 § 57

HEL 2019-000024 T 02 08 01 00

Päätös

Vs. hankintajohtaja päätti, ettei Diversey Suomi Oy:lle anneta KiiltoClean Oy:n tarjoukseensa liittämiä referenssitietoja, haltuunotto-suunnitelmaa eikä tuotekohtaisia hintatietoja.

Päätöksen perustelut

Hankintalain (1397/2016) 138 §:n mukaan hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, julkisuuslaki).

Julkisuuslain 11 §:n mukaan asianosaisella on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Tätä oikeutta ei kuitenkaan ole julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin; tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta on kuitenkin aina annettava.

Julkisuuslain 14 §:ssä säädetään lisäksi, että jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy,
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi,
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Pesu- ja puhdistusaineiden kilpailutuksessa tarjoajana toiminut Diversey Suomi Oy on pyytänyt saada KiiltoClean Oy:n tarjousmateriaalin, tuotekohtaiset hintavertailutaulukot sekä referenssit (oheinen liite). Hankintayksikkö on tiedustellut KiiltoClean Oy:ltä voiko nämä materiaalit antaa. KiiltoClean Oy on vastannut kieltävästi. Näin ollen Diversey Suomi Oy:lle on annettu KiiltoClean Oy:n tarjousdokumentti ilman tuotekohtaisia hintavertailutaulukoita, referenssejä tai muita liikesalaisuu-



deksi luokiteltuja tietoja. Tietopyyntöön vastattiin julkisuuslaissa säännellyssä kahden viikon määräajassa.

Kysyttäessä haluaako Diversey Suomi Oy asiasta viranomaisen ratkaisun Diversey Suomi Oy on pyytänyt hankintayksikköä arvioimaan uudelleen KiiltoClean Oy:n ilmoittamat liikesalaisuudet ja julkaisemaan vähintään haltuunotto-suunnitelman ja hankintaohjelma 1:een liittyvät referenssit.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa.

Julkisuuslain perustelujen mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa a) joka on salaista, koska se ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa, b) jolla on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa, koska se on salaista ja c) jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin tiedon pitämiseksi salassa.

KiiltoClean Oy on merkinnyt tarjouksessaan referenssit ja haltuunotto-suunnitelman liikesalaisuudeksi. Kysyttäessä KiiltoClean Oy on lisäksi ilmaissut, että myös rivikohtaiset yksikköhinnat ovat salaisia (oheinen liite). Toiminnan harjoittajan salassapitotahto ei ole yksistään ratkaiseva, vaan viranomaisen on arvioitava asiaan liittyvät salassapitointressit objektiivisesti. Epäselvissä tapauksissa viranomaisen on asianmukaista kuulla yrittäjää sekä ottaa arvioinnissa huomioon yrittäjän salassapitotahto.

Tarjoajan soveltuvuutta osoittavia referenssitietoja on oikeuskäytännössä yleisesti pidetty liikesalaisuuksina. Referenssitietoja sopimus-kumppaneineen voidaan pitää yrityksen kaupalliseen ja muuhun toimintastrategiaan liittyvinä salaisina tietoina. Haltuunotto-suunnitelmaa puolestaan voidaan pitää liikesalaisuuden piiriin kuuluvana hankinnan toteuttamiseen liittyvänä teknisenä prosessitietona, jolla niin ikään on selvä yhteys yrityksen toimintastrategiaan.

Julkisuuslain perustelujen ja useiden tuomioistunpäätösten mukaan tarjouksen tehneen elinkeinonharjoittajan liikesalaisuuksina on pidetty tarjousasiakirjojen sisältämiä yksikköhintoja (esimerkiksi KHO 2007:83). Tarjouksen hintaliite sisältää tarjottujen tuotteiden yksityiskohtaiset hintatiedot riveittäin muun tuotekohtaisen tiedon lisäksi.



Näin ollen hankintayksikkö pitää referenssejä, haltuunotto suunnitelmaa ja tuotekohtaisia hintatietoja liikesalaisuuksina, sillä tiedot ovat salaisia KiiltoClean Oy:n salassapitoilmaisuin ja tiedoilla voi olla elinkeinotoiminnassa taloudellista arvoa. Diversey Suomi Oy:n pyytämää tietoa KiiltoClean Oy:n tarjousdokumentin liitteistä ei siten anneta.

Tämän päätöksen antaa vs. hankintajohtaja, sillä julkisuuslain 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on.

Tämä päätös on pyynnön esittäjälle maksuton.

Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 09.07.2019 § 56

Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 19.06.2019 § 51

Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Talous- ja konserniohjaus Hankintajohtaja 29.05.2019 § 41

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi



§ 590

Hankintaoikaisuvaatimus, pesu- ja puhdistusaineiden hankinnan väliaikainen järjestäminen

HEL 2019-007489 T 02 08 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hylätä pesu- ja puhdistusaineiden väliaikaisesta järjestelystä 19.6.2019 tehtyyn hankintapäätökseen kohdistuvan KiiltoClean Oy:n hankintaoikaisuvaatimuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Oikaisuvaatimus
2 Lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote

Asianosaiset

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös
Liite 1
Liite 2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Hankintajohtaja on 19.6.2019 päättänyt hankintalain (1397/2016) 153 §:n mukaisesti järjestää pesu- ja puhdistusaineiden yhteishankinnan väliaikaisin järjestelyin markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi.



Päätös hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä

Hankintaoikaisuvaatimus

Pesu- ja puhdistusaineiden kilpailutuksessa tarjouksen antanut KiiltoClean Oy vaatii päätökseen oikaisua. Määräajassa saapunut hankintaoikaisuvaatimus perusteluineen on tämän esityksen liitteenä. KiiltoClean Oy ei ole valittanut asiasta markkinaoikeuteen.

Hankintalain 153 §:n mukaan hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti, jos hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, eikä hankintaa voida lykätä oikeuskäsittelyn ajaksi. Hankintalain perustelujen mukaan säännöksessä ei ole rajoitettu joukkoa, jonka kanssa väliaikainen järjestely voidaan toteuttaa. Näin ollen hankintayksiköllä on mahdollisuus sopia väliaikaisesta järjestelystä minkä tahansa soveltuvan toimittajan kanssa.

Hankintajohtajan päätöksessä on perusteltu väliaikaista järjestelyä valitun toimittajan kanssa. Järjestely on tehty ajankäytöllisistä ja logistisista tarkoituksenmukaisuussyistä. Tällä hetkellä suurin osa käytössä olevista pesu- ja puhdistusaineiden täyttöjärjestelmistä keittiöissä on tuotteiden tilaajan Palvelukeskus-liikelaitoksen mukaan väliaikaisjärjestelyyn otetun toimittajan omistuksessa. Tällä seikalla oli ratkaiseva merkitys, kun päätös tehtiin.

Lisäksi väliaikaisen sopimuksen rakenne poikkeaa edellisellä sopimuskaudella käytetystä sopimusjärjestelystä. Väliaikainen sopimus on järjestetty siten, että sekä tilojen ammattisiivoukseen että keittiöihin tarkoitetut pesu- ja puhdistusaineet tilataan yhdeltä toimittajalta. Aiemmassa hankintasopimuksessa keittiöiden pesu- ja puhdistusaineet ja toisaalta tilojen ammattisiivoukseen käytetyt pesu- ja puhdistusaineet olivat omina hankintaohjelminaan, jolloin toimittajakin saattoi olla useampia. Tällä hetkellä Helsingin kaupunkikonsernilla on tarve järjestää pesu- ja puhdistusaineiden hankinta siten, että vain yksi toimittaja toimittaa tuotteet sekä keittiöihin että ammattisiivoukseen.

Kuuleminen

Asianosaisia on hallintolain mukaisesti kuultu. Diversey Suomi Oy on toimittanut lausunnon.

Säädökset ja muut normit

Hankintalain (1397/2016) 133 §:n mukaan asianosainen voi vaatia hankintaoikaisua hankintaa koskevasta päätöksestä.



09.09.2019

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 4 §:n mukaan kaupunginhallituksen, sen jaoston ja sen alaisen viranomaisen päätöksestä tehdyn hankintaoikaisun käsittelee kaupunginhallitus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Oikaisuvaatimus
2 Lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote
Asianosaiset

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös
Liite 1
Liite 2



§ 591

Kontulan keskusta-alueen varaaminen kehityshankkeen toteutusedellytysten jatkoselvittämistä varten (Mellunkylä, Kontulan keskusta-alue, tontit 47021/8–12)

HEL 2019-006077 T 10 01 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus varasi Mellunkylän kaupunginosassa sijaitsevan Kontulan keskusta-alueen Kiint. Oy Kontulan Asemakeskukselle (Y-tunnus 0645092-6), Kontulan Ostoskeskus Oy:lle (Y-tunnus 0200267-5), Kiinteistö Oy Helsingin Toimitiloille (Y-tunnus 1958762-2) ja Kontulan Palvelutalo Oy:lle (Y-tunnus 0200268-3) kehityshankkeen toteuttamisedellytysten jatkoselvittelyä varten seuraavasti:

- varausalue ilmenee liitteestä 1
- varaus on voimassa 31.5.2024 saakka
- varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli johtava tonttiasiamies Ilkka Aaltonen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot_Kontulan ostoskeskus 20190527
- 3 Sijaintikartta_ja_ote_kaavoista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
varauksensaaja

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Kiint. Oy Kontulan Asemakeskukselle, Kontulan Ostoskeskus Oy:lle, Kiinteistö Oy Helsingin Toimitiloille ja Kontulan Palvelutalo Oy:lle esitetään Kontulan keskusta-alueen varaamista alueen kaavoituspotentiaalin ja muiden kehityshankkeen toteuttamisedellytysten selvittelyä varten 31.5.2024 saakka. Edellä mainitut yhtiöt ovat tällä hetkellä Kontulan ostoskeskuksen alueen maanvuokralaisia.

Alueen varaamisesta ja luovuttamisesta on tarkoitus tehdä erilliset esitykset myöhemmin, jos hanke osoittautuu jatkoselvittelyn aikana toteuttamiskelpoiseksi.

Esittelijän perustelut

Hakemus ja suunniteltava hanke

Kiint. Oy Kontulan Asemakeskus, Kontulan Ostoskeskus Oy, Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilat ja Kontulan Palvelutalo Oy pyytävät 15.5.2019 päivätyllä hakemuksella, että niille varataan Mellunkylän kaupunginosassa sijaitseva Kontulan kortteliin 47021 alue, joka koostuu liike- ja toimistorakennusalueista sekä korttelia ympäröivistä yleisistä rakennus-, puisto-, liikenne- ja katualueista Kontulan keskusta -hankkeen toteuttamisedellytysten jatkoselvittelyä varten.

Hakijoiden tarkoituksena on selvittää alueen kaavoituspotentiaalia ja muita toteuttamisedellytyksiä. Hakijat ovat tällä hetkellä maanvuokralaisina varausalueella sijaitsevilla tonteilla.

Kontulan keskustan kehittämisellä on tarkoitus mahdollistaa alueen kasvava asukasmäärä ja asukkaiden tarvitsemat palvelut tulevaisuudessa.

Helsingin kaupunki on osakkaana varauksensaajana olevissa Kontulan Palvelutalo Oy:ssä ja Kiinteistö Oy Helsingin Toimitiloissa.

Hakemus on oheismateriaalissa.

Asemakaava- ja tonttitiedot

Alueella voimassa asemakaava nro 9077 vuodelta 1986. Varausalueella sijaitsevat tontit 47021/8–12 on osoitettu liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K, yhteensä 20 125 k-m²), yleisten rakennusten ja sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialueeksi.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



si (Y ja YS, yhteensä 6 980 k-m²) ja autopaikkojen korttelialueeksi (LPA).

Yleiskaavassa varausalue ja sen ympäristö on osoitettu liike- ja palvelukeskustatoimintaan (C1-merkintä).

Hankkeen toteuttaminen edellyttää asemakaavan muuttamista. Alueelle on tehty aiempi asemakaavan muutosehdotus nro 12245. Muutosehdotus ei kuitenkaan edennyt vuonna 2014 kaavaehdotuksesta eteenpäin, sillä silloisen kiinteistölautakunnan antaman lausunnon mukaan kaavaehdotuksen perusratkaisu oli (teknisesti, juridishallinnollisesti ja taloudellisesti) liian monimutkainen ja vaativa.

Sijaintikartta ja ote asemakaavakartasta ovat liitteenä 4.

Kaksivaiheinen varaus

Alueen kaksivaiheista varaamista hakijoille on pidettävä tarkoituksenmukaisena alueen kaavoituspotentiaalin ja hankkeen muiden toteutusedellytysten selvittelyä varten, aiemman asemakaavaehdotuksen osoittauduttua toteutumisedellytyksiltään liian vaativaksi.

Käsiteltävänä olevassa varauksen ensimmäisessä vaiheessa (kehittämisvaraus) varauksensaaja tutkii muun muassa alueen kaavoituspotentiaalia yhdessä viranomaisten ja alueen eri toimijoiden kanssa sekä metroradan ja -liikenteen vaikutusta hankkeeseen.

Varsinaisesta tontin varaamisesta (tontinvaraus) tullaan tekemään erillinen esitys myöhemmässä vaiheessa, jos hanke osoittautuu jatkoselvittelyn aikana toteuttamiskelpoiseksi.

Varausaikaa vuoden 2024 toukokuun loppuun saakka on pidettävä perusteltuna, sillä alueen kehittämis- ja suunnittelutehtävä on erittäin haastava johtuen olemassa olevista rakenteista ja metrosta.

Toteutuessaan hanke edistää alueen kehittämistä ja vahvistaa alueen kaupallista asemaa metroaseman yhteydessä. Varaus toteuttaa kaupunkistrategiaa ja kaupungin elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Varausta on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian sekä kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelun kanssa.

Maanvuokrasopimusten muuttaminen

Varausalueen tonteilla sijaitsee muun muassa Kontulan ostoskeskus, terveysasema, kirjasto ja uimahalli. Tontit ovat tällä hetkellä vuokrattu hakijoille 31.12.2020 saakka.



Kaupunkiympäristölautakunta on 11.6.2019, 322 § päättänyt maanvuokrasopimusten jatkamisesta 31.12.2025 saakka.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin maa- ja vesialueiden varaamisesta rakentamiseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot_Kontulan ostoskeskus 20190527
- 3 Sijaintikartta_ja_ote_kaavoista

Oheismateriaali

- 1 Tontinvuokra- ja kehitysvaraushakemus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
varauksensaaja

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2019 § 322

HEL 2019-006077 T 10 01 01 00

Ostoskuja 3, Ostoskuja 4, Ostostie 4, Kontulankaari 1b, Keinulaudankuja 4

Esitys

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



A

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle Kiint. Oy Kontulan Asemakeskukselle (Y-tunnus 0645092-6), Kontulan Ostoskeskus Oy:lle (Y-tunnus 0200267-5), Kiinteistö Oy Helsingin Toimitiloille (Y-tunnus 1958762-2) ja Kontulan Palvelutalo Oy:lle (Y-tunnus 0200268-3) Mellunkylän kaupunginosassa sijaitsevan Kontulan keskusta-alueen varaamista kehityshankkeen toteuttamisedellytysten jatkoselvittelyä varten seuraavasti:

- varausalue ilmenee liitteestä 1
- varaus on voimassa 31.5.2024 saakka
- varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

(L1-1-47-43)

B

Kaupunkiympäristölautakunta päätti:

- muuttaa 1.6.2019 alkaen Kiint. Oy Kontulan Asemakeskuksen, Kontulan Ostoskeskus Oy:n, Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilojen ja Kontulan Palvelutalo Oy:n varausalueella olevien tonttien maanvuokrasopimuksia liitteen 3 mukaisesti.
- oikeuttaa maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun tontit-yksikön päällikön tai hänen valtuuttamansa henkilön allekirjoittamaan maanvuokrasopimukseen edellä sanotun muutokset, ja tekemään niihin vähäisiä muutoksia. Maanvuokrasopimuksen muutokset voi allekirjoittaa sen jälkeen, kun kaupunginhallitus on päättänyt kohdassa A olevasta kehittämisvarauksesta.

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Ilkka Aaltonen, johtava tonttiasiamies, puhelin: 09 310 36441
ilkka.aaltonen(a)hel.fi
Jenna Pirttilä, kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 23799
jenna.pirttila(a)hel.fi



§ 592

Lausunto oikeusministeriölle yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

HEL 2019-008347 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus antoi seuraavan lausunnon:

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimpiä hyötyjä?

Merkittävin hyöty on yleisen tietoisuuden lisääntyminen oikeista toimintatavoista henkilötietojen käsittelyssä ja suojaamisessa. Tietoisuus tietosuojasta on lisääntynyt sekä kaupungin työntekijöiden että rekisteröityjen keskuudessa. Tietosuojatyö on selkeytynyt ja tietosuoja huomioidaan yhä paremmin ja varhaisemmassa vaiheessa kaikessa toiminnassa ja sen kehittämisessä, kuten IT-hankinnoissa.

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisessa ja toimivuudessa suurimpia haasteita?

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (jäljempänä asetus) johdanto-osan 41 kappaleen mukaan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön tulee olla selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa. Asetus on kuitenkin monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Kansallista henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä sisältyy satoihin eri lakeihin. Tietosuojalainsäädännön pirstaleisuus aiheuttaa suurta epätietoisuutta kulloinkin sovellettavasta lainsäädännöstä ja lakien etusijajärjestyksestä.

Haasteita liittyy sekä julkisen hallinnon yleislakien että erityislainsäädännön sisältämiin henkilötietojen suojaa, viranomaisen toiminnan julkisuutta sekä salassapitoa koskeviin säädöksiin. Julkisuusperiaatteen ja tietosuojalainsäädännön yhteensovittaminen aiheuttaa erittäin vaativia punnintatilanteita. Tietopyyntöjen määrä Helsingissä, erityisesti sosiaali- ja terveystoimialalla on suuri ja pyyntöjen käsittely on jatkuvaa toimintaa. Lisäksi rekisteröityjen ja myös työntekijöiden on hankala hahmottaa erityyppisten tietopyyntöjen eroja. Erityislainsäädännön osalta haasteita liittyy erityisesti sosiaali- ja terveystoiminta koskevan erityislainsäädännön ja tietosuoja-asetuksen yhteensovittamiseen. Kyseessä on merkittävä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten toimintaedellytyksiin liittyvä kysymys, jonka ratkaisemiseen tarvittavia lainsäädäntötoimia tulisi priorisoida.

Kaikesta tiedottamisesta ja koulutuksesta huolimatta henkilöstön ymmärrys asetuksen määräysten tärkeydestä ja sitovuudesta on paikoitain ollut hidasta. Tietosuojastrategisiin toimenpiteisiin tarvitaan kasva-



vassa määrin resursseja. Esimerkiksi sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojatyön vieminen toimintaan ja kehittämistyöhön on haasteellista.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Suomessa on kattavaa ja tarpeellista tietosuojasääntelyä, mutta kansallisen liikkumavaran käytössä olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön selkeyteen ja yhtenäisyyteen.

Tietosuoja laki (1050/2018)

Lakiteksti on vaikealukuista ja sisältää erittäin laajasti viittauksia tietosuoja-asetuksen eri artikloihin. Lain sisällön pystyy ymmärtämään vain lukemalla sitä yhdessä tietosuoja-asetuksen ja lain esitöiden kanssa.

Tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan henkilötietoja saa käsitellä, jos kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisöissä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin kuin käsittelyn peruste on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään asti. Tätä säännöstä on pidettävä perusteltuna, koska nämä tiedot eivät ole samanlaisen suojan tarpeessa kuin henkilön yksityiselämään liittyvät tiedot.

Laki ei perustelujen mukaan kuitenkaan oikeuta käsittelemään näitä tietoja siten, että ne pidettäisiin julkisesti saatavilla. Osittain 1 kohdassa mainittujen henkilötietojen pitäminen julkisesti saatavilla olisi yleisen edun mukaista, koska on yleinen tarve tietää, ketkä henkilöt ovat yhteiskunnallisesti merkittävässä asemassa, sekä saada tietoa heidän toiminnastaan. Käytännössä avoimuuden toteuttaminen tehokkaasti edellyttää usein sitä, että tiedot pidetään julkisesti saatavilla yleisessä tietoverkossa. Säännöstä tulisi täsmentää siten, että tietyin edellytyksin näiden tietojen julkisesti saatavilla pitäminen olisi sallittua.

Julkisuus- ja salassapitosäännökset

Suomen ja muiden Pohjoismaiden erityispiirteenä on laaja julkisuusperiaate. Kansallisessa lainsäädännössä ei ole riittävästi otettu huomioon perustuslain julkisuusperiaatteen ja tietosuoja-asetuksen yhteensovittamista, vaikka yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artikla antaa tähän kansalliselle lainsäätäjälle mahdollisuuden.

Suomessa on laaja joukko salassapitoa koskevia säännöksiä niin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) kuin eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Henki-



lötietojen suojassa ei sinänsä ole kysymys tietojen salassapidosta, vaikka salassapidolla suojattava etu saattaakin yksityisyyden suojan osalta olla päällekkäinen henkilötietojen suojan kanssa. Salassapito voi liittyä henkilötietojen suojaan myös siten, että salassapito voi olla säädetty henkilötietojen käsittelyn mahdollistavaksi yhdeksi suojatakeeksi. Käytännössä tietosuojaa on kunnan toiminnassa mahdoton toteuttaa tuntematta julkisuuslain ja erityislakien useita yksityisyyttä suojaavia salassapitosäännöksiä, joten pykälien sijoittuminen merkittävään määrään eri lakeja vaarantaa yksityisyyden suojan toteutumisen käytännössä.

Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö kaipaisi kokonaisuudistusta, jossa säädöksiä nykyaikaistettaisiin. Tällä hetkellä tietosuojaa, salassapitoa, tietojen luovuttamista ja teknisiä käyttöyhteyksiä koskeva lainsäädäntö on niin pirstaleista ja vaikeaselkoista, että sen hallitsemiseen ei monella organisaatiolla ole resursseja. Tämä näkyy erityisesti tietojärjestelmähankkeissa ja paitsi aiheuttaa kustannuksia ja viivästyksiä myös vaarantaa tietosuojan tosiasiallisen toteutumisen. Liian vaikeaselkoinen lainsäädäntö jää helposti noudattamatta. Myös terminologiaa tulisi yhdenmukaistaa. Pirstaleinen tietosuoja- ja salassapitolainsäädäntö koskee erityisesti arkaluonteisia henkilötietoja, vaikka perustuslakivaliokunnan lausuntojen (PeVL 14/2018 vp s.6 ja PeVL 71/2018 vp s.3) mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön.

Tietojen luovutusta koskevaa lainsäädäntöä tulisi selkiyttää, erityisesti julkisuuslain 16 §:n 3 momentti joka koskee tietojen luovuttamista viranomaisen henkilörekistereistä aiheuttaa käytännön työssä tulkintaongelmia. Saman pykälän 4 momentti, jonka mukaan tietojen antamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa kuvastaa hyvin säädösten hajaantumista. Tietojen luovuttamista koskevia pykäläiä tulisi muuttaa siten, että niissä käytetään yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain käsitteitä.

Julkisuuslain 12 §:n mukainen oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta kaipaisi selkiyttämistä suhteessa tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaiseen rekisteröidyn oikeuteen saada pääsy omiin tietoihin. Kummankin säännöksen perusteella voidaan luovuttaa henkilöä itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja ja asiakirjoja. Viranomaisen on tarvittaessa selostettava tiedon pyytäjälle eri tiedonsaantioikeuksia koskevat säännökset sen selvittämiseksi, minkä säännöksen perusteella tietoja halutaan pyytää. Viranomaisen neuvontavelvollisuuteen kuuluu erojen selostus ja tiedonpyytäjälle edullisemman tiedonsaantioikeuden tarjoaminen. Asia on kuitenkin asiakkaalle vaikeasti ymmärrettävä



eikä aina ole selvää kumpi tiedonsaantisäännös on edullisempi, koska asiakirjoista perittäviä maksuja ja muutoksenhakua koskevat määräykset ovat tapauksissa erilaisia.

Kuntalaki (410/2015)

Kaupungin toiminnassa haasteellisia sovellettavia ovat myös kuntalain 140 §, joka kieltää julkaisemasta pöytäkirjassa muut kuin tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot ja jonka mukaan pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä. Välttämättömyyden lisäksi säännös ei ota mitään kantaa henkilötietojen luonteeseen. Pykälää tulisi muuttaa siten, että henkilötietojen suoja kytketään yksityisyyden suojan intressiin. Tällä hetkellä on epäselvyyttä esimerkiksi siitä, saavatko hallintolain edellyttämät lisätiedon antajan ja päätöksentekijän tiedot jäädä yleisessä tietoverkossa julkaistuun pöytäkirjaan kuntalain 140 §:n sanamuodosta huolimatta muutoksenhakuajan jälkeenkin.

Tulkintaepäselvyyksiä on myös tilanteissa, joissa kunnan tiedotusvelvollisuus ja kuntalaisten tiedonsaanti-intressi puoltavat pöytäkirjan pitämistä yleisessä tietoverkossa henkilötietoineen muutoksenhakuaikaa pidempään. Kuntalain sanamuoto ei tunnista tilanteista, joissa kuitenkin avoimuus edellyttää myös henkilötiedon pitämistä saatavilla muutoksenhakuaikaa pidempään. Kuntalain 140 §:ää olisi syytä tarkentaa sen osalta, millaisia kunnan tiedotusvelvollisuuteen liittyviä tilanteita voidaan pitää perusteltuna syynä pitää pöytäkirja ja sen sisältämät henkilötiedot saatavilla yleisessä tietoverkossa myös pöytäkirjamuodossa muutoksenhakuaikaa pidempään. Pykälän nykyinen sanamuoto on omiaan johtamaan julkisuusperiaatetta rajoittaviin tulkintoihin ja vaikeuttamaan kuntalaisten tiedonsaantia.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

Tietosuoja-asetuksen yleiset säännökset ovat pääosin selkeitä ja niitä on avattu asetuksen johdanto-osiossa. Asetuksen kieliasu ja terminologia ovat paikoittain vaikeasti ymmärrettävissä ja hahmotettavissa. Termit rekisteröity, henkilötietojen käsittelijä ja rekisterinpitäjä ovat vaikeasti ymmärrettävissä.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

Periaatteita koskevat artikkelit ovat pääosin onnistuneet. Tietosuoja-asetuksen periaatteet ovat selkeitä ja käsittelyn lainmukaisuus ja erityiset henkilötietoryhmät on määritelty riittävän tarkasti. Artikloiden oikea tulkinta edellyttää kuitenkin tarkkaa tutustumista asetuksen johdanto-osaan, jossa tarkennukset ja esimerkit on sijoitettu useaan eri kohtaan. Johdanto-osaa ei ole jaoteltu artiklojen mukaan, jolloin tietojen löydet-



tävyys kärsii. Sisällön ymmärtämiseksi on luettava asetuksen englannin- tai ranskankielistä versiota, koska suomenkielisestä versiosta ei aina saa selvää.

Artiklassa 7 suostumuksen edellytykset on kirjoitettu selkeästi. Johdanto-osan kohdassa 43 on asetettu viranmaistoimintaa koskeva käyttörajoitus ”Jotta voidaan varmistaa, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti, suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle sellaisessa erityistilanteessa, jossa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomaislainen ja jossa on sen vuoksi epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti kaikissa kyseiseen tilanteeseen liittyvissä olosuhteissa.” Rajoitus on kirjoitettu turhan jyrkästi ja sekoittaa 7 artiklan tulkintatilanteita. Kohta ei sulje pois aidon suostumuksen käyttöä viranomaistoiminnassa, mutta antaa kuvan siitä, ettei se olisi mahdollista. Viranomaistoiminnassa on esimerkiksi salassa pidettävien tietojen osalta kuitenkin varsin tavallista, että niiden luovutus toiselle viranomaiselle ja käsittely muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen on mahdollista vain rekisteröidyn suostumuksella.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

Asetuksen III luku on pääsääntöisesti hyvä, mutta luku on hyvin raskaslukuinen, erityisesti runsaiden asetuksen sisäisten viittausten vuoksi. Rekisteröidyn informointi on ollut kunnallisessa toiminnassa käytännössä vaikeaa toteuttaa asetuksen vaatimalla tasolla. Asetus vaatii informoinnilta tarkkuutta, mutta monimutkaisen käsittelyn selostaminen sekä tarkasti että ymmärrettävästi on haasteellista. Erityisen haasteellista se on tilanteissa, joissa käsittely on erityisen laajamittaista ja rekisteröidyn kyky annetun tiedon ymmärtämiseen on alentunut, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimialalla. Rekisteröidyn informoimiseksi tarvittavien tietojen saattaminen julkisesti saataville on ollut toteutettavissa, mutta jokaisen henkilökohtainen informointi käsittelystä useissa lakisääteisissä palveluissa olisi käytännössä ollut hyvin vaikeaa.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Luku on kokonaisuutena selkeä ja perusteellinen.

26 artiklan yhteisrekisterinpitäjyys tulisi olla määritelty selkeämmin. Sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan toteuttaminen hakee vielä muotoaan ja parhaiden toimintatapojen ohjeistukset helpottaisivat käytännön toteutusta. Tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa on hyvä, sopimista helpottava listaus asioista, joista rekisterinpitäjän on sovittava käsittelijän kanssa. Tietosuoja-asetuksen vaatimukset sopimusten osalta ovat parantaneet sopimusten laatua muiltakin osin. Käytännössä on



ilmennyt, että artiklan sisällön ymmärtäminen on ollut vaikeaa ja sopimusten saattaminen vaaditulle tasolle on vaatinut lisäresurssointia ja erityisosaamista.

Tietosuoja-asetuksen 33 artiklan asettaman 72 tunnin aikarajan sisällä on käytännössä usein varsin haastavaa saada täysin totuudenmukaisia tietoja tietoturvaloukkauksista. Tiedot ovat usein vajavaiset ja voivat olla jopa täysin vääriä ensimmäisen 72 tunnin aikana. Tästä aiheutuu ylimääräistä työtä kaikille osapuolille. Velvollisuus ilmoittaa tapahtuneesta tietoturvaloukkauksesta valvontaviranomaiselle ja siihen luotu kaupungin sisäinen prosessi ovat tehneet kaupungin tosiasiallisen tietosuojan tilanteen näkyvämmäksi. Tämä helpottaa tietosuojaa parantavien toimenpiteiden suunnittelua.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

V luvun säädökset henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille ovat tarpeellisia EU-maiden kansalaisten henkilötietojen suojaamiselle. Säädöksiä tulisi tarkentaa, jotta käytännön lainsoveltamisesta tulisi selkeämpää ja johdonmukaisempaa. Esimerkiksi 49 artiklan käyttötilanteiden selventäminen olisi hyödyllistä.

Ottaen huomioon Safe Harbour –järjestelmän kaatumisen Euroopan Unionin tuomioistuimessa (EUT) ja sitä korvaavan Privacy Shield –järjestelmän ja tietosuojaa koskevien mallilausekkeiden laillisuutta koskevan vireillä olevan oikeudenkäynnin, olisi ollut toivottavaa, että asetuksessa olisi otettu syvemmällä tasolla kantaa niihin konkreettisiin tietosuojan tasoa parantaviin toimenpiteisiin, joita laillinen käsittely ETA -alueen ulkopuolella rekisterinpitäjältä edellyttää. Nyt käsittelyn laillisuus on rakennettu ainoastaan suhteellisen teknisten sopimusmekanismien varaan, joten jos nämä järjestelyt todettaisiin EUT:ssa laittomiksi, olisi rekisterinpitäjä todella vaikeassa tilanteessa.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

Lausuntopyynnössä ilmeisesti tarkoitetaan lukua VI Riippumattomat valvontaviranomaiset.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen säädökset asetuksen valvontaviranomaisista ovat hyödyllisiä. On huomattava, että valvontaviranomaisen toiminta on taattava riittävin resurssein, jotta se pystyy hoitamaan asetuksen tuoman tehtäväkentän. Käytännössä on havaittu, että tietosuojavaikuttetun toimistosta on vaikea saada neuvontaa vaikeisiin tulkintakysymyksiin.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta koskevat määräykset ovat käytännössä johtaneet siihen, että ohjauksen ja neuvonnan saaminen tietosuojavaltuutetun toimistosta vaikeissa tulkintatilanteissa on vaikeutunut. Valvontaviranomainen pidättäytyy antamasta ohjeita tilanteissa, joissa se katsoo tarvittavan unionin tasoisia yhtenäisiä linjauksia. Rekisterinpitäjän näkökulmasta tämä on hyvin ongelmallista, sillä valvontaviranomaisen neuvontaa kaivattaisiin nimenomaan niissä tilanteissa, joissa EU tason kannanottojen ja oikeustapausten saaminen on hyvin hidasta. Rekisterinpitäjät joutuvat tekemään tulkintaa ilman riittävää ohjausta, mikä johtaa tietosuojan toteutumisen kannalta huonoon lopputulokseen.

Kommentit yleisen tietosuojasetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

Rekisteröidyn oikeussuojakeinot ovat tehokkaita.

Kommentit yleisen tietosuojasetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

86 artikla, joka mahdollistaa kansallisen lainsäädännön julkisuuperiaatteen toteuttamiseksi on tärkeä ja erittäin selkeä. Sen sijaan 86 artiklan mahdollistama kansallinen sääntely Suomessa ei ole onnistunut optimaalisesti. Ongelmia on kuvattu kansallisen liikkumavaran käyttöä koskevan kysymyksen kolme kohdalla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Pilvi Karhula, tietosuojalakimies, puhelin: 09 310 25237
pilvi.karhula(a)hel.fi
Päivi Vilkki, tietosuojavastaava, puhelin: 09 310 36168
paivi.vilkki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikeusministeriön lausuntopyyntö
- 2 HKL:n lausunto
- 3 Kaupunkiympäristön toimialan lausunto
- 4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lausunto
- 5 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus



Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Oikeusministeriö on 7.8.2019 pyytänyt kaupungin lausuntoa yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokeuksista. Lausunnon määräaika on 17.9.2019.

Lausunto annetaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausunto on oikeusministeriön pyynnön mukaisesti otsikoitu lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Lausuntopyynnön johdosta toimialoilta, virastoilta ja liikelaitoksilta on pyydetty lausunnot asiassa. Lisäksi kaupunginkanslian oikeuspalveluita on pyydetty kommentit lausuntopyyntöön.

Helsingin kaupungin hallintosäännön (kvsto 19.6.2019 § 212) 19 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Pilvi Karhula, tietosuojalakimies, puhelin: 09 310 25237
pilvi.karhula(a)hel.fi
Päivi Vilkki, tietosuojavastaava, puhelin: 09 310 36168
paivi.vilkki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikeusministeriön lausuntopyyntö
- 2 HKL:n lausunto
- 3 Kaupunkiympäristön toimialan lausunto
- 4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lausunto
- 5 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Keskushallinto Taloushallintopalveluliikelaitos 22.8.2019

HEL 2019-008347 T 03 00 00

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimpiä hyötyjä?

Tietosuoja-asetus on lisännyt yleistä tietoisuutta tietosuojasta ja nostanut esiin oleellisia kysymyksiä henkilötietojen käsittelystä. Moni aiemmin henkilötietolaissa (523/1999) säädetty asia on nyt saanut aiempaa enemmän julkisuutta ja tullut yleisesti tunnetummaksi.

Organisaatiossamme on koulutettu kaikki työntekijät huomioimaan henkilötietojen tietosuoja aiempaa paremmin. Työprosesseja on muokattu ja uudistettu, jotta henkilötietojen tietosuoja varmistetaan. Verkkolevyllä olevien henkilötietojen näkyvyyttä on rajoitettu. Paperilla olevien henkilötietojen käsittelyprosesseja on muutettu ja tiedon hävittämistä on nopeutettu, jotta tietosuoja tulisi paremmin huomioiduksi.

Joissakin tietojärjestelmissä on havaittu puutteita tietosuojan kannalta, joten tietojärjestelmiä on ryhdytty parantamaan.

Organisaatiossa on otettu käyttöön suojattu sähköposti, jota käytetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen ja muiden ei-julkisten tai salassa pidettävien henkilötietojen lähettämisessä.

Organisaation sisällä on laadittu tietosuojaan liittyviä ohjeita ja järjestetty harjoituksia muun muassa tietoturvaloukkausten käsittelyprosessista.

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisessa ja toimivuudessa suurimpia haasteita?

Tietosuoja-asetus hyväksyttiin 27.4.2016, ja kahden vuoden siirtymäajan jälkeen sitä oli alettava soveltaa 25.5.2018. Kansallinen tietosuoja-laki (1050/2018) astui voimaan vasta 1. päivänä tammikuuta 2019. On ennenaikaista ottaa kantaa tietosuoja-asetuksen toimintaan, kun EU:n tietosuoja-asetusta täydentävä lakikin on ollut voimassa vasta runsaan puoli vuotta.

Tietoturvaloukkausten käsittely on ongelmallista, koska tietosuoja-asetuksen sisältö on paikoitellen epäselvä ja tulkinnanvarainen ja paikoitellen hyvin vaativa.

Esimerkiksi 34 artiklan 3 ja 3b-kohdissa todetaan, että

”ilmoitusta rekisteröidylle ei vaadita, jos rekisterinpitäjä on toteuttanut jatkotoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että 1 kohdassa tarkoitettu rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuva korkea riski ei enää todennäköisesti toteudu.”

Tästä on pääteltävissä, että vaikka luonnollisen henkilön oikeuksille ja



vapauksille on aiheutunut korkea riski, rekisterinpitäjän ei tarvitse lainkaan ilmoittaa siitä hänelle. Tämä ei liene tietosuoja-asetuksen hengen mukaista toimintaa, vaikka asetuksesta näin on tulkittavissa.

Korkean riskin määrittelyssä tarvitaan tukea joko organisaation omilta tietosuojalainsäädännön asiantuntijoilta tai kansalliselta valvontaviranomaiselta. Korkea riski on määriteltävä jokaisessa tietoturvaloukkauksessa erikseen, joten tuen tarve on jatkuva.

Artikla 34:n 2 kohdassa viitataan 33 artiklan kohtaan 3c, jonka mukaan rekisteröidylle on kuvattava henkilötietojen tietoturvaloukkauksen todennäköiset seuraukset. Todennäköisten seurausten arvioiminen ja kuvaaminen on erittäin haastavaa. Samoin, haastavaa on todennäköisten seurausten sanallinen muotoilu rekisteröidylle.

Melko vähäistenkin henkilötietojen paljastumisesta voi olla seurauksena identiteettivarkaus ja/tai henkilöön kohdistuva häirintä.

Organisaatiossamme joudutaan jatkuvasti pohtimaan, onko identiteettivarkaus tai häirintä todennäköinen seuraus. Sanojen identiteettivarkaus tai häirintä kirjoittaminen rekisteröidylle lähtevään ilmoitukseen olisi omiaan aiheuttamaan rekisteröidyssä suurta huolta. Toistaiseksi näitä sanoja ei ole kirjoitettu ilmoituksiin.

Näin ollen artiklan 33 kohta 3c on rekisterinpitäjälle erittäin vaativa.

Organisaatiossamme halutaan kehittää työprosesseja tehokkaammaksi automatisoimalla manuaalista työtä. Ostolaskujen käsittelyjärjestelmässä on satojatuhansia saman tyyppisiä laskuja, joiden käsittelyä halutaan nopeuttaa tekoälyn avulla. Jotta tekoälyä voidaan hyödyntää, se tulee ensin opettaa olemassa olevilla laskuilla käsittelemään niitä. Organisaatiomme ulkopuoliselle yritykselle on annettava ostolaskudataa tekoälyn opettamiseksi. Data sisältää henkilötietoja, joita yritys ei tarvitse, mutta joita ei voi rajata datamassasta pois.

Tietosuoja-asetuksen 14 artiklassa säädetään henkilötietojen käytöstä historiallisiin, tieteellisiin ja tilastollisiin tutkimustarkoituksiin, mutta henkilötietojen suhde tietojärjestelmien kehittämistoimiin on epäselvä.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Sääntelyliikkumavaran käytettävyyteen on liian aikaista sanoa mitään tässä vaiheessa. Tällä hetkellä tuntuu siltä, että olemassa olevan lainsäädännön kanssa ollaan tultu toimeen. Ylitsepääsemätöntä ongelmaa ei olla vielä kohdattu.



Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

EU:n tietosuoja-asetus on varsin uusi, eikä se suomalaisesta näkökulmasta tuo niin paljoa uutta, kuin mitä ensivaikutelma antaa ymmärtää. Sen tarpeellisuus syntyy lähinnä siitä, että se korvaa ja yhdistää eri EU-maiden nykyiset säännöt ja näin ollen helpottaa yritysten ja organisaatioiden toimintaa eri valtioiden välillä ja on omiaan vahvistamaan EU:n integraatiota.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

Henkilötietojen yleiset periaatteet ovat kauniita, yleisiä periaatteita, joihin lopulta voi saada sisällytettyä paljon tulkintaa siitä, mikä on asianmukaista, lainmukaista, käyttötarkoitussidonnaista, täsmällistä, läpinäkyvää tms. ja miten tietojen minimointi on hoidettu.

Tästä tavoitteen vaikeudesta huolimatta, on syytä jatkaa EU:n lainsäädännön harmonisointia, jotta yritysten ja EU kansalaisten mahdollisuudet rajoja ylittävään toimintaan toteutuisivat.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

On hivenen epäselvää, miten rekisteröidyn oikeudet toteutuvat käytännössä. Rekisteröidyllä on oikeus mm. ”tulla unohtetuksi” ja rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedon ilman aiheetonta viivytystä”.

Kuitenkaan ei ole tullut selväksi, miten rekisteröity voi varmistaa, että tietoja ei jää esim. varmuuskopioihin tai tulosteisiin tms.

Mikäli lainsäätäjällä ei ole luonut järjestelmää, jonka mukaan rekisteröity voi varmistua em. oikeuksien toteutumisesta on olemassa vaara, että luottamus EU:n tietosuojasetuksen luomaan järjestelmään murenee.

Asetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaan rekisteröidylle on toimitettava jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista.

Tulkintavaikeuksia on aiheuttanut se, mitkä kaikki tiedot rekisteröidylle on toimitettava. Jos tietojärjestelmistä on etsittävä ja poimittava kaikki rekisteröityä koskevat tiedot, on tehtävään kuluva työaika monessa tapauksessa kohtuuton. Osa tietojärjestelmistä on rakenteeltaan sellaisia, että hakuja ei voi kohdentaa yksittäiseen rekisteröityyn, vaan yksittäinen rekisteröity on selaamalla haettava tuhansien tai kymmenien tuhansien muiden joukosta – ja toisinaan useiden saman nimisten joukosta.



Näin ollen rekisteröidylle voidaan joissain tapauksissa toimittaa vain osa häntä koskevista tiedoista.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Ilmaus henkilötietojen käsittely on vaatinut totuttelua. Organisaatiossa on opeteltu ero rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välillä.

Suomen kielessä käsittely assosioituu siihen, että tietoihin kosketaan ”käsin”. Asetuksen käsittely –ilmaus on kuitenkin tulkittava siten, että pelkkä henkilötietojen katselu on tietojen käsittelyä.

Kommentti yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

EU:n yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan ainoastaan EU:n alueella, jolloin ongelmalliseksi on koettu tilanteet, joissa henkilötietojen käsittelijä haluaa siirtää käsittelyn kolmansiin maihin, joissa kyseistä EU-asetusta mahdollisesti ei sovelleta. Sopimusteknisesti henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin voidaan sitouttaa EU:n asetuksen vaatimuksiin ja tietojen siirtäminenkin on luvan varaista. Huolestamme mukaan asetuksen tarkoittamat oikeusturvakeinot voivat pahimmassa tapauksessa jäädä asetuksen soveltamisalueen ulkopuolelle, kuten myös asetuksen tarkoittaman kansallisen valvontaviranomaisen rooli ja toimintamahdollisuudet. (Tietosuojalaki 18 §).

Tietosuoja-asetuksen 79 artiklan mukaan jokainen rekisteröity voi tosin nostaa kanteen rekisterinpitäjää (esim. Helsingin kaupunki) tai henkilötietojen käsittelijää (yritys XYZ, jolta Hgin kaupunki on ostanut palvelun) vastaan, jos katsoo, että hänen henkilötietojensa käsittelyssä ei ole noudatettu asetusta. Saamiemme tietojen mukaan vastaavanlaisia kanteita ei ole nostettu Suomessa eikä muutenkaan ole vielä selvää kuvaa siitä, miten asiassa tullaan toimimaan tai valvontaa suorittamaan.

Kommentti tietosuoja-asetuksen VI lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

Talpalla ei ole kommentoitavaa VI lukuun.

Kommentti tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

Talpalla ei ole kommentoitavaa VII lukuun.

Kommentti tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset



Talpalla ei ole kommentoitavaa VIII lukuun.

Kommentti tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

Talpalla ei ole kommentoitavaa IX lukuun.

Lisätiedot

Lauri Mattila, tietohallintopäällikkö, puhelin: 310 25151
lauri.mattila(a)hel.fi

Tero Leponiemi, lakimies, puhelin: 310 33571
tero.leponiemi(a)hel.fi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 20.8.2019

HEL 2019-008347 T 03 00 00

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala antaa asiassa seuraavan lausunnon.

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimpiä hyötyjä?

- Yleinen tietosuoja-asetus on tuonut henkilötietojen käsittelyn pelisääntöihin yhteiset käsitteet ja yhtenäiset linjaukset eri toimijoille.

- Yksilön oikeudet omiin tietoihinsa ja yksityisyytensä suojaan ovat nousseet selkeästi esiin.

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisessa ja toimivuudessa suurimpia haasteita?

- Kaikesta tiedottamisesta ja koulutuksesta huolimatta ymmärrys asetuksen määräysten tärkeydestä ja sitovuudesta on realisoitunut kovin hitaasti.

- EU:n tietosuoja-asetuksen soveltaminen on haasteellista yhteistyössä globaalien toimijoiden kanssa.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- Kyllä.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

- Kokonaisuus on selkeä ja rajaa hyvin yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoituksen.



Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

- Yleisellä tasolla toinen luku muodostaa harkitun ja yhtenäisen kokonaisuuden, jossa vaatimukset henkilötiedon käsittelylle ja sen lainmukaisuudelle ovat pääpiirteissään selkeästi esillä. 6 artiklan 1. kohdan käsittelyn lainmukaisuuden edellytyksiä olisi syytä avata. Tällä hetkellä edellytyksissä on päällekkäisyyksiä ja käsitteellistä sumeutta. Esimerkiksi 6 artiklan 1. kohdan alakohtien c) lakisääteisen velvollisuuden noudattaminen ja e) yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (joka perustuu lakiin).

- Miksi erityisiin henkilötietoryhmiin ei kuulu mitään rekisteröidyn sosiaaliseen asemaan tai oloihin liittyvää arkaluonteiseksi luonnehdittavaa tietoa?

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

- 22 artiklan profiloitakiellon rajoittaminen tietojen automaattiseen käsittelyyn ei tunnu perustellulta. Myös ihmisten tekemällä profiloinnilla voi olla rekisteröityjä koskevia vaikutuksia.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

- Luku on kokonaisuutena selkeä ja perusteellinen.

- 26 artiklan yhteisrekisterinpitäjäyys voisi olla määritelty selkeämmin.

- 30 artiklan mukaisen selosteen tarkoitus jää viranomaiskäyttöä lukuun ottamatta epäselväksi. Ei tunnu tarkoituksenmukaiselta laatia vain itseä ja valvontaviranomaista varten tällainen seloste etenkin, kun rekisteröityjen informointi on voitu toteuttaa jo muilla tavoin.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

- Nykyisten ja kehittyvien globaalien tietojärjestelmä- ja pilvipalveluiden maailmassa maiden väliset rajat eivät merkitse tietovirtojen ja tiedonkäsittelyn kannalta yhtään mitään. Tuntuu, kuin puhuttaisiin vain fyysisten asiakirjojen siirtelystä, kun pitäisi puhua sisällöstä ja käsittelyn logiikasta.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VI lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

- Ei erityistä kommentoitavaa.



09.09.2019

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

- Ei erityistä kommentoitavaa.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakei-
not, vastuu ja seuraamukset

- Ei erityistä kommentoitavaa.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn
liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

- Ei erityistä kommentoitavaa.

Lisätiedot

Jussi Matikainen, pääsuunnittelija, puhelin: 310 86839
jussi.matikainen(a)hel.fi



§ 593

Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä

HEL 2019-007495 T 03 00 00

VN/4491/2019

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Toni Mäki, kaupunginasiainmies, puhelin: 310 21258
toni.maki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa oikeusministeriölle julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä seuraavan lausunnon:

Yleiset kommentit lainsäädäntöhankkeesta ja selvityksestä

Helsingin kaupunki pitää kannatettavana selvityksessä esitettyä tavoitetta etsiä keinoja avoimuuden toteutumiseen julkisyhteisöjen määräsvaltaan kuuluvissa yksiköissä.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yksiköiden avoimuuden ja julkisuuden lisäämiseen tähtäävän lainsäädäntöhankkeen tulee kuitenkin perustua riittävään nykytilan ongelmakohtien kartoitukseen ja siitä tehtävään arvioon tarkoituksenmukaisten lainsäädännöllisten ratkaisukeinojen etsimiseksi.

Selvitys on puutteellinen sikäli, että siinä on keskitytty julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen sekä laajentamisen tekniseen toteuttamiseen ilman sitä edeltävää kartoitusta julkisuusperiaatteen tosiasiallisesta toteutumisesta julkisyhteisöjen määräysvaltaan kuuluvissa tytäryh-



teisöissä. Kuntien osalta nykytilan kartoitus on jäänyt pelkän maininnan varaan ja siten selkeästi puutteelliseksi, eikä se anna oikeaa kuvaa esimerkiksi Helsingin kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toiminnan julkisuudesta ja avoimuudesta.

Kaikkiin selvityksessä esitettyihin kolmeen erilaiseen julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehtoon liittyy haasteita ja kielteisiä vaikutuksia, joita ei ole arvioitu selvityksessä tai joihin ei ole kiinnitetty riittävä huomiota. Selvityksessä ei ole arvioitu riittävästi esitettyjen ratkaisuvaihtoehtojen taloudellisia tai viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia.

Selvityksessä ei myöskään ole kuvattu ja arvioitu muita vaihtoehtoisia tapoja lisätä valtion tai kuntien omistamien yhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta.

Selvityksessä esitetyt julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehdot

Selvityksessä esitetyissä julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen perusvaihtoehdossa ja suppeammassa vaihtoehdossa julkisyhteisöjen määräämisvallassa olevat yhtiöt jäisivät julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle niiltä osin kuin ne toimivat avoimessa kilpailutilanteessa markkinoilla, jollei yhtiö hoida laissa tai sen nojalla säädettyä tai määrättyä julkista tehtävää. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyhtiöt.

Selvityksessä esitettyjen julkisuuslain soveltamisalan laajentamisvaihtoehtojen vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi, mikä vaikeuttaa selvityksen kommentointia. Vaikutusten arviointi edellyttää vielä laajaa jatkovalmistelua.

Selvityksessä ei ole kiinnitetty riittävä huomiota vaihtoehtojen taloudellisiin vaikutuksiin, kuten tytäryhtiöiden lisääntyviin hallinnollisiin kustannuksiin tai yhtiöiden nykyisten vähemmistöomistajien asemaan. Kaikissa esitetyissä vaihtoehdoissa julkisuuslain piiriin tulisi hyvin erityyppisiä tytäryhtiöitä, joilla on niiden toiminnan laajuuden ja muun muassa henkilöstöressurssien perusteella hyvin erilaiset edellytykset suoriutua julkisuuslain mukaisista velvoitteista.

Eriyisen ongelmallisena on pidettävä selvityksessä esitettyä laajempaa vaihtoehtoa, jonka mukaisesti julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyhtiöt. Laajempi vaihtoehto ei ole yhteensovittavissa kilpailuneutraliteettia koskevien periaatteiden kanssa.

Kilpailuneutraliteettisäännösten tavoitteena on turvata julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan tasapuolisia kilpailunedellytyksiä. Kilpailu-



neutraliteetista voidaan johtaa tasapuolisten kilpailunedellytysten suoja myös julkisomisteiselle yritys- ja liiketoiminnalle.

Kuntien markkinoilla toimivat tytäryhteisöt eivät saa joutua kilpailijoitaan tai yhteistyö- ja sopimuskumppaneitaan epäedullisempaan asemaan julkisen omistajuuden johdosta. Julkisuuslainsäädännön soveltamisvelvoite merkitsisi varsinkin markkinaehtoisesti toimivien julkisomisteisten yhtiöiden kannalta heikompaa asemaa suhteessa yksityisomisteisiin kilpailijoihin.

Selvityksen säännösehdoituksissa tarkoitettua avointen ja kilpailtujen markkinoiden käsitettä ei esiinny kuntalaissa tai kilpailulaissa. Selvityksessä ei myöskään ole määritelty kyseistä käsitettä, mikä jättää sen tarkan merkityksen ja siten ehdotetun lainsäädännön vaikutukset epäselviksi. Julkisuuslain soveltamisala tulisi määritellä huolellisesti.

Avoimuuden toteuttaminen Helsingin kaupungin omistajaohjauksessa

Helsingin kaupunki on sitoutunut julkisuuden ja avoimuuden aktiiviseen ja oma-aloitteiseen toteuttamiseen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa. Toimintamalli perustuu kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisimman suureen avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Kaupunkistrategian mukaan kaupunki kehittää avoimuutta ja osallisuutta koko kaupunkikonsernissa. Avoimuuden ja osallisuuden kehittäminen näkyy tytäryhteisöjen kohdalla kaupungin aktiivisena ja julkisuusmyönteisenä omistajaohjauksena, jolla on tehostettu julkisuuden toteutumista tytäryhteisöjen toiminnasta.

Selvityksessä on todettu oikein, että kunnilla on käytössään monipuolinen tytäryhteisöjen omistajaohjauksen keinovalikoima. Selvityksessä on kuitenkin tehty väärä johtopäätös keinovalikoiman käytön laajuudesta, sillä selvityksessä ei ole arvioitu kuntien omistajaohjauksen toimivuuden nykytilaa. Omistajaohjauksen arvioinnissa tulisi huomioida, että nykyinen kuntalaki on vielä varsin uusi säädös.

Vuonna 2015 voimaan tulleen kuntalain kokonaisuudistuksen yksi keskeinen tavoite oli vahvistaa kunnan toiminnan kokonaisuohjausta ja korostaa konserninäkökulmaa. Hyvien ja toimivien avoimuutta lisäävien konserniohjauskeinojen käyttöönotto vaatii suuressa kaupunkikonsernissa pitkäjänteistä ja systemaattista valmistelua ja täytäntöönpanoa.

Helsingin kaupunki määrää puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen ohjaukselle ja myös muulle omistajaohjaukselle ja sen keinoille kaupunginvaltuuston (17.5.2017 § 241) hyväksymällä konserniohjeella, jota täydentää konsernijaoston (17.6.2019 § 69) hyväksymä kaupunkikonsernin hyvä hallinto- ja johtamistapa.



Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen ja tehostamiseen sekä kaupungin tytäryhteisöiltä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun varmistamiseen. Hyvän hallinto- ja johtamistavan tarkoituksena on kaupungin kokonaisedun turvaamiseksi yhtenäistää kaupungin tytäryhteisöjen hallinto- ja johtamiskäytäntöjä sekä muun muassa tukea ja edistää luottamusta tytäryhteisöjen, kaupungin ja eri sidosryhmien välillä. Hyvä hallinto- ja johtamistapa myös lisää käytännön tasolla tytäryhteisöjen hallinnon avoimuutta, ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa täsmentävät kuntalain velvollisuuksia muun muassa luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden, tytäryhteisöjen raportoinnin ja seurannan sekä yhtiöjärjestyks- määräysten suhteen sekä määräävät näitä koskevista menettelytavoista. Hyvän hallinto- ja johtamistavan yhteydessä hyväksytyt ja sen liitteenä olevat malliyhtiöjärjestykset sisältävät määräykset kaupungin omistajaohjauksen noudattamisesta sekä kaupungin luottamushenkilöiden ja konsernijohdon tietojensaantioikeudesta. Konserniohjeen ja malliyhtiöjärjestyksien määräyksillä on mahdollistettu kaupungin luottamushenkilöille vastaavanlainen tiedonsaantioikeus tytäryhteisöistä kuin heillä on kuntalain perusteella emokaupungin toiminnasta.

Konserniohjeessa määrätään myös tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien velvollisuudesta toimittaa kaupunginhallituksen konsernijaostolle, pormestarille, asianomaiselle apulaispormestarille sekä kaupunginkanslialle toiminnastaan näiden tarvitsemat tiedot osakeyhtiölain mukainen osakkeenomistajien yhdenvertaisuus huomioon ottaen.

Edelleen konserniohjeessa määrätään, että kaupungin tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava riittävällä tavalla muun muassa palveluistaan, toiminnastaan ja taloudestaan noudattaen soveltuvin osin kaupungin antamia viestinnän ohjeita. Näin varmistetaan osaltaan, että asukkaat, palvelun käyttäjät, järjestöt ja muut yhteisöt saavat tietoa paitsi emokaupungin myös koko kaupunkikonsernin toiminnasta.

Konserniohjeessa kaupungin tytäryhteisöt on salkuttamalla jaettu markkinaehtoisesti toimiviin ja muihin tytäryhteisöihin kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Tarkoituksena on muun muassa se, että kaupungin omistajaohjauksessa voidaan soveltaa erilaisia toimintaperiaatteita ja -tapoja markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen ja muiden tytäryhteisöjen välillä esimerkiksi asettamalla erilaisia velvollisuuksia raportoinnin, tiedottamisen sekä valvonnan ja riskienhallinnan suhteen.

Vaihtoehtoiset tavat lisätä kuntien tytäryhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta



Julkisuuslain organisatorisen soveltamisalan laajentamisen sijaan olisi tärkeää selvittää riittävässä laajuudessa vaihtoehtoisia keinoja parantaa julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnan julkisuutta ja avoimuutta. Selvityksessä on kuvattu vain hyvin suppeasti mahdollisuuksia proaktiivisen julkisuuden lisäämiseen yhtiöiden toiminnasta turvaamalla välillisen ja muun tiedonsaannin edellytyksiä kunta-laissa ja osakeyhtiölaissa näitä lakeja kehittämällä.

Kuntien määräysvallassa olevat tytäryhteisöt eivät nykyisellään ole julkisuuden ja demokraattisen valvonnan ulottumattomissa. Niihin kohdistuu jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan erilaisia tiedonantovelvoitteita. Myös kuntalain 29 §:n viestintää koskeva säännös edellyttää kuntaa tiedottamaan kunnan tytäryhtiöiden toiminnasta. Kunnille myös kertyy yhtiöistä tietoaineistoja, jotka ovat julkisuuslain soveltamisalan piirissä. Näin on esimerkiksi keskeisimpien kuntien tytäryhtiöiden omistajaohjauksista koskevien asiakirjojen osalta.

Tietoa yhtiöistä on saatavilla myös erilaisista viranomaisten yleiseen käyttöön tarkoitetuista rekistereistä, kuten kaupparekisteristä ja yritysjärjestelmien yhteisötietorekisteristä.

Selvitettäessä tapoja lisätä kunnan tytäryhteisöjen toiminnan julkisuutta ja avoimuutta on huomioitava, että kunnilla on jo käytössään laaja omistajaohjauksen keinovalikoima julkisuuden ja avoimuuden toteuttamiseksi. Tältä osin kuntien asema eroaa valtiosta, sillä kuntien tytäryhteisöjen omistajaohjauksen sisältö ja toteuttamiskeinot on määritelty laissa tarkemmin kuin valtionyhtiöiden omistajaohjauksessa.

Kysymys julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnan julkisuudesta ja avoimuudesta on myös kysymys tarkoituksenmukaisista käytännön ratkaisuksista, joilla julkisuutta ja avoimuutta toteutetaan. Lainsäädännön tulee tarjota keinoja, jotka ohjaavat julkisuusperiaatteen ja demokratian toteutumisen kannalta tarpeellisen tiedon jakamiseen ja jotka kansalaisen näkökulmasta helpottavat tiedon tosiasiallista saavutettavuutta.

Muut huomiot

Lainvalmistelun tietopohjan riittävyden takaamiseksi mahdollisessa lainsäädännön jatkovalmistelussa on kaupungin näkemyksen mukaan oltava riittävä edustus osakeyhtiölainsäädännön sekä kuntien omistajaohjauksen ja konsernihallinnon käytännön toiminnan tuntevia asiantuntijoita.

Esittelijän perustelut

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Oikeusministeriö on pyytänyt kaupungin lausuntoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä. Selvityksessä on kyse oikeusministeriön teettämästä lainvalmistelun esivalmisteluvaiheen arviointimuistiosta. Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle sähköisessä lausuntopalvelussa viimeistään tiistaina 17.9.2019.

Lausuntopyynnön mukaan selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevan lainvalmistelun tarpeen sekä julkishallinnon määräämisvaltaan kuuluvien yksiköiden toiminnan avoimuuden toteuttamista koskevien vaihtoehtojen ja toteuttamistapojen arviointia varten. Selvityksen toinen osa käsittelee yleisten asiakirjojen julkisuutta Ruotsissa.

Selvityksessä kuvataan julkisuuslain nykyistä soveltamista kunnan ja valtion määräämisvallassa oleviin yhtiöihin sekä julkista hallintotehtävää hoitaviin muihin yksityisoikeudellisiin yhteisöihin sekä muita yhteisöjen toiminnan avoimuutta koskevia säännöksiä. Lisäksi siinä tarkastellaan omistajaohjauksen keinoja sekä valtion ja kunnan yhtiöiden toimialaa ja tehtäviä sekä arvioidaan soveltamisalan laajentamiseen vaikuttavia seikkoja.

Selvityksessä esitetään kolme erilaista vaihtoehtoa julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisöjen määräämisvallassa oleviin yhtiöihin sekä julkista hallintotehtävää hoitaviin muihin yksityisoikeudellisiin yhteisöihin ja niitä vastaavat alustavat säännösehdotukset.

Perusvaihtoehdossa ja suppeammassa vaihtoehdossa julkisyhteisöjen määräämisvallassa olevat yhtiöt jäisivät julkisuuslainsäädännön ulkopuolelle niiltä osin kuin ne toimivat avoimessa kilpailutilanteessa markkinoilla, jollei yhtiö hoida laissa tai sen nojalla säädettyä tai määrättyä julkista tehtävää. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuussäätelyn ulkopuolelle jäisivät vain valtion määräämisvallassa olevat pörssiyhtiöt. Julkisia hallintotehtäviä hoitavien yhteisöjen asiakirjojen julkisuus jäisi perusvaihtoehdossa riippumaan tarkistettavista erityissäännöksistä. Suppeammassa sääntelymallissa sääntely jäisi nykyiselleen kuitenkin niin, että julkisia hallintotehtäviä hoitaville säädettäisiin viestintään liittyviä velvoitteita. Laajemmassa vaihtoehdossa julkisuussäätely koskisi kaikkia julkisia hallintotehtäviä hoitavia.

Helsingin kaupunki suhtautuu myönteisesti julkisuuden ja avoimuuden toteutumiseen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa. Helsingin toimintamalli perustuu kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisimman suureen avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Kaupunki on ollut edelläkävijä ottaessaan käyttöön julkisuutta ja avoimuutta toteuttavia ratkaisuja kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjauksessa. Näistä esimerkkejä ovat konserniohje sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa ja



09.09.2019

siihen sisältyvät malliyhtiöjärjestykset, joissa on huomioitu monipuolisesti niin kaupungin konsernihallinnon, luottamushenkilöiden ja kuntalaisten tiedonsaanti-intressit.

Kaupunki katsoo, että lausuntopyynnön kohteena oleva selvitys ei ole näkökulmaltaan ja tausta-aineistoltaan riittävän laaja. Selvityksessä on jätetty huomiotta Helsingin ja muiden kuntien oma-aloitteiset konsernihajaukselliset ja muut toimenpiteet julkisuuden ja avoimuuden toteuttamisessa. Selvityksessä on tuotu esille hyvin suppeasti julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyviä haasteita ja kielteisiä vaikutuksia, minkä takia esitettyjen vaihtoehtojen vaikutustenarviointia voidaan pitää puutteellisena. Kaupunki katsoo, että sen lausunnossaan esittämät näkökulmat tulisi huomioida mahdollisessa lainsäädännön jatkovalmistelussa.

Kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunginkanslian hallinto-osaston ja talous- ja suunnitteluosaston yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Toni Mäki, kaupunginasiainmies, puhelin: 310 21258
toni.maki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 28.6.2019, oikeusministeriö
- 2 Lausuntopyynnön liite, selvitys: Julkisuuslainsoveltamisalan laajentaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Oikeusministeriö



§ 594

Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2020–2022

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2020–2022 seuraavan lausunnon:

HSL:n strategiasuunnitelman 2018–2021 visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan HSL:n toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi kokonaisvaltaista kehitystä.

HSL:n tavoitteena on saada joukkoliikenne lähes päästöttömäksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tehty kannatettavia toimenpiteitä. Bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdot ovat ohjanneet bussikalustoa päästöneutraalimpaan suuntaan. Uudelle dieselkalustolle on aina asetettu tiukat ympäristövaatimukset ja ympäristöbovuksella on lisätty biopolttoaineiden käyttöä. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Ekosysteemi sisältää eri toimijoiden tuottamia joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja fyysisiä toimintaympäristöjä. Konkreettisia ja kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi joukkoliikenteen varikot ja sähköbussien latausinfra. Näitä hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

HSL valmistelee ratkaisua raitioliikenteen (Raide-Jokeri, kantaratikka) hankintatavasta. Strategiasuunnitelmassa otetaan esille kaluston ja varikoiden omistuksen ja hallinnan keskitetyt linjaukset. Näillä linjauksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa joukkoliikenteen luotettavuuteen ja kokonaiskustannustasoon kaupunkiraideliikenteessä. Lisäksi strategiasuunnitelmassa esiin nostettu kalusto- ja varikkoyhtiöasia on keskeinen myös kaupunkikehitysnäkökulmasta. On tärkeää, että liikenteen hoidon, varikoiden ja kaluston omistuksen ja hallinnan ratkaisut tehdään riittävän tarkkojen, hyötyjen ja haittojen analyttiseen ja riippumattomaan asiantuntija-arvioon perustuen. Koska tehtävillä infran ja kaluston hallinnan linjauksilla on laajat ja pitkäaikaiset vaikutukset sekä liikennöintiin että kaupunkikehitykseen, tulee nämä tehdä infran omistajakaupunkien strategisen tason keskustelujen pohjalta ja hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun olisi edullista tavoitella synergia- ja mittakaavaetua varikko- ja kalusto-omistuksen järjestelyissä. Erityisesti kaupunkiraideliikenteen hoidossa liikennöinnin, kaluston ja varikoiden yhteisen hallinnan tuottamien ns. vertikaalisten synergiahyötyjen suuruudesta on jo Raide-Jokerin hankinnan valmistelujen yhteydessä tehty asiantuntijaselvityksiä, joissa nykyisen kokonaisvaltaisen mallin synergiaedut ovat mittavia.

HSL:n toiminta-aikana (2010–2018) joukkoliikenteen tarjonta on kasvanut noin 40 % ajetuilla paikkakilometreillä laskettuna. Samaan aikaan nousuina mitattu matkustajamäärä on kasvanut noin 19 %. Joukkoliikenteen matkamäärä ei ole kasvanut näin paljon, koska joukkoliikennejärjestelmässä liityntäliikenne on lisääntynyt ja nousumäärä matkaa kohti siis kasvanut. Vastaavana aikajaksona HSL-alueen asukasmäärä on kasvanut 17 %. Tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmista joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksen vaikutus matkustajamääriin olisi pitänyt olla toteutunutta suurempi. Ajetuista paikkakilometreistä tulisi erottaa raskaan raideliikenteen (metro ja juna) lisäyksen kasvu, sillä näiden kustannusvaikutus paikkaa kohden on vähäisempi kuin muulla joukkoliikenteellä.

HSL:n suunnitelmakauden 2020–2022 keskeisissä strategisissa tavoitteissa ei ole mainittu taloudellisuutta. Kysynnän ja tarjonnan kohdista-



misen pitäisi jatkossa olla paremmin tasapainossa ei vain taloudellisuuden vaan myös päästöjen vähentämisen takia. Tavoitteiden osalta tuottavuuden nousun tulee olla vuosittain vähintään 1,5 %. Tuottavuusmäärittelyyn ja -laskennan on oltava läpinäkyvää. Strategisten tavoitteiden seuranta tulee tehostaa ja vaadittavat korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa riittävän ajoissa. Kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta tulee raportoida jäsenkuntia vuosittain, kaksi kertaa vuodessa. Peruspääomalle tulee maksaa korvausta vuosina 2020–2022.

Strategian käytännön toteutumisen seurantaan tulee kehittää mittareita, jotka kertovat nykyistä tarkemmin toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja suunnittelun laadusta. Strategiset painopisteet olisi perusteltua sitoa seurantaan ja tämän hetkiseen tilanteeseen myös lukujen osalta. Kun seudulla tavoitellaan joukkoliikenteen kulkumuodon kasvua niin tähän tavoitteeseen liittyvän olennaisen seurantatiedon pitäisi näkyä entistä selkeämmin HSL:n tavoitteiden seurannassa. Mittariston tulee olla myös riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia. Tavoitteena tulee koko ajan olla joukkoliikenteen houkuttelevuuden sekä taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen. Näitä tunnuslukuja ja niiden muuttumista tulee seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Tunnuslukujen aikasarjat antavat mahdollisuuden seurata ja analysoida pidemmän aikavälin muutoksia toiminnassa ja taloudessa. Mittarit (esim. eur/matkustaja-km, eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.) kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL:n toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä. Mittarit olisi hyvä saada käyttöön viimeistään seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen mennessä.

HSL:n tulisi avata joukkoliikennettä koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan viimeistään ensi vuoden aikana. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tuottajaorganisaatio. Tiedon avaaminen ja yhdistäminen muiden tahojen jakamaan avoimeen dataan luo lisäarvoa erilaisten innovaatioiden kautta.

HSL:n tulisi arvioida mahdollisuuksia laajentaa avorahastus koskemaan myös Helsingin kantakaupungin linjojen 14 ja 18 kaltaisia vilkkaita bussilinjoja. Näillä linjoilla erityisesti ruuhkatuntien aikana lipunmyynnin lopettaminen ajoneuvoissa ja kaikkien ovien käyttö auttaisivat linjojen nopeutumiseen ja luotettavuuteen. Tässä yhteydessä olisi perusteltua myös arvioida, voisiko bussilinjastolle luoda kolmannen kategorian runkobussilinjojen ja perusbussilinjojen rinnalle. Uuden katego-



rian linjoilla olisi tiheä vuoroväli, ne pysähtyisivät kaikilla pysäkeillä ja niissä olisi avorahastus.

Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja selvitetään yhteistyönä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Metroliikenteessä tehtävillä liikenteen tihennyksillä ruuhka-aikana sekä iltaisin varaudutaan vyöhykehinnon myötä kasvavaan kysyntään. Junaliikenteen palvelutason parantaminen A-, P- ja I-junien vuorovälejä lyhentämällä on perusteltua.

Edellä mainittujen parannusten lisäksi A-junan tarjonta päiväliikenteessä ja hiljaisempina aikoina tulisi nostaa samalle tasolle muiden kaupunkiratojen kanssa. A-junan arkipäivän 20 min. ja sunnuntain 30 min. vuoroväli eivät vastaa kaupunkirataliikenteelle asetettuja tavoitteita. Palvelutason nosto päiväliikenteessä on mahdollista kohtuullisin kustannuksin, eikä se edellytä Espoon kaupunkiradan jatkamista Leppävaarasta Kauklahteen.

Kuntaosuuksien taso

Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustannuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohdaisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.

Talouden tasapainottamiseen ja menojen kasvun katkaisemiseen tulee kiinnittää huomioita ja kulujen, kuten hallinnollisten kulujen, kasvua suhteessa koko budjettiin olisi syytä seurata nykyistä tarkemmin. Palveluiden ostojen sisältöä ja vaikuttavuutta on myös hyvä seurata ja kerryttää arviota muutosten vaikuttavuudesta. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu kaupungin omalle taloudelle tavoite, että velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä käyttömenojen reaali-kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 0,5 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.



Lipputulotavoitteet

Joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista on vuosikymmeniä katettu lipputulolla noin puolet. Tämä on hyvä periaate tulevaisuudessa-kin erityisesti operatiivisten kustannusten kattamisen osalta, jotta joukkoliikenteen lippujen hinnoittelu pysyy kilpailukykyisenä, mutta samalla myös kysyntä ohjaa palvelutarjonnan suunnittelua. Lipputuottojen kasvun tulee olla suhteellisesti vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava. Kuntaosuuksilla katetaan kokonaiskustannuksista vähintään 50 %.

Lipputulojen arvioiminen vuonna 2020 on haasteellista, koska talousarviota tehtäessä ei ole vielä kovin pitkältä ajanjaksolta tietoa uuden vyöhykejärjestelmän vaikutuksista liikkumiseen tai lipputuloihin. Helsingille aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämä antaa mahdollisuuden tehdä alijäämäisen budjetin ja seurata uuden vyöhykejärjestelmän lipputulojen kehitystä.

Vyöhykeuudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Valtuustokauden 2017–2021 aikana tulee tehdä selvitys lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin. Kun nähdään, miten kuntakohtaiset lipputulot ja liikenteen hoidon kustannukset uudistetussa vyöhykejärjestelmässä kehittyvät, voidaan lipunhintoihin ja lipulajeihin tehdä tarkistuksia. Tällöin tulee varautua ratkaisuun, joka mahdollistaa kausilippujen erilaisen hinnoittelun kunnittain sen mukaan, kuinka paljon kukin kunta voi joukkoliikennematkustamista tukea. Jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti, kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet ja mahdollisuudet tukea joukkoliikennettä voidaan hyödyntää lippujen kilpailukykyisessä hinnoittelussa. Muussa tapauksessa lipunhintojen subventointi toteutuu heikoimman kuntatalouden mukaan, mikä ei välttämättä ole koko seudun kannalta ideaaliratkaisu.

Tarkastusmaksun korottaminen

Vuonna 2020 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.

Kuntakohtaisen ylijäämän tai alijäämän käyttö

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö esityksen mukaisesti jaksotettuna kolmelle vuodelle on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten muutosten tasaamiseksi.

Muuta

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin toukokuussa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



2019. Raitio- ja metrolikenteen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat täsmentyneet kesän aikana, mutta muutokset ovat pieniä.

HKL ja HSL tulevat yhteistyössä päivittämään HKL:n liikennöinti- ja infrakorvaukset syys- ja lokakuun aikana HSL:n lopulliseen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

HSL pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa HSL:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2020–2022 ja siihen liittyen strategia-suunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lipputulotavoitteista TTS-kaudella, tarkastusmaksun korottamisesta ja kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä suunnitelmakaudella. Lausuntoa on pyydetty 31.8.2019 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 16.9.2019 asti.

Yleistä

HSL:n perussopimuksen mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL:n strategiasuunnitelma 2018–2021

HSL:n yhtymäkokous hyväksyy hallituskausittain laadittavan toiminnan kehittämistä ohjaavan strategian. HSL:n perustehtävä on strategian mukaan tarjota houkutteleva ja tehokas joukkoliikenne sekä kehittää yhteistyössä toimivaa liikkumisen kokonaisuutta. HSL:n visio on ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu”. Vision kolme keskeistä asiaa ovat: kestävyys, sujuvuus ja seudun toimivuus.

Strategian viisi strategista painopistettä ovat:

1. erinomainen asiakaskokemus
2. tehokas runkoverkko
3. ennakointi ja uudistuminen
4. aktiivinen yhteistyö
5. kestävä talous

Taloussuunnitelma

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



HSL:n toimintamenojen on vuonna 2020 arvioitu olevan yhteensä 753,4 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2019 toteutumaennusteesta 7,0 milj. euroa (+ 0,9 %). Vuonna 2021 toimintamenojen arvioidaan olevat 772,5 milj. euroa ja vuonna 2022 779,4 milj. euroa.

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2020 ovat 536,0 milj. euroa, mikä muodostaa 71,1 % HSL:n toimintamenoista. Liikennemuodoittain kustannukset jakautuvat seuraavasti: bussiliikenne 336,5 milj. euroa (62,8 %), junaliikenteen 95,5 milj. euroa (17,8 %), raitioliikenne 57,0 milj. euroa (10,6 %), metroliikenne 42,9 milj. euroa (8,0 %) ja lauttaliikenne 4,2 milj. euroa (0,8 %). Joukkoliikenteen hoidon kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 1,2 % edellisvuoden tasosta.

HSL:n kautta laskutettava kuntien joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2020 on 147,3 milj. euroa. Tästä metron osuus on 107,5 milj. euroa. Inframenoihin sisällytetään 50 % investointien poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä.

Lipputulaja arvioidaan vuonna 2020 kertyvän 377,3 milj. euroa, mikä olisi 0,4 % vähemmän kuin vuoden 2019 lipputulojen toteutumaennuste. Lipputuloarvot perustuvat neljän kuukauden vanhan tariffin mukaisen toteutuman perusteella tehtyyn ennusteeseen. Syksyllä lopullista TTS-esitystä tehdessään HSL:llä on käytössä enemmän tietoa vyöhykejärjestelmän mukaisesta lipputulokertymästä. Vuodelle 2020 ei esitetä merkittäviä lippujen hintojen muutoksia. Joitakin uuden tariffin mukaisia lippulajeja ja ominaisuuksia kuten säästötilausvuosilippu tullaan toteuttamaan asteittain.

Matkustajamäärän arvioidaan kasvavan noin 1,5 %.

Tilikauden 2020 alijäämäksi arvioidaan 12,6 milj. euroa ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

Helsingin kuntaosuuden on arvioitu vuonna 2020 olevan 209,0 milj. euroa. Laskutettavaa kuntaosuutta vuonna 2020 muodostuu 201,0 milj. euroa, koska aiempina vuosina kertynyttä ylijäämää puretaan 8,0 milj. eurolla. Helsingillä oli HSL:lle maksettua ylijäämää vuoden 2018 lopussa yhteensä 37,7 milj. euroa. HSL:n kuntaosuuteen on Helsingin talousarvion 2020 raamissa, joka perustuu vuoden 2019 hyväksytyyn talousarvion taloussuunnitelmaan vuodelle 2020, varattu 204 milj. euroa.

Tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon.

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

HSL:n tilaama lähijunaliikenne siirtyy kilpailutettuun sopimukseen kesäkuussa 2021.



Merkittävimmät liikenteen palvelutasomuutokset suunnitelmakaudella ovat:

- Lähijunaliikenteen palvelutasoa parannetaan. Vuorovälejä lyhennetään A-junilla siten, että 20 min. vuorovälillä ajetaan lauantain päiväliikenne ja arkisin klo 19 asti. P- ja I-junilla ajetaan sunnuntain päiväliikenne 10 min. vuorovälillä. Ruuhkaisimpiin juniin lisätään kalustoa
- Raitioliikenteessä jatketaan linjan 6 reitti Hietalahdesta Eiranrantaan, linjan 9 reitti Saukonpaadesta Länsiterminaaliiin, linjan 7 reitti Pasilasta Meilahteen uudelle Rosina Heikelin puiston kääntöpaikalle ja linjan 9 reitti Pasilasta Ilmalan torille vuonna 2021. Linjan 8 reitti jatketaan Länsiterminaalille ja edelleen Bunkkerin edustalla olevalle uudelle kääntöpaikalle vuonna 2022
- Runkolinja 570 Mellunmäki-Aviapolis aloittaa syksyllä 2021
- osa Hämeentietä keskustaan ajavista seutulinoista siirretään kulkemaan Kalasataman terminaaliiin syksyllä 2021. Muutos on sidoksissa Vantaan Ojangan varikon valmistumiseen ja Kalasataman alueen rakentamisen tilanteeseen.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien hyväksymät kuntayhtymien omistajaohjauksen tavoitteet

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat ovat hyväksyneet kokouksessaan 15.2.2019 kuntayhtymien omistajaohjauksen tavoitteet seuraavasti:

Yhteiset tavoitteet:

1. Tuottavuuden nousun vähintään 1,5 % / vuosi
2. Tuottavuusmäärittelyn ja -laskennan on oltava läpinäkyvää
3. Strategisten tavoitteiden seuranta on tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet on toteutettava riittävän ajoissa
4. Kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta on raportoitava jäsenkuntia vuosittain kaksi kertaa vuodessa

HSL:n tavoitteet:

1. Lipputuottojen kasvun on oltava vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava
2. Kuntaosuuksilla katetaan kokonaiskustannuksista enintään 50 %
3. Lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutusten seuranta; valtuustokauden 2017-2021 aikana tehdään selvitys vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin



4. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa koko HSL:n alueella
5. Peruspääomalle maksetaan korvausta vuosina 2019-2021
6. Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus
7. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja selvitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön toimialalautakunnan ja HKL:n johtokunnan lausunto.

Esittelijän kannanotto

Joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain mukaan tarkastusmaksun määrä voi olla enintään 40 kertaa niin suuri kuin alin aikuisten kertamaksu (8.6.2006/448). Alin aikuisen kertamaksu vuoden 2019 tariffissa on mobiili- tai arvokertalippu AB, jonka hinta on 2,80 euroa. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. HSL esittää tarkastusmaksun korottamista vuonna 2020 100 euroon.

Esittelijä esittää HSL:n esityksen mukaisesti tarkastusmaksun korottamista 100 euroon toisin kuin kaupunkiympäristölautakunta. Tarkastusmaksun korotus on tarpeen, jotta liputta matkustamisen houkuttelevuutta saataisiin vähennettyä, ja liputta matkustamisen kasvu pysähtymään. Vuonna 2015 liputta matkustavia oli HSL:n mukaan keskimäärin 2,7 %, vuonna 2016 keskimäärin 2,9 % ja vuonna 2017 keskimäärin 3,3 % tarkastetuista matkustajista. Tarkastusmaksun suuruuden osalta esittelijän lausuntoesitys poikkeaa kaupunkiympäristölautakunnan lausunnossaan esittämästä. Lautakunnan mukaan tarkastusmaksun korottaminen ei ole perusteltua.

Esittelijän ei ole ottanut kaupunkiympäristölautakunnan ehdotusta rollaattorin käyttäjien maksuttomasta matkustamisesta lausuntoesitykseen. Rollaattorilla liikkuvien liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat on otettu huomioon HSL:n matkaehdoissa eikä turvallisuuteen liittyvää perustetta maksuttomuudelle ole.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



- 1 HSL hallituksen lausuntopyyntö 14.6.2019
- 2 HSL alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2020-2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 22.08.2019 § 131

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle HSL:n alustavasta taloussuunnitelmasta 2020 – 2022 seuraavan lausunnon:

Yleistä

HSL:n hallitus on käsitellyt HSL:n alustavaa taloussuunnitelmaa kokouksessaan 14.6.2019. HSL:n hallitus samalla päätti pyytää taloussuunnitelmasta jäsenkuntien lausunnot.

HSL pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipputulotavoitteista TTS-kaudella,
- tarkastusmaksun korottamisesta ja
- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän käytöstä suunnitelmakaudella 2020 – 2022.

Helsingin kaupungin lausunto toimitetaan HSL:lle 31.8.2019 mennessä.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metrol liikenteen ja Suomenlinnan lauttaliikenteen sekä Helsingin alueella myös joukkoliikenteen infraan liittyvät palvelut. Lisäksi HKL on tehnyt erillisiä sopimuksia HSL:n kanssa mm. tilojen vuokraamisesta, automaattien ylläpidosta sekä IT-palveluista. HKL on liikenteen tuottamisessa HSL:n tärkein yhteistyökumppani, sillä



HKL vastaa kokonaan raitio- ja metrolienteestä sekä Suomenlinnan liikenteestä.

Strategiasuunnitelma

HKL toteaa, että HSL:n toimintastrategia ja strategiset tavoitteet antavat hyvän perustan toiminnalle. HSL:n visio ”Kestävällä liikkumisella sujuva arki ja maailman toimivin kaupunkiseutu” toteuttaa hyvin osaltaan Helsingin kaupungin ja seudun kehittämisen tavoitteita kokonaisvaltaisesti liittämällä joukkoliikenteen palvelut osaksi seudun kokonaisvaltaista kehitystä. On hyvä, että strategiassa myös pyöräily ja kävely nähdään osana kestävä liikunnan kokonaisuuden suunnittelua. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista. Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Myös HKL:n tavoiteohjelman valmistelussa yksi keskeisimmistä lähtökohdista on ollut kehittää toimintaa niin, että HKL entistä paremmin ja vaikuttavammin tukisi HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista.

HSL:llä on tekeillä ratkaisu raitioliikenteen (Raide-Jokeri, kantaratikka) hankintatavasta. Lisäksi strategiasuunnitelmassa nostetaan erityisesti esiin kaluston ja varikoiden omistuksen ja hallinnan keskitetyt linjaukset. HKL näkee, että näillä linjauksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa joukkoliikenteen luotettavuuteen ja kokonaiskustannustasoon erityisesti kaupunkiraideliikenteessä. Lisäksi strategiasuunnitelmassa esiin nostettu kalusto- ja varikkoyhtiöasia on keskeinen myös kaupunkikehitysnäkökulmasta. Onkin tärkeää, että liikenteenhoidon, varikoiden ja kaluston omistuksen ja hallinnan ratkaisut tehdään riittävän tarkkojen, hyötyjen ja haittojen analyttiseen ja riippumattomaan asiantuntija-arvioon perustuen. Koska tehtävillä infran ja kaluston hallinnan linjauksilla on laajat ja pitkäaikaiset vaikutukset sekä liikennöintiin että kaupunkikehitykseen, tulee nämä tehdä infran omistajakaupunkien strategisen tason keskustelujen pohjalta ja hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun olisi edullista tavoitella synergia- ja mittakaavaetua varikko- ja kalusto-omistuksen järjestelyissä. Erityisesti kaupunkiraideliikenteen hoidossa liikennöinnin, kaluston ja varikoiden yhteisen hallinnan tuottamien ns. vertikaalisten synergiahyötyjen suuruudesta on jo Raide-Jokerin hankinnan valmistelujen yhteydessä tehty asiantuntijaselvityksiä, joissa nykyisen kokonaisvaltaisen mallin synergiaedut ovat mittavia. On vahvasti yhteiskunnan edun mukaista, että varikkoja ja kalustoa hallitaan ja kehitetään yhtenä kokonaisuutena.



Esimerkiksi Raide-Jokerin kalusto on suunniteltu yhteiskäyttöiseksi kantakaupungin ratikan ja uusien pikaraitioteiden kaluston kanssa, jolloin mm. varakaluston määrää voidaan optimoida kokonaisuutena. Myös kunnossapidon synergiaedut ja varaosahankinnat tukevat yhtenäistä kalustohallintaa. Raide-Jokerin varikon toteutuksessa on myös lähdetty ratkaisusta, jossa Raide-Jokerin kaluston korjaamotoiminta tukeutuu kantakaupungin raitiovaunukorjaamoon. Mikäli asiantuntijaselvitysten perusteella ei ole löydettävissä yhteiskunnalle menetettäviä synergiaetuja suurempaa korvaavaa etua, jonka johdosta olisi yhteiskunnalle eduksi, että omaisuuden hallintaa jaettaisiin, ei pilkkovaa ratkaisua tule tehdä.

HKL:llä on jo nykyisin ainutlaatuinen osaamiskeskittymä kaupunkiraide liikenteen varikoiden, kaluston ja näiden kunnossapitoon liittyvissä asioissa. HKL rakennuttaa seuraavien seitsemän vuoden aikana Helsingin kaupungin alueella neljä raitiovaunuvarikkoa. Lisäksi se on toteuttanut tai toteuttaa raitiovaunu- ja pikaraitiovaunuhankintoja yhteensä yli 200 milj. euron arvosta samana ajankohtana. Helsingin sisällä HKL toimii siis jo esitetyn kaltaisena keskitettynä varikko- ja kalusto-organisaationa. Kehittyneen osaamisen myötä HKL:llä olisi erinomaiset edellytykset toimia tässä roolissa myös laajemmin pääkaupunkiseudulla. Esimerkiksi suunniteltu Vantaan raitiotie sisältää noin 20 vaunua ja yhden varikon. Tämän omaisuuden hallinta olisi ilman merkittäviä järjestelyjä mahdollista toteuttaa osana HKL:n muuta toimintaa.

HKL näkee positiivisena, että HSL uudessa strategiassaan pyrkii kehittämään strategian tavoitteiden mittareita. HKL:n näkemyksen mukaan strategian tavoitteita olisi varaa kuitenkin edelleen konkretisoida selkeämmiksi (mitattavuus, aikaan sitovuus, selkeys), jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia riittävän läpinäkyvästi, muun muassa suunnittelun laadun ja taloudellisuuden suhteen. Suunnitelmassa tulisi esittää myös strategisten painopisteiden nykytilanne sekä tavoitetasot ja seuranta myös lukujen osalta. Mittariston tulee olla riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia.

HKL:llä on käynnissä HKL:n strategiaan pohjautuva operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelma. Tavoitteena on parantaa HKL:n tuottavuutta huomattavasti. Tuottavuutta seurataan erilaisilla mittareilla, jotka on sidottu HKL:n tuottamiin suoritteisiin. Myös HSL:n olisi hyvä asettaa selkeitä tuottavuustavoitteita ja asettaa tavoitteita tukevat selkeät, suorat taloudellisen tuottavuuden mittarit (paikka-km ja matkustajamäärien suhteessa kuten esimerkiksi eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.). Kustannustehokkuuden tunnuslukuja tulisi esittää ja seurata kulkumuodoittain ja



liikennesektoreittain. Mittarit kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä.

HKL näkee asiakaslähtöisyyden, asiakaspalvelun ja uusien palvelujen kehittämisen keskeisenä joukkoliikenteen suosiota kasvattavana tekijänä. Panostukset digitaalisiin palveluihin sujuvoittavat liikennettä ja vastaavat asiakkaiden kysyntään. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tiedon tuottajaorganisaatio. HSL:n tulisikin avata joukkoliikennettä koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Metroliikenteessä tehtävillä liikenteen tihennyksillä ruuhka-aikana sekä iltaisin varaudutaan vyöhykehinnon myötä kasvavaan kysyntään.

Helsingin (HKL:n) liikennöinti- ja infrakorvauslaskutus HSL:ltä 2020-2022

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat liikennöinti- ja infrakorvausluvut perustuvat HKL:n antamiin alustaviin laskelmiin toukokuussa 2019. Raitio- ja metroliikenteen liikennöintikorvaukset sekä infrakorvaukset ovat hieman päivittyneet kesän aikana, mutta muutokset ovat pieniä. HKL:n johtokunta hyväksyy HKL:n talousarvion ja taloussuunnitelman 2020-2022 elokuussa.

HKL ja HSL tulevat yhteistyössä päivittämään HKL:n liikennöinti- ja infrakorvaukset syys-lokakuussa HSL:n lopulliseen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Karoliina Rajakallio, yksikön johtaja, puhelin: 310
karoliina.rajakallio(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 13.08.2019 § 357

HEL 2019-006986 T 00 01 06

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Strategiasuunnitelma sekä toiminta- ja taloussuunnitelma

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) strategiasuunnitelman 2018-2021 visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan HSL:n toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin maankäytön ja liikenteen kehittämiselle asettamia tavoitteita.

HSL:n tavoitteena on saada joukkoliikenne lähes päästöttömäksi vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tehty kannatettavia toimenpiteitä. Bussiliikenteen hankinnan kilpailutusehdot ovat ohjanneet bussikalustoa päästöneutraalimpaan suuntaan. Uudelle dieselkalustolle on aina asetettu tiukat ympäristövaatimukset ja ympäristöbonuksella on lisätty biopolttoaineiden käyttöä. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on myös Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista.

Kannatettava on myös HSL:n tavoite luoda seudulle toimivaa joukkoliikenteen ekosysteemiä tehokkaasti ja kilpailuneutraalisti. Ekosysteemi sisältää eri toimijoiden tuottamia joukkoliikenteen taustajärjestelmiä ja fyysisiä toimintaympäristöjä. Konkreettisia ja kriittisiä kohteita ovat esimerkiksi joukkoliikenteen varikot ja sähköbussien latausinfra. Näitä hankkeita tulee suunnitella pitkäjänteisesti ja koordinoitusti yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

HSL:n toiminta-aikana (2010-2018) joukkoliikenteen tarjonta on kasvanut noin 40 %, kun se lasketaan ajetuilla paikkakilometreillä. Samaan aikaan nousuina mitattu matkustajamäärä on kasvanut noin 19 %. Joukkoliikenteen matkamäärä ei ole kasvanut näin paljon, koska joukkoliikennejärjestelmässä liityntäliikenne on lisääntynyt ja nousumäärä matkaa kohti siis kasvanut. Vastaavana aikajaksona HSL-alueen asukasmäärä on kasvanut 17 %. Tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmista joukkoliikenteen tarjonnan lisäyksen vaikutus matkustajamääriin olisi pitänyt olla toteutunutta suurempi. Ajetuista paikkakilometreistä tulisi erottaa raskaan raideliikenteen (metro ja juna) lisäyksen kasvu, sillä näiden kustannusvaikutus paikkaa kohden on vähäisempi kuin muulla joukkoliikenteellä.

HSL:n TTS-kauden 2020-2022 keskeisissä strategisissa tavoitteissa ei ole mainittu taloudellisuutta. Kysynnän ja tarjonnan kohdistamisen pitäisi jatkossa olla paremmin tasapainossa ei vain taloudellisuuden vaan myös päästöjen vähentämisen takia.



Strategian käytännön toteutumisen seurantaan tulee kehittää mittareita, jotka kertovat nykyistä tarkemmin toiminnan taloudellisuudesta, tehokkuudesta ja suunnittelun laadusta. Strategiset painopisteet olisi perusteltua sitoa seurantaan ja tämän hetkiseen tilanteeseen myös lukujen osalta. Kun seudulla tavoitellaan joukkoliikenteen kulkumuodon kasvua niin tähän tavoitteeseen liittyvän olennaisen seurantatiedon pitäisi näkyä entistä selkeämmin HSL:n tavoitteiden seurannassa. Mittariston tulee olla myös riittävän laaja, jotta sen avulla pystytään arvioimaan toiminnan onnistuneisuutta ja tehtyjä muutoksia. Tavoitteena tulee koko ajan olla joukkoliikenteen houkuttelevuuden sekä taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen. Näitä tunnuslukuja ja niiden muuttumista tulee seurata kulkumuodoittain ja liikennesektoreittain. Tunnuslukujen aikasarjat antavat mahdollisuuden seurata ja analysoida pidemmän aikavälin muutoksia toiminnassa ja taloudessa. Mittarit (esim. eur/matkustaja-km, eur/tuotettu paikka-km, eur/matka, hallinnon kulut, henkilöstökulut, investointien kannattavuus jne.) kiinnittäisivät hyvin huomiota HSL:n toiminnan tuottavuustavoitteisiin ja -kehitykseen pitkällä aikajänteellä. Mittarit olisi hyvä saada käyttöön viimeistään seuraavan vuoden talousarvioehdotukseen mennessä.

HSL:n tulisi avata joukkoliikennettä koskevaa tietoa avoimeen rajapintaan viimeistään ensi vuoden aikana. Tiedon avaaminen tuo läpinäkyvyyttä julkishallinnon toimintaan. Kun kerätty tieto on saatavilla avoimen rajapinnan kautta, sitä voivat hyödyntää myös muut kuin tuottajaorganisaatio. Tiedon avaaminen ja yhdistäminen muiden tahojen jakamaan avoimeen dataan luo lisäarvoa erilaisten innovaatioiden kautta.

Lipputulosten arvioiminen vuonna 2020 on haasteellista, koska talousarviota tehtäessä ei ole vielä kovin pitkältä ajanjaksolta tietoa uuden vyöhykejärjestelmän vaikutuksista liikkumiseen tai lipputuloihin. Helsingille aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämä antaa mahdollisuuden tehdä alijäämäisen budjetin ja seurata uuden vyöhykejärjestelmän lipputulosten kehitystä.

Vyöhykeuudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkasti. Kun nähdään, miten kuntakohtaiset lipputulot ja liikenteen hoidon kustannukset uudistetussa vyöhykejärjestelmässä kehittyvät, voidaan lipunhintoihin ja lipulajeihin tehdä tarkistuksia. Tällöin tulee varautua ratkaisuun, joka mahdollistaa kausilippujen erilaisen hinnoittelun kunnittain sen mukaan, kuinka paljon kukin kunta voi joukkoliikennematkustamista tukea. Jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti, kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet ja mahdollisuudet tukea joukkoliikennettä voidaan hyödyntää lippujen kilpailukykyisessä hinnoittelussa. Muussa tapauksessa lipunhintojen subventointi toteutuu heikoimman kuntatalouden mukaan, mikä ei välttämättä ole koko seudun kannalta ideaaliratkaisu.



HSL:n tulisi arvioida mahdollisuuksia laajentaa avorahastus koskemaan myös Helsingin kantakaupungin linjojen 14 ja 18 kaltaisia viikkaita bussilinjoja. Näillä linjoilla erityisesti ruuhkatuntien aikana lipunmyynnin lopettaminen ajoneuvoissa ja kaikkien ovien käyttö auttaisivat linjojen nopeutumiseen ja luotettavuuteen. Tässä yhteydessä olisi perusteltua myös arvioida, voisiko bussilinjastolle luoda kolmannen kategorian runkobussilinjojen ja perusbussilinjojen rinnalle. Uuden kategorian linjoilla olisi tiheä vuoroväli, ne pysähtyisivät kaikilla pysäkeillä ja niissä olisi avorahastus.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Helsingin joukkoliikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia. Junaliikenteen palvelutason parantaminen A-, P- ja I-junien vuorovälejä lyhentämällä on perusteltua.

Edellä mainittujen parannusten lisäksi A-junan tarjonta päiväliikenteessä ja hiljaisempina aikoina tulisi nostaa samalle tasolle muiden kaupunkiratojen kanssa. A-junan arkipäivän 20 min. ja sunnuntain 30 min. vuoroväli eivät vastaa kaupunkirataliikenteelle asetettuja tavoitteita. Palvelutason nosto päiväliikenteessä on mahdollista kohtuullisin kustannuksin, eikä se edellytä Espoon kaupunkiradan jatkamista Leppävaarasta Kauklahteen.

Kuntaosuuksien taso

Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustannuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohtaisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.

Talouden tasapainottamiseen ja menojen kasvun katkaisemiseen tulee kiinnittää huomioita ja kulujen, kuten hallinnollisten kulujen, kasvua suhteessa koko budjettiin olisi syytä seurata nykyistä tarkemmin. Palveluiden ostojen sisältöä ja vaikuttavuutta on myös hyvä seurata ja kerryttää arviota muutosten vaikuttavuudesta. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 on asetettu kaupungin omalle taloudelle tavoite, että velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä käyttömenojen reaali-kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 0,5 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.



Lipputulotavoitteet TTS-kaudella

Joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista on vuosikymmeniä ka-
tettu lipputulolla noin puolet. Tämä on hyvä periaate tulevaisuudessa-
kin erityisesti operatiivisten kustannusten kattamisen osalta, jotta jouk-
koliikenteen lippujen hinnoittelu pysyy kilpailukykyisenä, mutta samalla
myös kysyntä ohjaa palvelutarjonnan suunnittelua.

HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippu-
käytännöt ja vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu. Kaupunkiympä-
ristölautakunta ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistel-
laan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti,
samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat.

HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvai-
kutuksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelija-
alennuksen 50 %:iin normaalihinnasta.

Lisäksi 2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa
seniorilipusta aikarajat.

Tarkastusmaksun korottaminen

Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkas-
tusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei
ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen
80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole
korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on
Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliiken-
teen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköinti-
virhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköin-
nistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Py-
säköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksel-
la.

Kuntakohtaisen ylijäämän tai alijäämän käyttö

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö esityksen mukaisesti jaksotettuna
kolmelle vuodelle on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten
muutosten tasaamiseksi.

Käsittely

13.08.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavana oli liikenneinsinööri Markku Granholm. Asian-
tuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.



Vastaehdotus:

Risto Rautava: Poistetaan lausunnosta kappale "Tarkastusmaksun korottaminen. Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella."

Korvataan ko. kpl tekstillä. "Tarkastusmaksun korottaminen 100 euroon on perusteltu ratkaisu. "

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Risto Rautava: Poistetaan lausunnosta kohta: "HSL:n tulisi arvioida rollaattorien kanssa kulkevien henkilöiden lippukäytännöt ja vapauttaa heidät velvoitteesta hankkia lippu. Kaupunkiympäristölautakunta ehdottaa, että HSL:n seuraava talousarvio valmistellaan siten, että rollaattoria käyttävät saavat matkustaa maksuttomasti, samaan tapaan kuin lastenvaunuja kuljettavat."

Risto Rautavan vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Lisätään kappaleen 17 jälkeen: "HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvaikutuksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelija-alennuksen 50 %:iin normaalihinnasta."

Kannattaja: Nuutti Hyttinen

Vastaehdotus:

Sirpa Asko-Seljavaara: Kohtaan 17 lisätään: 2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Kannattaja: Atte Kaleva

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Poistetaan lausunnosta kappale "Tarkastusmaksun korot-



taminen. Liikennejärjestelmän oikeinkäyttöä sekä tähän ohjaavia virhe- ja tarkastusmaksuja on syytä arvioida kokonaisuutena. Siten tässä vaiheessa ei ole perusteita liputta matkustamisen tarkastusmaksun korottamiseen 80 eurosta 100 euroon, vaikka joukkoliikenteen tarkastusmaksua ei ole korotettu yli kymmeneen vuoteen. Pysäköintivirhemaksun suuruus on Helsingissä maksuvyöhykkeestä riippuen 60-80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksun ei ole perusteltua olla suurempi kuin pysäköintivirhemaksun. Toisin kuin liputta matkustamisesta, väärästä pysäköinnistä voi aiheutua haittaa tai vaaraa myös kolmansille osapuolille. Pysäköintivirhemaksun suuruudesta päätetään Sisäministeriön asetuksella."

Korvataan ko. kpl tekstillä. "Tarkastusmaksun korottaminen 100 euroon on perusteltu ratkaisu. "

Jaa-äännet: 7

Eveliina Heinäluoma, Mai Kivelä, Jape Lovén, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Dennis Hamro-Drotz, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Risto Rautava

Poissa: 1

Silvia Modig

Esittelijän ehdotus jäi tältä osin voimaan äänin 7-5 (1 poissa).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Kohtaan 17 lisätään:

2021 talousarvion valmistelijat tutkivat mahdollisuutta poistaa seniorilipusta aikarajat.

Jaa-äännet: 5

Dennis Hamro-Drotz, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 7

Sirpa Asko-Seljavaara, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jape Lovén, Risto Rautava

Poissa: 1

Silvia Modig

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Sirpa Asko-Seljavaaran vastaehdotuksen äänin 7-5 (1 poissa).



09.09.2019

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään kappaleen 17 jälkeen: "HSL tarkastelee opiskelijalippu-uudistuksen toteutuneita kustannusvaikutuksia ja pyrkii palauttamaan kausilippujen ja kertalippujen opiskelija-alennuksen 50 %:iin normaalihinnasta."

Jaa-äännet: 2

Risto Rautava, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 10

Sirpa Asko-Seljavaara, Dennis Hamro-Drotz, Eveliina Heinäluoma, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Mai Kivelä, Jape Lovén, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki

Poissa: 1

Silvia Modig

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Amanda Pasasen vastaehdotuksen äänin 10-2 (1 poissa).

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi



§ 595

Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite jalkakäytävien talvikunnossapidon palautuksesta paikallistason vastuulle

HEL 2019-002043 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Terhi Koulumiehen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus katsoo valtuutettu Terhi Koulumiehen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Terhi Koulumies toteaa aloitteessaan mm. seuraavaa: On ilmeistä ettei kaupunki kykene huolehtimaan keskitetysti katuverkoston talvikunnossapidosta kokonaisvastuulla. Varsinkin jalkakäytävien aeraus on ollut ala-arvoisella tasolla. Kiinteistöt maksavat jalkakäytävien aurauksesta saamatta kuitenkaan vastineeksi palvelua. Taloyhtiöiden huoltofirmoilla ja talonmiehillä on paljon paremmat edellytykset huolehtia lumitöistä paikallisesti. Valtuutettu Koulumies esittää, että selvittää mahdollisuus palauttaa jalkakäytävien kunnossapitovastuu kiinteistöille koko kaupungin alueella ja vastaavasti kiinteistöt vapautetaan erillisestä katujenhoitomaksusta.

Vaihtoehtoisesti valtuutettu Koulumies esittää pohdittavaksi jalkakäytävien talvikunnossapitoon toimintamallia poikkeuksellisen pahojen lumimyräköiden oloihin. Siinä veloitettaisiin kaupungin tilaama urakoitsija hankkimaan jalkakäytävien auraustyö ostopalveluna paikallisilta huol-



toyhtiöiltä ja keskittymään itse ajoratojen ja muiden yleisten alueiden auraukseen sekä lumikasojen poiskuljetukseen.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 20.8.2019. Kaupunginhallitus viittaa saatuun lausuntoon ja toteaa yhteenvetona, että kaupunginhallitus on siirtänyt katujen kokonaisvastuullisen ylläpidon taloyhtiöiltä kaupungille kantakaupungin ulkopuolisilla alueilla jo vuonna 2001 ja kokeillut sitä Taka-Töölössä ja osassa Etu-Töölöä myös kantakaupungissa. Näiden kantakaupungin alueiden taloyhtiöille tehty kysely on osoittanut, että enemmistö niistä pitää järjestelyä toimivana. Vuonna 2012 kaupunginhallitus päätti jatkaa hoitovastuun siirtämistä itselleen myös kantakaupungin osalta niin, että vuonna 2020 koko kaupungin kadut olisivat kaupungin omassa hoidossa. Tulevana kautena 2019-2020 hoitovastuun siirtoa taloyhtiöiltä kaupungille kokeillaan vielä Katajanokalla mallilla, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen katujen lumenkuljetuksesta ja jalkakäytävien kevätpesusta. Siitä ja aiemmista malleista saatujen kokemusten pohjalta edetään muissa osissa kantakaupunkia.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmisteilla lumenkäsittelyä koskevat periaatteet, joten uutta selvitystä toimintamalleista ei ole tarvetta käynnistää. Kaupunginhallitus katsookin, että tilanne, jossa äkillinen, runsas lumipyry aiheuttaa merkittäviä ongelmia, johtuu osittain myös talvikunnossapitoa koskevan lainsäädännön tulkinnanvaraisuudesta ja taloyhtiöiden tietämättömyydestä kaikista vastuistaan tai kykenemättömyydestä niiden hoitamiseen ja osittain autojen pysäköinnistä jalkakäytävien viereen lumen poistamista haittaavasti. Näihin ongelmiin voidaan ja tullaan etsimään ratkaisuja ja parempia käytäntöjä, kuten ottamalla käyttöön tonttikatujen pysäköinnin uudet periaatteet (30.10.2018) ja kehittämällä poikkeusolojen lumenpoiston varautumissuunnitelmaa. Sen sijaan kaupunginhallitus ei pidä perusteltuna kokonaisvastuun siirtämistä päinvastaiseen suuntaan kuin mitä vuonna 2012 on päätetty. Halutessaan kiinteistöt voivat täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja useammin tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin perustason toimenpiteiden lisäksi.

Kaupunkiympäristölautakunta, (myöhemmin lautakunta), toteaa lausunnossaan 20.8.2019 mm., että talvikauden 2018-2019 poikkeusoloissa ennätysellisten lumisateiden aikana katujen lumenpoiston työ määrä kasvoi moninkertaiseksi keskivertotalveen nähden, ja tämä vaikutti vääjäämättä lumenpoiston suoritusnopeuteen. Mikäli lumentulo on jatkuva, valtaosa lumenpoistoon tarkoitettua konekalustosta joudutaan pitämään ykkös- ja kakkosluokan väylien lumenpoistossa turvaamaan ensisijaisesti joukkoliikenteen toimintaedellytykset.



Helsingin kaupunki pystyi pitämään joukkoliikenteen käyttämät kadut liikennöitävässä kunnossa koko poikkeustilanteen ajan. Asuinalueilla tonttikatujen kapeiden jalkakäytävien lumenpoisto hidastui monin paikoin merkittävästi tai jopa keskeytyi päiviksi. Tonttikatujen ajoradat kapeenivat yksikaistaisiksi, kuitenkin niidenkin liikennöitävyys pystyttiin säilyttämään. Näiden alueiden jalkakäytävät täyttyivät monin paikoin lumesta ja erityisesti pysäköityjen ajoneuvojen kohdalla jalkakäytävien aukaiseminen saattoi kestää huomattavan pitkään. Lumen poistaminen kapeilta jalkakäytäviltä vaatii joko ajoneuvojen siirtämistä tai moninker- taista pienkonekalustoresurssia; kyse ei ole niinkään talvihoidon palve- luiden järjestämismallista.

Lautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin talvikunnossapitämät jal- kakäytävät tulevat jatkossakin hoidetuiksi kokonaisuus huomioon ot- taen varmimmin sekä järkiperaisemmin ja tehokkaammin kaupungin toimesta. Helsingin kaupunkiympäristön toimialan tarkoituksena on jat- kaa kokonaisvastuuhoidon laajentamista kantakaupungissa kaupun- ginhallituksen tekemän päätöksen 12.11.2012 § 1270 mukaisesti.

Nykyisistä kantakaupungin alueista, joilla kiinteistöjen kadunhoitovas- tuut on siirretty kaupungille, saatujen kokemusten mukaan toiminta- mallin laajentaminen on perusteltua. Ratkaisua tullaan kuitenkin vielä kertaalleen tarkastelemaan vertailulla Katajanokan vaihtoehtoiseen toimintamalliin, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen lumenkuljetuksen ja jalkakäytävien kevätpesun. Kokonaisvastuuhoidon vaikutuksia ja sen laajentamisen aikataulua tarkastellaan vielä vuoden 2020 aikana saa- dessamme tarkempaa tietoa Katajanokan asiakastytyväisyydestä.

Tällä hetkellä kantakaupungin jalkakäytävistä valtaosa on edelleen tonttien omistajien talvihoitovelvollisuuden piirissä, missä taloyhtiöt käyttävät omia huoltoyhtiöitään.

Kaupunginhallituksen päätöksessä 12.11.2012 § 1270 edellytetään, et- tä Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (jäljempänä Stara) mahdollistaa pienten alueellisten toimijoiden osallistumisen kil- pailutuksiin. Taka-Töölössä, osassa Etu-Töölöä sekä esikaupunkien alueella toimiva Stara on julkinen hankintayksikkö, jonka tulee kilpailut- taan aliurakoitsijoilla teetettävät työt. Pienten huoltoyhtiöiden kilpailutta- minen on ollut Staralle haasteellista, pääosin he käyttävät logistiikkayk- sikkönsä kilpailuttamia yksittäisiä koneurakoitsijoita Staran oman työn- johdon alaisuudessa.

Asukaspysäköintialueiden laajeneminen on aiheuttanut liikennealuei- den lumenpoiston edellytyksien heikentymistä muutamilla kaduilla, joilla on ollut talviaikaiset pysäköintijärjestelyt. Nämä pyritään ratkaisemaan ennen seuraavaa talvikautta.



Asuinalueiden tonttikatujen jalkakäytävien talvihoitoa tehostetaan ottamalla käyttöön kaupunkiympäristölautakunnan 30.10.2018 tekemän päätöksen edellyttämällä tavalla tonttikatujen pysäköinnin periaatteet (liite 1).

Kiinteistöjen on mahdollista nostaa jalkakäytävien talvihoidon nykyistä palvelutasoa, jossa kaupunki varmistaa kaikilla jalkakäytävillä hyvän peruslaatuksen. Mikäli kiinteistö haluaa parempaa puhtaanapidon tai talvikunnossapidon laatutasoa, se voi niin halutessaan täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin toimenpiteiden lisäksi.

Helsingin kaupunki kehittää runsaslumisten talvien liikennealueiden lumenpoiston varautumissuunnitelmaa siten, että suunnitelman poikkeustilanteessa operatiivisessa vastuussa oleva tilaajan muodostama toteutusryhmä valtuutetaan käynnistämään tarvittavat toimenpiteet nykyistä ketterämmin.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmistelussa lumenkäsittelyn periaatteet, jotka määrittelevät pitkälle tulevaisuuteen liikennealueiden lumenpoiston edellytykset. Erityisenä tavoitteena on kehittää kantakaupungin lumilogistiikan suunnitelmallisuutta sekä kaupunginosaakohtaista lumen käsittelyä ja vastaanottoa.

Kadunhoitovelvollisuuksien jako on epäoikeudenmukainen

Katujen talvikunnossapitovelvoitteet jakaantuvat tonttien omistajien kesken hyvin epätasaisesti. Monilla kaduilla on jalkakäytävä vain toisella puolen katua, jolloin talvikunnossapitovelvoite on vain kyseisen puolen tonttien omistajilla. Kulmakiinteistöillä voi rasite olla moninkertainen naapuriin verrattuna. Mikäli kadun ajorata on leveä ja jalkakäytävä kapea, kohdalla sijaitsevalle kiinteistölle kohdistuu kohtuuton työmäärä, missä jalkakäytävältä kertyvien sekä ajoradalta auratun lumen pois kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset jakautuvat epätasaisesti. Mikäli kadun varteen pysäköinti on sallittua, niin lumien pois kuljettamista edeltävä ajoneuvojen siirtämisen työvaihe nostaa kustannukset moninkertaisiksi.

Tonttien omistajat hoitavat osuutensa eriaikaisesti ja erilaatuisesti, jolloin saman korttelin osuudella jalkakäytävän laatu vaihtelee. Etenkin omakotialueilla jalkakäytävät saattavat tukkeutua loppupalvesta, jos tonttien omistajat eivät kuljeta lunta pois.

Tonttien omistajien puhtaanapitovelvollisuus ulottuu kadun keskilinjaan asti, kuitenkin enintään 15 metrin leveydeltä. Useat kiinteistöjen omistajat eivät ole selvillä tästä hoitovelvoitteesta, minkä takia ajoradan puhtaanapito jää usein kokonaan hoitamatta. Ajoradalla työskentely vaatii



koulutusta ja turvajärjestelyjä, jotka eivät ole kiinteistön omistajien tiedossa.

Kunnossapitolaissa säädetty tonttien omistajien kadunhoitovelvollisuudet estävät monin paikoin kadunhoidon tehokkaan toteuttamisen. Lain tulkitseminen ylläpitovastuiden ja -velvollisuuksien jakaantumisen suhteen ei ole yksiselitteistä. Tämä on aiheuttanut eri kaupungeissa erilaisia käytäntöjä.

Kokonaisvastuuhoitoon siirtyminen

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2001 § 1493, että esikaupunkialueilla siirrytään vaiheittain katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon, jossa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvat katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuudet on siirretty kaupungin vastuulle ja että puhtaanapito- ja talvikunnossapitotehtävien hoidosta aiheutuneet kustannukset peritään alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla sijaitsevien tonttien omistajilta lautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2012 § 1270 asettaa tavoitteeksi, että katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon siirrytään vaiheittain kaupunginhallituksen päätökseen 12.11.2001 § 1493 kuuluvien esikaupunkialueiden lisäksi myös kantakaupungissa siten, että koko kaupunki on kokonaisvastuuhoitoon piirissä vuonna 2020.

Osa Etu-Töölön alueesta on siirretty jo vuonna 1997 kokonaisvastuuhoitoon. Kaupunginhallituksen päätettyä vuonna 2001, että vain esikaupungeissa siirretään tonttien omistajien tehtävät kaupungin huolehdittaviksi, selvitettiin taloyhtiöiden kantaa tonttien omistajien kadunhoitotehtävien palauttamisesta. Kyselyyn vastanneista tonttien omistajista (taloyhtiöiden) selvä enemmistö vastusti tehtävien palauttamista.

Katujen talvihoidon tulevia parannuksia

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kuusi vuotta kestäneen kehitystyön tuloksena 30.10.2018 asuinalueiden tonttikatujen pysäköinnin periaatteet. Tämä tarkoittaa, että tulevina vuosina pysäköinti järjestetään asuinalueilla siten, että tonttikatujen ylläpidettävyys paranee merkittävästi ja että niiden jalkakäytävät saadaan aurattua nopeasti. Tonttikaduilla, joilla yksipuolinen pysäköinti on jalkakäytävän vieressä, pysäköinti siirretään kadun vastakkaiselle puolelle. Niillä tonttikaduilla, joilla pysäköinti on molemminpuolinen, kielletään pysäköinti arkipäivinä maape vähintään klo 8–16 välisenä aikana jalkakäytävän vieressä. Uudistus nopeuttaa tonttikatujen lumenpoistoa ja parantaa jalkakäytävien turvallisuutta ja käytettävyyttä.



Runsaslumisen talven varautumissuunnitelma tarkistetaan ennen seuraava talvea siten, että poikkeustilanteissa tilaajan avuksi osoitetaan lisää resursseja muista palveluista muun muassa tiedotukseen ja alueiden käytön luvittamiseen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähemmän kuin 15 valtuutettua, tulee kaupunginhallituksen antaa vastaus kahdeksan kuukauden kuluessa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 394

HEL 2019-002043 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Talvikauden 2018-2019 poikkeusoloissa ennätysellisten lumisateiden aikana katujen lumenpoiston työmäärä kasvoi moninkertaiseksi keski-vertotalveen nähden, ja tämä vaikutti väijäämättä lumenpoiston suoritussnopeuteen. Mikäli lumentulo on jatkuvaa, niin valtaosa lumenpoistoon tarkoitettua konekalustosta joudutaan pitämään ykkös- ja kakkosluokan väylien lumenpoistossa turvaamaan ensisijaisesti joukkoliikenteen toimintaedellytykset.

Helsingin kaupunki pystyi pitämään joukkoliikenteen käyttämät kadut liikennöitävässä kunnossa koko poikkeustilanteen ajan. Asuinalueilla tonttikatujen kapeiden jalkakäytävien lumenpoisto hidastui monin paikoin merkittävästi tai jopa keskeytyi päiviksi. Tonttikatujen ajoradat kapeenivat yksikaistaisiksi, kuitenkin niidenkin liikennöitävyys pystyttiin säi-



lyttämään. Näiden alueiden jalkakäytävät täyttyivät monin paikoin lumesta ja erityisesti pysäköityjen ajoneuvojen kohdalla jalkakäytävien aukaiseminen saattoi kestää huomattavan pitkään. Lumen poistaminen kapeilta jalkakäytäviltä vaatii joko ajoneuvojen siirtämistä tai moninker-
taista pienkonekalustoresurssia; kyse ei ole niinkään talvihoidon palveluiden järjestämismallista.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin talvikunnossapitämät jalkakäytävät tulevat jatkossakin hoidetuiksi kokonaisuus huomioon ottaen varmimmin sekä järkiperäisemmin ja tehokkaammin kaupungin toimesta. Helsingin kaupunkiympäristön toimialan tarkoituksena on jatkaa kokonaisvastuuhoidon laajentamista kantakaupungissa kaupunginhallituksen tekemän päätöksen 12.11.2012 § 1270 mukaisesti.

Nykyisistä kantakaupungin alueista, joilla kiinteistöjen kadunhoitovastuut on siirretty kaupungille, saatujen kokemusten mukaan toimintamallin laajentaminen on perusteltua. Ratkaisua tullaan kuitenkin vielä kertaalleen tarkastelemaan vertailulla Katajanokan vaihtoehtoiseen toimintamalliin, jossa kaupunki ottaa huolehtiakseen lumenkuljetuksen ja jalkakäytävien kevätpesun. Kokonaisvastuuhoidon vaikutuksia ja sen laajentamisen aikataulua tarkastellaan vielä vuoden 2020 aikana saadessamme tarkempaa tietoa Katajanokan asiakastytyvyydestä.

Tällä hetkellä kantakaupungin jalkakäytävistä valtaosa on edelleen tonttien omistajien talvihoitovelvollisuuden piirissä, missä taloyhtiöt käyttävät omia huoltoyhtiöitään.

Kaupunginhallituksen päätöksessä 12.11.2012 § 1270 edellytetään, että Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (jäljempänä Stara) mahdollistaa pienten alueellisten toimijoiden osallistumisen kilpailutuksiin. Taka-Töölössä, osassa Etu-Töölöä sekä esikaupunkien alueella toimiva Stara on julkinen hankintayksikkö, jonka tulee kilpailuttaa aliurakoitsijoilla teetettävät työt. Pienten huoltoyhtiöiden kilpailuttaminen on ollut Staralle haasteellista, pääosin he käyttävät logistiikkayksikkönsä kilpailuttamia yksittäisiä koneurakoitsijoita Staran oman työnjohdon alaisuudessa.

Asukaspysäköintialueiden laajeneminen on aiheuttanut liikennealueiden lumenpoiston edellytyksien heikentymistä muutamilla kaduilla, joilla on ollut talviaikaiset pysäköintijärjestelyt. Nämä pyritään ratkaisemaan ennen seuraavaa talvikautta.

Asuinalueiden tonttikatujen jalkakäytävien talvihoitoa tehostetaan ottamalla käyttöön kaupunkiympäristölautakunnan 30.10.2018 tekemän päätöksen edellyttämällä tavalla tonttikatujen pysäköinnin periaatteet (liite 1).



Kiinteistöjen on mahdollista nostaa jalkakäytävien talvihoidon nykyistä palvelutasoa, jossa kaupunki varmistaa kaikilla jalkakäytävillä hyvän peruslaatuksen. Mikäli kiinteistö haluaa parempaa puhtaanapidon tai talvikunnossapidon laatutasoa, se voi niin halutessaan täydentää kaupungin tarjoamaa palvelua esimerkiksi pesemällä katuja tai hiekoittamalla jalkakäytäviä kaupungin toimenpiteiden lisäksi.

Helsingin kaupunki kehittää runsaslumisten talvien liikennealueiden lumenpoiston varautumissuunnitelmaa siten, että suunnitelman poikkeustilanteessa operatiivisessa vastuussa oleva tilaajan muodostama toteutusryhmä valtuutetaan käynnistämään tarvittavat toimenpiteet nykyistä ketterämmin.

Kaupunkiympäristön toimialalla on parhaillaan valmistelussa lumenkäsittelyn periaatteet, jotka määrittelevät pitkälle tulevaisuuteen liikennealueiden lumenpoiston edellytykset. Erityisenä tavoitteena on kehittää kantakaupungin lumilogistiikan suunnitelmallisuutta sekä kaupunginosaakohtaista lumen käsittelyä ja vastaanottoa.

Kadunhoitovelvollisuuksien jako on epäoikeudenmukainen

Katujen talvikunnossapitovelvoitteet jakaantuvat tonttien omistajien kesken hyvin epätasaisesti. Monilla kaduilla on jalkakäytävä vain toisella puolen katua, jolloin talvikunnossapitovelvoite on vain kyseisen puolen tonttien omistajilla. Kulmakiinteistöillä voi rasite olla moninkertainen naapuriin verrattuna. Mikäli kadun ajorata on leveä ja jalkakäytävä kapea, kohdalla sijaitsevalle kiinteistölle kohdistuu kohtuuton työmäärä, missä jalkakäytävältä kertyvien sekä ajoradalta auratun lumen pois kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset jakautuvat epätasaisesti. Mikäli kadun varteen pysäköinti on sallittua, niin lumien pois kuljettamisesta edeltävä ajoneuvojen siirtämisen työvaihe nostaa kustannukset moninkertaisiksi.

Tonttien omistajat hoitavat osuutensa eriaikaisesti ja erilaatuisesti, jolloin saman korttelin osuudella jalkakäytävän laatu vaihtelee. Etenkin omakotialueilla jalkakäytävät saattavat tukkeutua lopputalvesta, jos tonttien omistajat eivät kuljeta lunta pois.

Tonttien omistajien puhtaanapitovelvollisuus ulottuu kadun keskilinjaan asti, kuitenkin enintään 15 metrin leveydeltä. Useat kiinteistöjen omistajat eivät ole selvillä tästä hoitovelvoitteesta, minkä takia ajoradan puhtaanapito jää usein kokonaan hoitamatta. Ajoradalla työskentely vaatii koulutusta ja turvajärjestelyjä, jotka eivät ole kiinteistön omistajien tiedossa.

Kunnossapitolaissa säädetty tonttien omistajien kadunhoitovelvollisuudet estävät monin paikoin kadunhoidon tehokkaan toteuttamisen. Lain



tulkitseminen ylläpitovastuiden ja -velvollisuuksien jakaantumisen suhteen ei ole yksiselitteistä. Tämä on aiheuttanut eri kaupungeissa erilaisia käytäntöjä.

Kokonaisvastuuhoitoon siirtyminen

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2001 § 1493, että esikaupunkialueilla siirrytään vaiheittain katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon, jossa kiinteistöille kunnossapitolain mukaan kuuluvat katujen puhtaanapito- ja talvikunnossapitovelvollisuudet on siirretty kaupungin vastuulle ja että puhtaanapito- ja talvikunnossapitotehtävien hoidosta aiheutuneet kustannukset peritään alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla sijaitsevien tonttien omistajilta lautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti.

Kaupunginhallitus päätti 12.11.2012 § 1270 asettaa tavoitteeksi, että katujen kokonaisvastuulliseen ylläpitoon siirrytään vaiheittain kaupunginhallituksen päätökseen 12.11.2001 § 1493 kuuluvien esikaupunkialueiden lisäksi myös kantakaupungissa siten, että koko kaupunki on kokonaisvastuuhoitoon piirissä vuonna 2020.

Osa Etu-Töölön alueesta on siirretty jo vuonna 1997 kokonaisvastuuhoitoon. Kaupunginhallituksen päätettyä vuonna 2001, että vain esikaupungeissa siirretään tonttien omistajien tehtävät kaupungin huolehdittaviksi, selvitettiin taloyhtiöiden kantaa tonttien omistajien kadunhoitotehtävien palauttamisesta. Kyselyyn vastanneista tonttien omistajista (taloyhtiöiden) selvä enemmistö vastusti tehtävien palauttamista.

Katujen talvihoidon tulevia parannuksia

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kuusi vuotta kestäneen kehitystyön tuloksena 30.10.2018 asuinalueiden tonttikatujen pysäköinnin periaatteet. Tämä tarkoittaa, että tulevana vuosina pysäköinti järjestetään asuinalueilla siten, että tonttikatujen ylläpidettävyys paranee merkittävästi ja että niiden jalkakäytävät saadaan aurattua nopeasti. Tonttikaduilla, joilla yksipuolinen pysäköinti on jalkakäytävän vieressä, pysäköinti siirretään kadun vastakkaiselle puolelle. Niillä tonttikaduilla, joilla pysäköinti on molemminpuolinen, kielletään pysäköinti arkipäivinä maape vähintään klo 8–16 välisenä aikana jalkakäytävän vieressä. Uudistus nopeuttaa tonttikatujen lumenpoistoa ja parantaa jalkakäytävien turvallisuutta ja käytettävyyttä.

Runsaslumisen talven varautumissuunnitelma tarkistetaan ennen seuraava talvea siten, että poikkeustilanteissa tilaajan avuksi osoitetaan lisää resursseja muista palveluista muun muassa tiedotukseen ja alueiden käytön luvittamiseen.



09.09.2019

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pekka Isoniemi, yksikön päällikkö, puhelin: 310 38414
pekka.isoniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



§ 596

Valtuutettu Petrus Pennasen toivomusponsi lautakuntien julkisista kokouksista vuonna 2019

HEL 2018-012680 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 28.11.2018 hyväksymän toivomusponnen (Petrus Pennanen) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimitti selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 28.11.2018 valtuutettu Petrus Pennasen aloitetta lautakuntien ja muiden toimielinten kokousten avoimuudesta kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Petrus Pennasen ehdottaman seuraavan toivomusponnen:

"Hyväksyessään päätösehdotuksen valtuusto pyytää selvittämään Kaupunginkanslian mahdollisuudet lähettää kaikille muille lautakunnille paitsi tarkastuslautakunnalle kirje, jossa esitetään harkittavaksi, että vähintään yksi vuoden 2019 kokouksista pidettäisiin julkisena kokouksena ja tämän kokouksen esityslistan sisältö suunnitellaan mahdollisuuksien mukaan siten, että kokouksessa ei olisi käsiteltävissä asioissa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



09.09.2019

salassa pidettäviä asiakohtia tai tietoja, jolloin yleisön on mahdollista olla paikalla koko kokouksen ajan."

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomuspöytäkirjan johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Toimivalta päättää kokouksen pitämisestä julkisena on jokaisella toimielimellä itsellään. Lautakunta voi näin ollen harkintansa mukaan päättää järjestää julkisen kokouksen, mikäli se nähdään tarkoituksenmukaisena. Toimielin päättää julkisen kokouksen järjestämisestä etukäteen esittelijän esityksestä.

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta päätti 26.3.2019 § 57 pitää 23.4.2019 kokouksensa julkisena kokouksena edistääkseen kaupunkistrategian ja valtuuston hyväksymän Petrus Pennasen toivomuspöytäkirjan mukaisesti päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja julkisuutta sekä kannustaakseen kaupunkilaisia osallistumaan itseään koskevaan päätöksentekoon.

Kaupunginkanslian hallintojohtaja on ennen syyskauden 2019 alkua muistuttanut toimialoja, virastoja ja liikelaitoksia julkisten kokousten järjestämisen mahdollisuudesta ja reunaehdoista sekä järjestelyissä huomioon otettavista asioista. Asiasta on keskusteltu myös toimielinten sihteereiden yhteistyöverkostossa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jenni Björksten, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36060
jenni.bjorksten(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Pöytäkirjan ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto



§ 597

Valtuutettu Mai Kivelän toivomusponsi kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämisestä

HEL 2018-007089 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi
Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi
Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi
Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi valtuutettu Mai Kivelän toivomusponnen johdosta tehdyn selvityksen sekä toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle ja muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Katsoessaan valtuutettu Mai Kivelän aloitteen kaupungin ateriatarjonnan muuttamisesta kasvispainotteisemmaksi loppuun käsitellyksi 13.6.2018 kaupunginvaltuusto edellytti selvitystä kaupungin ruokapalveluiden ruokalistan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämismahdollisuuksista.



[Kaupunginvaltuuston päätös 13.6.2018](#)

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava toivomusponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua sen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuuteuille.

Helsingin kaupunkikonsernissa merkittävimmät toimijat toivomusponnen näkökulmasta ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, Palvelukeskus Helsinki ja Palmia Oy.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1 Ruokalistasuunnittelu ja raaka-aineet ympäristöystävällisyys huomioiden

Päiväkoti, koulu- ja opiskelijaruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset. Ruokalistassa, joka on suunniteltu suositusten mukaisesti, on jo lähtökohtaisesti huomioitu ruoan ympäristökuormituksen vähentäminen.

Palvelukuvauksia on kehitetty viime vuosina myös ilmastoystävällisyyden näkökulmasta. Ruokalistat käydään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ruokapalveluasiantuntijoiden sekä palveluntuottajien suunnittelijoiden kanssa läpi ruokalistapalavereissa ja maistatustilaisuuksissa, joissa varmistetaan ruokien maku ja laatu, ruokalistojen kokonaisuuden sopivuus asiakasryhmille sekä muut toteutettavat kehittämistoimenpiteet, kuten ympäristöasioiden ja asiakaspalautteiden huomioiminen.

Aterioissa on monipuolisesti viljavalmisteita, perunaa, juureksia, vihanneksia, hedelmiä ja marjoja ja kohtuullisesti liha- ja maitotuotteita. Toimialalla halutaan mahdollistaa kasvisruokien ja tuorekasvien monipuolinen ja lisääntyvä käyttö. Ilmastokuormitusta vähennetään ruokalistasuunnittelussa myös vaihtamalla punaista lihaa broileriin tai kalaan.

Ruokalistasuunnittelussa noudatetaan ravitsemussuositusten antamia ohjeita punaisen lihan, jauhelihan, siipikarjan, kalan, lihavalmisteiden ja kasviperäisten proteiininlähteiden esiintymistiheydestä ruokalistalla. Kalalajeja käytetään vaihdellen ja niiden käytössä huomioidaan WWF:n kalaoppaan suositukset. Suosimme myös suomalaisia järvikaloja esimerkiksi silakkaa, haukea, muikkua, kuhaa, ahventa ja siikaa. Palkokasveja ja muita kasviperäisiä proteiinin lähteitä käytetään vaihdellen ja soijaa on korvattu herneiden tai papujen käytöllä. Kasvisruokien lisäämisen tarvetta arvioidaan ruokalistasuunnittelussa kasvisruoan menekin kasvaessa ja asiakaskyselyissä saatujen toiveiden mukaisesti, kuitenkin huomioiden asiakasryhmäkohtaiset tarpeet ja mieltymykset.



2 Hävikin vähentäminen

Palvelukuvauksissa on vaadittu, että palvelua tuotetaan kestävän kehityksen, Helsingin kaupungin periaatteiden ja voimassaolevien viranomaishojien ja lakien mukaan. Jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen, lajittelu ja kierrättäminen kuuluvat palveluntuottajien perustoimintaan. Palveluntuottajien tulee pyrkiä toiminnassaan mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin (keittiö-, jakelu- ja lautashävikki). Ylijäävää ruokaa voidaan osittain myös tarjota seuraavana päivänä ruokalistan mukaisten ruokien rinnalla.

Toimipaikoissa järjestetään kampanjoita ravintolan biojättemäärien ja lautashävikin vähentämiseksi. Toimiala toivoo palveluntuottajien toteuttavan vuosittain hävikkiviikon, jolloin ruokasaleissa on esillä ruokahävikkiin liittyvää somistamateriaalia. Tarkoituksena on lisätä tietoisuutta asiasta. Lapset oppivat näin havainnoimaan oman toimintansa vaikutuksia ja arvostamaan ruokaa.

Palveluntuottaja vastaa valmistetun ruoan tarjoilusta ja mahdollisen ylijäävän ruoan jälkikäsittelystä ja myynti- ja jakelutoiminnasta sekä niihin liittyvistä kustannuksista, käytännön toimenpiteistä ja turvallisuudesta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala suhtautuu myönteisesti palveluntuottajien pilottiprojekteihin, joissa pohditaan ratkaisuja ylijäävän ruoan myymiseen tai toimittamiseen eteenpäin. Ylijäämäruoan myynnistä tai jakelusta ei saa kuitenkaan aiheutua turvallisuusriskiä tai haittaa toimipaikkojen toiminnalle, oppilaille tai muulle henkilökunnalle.

Sosiaali- ja terveystoimiala

1 Ruokalistasuunnittelu ja raaka-aineet ympäristöystävällisyys huomioiden

Sosiaali- ja terveystoimialan ruokalistojen suunnittelua ja toteutusta ohjaavat muun muassa seuraavat kansalliset ravitsemus- ja ruokailusuositukset: Ravitsemushoito, suositus sairaaloihin, terveyskeskuksiin, palvelu- ja hoitokoteihin sekä kuntoutuskeskuksiin 2010, Ravitsemussuositukset ikääntyneille 2010 sekä Terveyttä ruoasta, suomalaiset ravitsemussuositukset 2014. Ruoan ilmastovaikutuksia vähennettäessä keskeistä on ruokahävikin pienentäminen, energiatehokkuuden lisääminen sekä kauden mukaisten ja lähialueella tuotettujen raaka-aineiden huomioiminen ruokalistasuunnittelussa ja ruokapalvelujen toteutuksessa. Palvelukeskus Helsingin näiden periaatteiden mukaisesti laatimat ruokalistat hyväksytetään sosiaali- ja terveystoimialalla ennen niiden käyttöönottoa. Kilpailutettujen palveluiden tuottajat suunnittelevat ruokalistansa kilpailutuksissa käytettyjen ympäristökriteerien mukaan.

2 Hävikin vähentäminen



Sosiaali- ja terveystoimialan ravitsemushoidon neuvottelukunnan toimintasuunnitelmassa 2018 on yhdeksi tehtäväksi asetettu tähderuuan määrän vähentämisen pohtiminen ja hyötykäyttö. Hävikkiä pyritään vähentämään hyvällä viestinnällä tilaavan yksikön ja ruoan toimittavan keittiön välillä ja asiaan liittyvällä koulutuksella ja ohjeistuksella.

Sosiaali- ja terveystoimialan ruokapalvelutuottajien tulee pyrkiä toiminnassaan mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin. Palveluntuottajat vastaavat ruoanvalmistuksesta, tarjoilusta ja mahdollisen ylijäävän ruoan jälkikäsitteystä ja myynti- ja jakelutoiminnasta sekä niihin liittyvistä kustannuksista, käytännön toimenpiteistä ja turvallisuudesta. Sosiaali- ja terveystoimiala suhtautuu myönteisesti ja pyrkii edistämään palveluntuottajien ylijäävän ruoan myyntiä tai sen toimittamista eteenpäin. Myynnistä tai jakelusta ei saa kuitenkaan aiheutua turvallisuusriskiä tai haittaa toimipaikkojen toiminnalle, asukkaille, asiakkaille, potilaille tai henkilökunnalle.

Palvelukeskus Helsinki

Palvelukeskus Helsinki toimii yhteistyössä Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa siten, että toimiala määrittää tilaajana linjaukset joiden mukaan Palvelukeskus Helsinki tuottajana tuottaa palvelut. Ruokatarjoomaa kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin, toimialojen ja liikelaitoksen strategiset tavoitteet ja vastuullisuusnäkökulmat sekä eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuosittukset. Palvelukehityksessä huomioidaan asiakkailta ja kaupunkilaisilta saatu palaute, ja asiakastyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti.

Ympäristötyötä on ohjannut Palvelukeskuksen ympäristöohjelma ja ympäristösitoumus. Vuodesta 2019 toimintaamme ohjaa vastuullisuusohjelma 2019-2021, jonka yksi osa on ympäristöohjelma. Olemme myös sitoutuneet noudattamaan ympäristölainsäädännön vaatimuksia ja Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan linjauksia. Tämän hetken tärkeimmät ympäristötoimenpiteet liittyvät ilmastomuutoksen hillintään esimerkiksi kestäviä raaka-aineita käyttämällä, ruokahävikkiä ehkäisemällä ja autoilua vähentämällä.

Esimerkiksi vuonna 2018 kilpailutettu ruokapalveluiden logistiikka, johon kuuluvat muun muassa kotiateriakuljetukset, päiväkotijä ja koulu-ruokakuljetukset sekä toimipaikkojen väliset ruokakuljetukset, vähentää kuljetuksista aiheutuneita päästöjä merkittävästi. Häkäpäästöt vähenevät laskennallisesti 22 %, typenoksidit 67 % ja hiukkaspäästöt 92 % aiempaan kuljetuskalustoon verrattuna. Samalla saadaan jopa 25 % kustannusten säästö verrattuna aikaisempiin sopimuksiin.



Sitoutuminen jatkuvaan ympäristötoimien parantamiseen toi Palvelukeskukselle Ekokompassi-sertifikaatin vuonna 2017. Sertifikaatilla ohjataan Palvelukeskuksen laajaa toimipaikkaverkkoa (noin 600 toimipistettä).

Toimintaamme ohjaavat:

1 Hiilineutraali Helsinki 2015 -toimenpideohjelma 2035

- Lisäämme kasvisruokien ja kasvien/hedelmiä osuutta ruokalistoilla vähentämällä vastaavasti punaista lihaa niiltä osin kuin on mahdollista huomioiden eri asiakassegmenteille laaditut ravitsemussuositukset.
- Vähennämme ruokahävikkiä yhtenäistämällä ruokalistoja pitäen kuitenkin myös huolta siitä, että ruokalistatuotteet ovat maistuvia ja vastaavat eri asiakasryhmiemme toiveita.
- Vähennämme hankintojen ympäristövaikutusta.
- Minimoimme logistiikan ja liikkumisen ympäristövaikutuksia.
- Kehitämme uusia ympäristöystävällisiä toimintamalleja yhdessä sidosryhmien kanssa.
- Lajittelu ja kiertotalouden hyödyntäminen ovat luonnollinen osa toimintaamme.

2 Helsingin ruokakulttuuristrategia (2015-2020)

- Painotamme hankinnoissa vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja.
- Valmistamme ja tarjoamme monipuolista, terveellistä, tuoretta, turvallista ja maistuvaa ruokaa.
- Arvostamme ruokaa ja vältämme hävikkiä ja tuhlaamista.
- Teemme vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja ja toimimme kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.
- Teemme oheiskasvatusyhteistyötä toimialojen kanssa terveellisen, kestävä ja ruokaa arvostavan kulttuurin vahvistamiseksi. Tavoitteen toteuttamiseksi tähtäämme ruokasivistyksen lisäämiseen muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa tehtävällä yhteissuunnittelulla ja johdon työpajoilla.

3 Palvelukeskuksen vastuullisuusohjelma 2019-2021

3.1 Ruokahävikin vähentämiseksi:

- Kehitämme sähköistä menekinseurantaa ja hyödynnämme seuranta-tietoja tehokkaammin, ohjeistamme hävikin ehkäisyyn.
- Kokeilemme Urban Food -hankkeessa kehitettävää sovellusta ylijäämäruoan jakoon.
- Kehitämme ylijäämäruoan myyntiä Lunchie-mobiilisovelluksella, (käyttöönoton laajentaminen).



- Yhtenäistämme ylijäämäruoan myynnin ohjeistuksia ja tiedotusta/viestintää ruokasalissa.
- Suunnittelemme ja järjestämme hävikkiviikkotapahtumia yhdessä asiakkaan kanssa.

3.2 Kierrätyksen tehostamiseksi:

- Pilotoimme Kierrätyspäivät-toimintatapaa: toimipaikkojen/toimistojen ylimääräiset tavarat käyttöön ja ei-käyttökelpoisten haku pois toimipaikoista Sortti-asemille keskitetysti.
- Kartoitamme toimipisteiden lajittelumahdollisuuksia ja neuvottelemme tarvittaessa lajitteluastioiden lisäämisestä.
- Ohjaamme poistettavan irtaimiston uusiokäyttöön ja ohjeistamme toimintamallin käyttöön.

3.3 Jätteiden vähentämiseksi:

- Vähennämme kertakäyttöastioiden käyttöä ja suosimme biohajoavia kertakäyttöasioita.
- Käytämme ympäristövastuullisia siivousmenetelmiä, siivousvälineitä sekä pesu- ja puhdistusaineita.

3.4 Kahden prosentin (2 %) energiasäästöksi:

- Tarkennamme ja jalkautamme energiasäästösuunnitelman 2019, huomioimme myös laitehankinnat, laitteiden ylläpidon ja toimintatavat kouluissa, päiväkodeissa ja hoitoalan paikoissa.
- Uudistamme energiatehokkuuslomakkeen selkeämmäksi (kuvien käyttö).
- Olemme mukana varmistamassa ruokakuljetusten ympäristö- ja kustannustehokkuutta tilauserien ja toimituskertojen optimoinnilla ja ohjeistamalla vastuullisiin toimintatapoihin.

3.5 Päästöjen vähentäminen kuljetusten optimoinnilla ja etäpalveluita hyödyntämällä:

- Vähennämme päästöjä optimoimalla kuljetukset ja hyödyntämällä etäpalveluja.
- Lisäämme julkisten liikennevälineiden käyttöä, kimpakyytejä ja työmatkaliikuntaa.

3.6 Hankintojen osalta:

- Selkeytämme hankintaohjeistusta tarkentamalla toimipaikkatasoista raaka-ainehankinnan ohjeistusta, annamme ohjeita esimerkiksi sopimustuotteista ja ostomääristä.
- Huomioimme vastuullisuuskriteerit kilpailutuksissa ja liitämme niitä tarjouspyyntöihin, koskien esimerkiksi tuotantotapoja, pakkausmateria-



aaleja ja -kokoja, päästöjä jne.

- Lisäämme kestävien raaka-aineiden ja tuotteiden käyttöä ja neuvottelemme kasvis- ja kalaruokien lisäämisestä ja punaisen lihan käytön vähentämisestä yhdessä toimialojen kanssa huomioiden voimassa olevat, eri asiakassegmenteille laaditut ravitsemussuositukset.

Palmia Oy

Palmia Oy tuottaa Helsingin kaupungin kiinteistöissä sijaitsevilla henkilöstöravintoloissa ruokapalvelutoimintaa. Tämän lisäksi Palmialla on Helsingin kaupungin kilpailutuksissa voitettuja muutamia muita kohteita. Toimimme tarjouspyyntöasiakirjoissa ruokapalvelujen palveluvauksen ehtojen mukaisesti. Kyseisten kohteiden lisäksi Palmialla on sekä pääkaupunkiseudulla että muualla Etelä-Suomessa toimivia päiväkot-, koulu-, hoiva-, sairaala- ja henkilöstöravintolakohteita.

Palmia Oy toimii yhteistyössä kaupunginkanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa. Toimiala määrittää kilpailutuksissa linjaukset, joiden mukaan Palmia kilpailutuksen voittaneena tuottajana tuottaa palvelut. Ruokalistoja kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa huomioiden kaupungin toimialojen kilpailutuksissa esitetyt vaatimukset ja Palmian strategiset tavoitteet sekä vastuullisuus. Lisäksi huomioidaan eri asiakasryhmille määritellyt ruokailu- ja ravitsemussuositukset. Tärkeässä roolissa on myös asiakkailta sekä kaupunkilaisilta saatu palaute. Asiakastytyväisyyttä mitataan säännöllisesti, ja tuloksien perusteella kehitetään ruokapalvelutoimintaa.

Vastuullisuus, ympäristön huomioiminen ja kestävä kehitys

Palmialla on ISO 9001 -standardin mukainen sertifioitu laadunhallintajärjestelmä, joka edellyttää systemaattista toimintaa laadun parantamiseksi, kuten toimivaa asiakaspalautejärjestelmää, toiminnan säännöllistä ulkoista ja sisäistä auditointia ja arvioimista, prosessiajattelua sekä jatkuvaa toiminnan kehittämistä. Laatuasioiden lisäksi myös ympäristö- ja turvallisuusasiat ovat osa toimintajärjestelmäämme.

Tuottamamme palvelut on sertifioitu niin ISO 9001 -laatustandardin kuin ISO 14001 -ympäristöstandardin mukaisesti. Ympäristötyön suuntaviivat on määritelty ympäristösitoumuksessa, jossa Palmia on sitoutunut tuottamaan ympäristövastuullisia palveluja ja hallitsemaan ympäristöasiansa määrätietoisella ympäristöjohtamisella. Seuraamme ympäristölainsäädännön muutoksia systemaattisesti lakiseurantapalvelun avulla sekä noudatamme lainsäädäntöä ja muita annettuja säädöksiä.

Avainlippu kertoo suomalaisesta palvelusta

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Palmian palvelut tuotetaan Avainlippumerkin alla. Avainlippu on Suomalaisen Työn Liiton merkki, joka kertoo, että palvelu on tuotettu Suomessa ja työllistää Suomessa.

Palmian toiminnan kotimaisuusaste on vaadittujen laskelmien mukaan noin 80 % ja myös muut vaatimukset täyttyvät. Palmia on kokonaan suomalaisessa omistuksessa, ja olemme toimialueellamme merkittävä työllistäjä tarjoamalla työtä noin 1600 henkilölle. Meille on tärkeää, että maksamme veromme Suomeen ja rakennamme silläkin tavoin suomalaista yhteiskuntaa. Avainlippumerkillä haluamme tuoda palveluidemme suomalaisen alkuperän näkyväksi.

Jotta palveluyritys saa käyttää avainlippua toimintansa yhteydessä, on sen toiminnan kotimaisuusasteen oltava vähintään 50 %. Yrityksellä on lisäksi oltava merkittävä kotimainen omistus, Suomessa toimiva johto ja yrityksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa.

Ruokahävikki, jätteen vähentäminen ja lajittelu

Ruokahävikkiä seurataan Palmian ravintoloissa aktiivisesti. Kunkin ruokapalvelun toimialapäällikön tuloskorttimittarina on hävikin seuranta. Esimerkiksi vuoden 2019 tavoitteena on vähentää hävikkiä 30 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Pyrimme vähentämään ruokahävikkiä kaikessa ruokapalvelutoiminnan osissa, toisin sanoen ruokalistan suunnittelussa, hankinnoissa, kuljetuksissa, varastoinnissa, valmistuksessa sekä tarjoilussa.

Järjestimme syksyllä 2018 kaikissa Palmian henkilöstöravintoloissa hävikkiviikon, jolloin viestittiin hävikkiin liittyvistä asioista ja kiinnitettiin erityishuomiota asiakkaiden lautashävikkiin. Pyrimme ennakoimaan ruokailijamääriä mahdollisimman hyvin tekemällä asiakkaiden kanssa yhteistyötä sekä huomioimalla säätilan ja mahdollisten kilpailijoiden ateriatarjooman. Perehdytyksellä ja ohjeistuksella olemme saaneet pienennettyä ruoan valmistuksen hävikkiä. Asiakaskunnalle korostamme, että ruokaa voi aina hakea lisää.

Teemme yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja lahjoitamme ylijäämäruokaa. Lisäksi myymme linjastoon jäänyttä ruokaa, muun muassa ResQ-sovellutusta toimipaikoissamme hyödyntäen. ResQ on kuluttajille suunnattu sovellus, jonka avulla voi ostaa ruoka-toimijoiden ylijäämäruokaa edullisesti.

Valitsemme ekologisia pakkausmateriaaleja ja pyrimme minimoimaan kertakäyttöastioiden käytön. Kaikki jätteet lajitellaan ohjeistusten mukaisesti.

Toimintaamme ohjaavat

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma ja Helsingin ruokakulttuuristrategia (2015-2020) ohjaavat Palmian toimintaa muun muassa seuraavasti: Lisäämme kasvisruokia ruokalistailla ja pyrimme vähentämään punaisen lihan käyttöä mahdollisuuksien mukaan asiakaskunnan tarpeet ja ravitsemussuosituksien huomioiden. Vähennämme ruokahävikkiä ja hankintojen ympäristövaikutusta. Minimoimme myös logistiikan ja liikkumisen ympäristövaikutuksia. Painotamme hankinnoissa vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja. Valmistamme ja tarjoamme monipuolista, terveellistä, tuoretta, turvallista ja maistuvaa ruokaa. Pyrimme minimoimaan hävikkiä. Teemme vastuullisia, eettisiä ja ympäristöystävällisiä valintoja ja toimimme kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti luoden asiakkaillemme herkullisia ruokailuhetkiä ja sosiaalista yhdessäoloa.

Päätelmä

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin ruokapalveluiden ruokailan ilmastokuormituksen ja ruokahävikin vähentämiseksi tehdään tällä hetkellä varsin paljon toimia. Edellä esitetyn mukaisesti pyritään erilaisilla suunnitelmilla ja ohjelmilla entisestään vähentämään ruokapalveluiden ympäristökuormitusta.

Esitys on valmisteltu kaupunginkanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali- ja terveystoimialan, Palvelukeskus Helsingin ja Palmia Oy:n yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi
Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi
Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi
Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Kivelä Mai, toivomusponsi, Kvsto 13.6.2018 asia 19

Muutoksenhaku



Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 03.06.2019 § 421

HEL 2018-007089 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle siten, että se käsitellään samassa yhteydessä kuin valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä, jonka valtuusto palautti uudelleen valmisteltavaksi 13.2.2019.

Käsittely

03.06.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti Paavo Arhinmäen ehdotuksesta panna asian pöydälle siten, että se käsitellään samassa yhteydessä kuin valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä, jonka valtuusto palautti uudelleen valmisteltavaksi 13.2.2019.

27.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi

Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi

Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi



§ 598

Valtuutettu Emma Karin toivomusponsi ruokakulttuuristrategian toteutumisen selvittämisestä

HEL 2018-007088 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi valtuutettu Emma Karin toivomusponnen johdosta tehdyn selvityksen sekä toimitti selvityksen ponnen ehdottajalle ja muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi
Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi
Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi
Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Kari Emma, toivomusponsi 2, Kvsto 13.6.2018 asia 19

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Katsoessaan valtuutettu Mai Kivelän aloitteen kaupungin ateriatarjonnan muuttamisesta kasvispainotteisemmaksi loppuun käsitellyksi 13.6.2018 kaupunginvaltuusto edellytti selvitystä kaupungin ruokakulttuurin kehittämistoimenpiteiden toteutumisesta.

[Kaupunginvaltuuston päätös 13.6.2018](#)



Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava toivomusponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua sen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Helsingin ruokakulttuuristrategiaa on viimeksi käsitelty teknisen palvelun lautakunnan kokouksessa 20.11.2014, § 177. Tällöin ruokakulttuuristrategiaa päivitettiin vuosiksi 2015-2020. Ruokakulttuuristrategian päivitys löytyy linkistä:

[Teknisen palvelun lautakunnan päätös 20.11.2014](#)

[Alkuperäinen ruokakulttuuristrategia](#)

Helsingin kaupunkikonsernissa merkittävimmät toimijat toivomusponnen näkökulmasta ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, Palvelukeskus Helsinki ja Palmia Oy.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1 Vastuullinen toiminta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala edellyttää palveluntuottajilta vastuullista toimintaa raaka-ainehankinnoissa ja ruoanvalmistuksessa. Palvelukuvauksissa suositellaan, että ruoka valmistetaan mahdollisimman usein suomalaisista raaka-aineista. Lähiruoka määritellään Suomessa ja suomalaisista raaka-aineista valmistetuksi ruoaksi. Käytetyistä raaka-aineista noin 70–80 % on suomalaisia, lukema on pysynyt viimeisten vuosien aikana samana. Palvelukuvauksissa on kuvattu vuosittain viisipäiväisenä toteutettava luomu- ja lähiruokaviikko. Sesonkien tulee näkyä ruokalistalla etenkin salaattipöydässä ja teema- ja juhlapäivinä. Pääruoka, esimerkiksi kasvispihvi, voidaan myös vaihtaa ruokalistalla toiseen tuotteeseen vuodenajan raaka-aineiden mukaan. Käytettävät raaka-aineet ovat ravitsemussuosituksen mukaisia ja jäljitettävissä. Käytössä ei ole geenimanipuloituja raaka-aineita. Kalavalinnoissa noudatetaan WWF:n kalaoppaan suosituksia.

Päiväkodeissa on tarjolla luomutuotteita perusruokalistan mukaisesti. Päiväkotilasten ruoasta luomun osuus on edelleen noin 14,7 %. Monitoimitaloissa, joissa asiakkaina on sekä päiväkotilapsia että koululaisia, myös koululaiset voivat juoda luomumaitoa tai -piimää lounaalla ruokajuomana. Ensisijaisena tavoitteena on ollut säilyttää luomuruoan osuus päiväkotiruokailussa. Luomuruoan käytön lisääminen lisäisi päiväkotiruokailun kustannuksia.



Palvelukuvauksissa on vaadittu, että palvelua tuotetaan kestävän kehityksen, Helsingin kaupungin periaatteiden ja voimassaolevien viranomaishojien ja lakien mukaan. Lisäksi on vaadittu, että siivouksessa ja astiahuollossa käytetään ympäristöystävällisiä aineita ja menetelmiä. Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen, lajittelu ja kierrättäminen sekä energian säästäminen ovat myös tuottajan vastuutehtäviä. Toimipaikoissa järjestetään kampanjoita ravintolan ruokahävikin vähentämiseksi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala suhtautuu myönteisesti palveluntuottajien pilottiprojekteihin liittyen ylijäävän ruoan myymiseen tai toimittamiseen eteenpäin.

2 Viestintä, tapahtumat ja vuorovaikutus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tehtävänä on turvata lapsille ja nuorille ravitseva ja miellyttävä ruoka ja ruokailutilanne ja tukea näin onnistunutta päiväkotitai koulupäivää. Onnistunut palvelu vaatii hyvää yhteistyötä eri osapuolten välillä. Toiminnassa näkyvät avoimuus, yhdessä tekeminen ja osallistaminen.

Lapset ja nuoret otetaan mukaan kehittämään ruokapalvelua ja vaikuttamaan ruokalistoihin kouluilla järjestettävissä ravintolatoimikunnissa ja makuraadeissa. Ravintolatoimikuntien avulla osallistujat voivat vaikuttaa ruokaan, ruoan esillelaittoon, ruokailutapahtumaan sekä ruokailuympäristön viihtyisyyteen. Päiväkodeissa toteutetaan ruokakasvatuksen tukena Sapere-menetelmää, jossa varhaiskasvatuksen henkilökunta tutustuu lasten kanssa yhdessä elintarvikkeisiin ja ruokaan. Kouluissa opetetaan erilaisten teemojen ja juhlaruokien avulla ruokakulttuuria nykyisten palvelukuvausten mukaisesti vähintään kymmenen kertaa vuodessa.

Asiakaspalautteet ja asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset käsitellään yhdessä tilaajan ja palveluntuottajien kanssa ja ruokalista kehitetään niiden pohjalta. Myös päiväkodeissa lapsille toteutetaan asiakastyytyväisyyskysely ensimmäistä kertaa keväällä 2019.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala viestii ruokapalveluihin liittyvästä toiminnastaan sekä ulkoisesti että sisäisesti ja jakaa tietoa avoimesti kuntalaisille, kouluille, ruokapalvelutuottajille, muille sidos- ja asiantuntijaryhmille sekä medialle. Kasvatuksen ja koulutuksen ruokapalveluasiantuntija on aktiivisesti vuorovaikutuksessa toimipisteisiin sekä palveluntuottajiin ruokapalvelun laadun varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimiala

1 Vastuullinen toiminta



Sosiaali- ja terveystoimiala edellyttää palveluntuottajilta vastuullista toimintaa kaikessa toiminnassa. Käytettävien raaka-aineiden pitää olla ravitsemussuositusten mukaisia ja jäljitettävissä. Jätteiden määrän vähentäminen, lajittelu ja kierrättäminen sekä energian säästäminen ovat tuottajien vastuutehtäviä. Näihin on aktiivisesti pyritty vaikuttamaan koulutuksilla ja henkilöstön osaamisen kehittämisellä.

2 Viestintä, tapahtumat ja vuorovaikutus

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa terveellisellä ja monipuolisella ravitsemuksella ja ravitsemusohjauksella on erittäin tärkeä merkitys potilaiden ja asukkaiden hyvinvoinnille ja terveydelle. Toimintaa ohjaavat eri toiminta-alueille laaditut asukas-, potilas-, vammaistyön ja kotiate-rioiden ruokaoppaat sekä yksiköiden palvelukuvaukset.

Teemoja, kauden juhlia ja muita yhteisiä tapahtumia on kehitetty aktiivisessa yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa. Saadut asiakaspalautteet ja asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset käsitellään vuosittain ja tarpeen mukaan yhdessä tilaajan ja palveluntuottajien kanssa. Ruokalista ja toimintaa kehitetään saatujen palautteiden pohjalta.

Sosiaali- ja terveystoimialan ravitsemushoidon neuvottelukunta, asukas- ja potilasruokailun työryhmät, toimialan ja tuottajien ravitsemusterapeutit, ravitsemusasiantuntijat ja ruokapalveluohjaajat ovat aktiivisesti vuorovaikutuksessa toimintayksiköihin sekä palveluntuottajiin ruokapalvelun laadun varmistamiseksi ja kehittämiseksi. Yksiköille nimettyjen ravitsemusyhdyshenkilöiden ja ravitsemusvastaavien osaamista on vahvistettu erilaisilla koulutuksilla.

Palvelukeskus Helsinki

1 Toimimme vastuullisesti, hankinnat

Kaikki Palvelukeskuksen hankintaprosessit ja kilpailutukset sisältävät ympäristökriteerejä. Hankintatiimi määrittelee optimaaliset hankintakriteerit, jotka ohjaavat tuotteiden kilpailutusta. Tilaamme raaka-aineet sopimustoimittajilta, ja toimipaikat tilaavat määritellyjä sopimustuotteita. Tuotteiden pakkauskoot on mietitty, ja raaka-aineet soveltuvat käytettyihin resepteihin.

Tarjoamme päiväkodeissa luomutuotteita kaupungin päätöksen mukaisesti. Syksystä 2018 alkaen ruokajuomana on ollut luomumaitoa. Tällä hetkellä luomua ovat myös hiutaleet, tofu, jogurtti sekä jälkiruokana tarjotut hedelmät. Päiväkodit ovat Portaat luomuun -ohjelman tasolla neljä. Kouluissa luomutuotteita tarjotaan syksyisellä lähiruoka- ja luomuvii-kolla.



2 Toimimme vastuullisesti, suunnittelu ja valmistus

Palvelukeskus seuraa aktiivisesti ruoka- ja elintarviketoimialaa, ruokaterendejä ja alan kehitystyötä. Asiakastytyväisyyskyselyt, pikapalaute ja kaupungin palautejärjestelmä antavat runsaasti kehitysideoita päivittäisen ruokapalvelun kehittämiseen. Erityisesti kouluruokailussa kehittämisimpulsseja tulee myös ruokaraadeilta ja ravintolatoimikunnilta. Helsingin nuorisoneuvoston kanssa on aloitettu osallistava yhteistyö, jossa kuullaan nuoria ruokalistan ja palvelun kehittämisessä, mutta myös kouluravintolatilat ja kokonaiskokemuksen osalta.

Palvelukeskus tarjoaa ruokapalveluissaan terveyttä edistäviä vaihtoehtoja. Suunnittelemme asiakasryhmien ateriat ravitsemussuositusten mukaisesti (Terveyttä ruoasta, VRN 2014, Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokasuositus, VRN 2017, Terveyttä ja iloa ruoasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus, VRN 2018), joita kasvatuksellinen vuorokeskustelu tukee myös ilmiöoppimisen avulla. Ravitsemusasiantuntijamme on ollut mukana suosituksia laatineessa työryhmässä. Suunnittelemme ja kehitämme päiväkotien ja koulujen ruokalistat yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Päiväkotien ruokalistalle on lisätty vuoden 2018 alusta yksi kasvisruoka. Päiväkodeissa on näin kaikille lapsille viikoittainen kasvisruokapäivä. Leikkeleiden määrää on vähennetty viime vuosina päiväkotien ruokalistoilta, ja tammikuusta 2018 alkaen osa leikkeleistä on korvattu kasvislevitteillä.

Tammikuussa 2018 päiväkotien vegaaniruokakokeilu laajeni siten, että kaikissa päiväkodeissa on mahdollista saada vegaania ruokaa. Kouluissa vegaaniruokavaihtoehto on ollut mahdollinen jo vuodesta 2003.

Olemme kehittäneet uusia kalaruokia, joiden raaka-aineena ovat muun muassa suomalainen lahna, ahven ja särki. Soijaa on korvattu resepteissä esimerkiksi härkävavuilla.

Ravitsemussuositukset ikääntyneille ja ravitsemushoitosuositus ohjaavat sairaaloiden, vanhustenkeskusten ja palvelutalojen ruokapalveluiden toteuttamista.

3 Toimimme vastuullisesti, ruokahävikki

Palvelukeskus on jo vuosia kehittänyt toimintatapoja, joilla ruokahävikkiä saataisiin vähentymään kaikissa ruokaketjun osissa, toisin sanoen ruokalistan suunnittelussa, hankinnoissa, kuljetuksissa, varastoinnissa sekä tarjoilussa. Teemme tiivistä yhteistyötä asiakkaidemme kanssa, jotta saamme tietoa ruokailijamääriin tai -aikoihin vaikuttavista tapahtumista. Kannustamme asiakkaitamme kiinnittämään huomiota ruoka-



hävikkiin muun muassa osallistumalla hävikkiviikkoon tai keskustelemalla hävikistä ravintolatoimikunnissa. Porehdytyksellä ja ohjeistuksella olemme saaneet ruoan valmistuksen ja varastoinnin aiheuttaman ruokahävikin minimoiduksi lähes kokonaan. Suurin ruokahävikki syntyy linjastohävikistä. Myymme toimipaikoissamme ruokailun jälkeen linjastoon jäänyttä ruokaa edullisesti ja kehitämme jatkuvasti uusia tapoja ylijäämäruuan hyödyntämiseksi. Pakkalan tuotantolaitokselta ylijääneet ruokapakkaukset lahjoitetaan seurakunnalle jaettavaksi Myllypuron Liikuntamylyn päädyssä olevissa tiloissa.

4 Toimimme vastuullisesti, jätteen vähentäminen, lajittelu, kiertotalous ja energiansäästö

Minimoimme pakkausmateriaalien ja kertakäyttöastioiden käytön. Valitsimme mahdollisuuksien mukaan ekologisia pakkausmateriaaleja. Henkilökuntamme lajittele jätteet kiinteistön ohjeistusten mukaan, ja tarvittaessa ehdotamme kiinteistön edustajalle esimerkiksi muovin tai metallinkeräyksen aloittamista kohteessa. Jokaisessa toimipaikassa on ympäristötehokas toimipaikkalomake, joka ohjaa toimipaikkamme henkilöä toimimaan vastuullisesti muun muassa lajittelussa, materiaalihokkuudessa ja laitteiden ympäristövastuullisessa käytössä. Keittiöiden toimintaa arvioidaan sisäisten auditointien yhteydessä.

5 Autamme ja mahdollistamme

Palvelukeskuksen tavoite omalta osaltaan on auttaa muita toimijoita onnistumaan omassa tehtävässään. Asiakkaiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden ja palvelujen laadun varmistaminen on osa Palvelukeskuksen sosiaalista vastuuta. Tavoittelemme yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemistä myös toimipaikkatasolla. Osallistumme toimipaikkatasolla muun muassa ravintolatoimikuntiin, ympäristöraateihin ja vanhempainiltoihin. Kuuntelemalla asiakkaiden toiveita ja tarpeita voimme tuottaa entistä toimivampia ja hyödyllisempiä palveluja.

6 Teemme yhdessä ja viestimme avoimesti

Palvelukeskus Helsinki on verkostoitunut ja tekee yhteistyötä sekä kaupungin toimijoiden että muiden ruoka-alan toimijoiden kanssa. Olemme mukana URBAN FOOD Smart & Clean -muutosprojektissa. Hanke yhdistää erilaiset kaupunkiruokatoimijat kehittämään yhdessä ratkaisuja muun muassa ruokahävikkiin. Pilotimme myös Lunchie-sovellutusta toimipaikoissamme. Lunchie on kuluttajat ja edullisen arki-ruoan yhdistävä sovellus, jonka avulla voi ostaa ruokatoimijoiden ylijäämäruokaa edullisesti.

Palvelukeskus on mukana omalta osaltaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Luontoaskel hyvinvointiin -hankkeessa. Hankkeessa ediste-



tään kiertotaloutta tukevia toimia (monipuolinen ja runsas kasvien käyttö, ruokahävikin väheneminen, viljelylaarien käyttö ja eloperäisen ruokajätteen kompostointi) yhteistyössä päiväkotien, ruokapalveluiden tuottajien ja kotien kanssa sekä analysoidaan toimien vaikuttavuutta. Tavoitteena on toimintamalli, jonka levittämisestä vastaa valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos osana ruokasuositusten jalkauttamista yhteistyössä ministeriöiden, kuntien, maakunnallisten toimijoiden ja järjestöjen kanssa.

Olemme työstäneet päiväkotien käyttöön ruokakasvatusmateriaalia, niin sanotun ruokakasvatuksen työkalupakin, josta löytyy työkaluja kasvatushenkilöstölle esimerkiksi ruokakulttuuriin tutustumiseen sekä kasvien käytön lisäämiseen. Lapsilla on päivittäin ryhmissä mahdollisuus valmistaa itse esimerkiksi oma salaatti sekä pienimuotoisesti leipoa ja valmistaa ruokaa.

Palvelukeskus tekee tiivistä yhteistyötä asiakkaiden kanssa, muun muassa ruokalistasuunnittelua ja erilaisten tapahtumien kuten hävikki- viikon suunnittelua. Yhdessä tilaaja-asiakkaan kanssa valitsemme jokaisen asiakastyytyväisyyskyselyn pohjalta kehittämiskohteet, esimerkiksi kasvisruoat tai salaattipöydät. Osallistamme oppilaita mukaan kehittämiseen ja teemme yhteistyötä myös Helsingin nuorisoneuvoston kanssa. Oppilaat voivat olla mukana myös arvioimassa uusia ruokia kuten kasvisruokia.

Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää syksyisin monipuolisissa palvelukeskuksissa ja palvelutaloissa asiakkailleen Sadonkorjuusoppa-tapahtuman, jonka järjestelyissä olemme olleet mukana.

Suomi 100 -juhlavuosi näkyi Syödään yhdessä -teemana ruokapalveluissa esimerkiksi juhlaaunaana kaikissa kohteissa, ja Suomi 100 -retkieväisiin sisällytettiin muun muassa lahnaburgerit ja täytetyt perunarieskat korostamaan suomalaisen ruokakulttuurin arvoja. Loimme juhlavuotta varten omat nettisivut, joissa kerrottiin suomalaisesta ruokaperinteestä ja tämän päivän ruokakulttuurista ja koottiin päiväkotien ja koulujen suosikkireseptejä vanhempien käyttöön. Toteutimme vuoden aikana useita helsinkiläisten toiveita yhteisöllisten ruokahetkien jakamisesta, esimerkiksi koululaisten ja ikääntyneiden yhdessä nauttiman kouluaterian.

Kesäkuun Helsinki-päivän korvaamme koululaisille koulujen alettua ”kouluruokapäivänä” tarjoamalla heille kauden marja- tai hedelmäsaaton pohjautuvan jälkiruoan. Kouluruokapäivää on vietetty syksystä 2017 alkaen. Kouluruokailun merkeissä on tehty yhteistyötä muun muassa Elosäätiön kanssa.



Helsingin 75-vuotista kouluruokailua juhlistimme syksyllä 2018, jolloin tarjosimme kouluissa ruokia eri vuosikymmeniltä. Palvelukeskus Helsinki oli mukana Helsinki Design Weekillä, jonka teemana oli Luottamus – Trust. Kouluruokailun merkkivuosi tuotiin mukaan Helsinki Design Weekin ohjelmistoon ja laajan yleisön tietoisuuteen, ja muun muassa Lasten Design Weekin avajaisissa maisteltiin tämän päivän kouluruokaa. Viikolla käsiteltiin Helsingin 75-vuotista maksutonta kouluruokaa kouluruokatyöpajoissa.

Maailman vegaanipäivänä 1.11.2018 tarjosimme päiväkodeissa vegaaniruokaa.

Palvelukeskus Helsinki on ollut aktiivisesti mukana erilaisissa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Helsingin yliopiston tutkimushankkeissa, joissa on selvitetty muun muassa erityisruokavalioiden toteuttamista, esimerkiksi ruoka-allergioihin liittyvässä Lilla-tutkimuksessa. Helsingin ruokapalveluiden toimintaa esitellään myös case-esimerkkinä tulevassa World Food Programin raportissa, jonka laatimisesta Suomessa vastaa Opetushallitus.

Olemme mukana myös erilaissa kaupunkitason yhteistyöryhmissä kuten ravitsemushoidon neuvottelukunnassa sekä Sutjakka Stadi -toimintapohjan toteuttamisessa.

Svenska Ylen nuorisotoimitus vieraili tuotekehityskeittiöllämme tekemässä jutun suomalaisesta maksuttomasta kouluruoosta, ja Varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksen julkistamisen yhteydessä olimme mukana TV:ssä Huomenta Suomi -lähetyksessä.

Olemme lisänneet sisäistä viestintää omille työntekijöillemme sekä ulkoista viestintää lisäämällä muun muassa sosiaalisen median käyttöä ja sisällyttämällä ruokalistamme ravintosisältötietoineen koululaisten kehittämään Koulusafka-mobiilisovellukseen. Pyrimme osallistamaan työntekijämme toiminnan suunnitteluun ja rohkaisemaan heitä vuoropuheluun toimipaikan muiden toimijoiden kanssa päämääränä yhteinen työpaikka.

Vuoden 2019 aikana kuvataan Palvelukeskuksen palvelupolkuja erityisesti kouluruokailussa ja sähköisessä asiointissa, muun muassa etäpalveluissa.

7 Ekotukitoiminta, perehdytys ja koulutus

Jokapäiväisen työn vastuullisuus- ja ympäristötavoitteiden toteutuminen on suurelta osin kiinni henkilöstön sitoutumisesta yhteisiin tavoitteisiin ja kestävämpiin toimintamalleihin. Henkilöstön sitoutuminen ja osaaminen on Palvelukeskuksessa erityisen tärkeää. Uusien, ympäris-



töystävällisten toimintatapojen omaksuminen varmistaa sen, että ympäristövastuu on osa Palvelukeskuksen arkea. Palvelukeskuksessa työskentelee tällä hetkellä 25 ekotukihenkilöä. Ekotukihenkilö on arjen ympäristötyön avustaja, joka edistää oman innostuksensa ja sitoutumisansa avulla työpaikkansa ympäristötyötä.

Huomioimme ja seuraamme toimintamme ympäristövaikutuksia. Ennaltaehkäisemme ja vähennämme haittavaikutuksia ja pyrimme ottamaan käyttöön ympäristöystävällisiä toimintatapoja. Sitoutuminen jatkuvaan ympäristötoimien parantamiseen toi Palvelukeskukselle Ekokompassi-sertifikaatin 2017, ja tämän piirissä on noin 600 toimipaikkaa.

Palmia Oy

Palmia Oy tuottaa Helsingin kaupungin kiinteistöissä sijaitsevissa henkilöstöravintoloissa ruokapalvelutoimintaa. Tämän lisäksi Palmialla on Helsingin kaupungin kilpailutuksissa voitettuja muutamia muita kohteita. Toimimme tarjouspyyntöasiakirjoissa ruokapalvelujen palveluvauksen ehtojen mukaisesti. Kyseisten kohteiden lisäksi Palmialla on sekä pääkaupunkiseudulla että muualla Etelä-Suomessa toimivia päiväkot-, koulu-, hoiva-, sairaala- ja henkilöstöravintolakohteita.

Palmia pyrkii edistämään Helsingin kaupungin ruokakulttuurin jalkautumista helsinkiläisten arkeen lisäten näin arjen hyvinvointia, työssä ja koulussa jaksamista, viihtyvyyttä ja kaupunkimme vetovoimaa. Helsingin kaupungin ruokakulttuuristrategian toteutuminen näkyy Palmia toiminnassa seuraavasti:

1 Raaka-ainehankinnat, suunnittelu ja ruoanvalmistus

Kaikissa Palmian hankintaprosesseissa ja kilpailutuksissa painotetaan ympäristökriteerejä, jotka ohjaavat tuotteiden kilpailutusta. Tilaamme raaka-aineet sopimustoimittajilta, ja toimipaikat puolestaan tilaavat määriteltyjä sopimustuotteita. Ravintoloissamme käytetään suomalaista lihaa. Ravintolamme ovat Luomun portaat -ohjelman ensimmäisellä tasolla.

Suunnittelemme ja kehitämme ruokapalvelukohteidemme ruokalistat ammattitaitoisten suunnittelijoidemme avulla. Koulujen ruokalistat suunnittelemme yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Sosiaali- ja terveystoimiala taas on mukana hyväksymässä hoivakohteiden ruokalistamme. Tarjoamme kouluissa luomutuotteita kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kilpailutusasiakirjojen vaatimusten mukaisesti. Lisäksi kouluissa luomutuotteita tarjotaan syksyisellä lähiruoka- ja luomuviikolla.



Noin 15 000 asiakastamme on ladannut Palmian lounasravintola- sekä kouluruoka-mobiilisovelluksen, joiden kautta saamme merkittävät määrät palautteita päivittäin. Lisäksi asiakastyytyväisyyskyselyt ja nettisivujemme palautejärjestelmä antavat kehitysideoita päivittäisen ruokapalvelun kehittämiseen.

Suunnittelemme kaikkien asiakasryhmiemme ateriat seuraavien ravitsemussuositusten mukaisesti: Terveyttä ruoasta (VRN 2014), Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokasuositus (VRN 2017), Terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus (VRN 2018).

Sairaaloiden, vanhustenkeskusten ja palvelutalojen ruokapalvelun toteuttamista taas ohjaavat ravitsemussuositukset ikääntyneille sekä Ravitsemushoito-suositus.

Palmian Helsingin kaupungin kouluissa on toisena vaihtoehtona päivittäin tarjolla kasvisruokaa ja kerran viikossa on kasvisruokapäivä, jolloin tarjoillaan kaksi kasvisruokavaihtoehtoa.

Palmian henkilöstöravintoloissa on päivittäin tarjolla useita ruokavaihtoehtoja, ja Palmia pyrkii kasvisten käytön lisäämiseen tarjoamalla maukkaita ja täysipainoisia kasvisruokia ja -lisäkkeitä. Palmian ravintoloiden ruokalistarungossa on joka päivälle määritelty kasvisruoka- ja vegaaninen vaihtoehto. Toimipaikka voi asiakaskuntansa mukaan valita, kumman vaihtoehdoista toteuttaa. Ravintoloiden kokoustuote- ja edustusmenuissa on valittavana vegaanivaihtoehtoja. Vegaanien osuus Palmian ravintoloissa ruokailevista on toistaiseksi vain noin 0,5 %. Kasvissyöjiä ruokailijoista on 7-8 %.

2 Ruokahävikki, jätteiden vähentäminen ja lajittelu

Ruokahävikkiä seurataan Palmian ravintoloissa aktiivisesti. Kunkin ruokapalvelun toimialapäällikön tuloskorttimittarina on hävikin seuranta. Esimerkiksi vuoden 2019 tavoitteena on vähentää hävikkiä 30 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Pyrimme vähentämään ruokahävikkiä kaikessa ruokapalvelutoiminnan osissa, toisin sanoen ruokalistan suunnittelussa, hankinnoissa, kuljetuksissa, varastoinnissa, valmistuksessa sekä tarjoilussa.

Järjestimme syksyllä 2018 kaikissa Palmian henkilöstöravintoloissa hävikkiviikon, jolloin viestittiin hävikkiin liittyvistä asioista ja kiinnitettiin erityishuomiota asiakkaiden lautashävikkiin. Pyrimme ennakoimaan ruokailijamääriä mahdollisimman hyvin tekemällä asiakkaiden kanssa yhteistyötä sekä huomioimalla säätilan ja mahdollisten kilpailijoiden ateriatarjoaman. Perehdytyksellä ja ohjeistuksella olemme saaneet pienennettyä ruoan valmistuksen hävikkiä. Asiakaskunnalle korostamme, että ruokaa voi aina hakea lisää.



Teemme yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja lahjoitamme ylijäämäruokaa. Lisäksi myymme linjastoon jäänyttä ruokaa, muun muassa ResQ-sovellutusta toimipaikoissamme hyödyntäen. ResQ on kuluttajille suunnattu sovellus, jonka avulla voi ostaa ruoka-toimijoiden ylijäämäruokaa edullisesti.

Valitsemme ekologisia pakkausmateriaaleja ja pyrimme minimoimaan kertakäyttöastioiden käytön. Kaikki jätteet lajitellaan ohjeistusten mukaisesti.

3 Yhteistyö asiakkaiden kanssa

Edellä kerrotun lisäksi edistämme Helsingin kaupungin ruokakulttuurin keskeisiä teemoja yhdessä asiakkaiden kanssa. Asiakkaidemme hyvinvointi, lounashetkestä nauttiminen ja arjessa jaksaminen on meille tärkeää.

Palmia tekee tiivistä yhteistyötä asiakkaiden kanssa, esimerkiksi ruokalistasuunnittelun tiimoilta. Asiakastytyväisyyskyselyjen pohjalta valitaan asiakkaan kanssa yhdessä kehittämiskohteita. Osallistamme oppilaita mukaan kehittämiseen muun muassa ruokaraatitoimintaan, jossa oppilaat ovat mukana valitsemassa uusia ruokavaihtoehtoja. Hämeenlinnan kaupungin kouluissa järjestetään ensimmäisen luokan oppilaiden vanhemmille mahdollisuus osallistua ruokailuun niin sanottuna kouluruokapäivänä, jolloin tarjoamme vanhemmillekin kouluaterian.

Me haluamme kehittää ruokailua vahvasti paitsi tilaaja-asiakkaan kanssa myös koululaisten, lasten ja lounasruokailijoiden antamaan palautteen pohjalta. Siksi olemme luoneet uusia houkuttelevia palautekanavia, muun muassa mobiilisovelluksena. Lisäksi lounas- ja kouluruokamobiilisovelluksemme kertovat viikon ruokalistan sekä päivän aterian sisällön tuotetietoineen ja ravintosisältöineen. Myös Palmian nettisivut ja sosiaalinen media kertovat ruokalistasta ja ruokapalveluun liittyvistä ajankohtaisista asioista.

Päätelmä

Kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, Palvelukeskus Helsinki ja Palmia Oy ovat edellä kuvatusti toteuttaneet Helsingin ruokakulttuuristrategian kehittämistoimenpiteitä varsin laajasti ja monipuolisesti.

Esitys on valmisteltu kaupunginkanslian, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali- ja terveystoimialan, Palvelukeskus Helsingin ja Palmia Oy:n yhteistyönä.

Esittelijä

kansliapäällikkö



09.09.2019

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi

Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi

Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Kari Emma, toivomusponsi 2, Kvsto 13.6.2018 asia 19

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 03.06.2019 § 422

HEL 2018-007088 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle siten, että se käsitellään samassa yhteydessä kuin valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä, jonka valtuusto palautti uudelleen valmisteltavaksi 13.2.2019.

Käsittely

03.06.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti Paavo Arhinmäen ehdotuksesta panna asian pöydälle siten, että se käsitellään samassa yhteydessä kuin valtuutettu Atte Harjanteen aloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä, jonka valtuusto palautti uudelleen valmisteltavaksi 13.2.2019.

27.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija (Kasko), puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Erja Turunen, ruokapalveluohjaaja (Sote), puhelin: 310 43030
erja.turunen(a)hel.fi

Eeva Saarinen, kehityspäällikkö (Palvelukeskus Helsinki), puhelin: 310 40836
eeva.saarinen(a)hel.fi

Jaana Kujala, liiketoimintajohtaja (Palmia Oy), puhelin: 050 4013880
jaana.kujala(a)palmia.fi

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi



§ 599

Maa-alueen vuokraaminen Myllypuron voimistelu- ja liikuntahallin rakentamista varten

HEL 2019-001774 T 10 01 01 02

Päätös

Kaupunginhallitus myönsi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle oikeuden vuokrata 45. kaupunginosassa (Vartiokylä) osoitteessa Ratasmyllynkuja 3 sijaitsevan karttaliitteeseen merkityn 9 738 neliömetrin suuruisen alueen perustettavalle kiinteistöyhtiölle K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusali (Y-tunnus 3004407-1).

Alue vuokrataan liikuntatoimintaa varten kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myöhemmin päättämästä ajankohdasta lukien 31.12.2043 saakka seuraavin ehdoin:

1

Täysimääräinen vuosivuokra, joka vastaa elinkustannusindeksin vuoden 2018 keskiarvon pistelukua 1948, on arvonlisäverottomana 42 076,80 euroa. Täysimääräinen vuosivuokra määrätään pitäen perusteena virallisen elinkustannusindeksin "lokakuu 1950=100" pistelukua vastaavaa 2 160 euron suuruista perusvuosivuokraa. Vuokra on laskettu suunnitteilla olevan voimistelu- ja liikuntahallin 3 600 kerrosneliömetrin mukaan. Jos hallia myöhemmin laajennetaan, vuokra määritellään rakennetun alueen mukaiseksi.

2

Vuokrasta peritään 50 prosenttia niin kauan kuin vuokra-aluetta käytetään yksinomaan liikuntatoimintaan tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan, kuitenkin kauintaan 31.12.2028 asti. Vuokranmääräytymisperusteista vuoden 2028 jälkeen päätetään viimeistään kaksi vuotta ennen subventoidun vuokrakauden päättymistä. Vuokranmaksuvelvoite alkaa sen kuukauden alusta, jolloin hallin rakennustyöt alkavat.

3

Muutoin noudatetaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan määräämiä lisäehtoja.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot



Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuokrahakemus 10.6.2019
- 2 Voimistelu- ja liikuntahallin hankekuvaus
- 3 Hankkeen aikajana
- 4 Vuokra-alueen kartta
- 5 Vuokrasopimusluonnos

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusalit

Otteen liitteet

Esitusteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusalin hakemus

Antti Korpela, Mika Mäkeläinen ja Jere Aromäki ovat hakeneet perustettavan kiinteistöyhtiön (K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusalit) nimissä maa-alueen vuokrausta kaupungin omistamalta tontilta osoitteesta Ratasmyllynkuja 3 liikuntatoimintaa varten vähintään 25 vuoden ajaksi. Alue sijaitsee Myllypurossa Vartiokylän kaupunginosassa lähellä Myllypuron muita liikuntapalveluja.

Perustettavan kiinteistöyhtiön tarkoituksena on rakentaa vuokrattavalle alueelle liikunta- ja voimisteluhalli palvelemaan ensisijaisesti teline- ja muuta voimistelua harrastavien tarpeita pääkaupunkiseudulla. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus rakentaa 3 600 kerrosneliömetrin suuruinen halli, jossa on yksi monitoimitali ja telinevoimistelun harjoitussali. Tiloihin tulee myös kahvio/ravintola oheistiloineen sekä toimisto- ja kokoustiloja. Hallin yhteyteen voidaan myöhemmin rakentaa toinen noin 1 500–1 900 kerrosneliömetrin suuruinen monitoimitali aputiloineen. Harrastustoiminnan lisäksi tiloissa voidaan järjestää mm. eri voimistelulajien kansallisia ja kansainvälisiä kilpailuja ja muita tapahtumia.

Helsingissä telinevoimistelu on keskittynyt lähinnä Töölön kisahalliin ja Liikuntamyyllyyn, joiden harjoitteluolosuhteet eivät kaikilta osin täytä lajin



keskeisiä laatuvaatimuksia. Tilojen kapasiteetti on seurojen ja harrastajien mukaan täysin ylikuormittunut. Laadukkaiden harrastustilojen puute on hidastanut seurojen toiminnan laajentumista ja rajannut harrastajamäärien kasvua.

Nyt käynnistyvä hallihanke omalta osaltaan turvaa lajin kehittymistä ja vähentää paineita muiden käytössä olevien hallien osalta. Hanke tarjoaa kaupungin liikuntastrategian mukaisia palveluja ja on voimisteluseurojen toiminnan ja tulevaisuuden kannalta erittäin tärkeä. Toteutukseen se hyödyntää myös liikuntapalvelukokonaisuuden toimintaa.

Perustettavan kiinteistöyhtiön laatimien suunnitelmien mukaan rakennustyöt alkavat tammi-huhtikuussa 2020 ja hallin käyttöönotto sijoittuu syyskuun 2020 ja tammikuun 2021 väliseen aikaan.

Perustettava kiinteistöyhtiö tulee kustannuksellaan vastaamaan liikunta- ja voimisteluhallin rakentamisesta ja ylläpidosta. Hallin yhteyteen rakennetaan vuokralaisen toimesta pysäköintialue palvelemaan hallin käyttäjiä.

Voimassa oleva asemakaava ja alueen hallinta

Alueella on voimassa 14.5.2004 lainvoiman saanut asemakaava 10989, jossa alue on urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta (YU).

Liikuntalautakunta on vuokrannut alueen sisäisin vuokrausperustein kiinteistölautakunnalta vuoden 2043 loppuun asti. Alue on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelukokonaisuuden hallinnassa.

Vuokra-alue ja vuokran määrittely

Vuokrattavan maa-alueen pinta-ala on 9 738 m². Asemakaavan sallima rakennusoikeus vuokra-alueella on 5 500 m².

Vuokran määrittelyssä noudatetaan liikuntatoimen maa-alueiden vuokrauksen yleisperiaatteita. Vuokra lasketaan suunnitteilla olevan hallin kerrosneliömetrien (3 600 k-m²) mukaan. Maan pääoma-arvona pidetään elinkustannusindeksin pistelukua 100 vastaavaa 12 euron kerrosneliömetrihintaa, joka vuoden 2018 keskiarvoindeksillä (ind. pisteluku 1948) on 11,69 euroa. Vuosivuokrana peritään 5 prosenttia alueen pääoma-arvosta. Vuosivuokraksi tulee siten 3 600 k-m² x 12 euroa/k-m² x 19,48 x 5 % = 42 076,80 euroa.

Vuokrasta peritään 50 prosenttia niin kauan kun vuokra-aluetta käytetään yksinomaan liikuntatoimintaan tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan, kuitenkin kauintaan 31.12.2028 asti. Subvention jälkeen perittävä vuosivuokra on 21 038,40 euroa. Vuokra-aikaa



1.1.2029–31.12.2043 koskevasta vuokranmääräytymisestä päätetään viimeistään 31.12.2026.

Liikunta- ja voimisteluhallin laajentaminen rakennusoikeuden puitteissa on mahdollista myöhemmin. Vuokra tarkastetaan siinä yhteydessä rakennetun alueen kerrosneliömetrien mukaiseksi.

Toimivalta alueiden vuokraamisessa

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta voi hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 6 kohdan nojalla päättää hallinnassaan olevien maa-alueiden vuokraamisesta enintään 10 vuoden ajaksi. Pidemmistä vuokrasopimuksista päättää kaupunginhallitus.

Valtiontukisäännösten soveltaminen

Kaupungin antama tuki K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusalille ei kuulu valtiontukisäännösten soveltamisalaan, koska kyse on urheilutilasta, joka palvelee ensisijaisesti paikallisia asukkaita ja joka ei todennäköisesti houkuttele asiakkaita tai investointeja muista EU:n jäsenvaltioista (Komission tiedonanto valtiontuen käsitteestä 2016/C 262/01 kohta 197).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vuokrahakemus 10.6.2019
- 2 Voimistelu- ja liikuntahallin hankekuvaus
- 3 Hankkeen aikajana
- 4 Vuokra-alueen kartta
- 5 Vuokrasopimusluonnos

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote
K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusal

Otteen liitteet
Esitysteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566



Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 542

HEL 2019-001774 T 10 01 01 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 18.06.2019 § 124

HEL 2019-001774 T 10 01 01 02

Esitys

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus myöntäisi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle oikeuden vuokrata perustettavalle kiinteistöyhtiölle K Oy Helsingin Liikunta- ja voimistelusalilla (Y-tunnus 3004407-1, hakijat: Antti Korpela, Mika Mäkeläinen ja Jere Aromäki) Helsingin kaupungin 45. kaupunginosassa (Vartiokylä) Helsingin kaupungin omistamalle tontille, osoitteessa Ratasmyllynkuja 3, 00900 Helsinki, karttaliitteeseen merkityn 9 738 neliömetrin suuruisen alueen (kaavayksikön tunnus 91-45-63-5) liikunta-toimintaa varten kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myöhemmin päättämästä ajankohdasta lukien 31.12.2043 saakka seuraavin ehdoin:

1

Täysimääräinen vuosivuokra, joka vastaa elinkustannusindeksin vuoden 2018 keskiarvon pistelukua 1948 on 42 076,80 euroa (alv. 0 %).

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Täysimääräinen vuosivuokra määrätään pitäen perusteena virallisen elinkustannusindeksin "lokakuu 1950=100" pistelukua vastaavaa 2 160,00 euron suuruista perusvuosivuokraa. Vuokra on laskettu suunnitteilla olevan voimistelu- ja liikuntahallin 3 600 k-m²:n mukaan. Mikäli liikunta- ja voimisteluhallia laajennetaan myöhemmin vuokra tullaan määrittelemään rakennetun alueen mukaiseksi.

2

Vuokrasta peritään 50 % niin kauan kuin vuokra-aluetta käytetään yksinomaan liikuntatoimintaan tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan, kuitenkin kauintaan 31.12.2028 asti.

Vuokranmääräytymisperusteista vuoden 2028 jälkeen päätetään viimeistään kaksi vuotta ennen subventoidun vuokrakauden päättymistä.

Vuokranmaksuvelvoite alkaa sen kuukauden alusta, jolloin hallin rakennustyöt alkavat.

3

Muutoin noudatetaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan määräämiä lisäehtoja.

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Risto Hietanoro, yksikön päällikkö, puhelin: 310 87827
risto.hietanoro(a)hel.fi
Arja Eloranta, hallintosihteeri, puhelin: 310 87902
arja.eloranta(a)hel.fi



§ 600

Vastaus sosiaali- ja terveysministeriölle kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajaroolin selvittämistä koskevaan kyselyyn

HEL 2019-008011 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan vastauksen kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajaroolin selvittämistä koskevaan kyselyyn:

Kaupunginhallitus toteaa, että kysely liittyy hallitusohjelmassa 2019–2022 mainittuun selvitykseen kuntien roolista sosiaali- ja terveyspalvelujen (jatkossa sote-palvelujen) tuottajana maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvassa palvelujärjestelmässä. Kyselyyn on haasteellista ottaa kantaa, koska kysymyksissä viitataan lakeihin, palveluihin, kriteereihin ja korvauksiin, joita ei vielä ole säädetty, laadittu ja määritelty.

Lisäksi vastaaminen on ongelmallista siitä syystä, että hallitusohjelmaan sisältyvää selvitystä Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta ei ole vielä tehty.

Tämän vuoksi esitettyjen vaihtoehtojen vaikutuksista ja merkityksestä kansallisesti tai Helsingin näkökulmasta voidaan esittää vasta alustavia näkemyksiä.

Kysymys 1. (Vaihtoehto A.)

Tulisiko kunnilla olla oikeus tuottaa laissa tarkemmin määriteltyjä sosiaali- ja terveyspalveluja osana maakunnan palvelutuotantoa, jolloin kunnille maksettavista korvauksista säädetäisiin lailla? Tässä tapauksessa maakunnalla ei olisi oikeutta estää kuntaa tuottamasta palveluja. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Järjestämisvastuu ja sen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin menettäisi merkityksensä, jos kunnat voisivat maakunnan tahtotilasta riippumatta edelleen päättää itse palvelujen tuottamisesta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseu-



dun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisessa.

Kysymys 1.a.

Mikäli kunnilla olisi lain perusteella oikeus tuottaa palveluja, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 1

Kysymys 2. (Vaihtoehto B.)

Tulisiko kunnalla olla mahdollisuus tuottaa sosiaali- ja terveystalveluja osana maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja? Tässä tapauksessa maakunta tekee päätöksen ja solmii sopimuksen kunnan kanssa. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Kyllä

Perustelut:

Kuntien mahdollisuus tuottaa palveluja tulisi sallia nimenomaan maakunnan tai muun järjestäjätahon ohjauksessa ja rahoittamana. Edellytyksenä on, että sekä järjestäjä että kunta näin haluavat ja siitä yhdessä sopivat. Kuntien pitäisi voida tuottaa palveluja itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa esimerkiksi kuntayhtymä- tai vastuukuntamallilla.

Kuten edellisen vastauksen perusteluissa todettiin, sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisessa.

Kysymys 2.a.

Mikäli kunnilla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 2



Kysymys 3. (Vaihtoehto C.)

Tulisiko kunnalla olla laissa säädetty velvollisuus tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja osana maakunnan järjestämislvstuuille kuuluvia palveluja, jolloin kunnille maksettavista korvauksista säädettäisiin lailla? Tässä tapauksessa maakunnalla ei olisi oikeutta estää kuntaa tuottamasta palveluja, eikä kunnilla olisi oikeutta olla tuottamatta palveluja. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Kunnille ei tule jäädä velvoitetta palvelujen tuottamiseen, jos järjestämislvstuu otetaan niiltä pois. Kuntien edellytykset ja intressit palvelujen tuottamiseen vaihtelevat ja sen vuoksi paikalliseen sopimiseen tulee olla mahdollisuus, kuten kysymyksessä 2. todetaan.

Edellisten vastausten perusteluihin viitaten painotetaan, että sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillislratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottamisessa.

Kysymys 4. (Vaihtoehto D.)

Tulisiko kunnilla olla maakunnan palvelutuotantoon nähden oikeus (yleisen toimivallan perusteella) tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan, ilman maakunnan maksamaa korvausta ja erillään maakunnan järjestämislvstuuista ja palveluntuotannosta? Tässä tapauksessa palvelut olisivat kunnan omille kuntalaisilleen tarjoamia laissa säädetyn julkisen järjestämislvstuuun ulkopuolisia/ylimääräisiä palveluja. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Järjestämislvstuu ja sen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin menettäisi merkityksensä, jos kunnat voisivat maakunnan tahtotilasta riippumatta edelleen päättää itsenäisesti palvelujen tuottamisesta maakunnan järjestämien palvelujen lisäksi.



Julkisen järjestämistä vastuun ulkopuolisten/ylimääräisten sote-palvelujen tuottaminen kunnan omalla rahoituksella ei lisäisi kansalaisten yhdenvertaisuutta, vaan pikemminkin lisäisi eroja kuntien välillä. Vaihtoehto ei ole kannatettava myöskään kansantalouden tai kokonaisveroasteen kannalta.

Kunnat voivat luonnollisesti yleisen toimivaltansa perusteella tuottaa jatkossakin muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöjen mukaisia palveluja esimerkiksi asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Edellisten vastausten perusteluihin viitaten painotetaan edelleen, että sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalouden tuottamisessa.

Kysymys 4.a.

Mikäli kunnilla olisi oikeus tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 1

Kysymys 5.

Mikä on kuntanne ensisijainen näkemys kuntien roolista toimia sote-palvelujen tuottajana? Laittakaa järjestykseen ne vaihtoehdot, joihin edellä kysymysten 1 - 4 osalta vastasitte "Kyllä". Mikäli vastasitte kaikkiin edellä esitettyihin vaihtoehtoihin "Ei", niin teidän ei tarvitse vastata kysymykseen.

A. Kunnalla olisi oikeus tuottaa laissa määriteltujen kriteerien perusteella tai tietyissä laissa määritellyissä tehtävissä palveluja ilman, että maakunnalla olisi harkintavaltaa kunnan roolista palvelun-tuottajana. Maakunta rahoittaisi palveluja laissa säädettyjen kriteerien perusteella. (Kysymys 1.)

B. Kunnalla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja maakunnan harkinnan ja maakunnan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Korvaus määräytyisi sopimuksen perusteella. (Kysymys 2.)



C. Kunnalla olisi laissa säädetty velvollisuus tuottaa määriteltyjä palveluja ja korvauksen perusteesta säädettäisiin lailla. (Kysymys 3.)

D. Kunnalla olisi oikeus (yleisen toimivallan perusteella) tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan ilman, että maakunta määritteli sen palvelutuotantoa tai maksaisi sille korvausta. (Kysymys 4.)

Vastaus: B

Kysymys 6.

Mikäli vastasitte johonkin edellä olevista kysymyksistä 1 - 4 ”Kyllä”, mitä palveluita katsotte tarkoituksenmukaiseksi kuntien tuottaa ja miksi?

Sosiaalihuolto – mitä palveluja ja tehtäviä (Kyllä / Ei) ja avovastaus perusteluihin

1. Sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta (Sosiaalihuoltolaki, SHL 6 §)
2. Rakenteellinen sosiaalityö (SHL 7 §)
3. Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (SHL 8 §)
4. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (SHL 9 §)
5. Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi (SHL 10 §)
6. Sosiaalityötä (SHL 15 §)
7. Sosiaaliohjausta (SHL 16 §)
8. Sosiaalista kuntoutusta (SHL 17 §)
9. Perhetyötä (SHL 18 §)
10. Kotipalvelua (SHL 19 §)
11. Kotihoitoa (SHL 20 §)
12. Asumispalveluja (SHL 21 §)
13. Liikkumista tukevia palveluja (SHL 23 §)
14. Päihdetyötä (SHL 24 §)
15. Mielenterveystyötä (SHL 25 §)
16. Kasvatus- ja perheneuvontaa (SHL 26 §)
17. Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa (SHL 27 §)



18. Vammaispalveluja (Kehitysvammalain ja vammaispalvelulain perusteella annettavat palvelut)

Jatkokysymys: mitä tarkemmin?

19. Kuntouttavaa työtoimintaa (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta)

20. Oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattoritoimintaa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki)

21. Kaikkea edellä olevaa

22. Jotain muuta, mitä?

Terveydenhuolto – tehtävä (Kyllä / Ei) ja avovastaus perusteluihin

1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa (Terveydenhuoltolaki, TervHL 12 §)

2. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset (TervHL 13 §)

3. Seulonnat (TervHL 14 §)

4. Neuvolapalvelut (TervHL 15 §)

5. Kouluterveydenhuolto (TervHL 16 §)

6. Opiskeluterveydenhuolto (TervHL 17 §)

7. Työterveyshuolto (TervHL 18 §)

8. Ympäristöterveydenhuolto (TervHL 21 §)

9. Avosairaanhoito: yleislääketieteen alaan kuuluva (TervHL 24 §)

9.a. Yleislääketieteen alaan kuuluva, terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama, sairauksien tutkimus, toteaminen ja hoito sekä näihin kuuluvat laboratorio- ja kuvantamispalvelut ja kuntoutustarpeen arviointi

10. Avosairaanhoito: muu kuin yleislääketieteen alaan kuuluva, (TervHL 24 §)

10.a. Muu kuin yleislääketieteen alaan kuuluva, terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama, sairauksien tutkimus, toteaminen ja hoito sekä näihin kuuluvat laboratorio- ja kuvantamispalvelut ja kuntoutustarpeen arviointi

11. Sairaanhoito yleislääkärijohtoisella vuodeosastolla, (TervHL 24 §)

12. Kotisairaanhoito (TervHL 25 §)



13. Suun terveydenhuolto (TervHL 26 §)
14. Mielensterveystyö (TervHL 27 §)
15. Päihdetyö (TervHL 28 §)
16. Lääkinnällinen kuntoutus (TervHL 29 §)
17. Ensihoito, (TervHL 39 §)
18. Kaikkea edellä olevaa
19. Jotain muuta, mitä?

Kysymys 7.

Vapaa sana aiheesta ja terveiset ministeriölle:

Kysymysten 1–4 perusteluissa painotetaan, että sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistalvoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin näkökulmasta sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen kuntapohjaisesti on jatkossakin ensisijainen vaihtoehto Helsingissä. Uutta hallinnollista tasoa, maakuntia, ei ole tarpeen perustaa. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien mahdolliseen rooliin sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisessa.

Jos järjestäminen ja rahoitusvastuu kuitenkin päädyttäisiin kokoamaan maakuntiin koko maassa, kuntien mahdollisuutta tuottaa talveluja ei tule kategorisesti kieltää. Tämä mahdollisuus tulee sallia, mutta nimenomaan järjestäjätalon ohjauksessa ja rahoittamana, sekä järjestäjän etä kunnan niin halutessa ja yhdessä sopien. Näin ollen ainoastaan vaihtoehto 2 voisi olla mahdollinen. Silloin ei myöskään pidä lainsäädännöllisesti määritellä erikseen tarkemmin talveluittain, mitä sote-talveluja mahdollisuus koskisi.

Lisäksi kysymyksessä 6 huomiota kiinnittää se, että esitetyistä talveluista puuttuivat muun muassa sosiaalitalvelujen ja terveystalvelujen tarpeen arviointi ja asiakas- tai talvelusuunnitelmien laatiminen sekä sosiaalitpäivystys ja terveydenhuollon päivystystalvelut. Onko olettamana se, että kunnat eivät missään tapauksessa voisi tuottaa näitä talveluja? Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että osa esitetyistä talveluista on viranomaistalveluja. Oletetaanko siis, että maakunta voisi siirtää virkavastuuta kunnille?



Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia on vaikea esittää, koska kysely koskee tulevaa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiouudistusta, jonka sisällöstä ei ole vielä päätetty. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että vaikuttavilla, oikea-aikaisilla, riittäväillä ja taloudellisesti kestävästi järjestetyillä ja tuotetuilla sosiaali- ja terveystalveilla voidaan vaikuttaa myönteisesti kaiken ikäisten ja kaikenlaisissa elämäntilanteissa elävien kansalaisten hyvinvointiin ja terveyteen.

Käsittely

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Kolmas virke vastauksessa kysymykseen 7 muutetaan muotoon:

"Helsingin palveluiden järjestämisen näkökulmasta uutta hallinnollista tasoa, maakuntia, ei ole tarpeen perustaa."

Kannattaja: Elisa Gebhard

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 11

Fatim Diarra, Kaisa Hernberg, Arja Karhuvaara, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Elisa Gebhard, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Tomi Sevander

Kaupunginhallitus hylkäsi Veronika Honkasalon vastaehdotuksen äänin 11 - 4.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kysely, saate, suomi
- 2 Kyselylomake



Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kyselyn tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö lähetti kunnille 11.7.2019 kyselyn kuntien roolista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina. Kysely on liitteinä 1 ja 2. Vastaus pyydetään täyttämään sähköiseen pohjaan viimeistään 30.8.2019. Kuntien vastausaikaa on pidennetty 13.9.2019 klo 12 saakka.

Kysely liittyy hallitusohjelmaan 2019–2022, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalvelujen (sekä pelastustoimen) järjestämisvastuu kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille, maakunnille. Hallitusohjelman linjausten mukaan maakunnat toimivat itse myös tuottajina ja tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen sekä kolmas sektori toimivat täydentävinä palvelujen tuottajina. Kuntien rooli toimia palvelujen tuottajina ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta, joka laaditaan vuoden 2019 loppuun mennessä. Tämä kysely on esiselvitys.

Kysymykset pohjautuvat nykyisen kuntalain ja edellisellä hallituskaudella toteutumatta jääneen maakuntalakiehdotuksen sääntelyyn siitä, että tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva taho vastaa asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;



5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Lisäksi järjestämisvastuussa oleva taho päättää palvelujen järjestämistä koskevasta yhteistoiminnasta lain asettamissa rajoissa ja vastaa tehtävien rahoituksesta. Silloinkin, kun järjestämisvastuussa oleva taho hankkii palveluja muilta tuottajilta, sillä säilyy vastuu palveluista ja sen tulee ohjata ja valvoa palvelutuotantoa. Jatkossa järjestämisvastuussa sote-palveluista olisi hallitusohjelman kirjausten mukaisesti maakunta.

Kyselyssä tuottamisvaihtoehtoja ovat seuraavat:

- 1) Kunnalla olisi oikeus tuottaa laissa määriteltyjen kriteerien perusteella tai tietyissä laissa määritellyissä tehtävissä palveluja ilman, että maakunnalla olisi harkintavaltaa kunnan roolista palveluntuottajana. Maakunta rahoittaisi palveluja laissa säädettyjen kriteerien perusteella. (Kysymys 1 eli vaihtoehto A)
- 2) Kunnalla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja maakunnan harkinnan ja maakunnan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Korvaus määräytyisi sopimuksen perusteella. (Kysymys 2 eli vaihtoehto B)
- 3) Kunnalla olisi laissa säädetty velvollisuus tuottaa määriteltyjä palveluja ja korvauksen perusteesta säädettäisiin lailla. (Kysymys 3 eli vaihtoehto C)
- 4) Kunnalla olisi oikeus (yleisen toimivallan perusteella) tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan ilman, että maakunta määrittäisi sen palvelutuotantoa tai maksaisi sille korvausta. (Kysymys 4 eli vaihtoehto D)

Kysely on esiselvitys kuntien näkemyksistä em. linjausten valossa kuntien roolista toimia sote-palvelujen tuottajana, joko itsenäisenä tai osana julkista tai maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvaa sote-palvelujärjestelmää. Selvitysprosessin aikana kuntia kuullaan esiselvityksen lisäksi syksyn aikana erikseen määriteltävällä tavalla.

Kyselyyn vastaamisen haasteet

Hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa ja palvelujen järjestämisessä alueelliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. Hallitus selvittää Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisun yhteistyössä alueen kaupunkien ja kuntien kanssa vuoden 2019 loppuun mennessä. Tämä selvitystyö on vasta alkamassa. Selvitystyön tulokset vaikuttavat ratkaisevasti Helsingin sote-palvelujen tulevaisuuteen ja Helsingin rooliin kuntana niiden osalta.



Vastaamista vaikeuttaa myös se, että kysymyksissä pyydetään ottamaan kantaa sellaisiin asioihin, joiden sisällöstä ei ole vielä lainsäädäntöä.

Näitä ovat:

- laissa tarkemmin määritellyt sosiaali- ja terveystalvet ja niiden kriteerit
- maakunnan järjestämisvastuu ja palvelutuotanto
- kuntien laissa säädetyt velvollisuudet
- kunnille laissa säädetyt korvaukset ja niiden kriteerit
- maakunnan kunnan kanssa tekemä sopimus.

Tässä vaiheessa ei ole mahdollista tarkemmin arvioida kysytyjen vaihtoehtojen sisällöllisiä ja taloudellisia vaikutuksia Helsingin kaupungille.

Helsingin aikaisemmat kannanotot

Helsingin kaupunki on antanut lukuisia lausuntoja edellisiin hallitusohjelmiin sisältyneistä sosiaali- ja terveystalvetjen uudistamissuunnitelmista. Kaupunginvaltuusto (4.4.2018, § 68) on pitänyt 18 maakunnan lukumäärää liian suurena ja arvostellut maakuntajakoa, joka ei huomioi suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen merkitystä ja erityisyyttä.

Kaupunginvaltuuston em. kannan mukaan väestön ikääntymisen, palvelukysynnän kasvun ja julkisen talouden paineiden vuoksi valtakunnallisen sote-uudistuksen tarve on olemassa. Järjestämisen siirtäminen kuntaa suuremmille toimijoille on pääosin perusteltua metropolialueen ja suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella. Lisäksi todettiin, että Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on maan johtava sosiaali- ja terveydenhuollon toimija ja uudistaja, joka on kyennyt ja kykenee itse vastaamaan sosiaali- ja terveystalvetjen järjestämisestä ja tuottamisesta. Palveluja uudistetaan jatkuvasti ottaen huomioon pääkaupunkiseudun erityistarpeet ja -haasteet.

Helsinki suhtautuu kriittisesti uuteen hallitusohjelmaan sisältyvään maakuntamalliin. Siihen toivotaan joustoja ja paikallisia ratkaisumahdollisuuksia. Alueelliset erityispiirteet tulee ottaa huomioon ja näin mahdollistaa sekä kaupunkiseutuja että maaseutua palvelevat sote-palvelujen ja pelastustoimen toteutusmallit.

Uudenmaan kaupunginjohtajien ja kuntajohtajien sekä HUSin johtajan yhteinen kannanotto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Uudenmaan alueen kaikki 26 kunnanjohtajaa sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) toimitusjohtaja julkaisivat 26.4.2019 yhteisen kannanoton, jonka mukaan sosiaali- ja terveystalouden uudistamista tulee jatkaa tulevilla hallituskaudella ja uudistus tulee tehdä vaiheittain, hallitusti ja kuntapohjaisesti.

Kannanotossa todettiin, että palvelujen järjestämistä tulee koota tavalla, joka ottaa huomioon asukkaiden tarpeet kokonaisvaltaisesti ja vahvistaa sosiaali- ja terveystalouden yhteyttä kuntien järjestämistä tuulla oleviin muihin palveluihin kuten varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, liikunta- ja nuorisopalveluihin sekä maahanmuuttopalveluihin. Tämä varmistaa uudistamisen asukas- ja asiakaslähtöisesti ja tarjoaa koko maassa sekä väkirikkaalla Uudellamaalla parhaat mahdollisuudet vastata monimuotoisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Nämä edellyttävät kunnan kaikki toimialarajat ylittävää tiivistä yhteistyötä sekä päätöksentekoa mahdollisimman lähellä asukkaita.

Kannanotto sisälsi mallin, jossa Uusimaa jaettaisiin viiteen alueeseen, jotka vastaisivat perustason sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä. Kaikki viisi aluetta olisivat sekä väestöpohjaltaan että taloudelliselta kantokyvyltään riittäviä turvaamaan edellytykset sosiaali- ja terveystalouden parantamiselle myös niissä Uudenmaan kunnissa, joilla ei yksin olisi tähän riittäviä edellytyksiä.

HUS toimii jo koko Uudenmaan alueella. Se vastaa erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämisestä ja on tärkeässä roolissa uudistettaessa palveluja ja palveluketjuja.

Järjestämistä vastuu kokoaminen kuntiin ja kuntayhtymiin loisi kannanoton mukaan mahdollisuuden saavuttaa sosiaali- ja terveystalouden uudistamisen valtakunnalliset tavoitteet. Näitä ovat palvelujen saatuuden, laadun ja yhdenvertaisuuden parantaminen sekä kustannusten kasvun hillintä. Se mahdollistaisi edelleen palvelujen, tiedon ja tietojärjestelmien sekä rahoituksen nykyistä vahvemman integraation.

On erittäin tärkeää, että Uudenmaan alueen erillisselvitys tehdään pikaisesti, jotta näiden 26 kunnan ja HUSin rooli tulevassa sote-uudistuksessa selviää mahdollisimman pian.

Sosiaali- ja terveysministeriölle annettava vastaus perustuu sosiaali- ja terveystalouden 20.8.2019 antamaan lausuntoon.

Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä elinkeino-osaston kanssa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna



09.09.2019

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kysely, saate, suomi
- 2 Kyselylomake

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2019 § 545

HEL 2019-008011 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2019 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna
Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 20.08.2019 § 183

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



HEL 2019-008011 T 00 01 06

Lausunto

Sosiaali ja terveyslautakunta antoi sosiaali- ja terveysministeriön kyselystä koskien kuntien roolia sote-palvelujen tuottajina maakuntien järjestämismvastuulle kuuluvassa palvelujärjestelmässä seuraavavan lausunnon:

”Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että kysely liittyy hallitusohjelmassa 2019–2022 mainittuun selvitykseen kuntien roolista sote-palvelujen tuottajana maakuntien järjestämismvastuulle kuuluvassa palvelujärjestelmässä. Kyselyyn on haasteellista ottaa kantaa, koska kysymyksissä viitataan lakeihin, palveluihin, kriteereihin ja korvauksiin, joita ei ole vielä ole laadittu ja määritelty.

Vastaamisen tekee lisäksi ongelmalliseksi se, että hallitusohjelmaan sisältyvää selvitystä Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta ei ole vielä tehty.

Näistä syistä esitettyjen vaihtoehtojen vaikutuksista ja merkityksestä kansallisesti tai Helsingin näkökulmasta voidaan esittää vasta alustavia näkemyksiä.

Kysymys 1. (Vaihtoehto A.)

Tulisiko kunnilla olla oikeus tuottaa laissa tarkemmin määriteltyjä sosiaali- ja terveystuotteita osana maakunnan palvelutuotantoa, jolloin kunnille maksettavista korvauksista säädettäisiin lailla? Tässä tapauksessa maakunnalla ei olisi oikeutta estää kuntaa tuottamasta palveluja. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Järjestämismvastuu ja sen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin menettäisi merkityksensä, jos kunnat voisivat maakunnan tahtotilasta riippumatta edelleen päättää itse palvelujen tuottamisesta.

Sosiaali- ja terveystuotteiden järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystuotteiden tuottamisessa.



Kysymys 1.a.

Mikäli kunnilla olisi lain perusteella oikeus tuottaa palveluja, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 1

Kysymys 2. (Vaihtoehto B.)

Tulisiko kunnalla olla mahdollisuus tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja osana maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja? Tässä tapauksessa maakunta tekee päätöksen ja solmii sopimuksen kunnan kanssa. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Kyllä

Perustelut:

Kuntien mahdollisuus tuottaa palveluja tulisi sallia nimenomaan maakunnan tai muun järjestäjätahon ohjauksessa ja rahoittamana. Edellytyksenä on, että sekä järjestäjä että kunta näin haluavat ja siitä yhdessä sopivat. Kuntien pitäisi voida tuottaa palveluja itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa esimerkiksi kuntayhtymä- tai vastuukuntamallilla.

Kuten edellisen vastauksen perusteluissa todettiin, sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestämisestä, rahoittamisesta ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erilliskratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalvvelujen tuottamisessa.

Kysymys 2.a.

Mikäli kunnilla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 2

Kysymys 3. (Vaihtoehto C.)

Tulisiko kunnalla olla laissa säädetty velvollisuus tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja osana maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja, jolloin kunnille maksettavista korvauksista säädetäisiin lailla? Tässä tapauksessa maakunnalla ei olisi oikeutta estää kuntaa tuotta-



masta palveluja, eikä kunnilla olisi oikeutta olla tuottamatta palveluja.
(Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Kunnille ei tule jäädä velvoitetta palvelujen tuottamiseen, jos järjestämisvastuu otetaan niiltä pois. Kuntien edellytykset ja intressit palvelujen tuottamiseen vaihtelevat ja sen vuoksi paikalliseen sopimiseen tulee olla mahdollisuus, kuten kysymyksessä 2. todetaan.

Edellisten vastausten perusteluihin viitaten painotetaan, että sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tuottamisessa.

Kysymys 4. (Vaihtoehto D.)

Tulisiko kunnilla olla maakunnan palvelutuotantoon nähden oikeus (yleisen toimivallan perusteella) tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan, ilman maakunnan maksamaa korvausta ja erillään maakunnan järjestämisvastuusta ja palveluntuotannosta? Tässä tapauksessa palvelut olisivat kunnan omille kuntalaisilleen tarjoamia laissa säädetyn julkisen järjestämisvastuun ulkopuolisia/ylimääräisiä palveluja. (Kyllä / Ei)

Vastaus: Ei

Perustelut:

Järjestämisvastuu ja sen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin menettäisi merkityksensä, jos kunnat voisivat maakunnan tahtotilasta riippumatta edelleen päättää itsenäisesti palvelujen tuottamisesta maakunnan järjestämien palvelujen lisäksi.

Julkisen järjestämisvastuun ulkopuolisten/ylimääräisten sote-palvelujen tuottaminen kunnan omalla rahoituksella ei lisäisi kansalaisten yhdenvertaisuutta, vaan pikemminkin lisäisi eroja kuntien välillä. Vaihtoehto ei ole kannatettava myöskään kansantalouden tai kokonaisveroasteen kannalta.



Kunnat voivat luonnollisesti yleisen toimivaltansa perusteella tuottaa jatkossakin muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöjen mukaisia palveluja esimerkiksi asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Edellisten vastausten perusteluihin viitaten painotetaan edelleen, että sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien rooliin sosiaali- ja terveystalouden tuottamisessa.

Kysymys 4.a.

Mikäli kunnilla olisi oikeus tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan, kuinka todennäköisesti kuntanne käyttäisi tätä oikeutta? (Erittäin todennäköisesti 5 - 1 Hyvin epätodennäköisesti)

Vastaus: 1

Kysymys 5.

Mikä on kuntanne ensisijainen näkemys kuntien roolista toimia sote-palvelujen tuottajana? Laittakaa järjestykseen ne vaihtoehdot, joihin edellä kysymysten 1 - 4 osalta vastasitte "Kyllä". Mikäli vastasitte kaikkiin edellä esitettyihin vaihtoehtoihin "Ei", niin teidän ei tarvitse vastata kysymykseen.

A. Kunnalla olisi oikeus tuottaa laissa määriteltujen kriteerien perusteella tai tietyissä laissa määritellyissä tehtävissä palveluja ilman, että maakunnalla olisi harkintavaltaa kunnan roolista palvelun-tuottajana. Maakunta rahoittaisi palveluja laissa säädettyjen kriteerien perusteella. (Kysymys 1.)

B. Kunnalla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja maakunnan harkinnan ja maakunnan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Korvaus määrittyisi sopimuksen perusteella. (Kysymys 2.)

C. Kunnalla olisi laissa säädetty velvollisuus tuottaa määritellyjä palveluja ja korvauksen perusteesta säädettäisiin lailla. (Kysymys 3.)

D. Kunnalla olisi oikeus (yleisen toimivallan perusteella) tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan ilman, että maakunta määritteli sen palvelutuotantoa tai maksaisi sille korvausta. (Kysymys 4.)



Vastaus: B

Kysymys 6.

Mikäli vastasitte johonkin edellä olevista kysymyksistä 1 - 4 ”Kyllä”, mitä palveluita katsotte tarkoituksenmukaiseksi kuntien tuottaa ja miksi?

Sosiaalihuolto – mitä palveluja ja tehtäviä (Kyllä / Ei) ja avovastaus perusteluihin

1. Sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta (Sosiaalihuoltolaki, SHL 6 §)
2. Rakenteellinen sosiaalityö (SHL 7 §)
3. Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (SHL 8 §)
4. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (SHL 9 §)
5. Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi (SHL 10 §)
6. Sosiaalityötä (SHL 15 §)
7. Sosiaaliohjausta (SHL 16 §)
8. Sosiaalista kuntoutusta (SHL 17 §)
9. Perhetyötä (SHL 18 §)
10. Kotipalvelua (SHL 19 §)
11. Kotihoitoa (SHL 20 §)
12. Asumispalveluja (SHL 21 §)
13. Liikkumista tukevia palveluja (SHL 23 §)
14. Päihdetyötä (SHL 24 §)
15. Mielenterveystyötä (SHL 25 §)
16. Kasvatus- ja perheneuvontaa (SHL 26 §)
17. Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa (SHL 27 §)
18. Vammaispalveluja (Kehitysvammalain ja vammaispalvelulain perusteella annettavat palvelut)

Jatkokysymys: mitä tarkemmin?

19. Kuntouttavaa työtoimintaa (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta)



20. Oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattoritoimintaa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki)

21. Kaikkea edellä olevaa

22. Jotain muuta, mitä?

Terveydenhuolto – tehtävä (Kyllä / Ei) ja avovastaus perusteluihin

1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa (Terveydenhuoltolaki, TervHL 12 §)

2. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset (TervHL 13 §)

3. Seulonnat (TervHL 14 §)

4. Neuvolapalvelut (TervHL 15 §)

5. Kouluterveydenhuolto (TervHL 16 §)

6. Opiskeluterveydenhuolto (TervHL 17 §)

7. Työterveyshuolto (TervHL 18 §)

8. Ympäristöterveydenhuolto (TervHL 21 §)

9. Avosairaanhoito: yleislääketieteen alaan kuuluva (TervHL 24 §)

9.a. Yleislääketieteen alaan kuuluva, terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama, sairauksien tutkimus, toteaminen ja hoito sekä näihin kuuluvat laboratorio- ja kuvantamispalvelut ja kuntoutustarpeen arviointi

10. Avosairaanhoito: muu kuin yleislääketieteen alaan kuuluva, (TervHL 24 §)

10.a. Muu kuin yleislääketieteen alaan kuuluva, terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama, sairauksien tutkimus, toteaminen ja hoito sekä näihin kuuluvat laboratorio- ja kuvantamispalvelut ja kuntoutustarpeen arviointi

11. Sairaanhoito yleislääkärijohtoisella vuodeosastolla, (TervHL 24 §)

12. Kotisairaanhoito (TervHL 25 §)

13. Suun terveydenhuolto (TervHL 26 §)

14. Mielenterveystyö (TervHL 27 §)

15. Päihdetyö (TervHL 28 §)



16. Lääkinnällinen kuntoutus (TervHL 29 §)
17. Ensihoito, (TervHL 39 §)
18. Kaikkea edellä olevaa
19. Jotain muuta, mitä?

Kysymys 7.

Vapaa sana aiheesta ja terveiset ministeriölle:

Kysymysten 1–4 perusteluissa painotetaan, että sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämistä, rahoittamista ja tuottamistapoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Helsingin näkökulmasta sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen kuntapohjaisesti on jatkossakin ensisijainen vaihtoehto Helsingissä. Uutta hallinnollista tasoa, maakuntia, ei ole tarpeen perustaa. Helsingin kaupunki odottaa, että hallitusohjelmaan sisältyvä selvitys Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisusta tehdään ensin ja aidosti yhdessä kuntien kanssa ja kuntien näkemyksiä kuullen. Vasta selvityksen ja sen pohjalta tehtyjen linjausten jälkeen ja kaupungin roolin selkiytyttyä on mahdollista ottaa tarkemmin kantaa kuntien mahdolliseen rooliin sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisessa.

Jos järjestäminen ja rahoitusvastuu kuitenkin päädyttäisiin kokoamaan maakuntiin koko maassa, kuntien mahdollisuutta tuottaa talveluja ei tule kategorisesti kieltää. Tämä mahdollisuus tulee sallia, mutta nimenomaan järjestäjätahon ohjauksessa ja rahoittamana, sekä järjestäjän etää kunnan niin halutessa ja yhdessä sopien. Näin ollen ainoastaan vaihtoehto 2 voisi olla mahdollinen. Silloin ei myöskään pidä lainsäädännöllisesti määritellä erikseen tarkemmin talveluittain, mitä sote-talveluja mahdollisuus koskisi.

Lisäksi kysymyksessä 6 huomiota kiinnittää se, että esitetyistä talveluista puuttuivat muun muassa sosiaalitalvelujen ja terveystalvelujen tarpeen arviointi ja asiakas/talvelusuunnitelmien laatiminen sekä sosiaalitälveluytys ja terveydenhuollon tälveluytystalvelut. Onko olettamana se, että kunnat eivät missään tapauksessa voisi tuottaa näitä talveluja? Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että osa esitetyistä talveluista on viranomaistälveluytviä. Oletetaanko siis, että maakunta voisi siirtää virkavastuuta kunnille?

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Lausunnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia on vaikea esittää, koska kysely koskee tulevaa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiouudistusta, jonka sisällöstä ei ole vielä päätetty. Yleisellä tasolla voidaan to-



deta, että vaikuttavilla, oikea-aikaisilla, riittäväillä ja taloudellisesti kestävästi järjestetyillä ja tuotetuilla sosiaali- ja terveyspalveluilla voidaan vaikuttaa myönteisesti kaiken ikäisten ja kaikenlaisissa elämäntilanteissa elävien kansalaisten hyvinvointiin ja terveyteen.”

Käsittely

20.08.2019 Ehdotuksen mukaan

Hallintoylilääkäri Jukka Pellinen oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Juha Jolkkonen, sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja, puhelin: 310 42215
juha.jolkkonen(a)hel.fi



§ 601

Kaupunginvaltuuston 28.8.2019 tekemien päätösten täytäntöönpano

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että kaupunginvaltuuston 28.8.2019 tekemät päätökset saadaan pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen mahdollisista vaihteluksista huolimatta panna täytäntöön seuraavasti:

1, 2 Ei toimenpidettä.

3 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi tarkastusvirastolle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

4, 5 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kasvatus- ja koulutuslautakunnalle, Taloushallintopalveluliikelaitokselle

6 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkieliselle jaostolle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

7 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle, Taloushallintopalveluliikelaitokselle ja tarkastusvirastolle.

8 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle.

9 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle, Espoon



kaupungille, Kauniaisten kaupungille ja Vantaan kaupungille.

Tiedoksi kaupunginkanslialle.

- 10 Kaupunginhallitus oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun tontit-yksikön päällikön tai hänen määräämänsä allekirjoittamaan kauppakirjan ja tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä muutoksia.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote ostajalle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle.

- 11, 12 Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnalle.

- 13 Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnalle.

Toivomusponsi kaupunginkansliaan valmisteltavaksi.

- 14 Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnalle.

- 15 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote varauksensaajalle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle.

- 16 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Helen Sähköverkko Oy:lle, Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymälle, Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymälle sekä Väylävirastolle.

Tiedoksi kaupunkiympäristön toimialalle, kaupunkiympäristölautakunnalle, asemakaavoitukselle ja



kaupunginmuseolle.

17-20 Aloitteet kaupunginkansliaan valmisteltavaksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano



§ 602

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikoilla 35 ja 36

kaupunginhallituksen jaostot

- konsernijaosto 26.8.2019
- elinkeinojaosto

tarkastuslautakunta yleishallinnon osalta

lautakunnat ja niiden jaostot

kasvatus- ja koulutuslautakunta 27.8.2019

- suomenkielinen jaosto

- ruotsinkielinen jaosto

kaupunkiympäristölautakunta

27.8. ja

3.9.2019

- ympäristö- ja lupajaosto

30.8.2019

- rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

5.9.2019

pelastuslautakunta

27.8.2019

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

27.8.2019

- kulttuuri- ja kirjastojaosto

- liikuntajaosto

- nuorisajaosto

sosiaali- ja terveyslautakunta

- sosiaali- ja terveysjaosto

5.9.2019

johtokunnat

- palvelukeskusliikelaitos

- taloushallintopalveluliikelaitos

27.8.2019

- työterveysliikelaitos

- rakentamispalveluliikelaitos

29.8.2019

- liikenneliikelaitos

keskusvaalilautakunta yleishallinnon osalta

pormestari



09.09.2019

Asia/53

- apulaispormestarit
- kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
 - kaupunkiympäristön toimiala
 - kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
 - sosiaali- ja terveystoimiala

kaupunginkanslian viranhaltijat

henkilöstökassatoimikunta

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



09.09.2019

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 600, 601 ja 602 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

2

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 588, 589 ja 590 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 146 §

3

OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Pöytäkirjan 599 §.

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.



09.09.2019

Mikäli päätös on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmen päivän kuluttua viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupunginhallitus.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi

Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Faksinumero: (09) 655 783

Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13

Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot



09.09.2019

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä.
Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

ANVISNINGAR FÖR SÖKANDE AV ÄNDRING

1

FÖRBUD MOT SÖKANDE AV ÄNDRING

574 § i protokollet.

Ändring i beslutet får inte sökas eftersom beslutet gäller beredning eller verkställighet.

Tillämpat lagrum: 136 § i kommunallagen



09.09.2019

Kaupunginhallitus

Jan Vapaavuori
puheenjohtaja

Jenni Björksten
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Mai Kivelä
esteellinen: 561 §

Kaisa Hernberg

Fatim Diarra

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 18.09.2019.